

Turku II

Aurajoen itäinen rantalaituri

Kaupunkiarkeologinen kaivaus 2012

Kaivausraportti 2014

Elina Saloranta & työryhmä

Arkisto- ja rekisteritiedot

Tutkimuskohde: Turku Itälaituri

Kaupunginosa: II

Tutkimuksen laatu: Kaupunkiarkeologinen pelastuskaivaus

Kohteen ajoitus: 1300 - 1800-luku

Kantakartan lehti: 4627, 4628

Koordinaatit Turun kaupungin järjestelmässä: $x_T = 6704\ 307.37 - 6704416.44$, $y_T = 2345\ 9902.29 - 23459992.32$,

Kkj-koordinaatit: $x_{kkj} = 6704907.35$, $y_{kkj} = 1570172.58$

Ykj-koordinaatit: $p = 6713560.42$, $i = 3240055.01$

Maanomistaja: Turun kaupunki

Tutkimuslaitos: Turun museokeskus

Kaivauksen valvoja: Aki Pihlman

Kenttäyönjohtaja: Elina Saloranta, Sonja Hukantaival (11.7. – 20.7., 6. 8. – 10.8.),

Tutkijat: Virva Lompolo, Heidi Martiskainen

Konservointiapulaiset: Heidi Karjalainen

Tutkimusapulaiset: Emma Hartikka, Johanna Joensuu, Harri Jokinen, Riikka Julin, Johanna Kallio, Joonas Kinnunen, Nina Klemola, Arttu Liimatainen, Nora Nurminen, Sasu-Petteri Pajja, Toni Paukku, Päivi Repo, Matti Rissanen, Panu Savolainen, Ilkka Sipilä, Jasse Tiilikkala, Jani Vidgren

Tietokannan rakentaminen: Tapani Tuovinen

Kenttätyöaika: 8.5.2012 – 30.10.2012

Tutkitun alueen pinta-ala: 543 m²

Tutkimuksen rahoittaja: Turun kaupungin kiinteistöliikelaitos

Esinelöydöt: TMM 22882

Löytöjen säilytyspaikka: Turun museokeskus, maalöytövarasto

Rakennefragmentit: RF 1-25

Mustavalkonegatiivit: KF2013:001–262

Digitaaliset valokuvat: DT2013:15:001–431

Kaivausraportin säilytyspaikka: Turun museokeskus

Kaivausraportin kopio: Museovirasto, rakennushistorian osasto

Tiivistelmä

Turun museokeskus suoritti pelastuskaivauksen Aurajoen itälaiturin korjaustyömaalla välillä Runeberginpuisto – Aboa Vetus –museo. Kenttätyöt alkoivat 8.5.2012 ja päättyivät 30.10.2012. Tutkimukset kustansi Turun kaupungin Kiinteistöliikelaitos. Kaivausalue yhtyi Kirjastosillan kaivausalueeseen, jota tutkittiin vuosina 2011 ja 2013.

Kaivausalueelta paljastui rantaan liittyneitä paalutuksia ja puutasojen, mahdollisesti laitureiden jäännöksiä. Kaivantoon tehtiin hulevesikaivoa varten Itäisen Rantakadun jalkakäytävän reunaan ulottuva poikittaiskaivanto. Siitä tuli esiin myös 1600 – 1700-luvuille ajoittuvia päällekkäisiä kiveyksiä, tulisijojen pohjia ja puulattiatasoja. Kaivannon kadunpuoleisesta reunasta paljastui keskiaikaa nuoremman kellarin seinänperustusta ja päätyseinää.

Kaivausalueen nuoremmat kerrokset ajoittuvat 1500-luvun jälkipuolelta 1860-luvulle, ja olivat pääosin täytökerroksia ja nokisia, ohuita palokerroksia. Alimmat kerrokset ajoittuvat keskiajalle, ja ovat aikoinaan rantaveteen muodostuneita.

Kaivausalueen pitkittäisprofiilissa näkyi kiviperustusten jäännöksiä, jotka ovat kuuluneet vuoden 1827 paloa edeltäneisiin rakennuksiin. Kaivausalueen koillisosassa pilkisti profiilista rakennuksen kiviperustuksen länsikulma. Se kuului samaan rakennuksenperustukseen, josta noin puolet kaivettiin esiin Kirjastosillan kaivausprojektissa. Se ajoittunee aikaisintaan 1600-luvun loppupuolelle.

Esinelöydöt ajoittuvat 1300-luvulta 1800-luvulle käsittäen keramiikkaa, uunikaakeleita, lasia, rahoja, liitupiipun katkelmia, metalliesineiden fragmentteja, rautanauvoja, puuesineitä ja nahkajätettä, pääasiassa kenkien osia. Suomessa ainutlaatuinen löytö on Neitsyt Mariaa ja Jeesus-lastaa esittävä poltetusta savesta muotoiltu pienoispatsas 1400-luvulta. Erikoinen löytö on myös silkinvalmistajan plombi, joka on peräisin Gangesin kylästä Ranskasta 1700 – 1800-lukujen vaihteesta. Toinen erikoinen metallilöytö on Kaarle XII:n sotavoittojen kunniaksi lyöty pöytämitali vuosien 1701 ja 1707 väliltä, joka on upotettu mahdollisesti pöytäviinapullon korkkiin.

Kaivausalue sijaitsee keskiajalla Luostarikortteliksi nimetyssä kaupunginosassa. Rannassa on keskiajalta lähtien asunut varakkaampia porvareita. Joen mutkaa alettiin täyttää 1500-luvun jälkipuolella. Raskas täytömaa on painanut alueen luontaista savikerrosta ja keskiaikaista maan pintakerrosta tiiviimmäksi aiheuttaen täyttökerroksien ja alueen rakennuksien painumisen alaspäin. Tonteilla sijainneiden rannan viereisten rakennusten joenpuoleiset seinälinjat ovat viimeistään 1600-luvulla ulottuneet nykyisen laiturin sisäreunan linjalle.

Sisällysluettelo

1. Johdanto	s. 6	Aki Pihlman
2. Kaivauksen eteneminen	7	Elina Saloranta
3. Mittaus ja dokumentointi	11	Virva Lompolo Elina Saloranta
4. Kaivaushavainnot	12	Elina Saloranta
4.1 Pintamaahan ja nykyiseen laituriin liittyvät havainnot	12	
4.1.1 Alueet I ja II	12	
4.1.2 Alue III	14	
4.2 Rakenteet ja kerrokset, jotka on tulkittu olemassa olleiksi 1800-luvun alussa	20	
4.2.1 Alue I	20	
4.2.2 Alue II	22	
4.3 1700-luvulle ajoittuvat rakenteet ja kerrokset	23	
4.3.1 Alue I	23	
4.3.2 Alue II	25	
4.4 1600-luvulle ajoittuvat rakenteet ja kerrokset	32	
4.4.1 Alue I	32	
4.4.2 Alue II	32	
4.4.3 Alue III	47	
4.5 Puurakenteiden jäännökset alueella I	48	
4.6 Paalutukset alueilla I – III	50	
4.7 Keskiaikaiset kerrokset alueilla I ja II	54	
4.8 Luontainen kerros	55	
5. Esinelöydöt	55	Heidi Martiskainen
6. Alueen historiaa	57	Elina Saloranta
7. Yhteenveto ja tulkinta	58	Elina Saloranta

Lähdeluettelo

Liitteet:

Yksikköluettelo

Matriisi

Karttaluettelo

Kartat

Yksityiskohtapiirrosluettelo

Yksityiskohtapiirroksset

Löytöluettelo

Luettelo poistetuista löydöistä

Rakennefragmenttiluettelo

Näyteluettelo

Tutkimusraportti makrofossiilisista tutkimuksista

Ajoitusnäyteluettelo

Ajoitusseloste

Valokuvaluettelo

Valokuvien ja digitaalisten kuvien pinnakkaiskopioid

1. Johdanto

1.1 Itälaiturin vuoden 2012 arkeologisten kaivausten tausta

Aurajoen nykyiset rantalaiturit on rakennettu Turun suurpalon 1827 jälkeen. Osa niistä on tehty pian palon jälkeen, osa on rakennettu myöhemmin. Turun museokeskus on tehnyt rantalaitureiden korjaamiseen liittyviä arkeologisia kaivauksia vanhan kaupungin keskustan alueella usean vuoden aikana. Kaivauksia on tehty sekä joen itärannalla että länsirannalla. Ensimmäiset tutkimukset, jotka liittyivät Aurajoen rantalaitureiden korjaamiseen, tehtiin vuonna 2006. Ne olivat koekaivaukset joen länsirannalla. Sen jälkeen arkeologisia tutkimuksia on tehty rantalaitureiden korjaamiseen vuosina 2007 – 2009 ja 2011, viimeksi joen yli suunniteltuun kevyen liikenteen siltaan, Kirjastosiltaan, liittyen. Aurajoen rantalaiturien korjaaminen on monivuotinen hanke, joka jatkuu tulevina vuosina vielä korjaamattomien osien kohdalla, kuten myös arkeologiset kaivaukset.

Vuonna 2012 tutkitun osuuden eli Runebergin puiston ja Aboa Vetus & Ars Nova museon edustan itälaiturin korjausten suunnittelukokoukset, joihin Turun museokeskus osallistui, pidettiin vuonna 2011. Suunnittelu sisälsi alusta alkaen myös neuvottelut arkeologisten tutkimusten suorittamisesta. Keväällä 2012 päätettiin kaivausten alkamisajankohdasta. Kiinteistöliikelaitoksen ja Turun museokeskuksen välinen sopimus arkeologisista tutkimuksista allekirjoitettiin 7.5.2012.

1.2 Kaivaus

Kaivausalue sijaitsee keskiaikaisen kaupungin alueella entisessä Luostarinkorttelissa, nykyisen Runebergin puiston ja Aboa Vetus & Ars Nova museon edustalla Itäisen Rantakadun ja joen välissä. Itäinen Rantakatu rakennettiin vasta 1827 palon jälkeen. Ennen paloa joen suuntainen katu sijaitsi hieman kauempana rannasta, ja kadun ja joen välisellä alueella oli kaupunkitontteja rakennuksineen.

Nykyinen rantalaituri on vuonna 2012 kaivetulla osuudella peräisin 1860-luvulta. Kaivaukset tehtiin tukimuurin vieressä kapealla alueella sekä rantalaiturilta Itäiselle Rantakadulle suunnitellun hulevesiviemärin kohdalla. Kirjastosillan vuoden 2011 arkeologisissa kaivauksissa nyt tutkittavasta osuudesta oli kaivettu jo 15 metrin pituinen alue. Kaivausten kenttätöitä alkoivat 8.5. ja ne loppuivat 30.10.2012. Löytöaineiston konservointi aloitettiin kenttätöyövaiheen aikana.

Hankkeen kustannuksista vastasi Turun kaupungin Kiinteistöliikelaitos. Arkeologiset kaivaukset toteutti Turun museokeskus yhteistyössä Turun Seudun Kuntatekniikka Oy:n kanssa. Turun Seudun Kuntatekniikka Oy huolehti kaivausten kenttätöyövaiheen aikana tarvittavista koneista, maa-aineksen kuljetuksista ja ajoreittien puhtaanapidosta, kaivausalueiden seinämien tukemisesta, suojarakenteista ja siirtolavoista sekä alueiden aitaamisesta, liikennejärjestelyistä ja toimisto-, sosiaali- ja säilytystiloista sekä olemassa olevien kaapelien ja rannan puiden suojaamisesta ja tutkittujen alueiden täyttämistä. Turun Seudun Kuntatekniikka Oy:n aliurakoitsijoina toimi Suomen Pohjarakennusyhtymä Oy. Geotekniikasta ja kairavantojen tuennan suunnittelusta vastasi Ramboll Finland Oy.

Aurajoen itälaiturin kaivauksissa on aiempina vuosina paljastunut keskiaikaisten ja sitä nuorempien rantalaitureiden ja rantaan liittyneiden tukirakenteiden, rantapaalutusten, jäännöksiä. Vanhimmat niistä ajoittuvat dendrokronologisten ajoitusten perusteella 1300-luvun jälkipuoliskolle. Paikoitellen on tavoitettu myös rannassa olleita keskiaikaa nuorempia rakennusten jäännöksiä. Keskiaikaisista esinelöydöistä pääosa on löytynyt silloiseen rantaveteen muodostuneista kerroksista. Vuoden 2012 kaivausten keskeiset tutkimuskysymykset liittyivätkin rantaviivan muutoksiin, rannan rakenteisiin ja rannan käyttöön keskiajalta alkaen.

2. Kaivauksen eteneminen

Kaivaminen aloitettiin 8.5.2012 laituriin päällisten mukulakivien, laituriin kiinnitettyjen penkkien ja roskaastian poistolla. Sen jälkeen irrotettiin laiturin sisäpuoliset reunakivet. Mukulakivet ja reunakivet vietiin kaupungin varastolle vastaista käyttöä varten.

Työmaan valmisteleviin tehtäviin kuului myös aitojen pystyttäminen kadun reunaan ja rannan lehmusten runkojen alaosan suojaaminen laudoituksella.

10.5. edettiin laiturin pintahiekan ja nurmikon kuorimiseen. Nurmikon alta paljastui alkuperäinen mukulakivistä ladottu sadevesikouru, kuten vuoden 2011 Kirjastosillan kaivausalueeltakin. Kouru puhdistettiin ja valokuvattiin.

Sen jälkeen jatkettiin pintakerroksen poistamista. Kaikki laiturin päällä tehdyt kaivutyöt tehtiin pienellä puutarhakaivurilla, koska laituri ei olisi kestänyt raskaamman kaivinkoneen painoa. Pieni kaivuri nosti täyttömaan rannan rinteeseen, josta jalkakäytävällä ollut iso kaivinkone kauhoi ne kuorma-auton lavalle.

Kuva 1. DT2013_15_001: Laiturin päällä olevaa hiekkakerrosta poistetaan puutarhakaivurilla ja lapioilla. Esille on saatu mukulakivistä ladottu vesikouru laiturin vieressä. Kuvassa etualalla tutkimusapulainen Harri Jokinen, takana tutkimusapulainen Päivi Repo ja kaivinkoneenkuljettaja Simo Koskinen. Kuvattu länsilounaasta. Kuvaaja Virva Lompolo.

21.5. oltiin edetty pintamaan poistossa +1,5 metrin syvyyteen. Kaivusuunnitelman mukaan kaivannon kaakoisreunaan upotettiin ison kaivinkoneen avulla poikkileikkaukseltaan H:n muotoisia, kuusi metriä pitkiä rautakiskoja noin metrin välein. Koska maaperä oli kivinen, jouduttiin rautakiskon paikkaa yleensä sovitte-

lemaan. Tilattiin myös täryyttävä kaivinkone, koska kiskot upposivat tavallisella kaivinkoneella vain paikoin. Rautakiskojen väliin rakennettiin 50 x 100 mm paksuisista lankuista settiseinä. Lankut asetettiin syrjälleen päällekkäin. Lankkuja oli tarkoitus työntää alaspäin sitä mukaa, kuin kaivaminen eteni. H-kiskojen junteamista ja settiseinän rakentamista tehtiin useaan otteeseen sitä mukaa, kuin kaivanto eteni koillisuuntaan.

Kuva 2: Rautaista H-palkkia painetaan täryyttävällä kaivinkoneella maahan. Taustalla näkyy rakennettua settiseinää. Kuvattu länsiloumaasta. Kuvaaja Elina Saloranta.

31.5 aloitettiin lapioidella kaivaminen. Koska kaivettava kerros vaikutti vielä nykylaituriin liittyvältä täyttömaalta, ajettiin kaivannon pohjalle pienempi puutarhakaivuri ja kaivamista jatkettiin koneellisesti. Täyttökerroksen alaosan viimeistely tehtiin lapioiden. Varsinaista paikalleen muodostunutta kulttuurikerrosta kaivettiin samaan aikaan lapioidella ja lastoilla alueilla, joista pintatäyttö jo oli poistettu. Kaivettu maa kannettiin siirtolavalle, jossa se seulottiin 1 x 1 silmäkoon seuloilla, saviset kerrokset pöytälevyn päällä lastalla läpikäyden.

4.6. avattiin hulevesikaivoa varten kaivausalue II Itäisen Rantakadun rannanpuoleisen jalkakäytävän alle. Alueet I ja II olivat yhteydessä toisiinsa.

Kaivusuunnitelman mukaan arkeologinen kaivutyö oli tehtävä kolme metriä pitkinä erillisinä kaivantoina tason +0,5 alapuolella rannan sortumavaaran vuoksi. Kolmen metrin kaivantojen välissä piti olla 10 metriä. 8.6. avattiin ensimmäinen kolmen metrin pituinen kaivanto A kaivausalueen I koillispäähän. Jatkossa kukin kaivanto sai kirjaintunnuksen. Kaivantoja kertyi alueelle I A:sta S:ään. Kaivantojen järjestys määräytyi työn etenemisen mukaan, ja käy ilmi karttaliitteestä. Kaivantojen leveys määräytyi sen mukaan, miten pitkälle kaivausalueelle nykyisen laiturin taustakivet ulottuivat. Taustakivien ja kaivannon väliin oli jätettävä kaiva-

maton turvavyöhyke romahdusvaaran vuoksi. Kun kaivanto oli saatu kaivetuksi pohjaan asti, se täytettiin sepelillä tasoon +0,5 metriä. Kaivantojen pohjalle ja reunoille levitettiin suodatinkangas, jotta täyttösepeli kaivetusta kaivannosta ei valunut viereiseen, kaivettavaan kuoppaan.

Koska kaivettavaa kulttuurikerrosta oli 0-tason alapuolellakin, kaivantoihin alkoi tihkua joen vettä, erityisesti veden ollessa korkealla. Pumppujen avulla kaivamista pystyttiin jatkamaan ja dokumentointi suorittamaan, mutta useissa tapauksissa vesi syövytti itselleen laiturikivien välistä ja laiturin viereisen, suojaksi jätetyn maakerroksen läpi niin suuren väylän, että kaivaminen oli keskeytettävä ennen steriiliin pohjaan asti pääsyä.

Kuva 3. DT2013_15_181: 0-tason alapuolelle tehty kaivanto H, johon jokivesi pulppuaa. Kaivannon reunassa näkyy vanha paalutus. Oikealla on rannanpuoleisen profiilin peittävä settiseinä, vasemmalla näkyy nykyisen laiturin taustakiveystä. Kuvattu etelälounaasta. Kuvaaja Virva Lompolo.

Myös sadevesi valui kaivausalueelle II pitkin Rettiginrinnettä. Runsaiden sateiden vuoksi maanrakennusurakoitsija kasasi alueen II kaakkoispään ympärille asfaltista tulvavallin, sekä asensi puihin ja lankuista rakennettuihin tukiin kiinnitetyt muoviputket johtamaan vesi katuojasta Aurajokeen kaivausalueen sivuitse.

19.6. lopetettiin puutarhakaivurin käyttö alueella I, ja kaivuri nostettiin ylös kaivannosta.

1.8. aloitettiin pintamaan poistaminen alueelta III, joka sijaitsi Kirjastosillan kaivausalueen ja laituriportaiden koillispuolella jatkuen seuraaviin laituriportaisiin asti. Alueen III pintamaalla täytettiin tässä vaiheessa pohjaan kaivettua alueen I lounaispäättä. Myös alueella III alettiin kaivaa kolmen metrin pituisia kaivantoja

tason +0,5 alapuolelta. Ne merkittiin kirjaintunnuksella AIII – MIII. Pintamaan poistaminen alueelta III saatiin päätökseen 18.9.

28.8. nostettiin kaivausalueelle II tukiseinärakenne maansortumisvaaran vuoksi. Sen johdosta kaivettava alue supistui noin kahden metrin levyiseksi. Lounais- ja koillisprofiilien viereen, tukiseinän taakse jäi noin 0,5 – 1 metrin levyinen kaivamaton porrastus.

Kuva 4. DT2013_15_286: Tukiseinärakenne alueella II. Kaivannossa työskentelemässä tutkimusapulaiset Jani Vidgren ja Johanna Joensuu. Kuvattu pohjoisluoteesta. Kuvaja Virva Lompolo.

17.9 lähtien jokiveden nousu kaivausalueelle vaati lisäpumppujen käyttöä. Käytössä oli ajoittain neljä pumpua samanaikaisesti, kaksi alueen III kaivannossa ja toiset kaksi alueella II.

24.10 alue II täytettiin kokonaan sepelillä. Suunniteltu hulevesikaivo tullaan asentamaan paikalle myöhemmin. Kaivon suunniteltua paikkaa jouduttiin siirtämään noin kaksi metriä luoteeseen, koska alkuperäisellä kaivon paikalla oli kellari, joka jätettiin purkamatta, sekä sen yläpuolella kaapelilinjasto. Kellari peitettiin suodatinkankaalla ennen alueen täyttämistä.

30.10. Kaivaminen lopetettiin. Kaivausalueella I jäi kaivamatta kaivantojen O ja J sekä kaivausalueen II välinen, noin 5m²:n kokoinen alue. Sitä ei voitu enää kaivausalueen II täyttämisen jälkeen avata, koska täyttösepeli olisi valunut kaivantoon. Alueella III jätettiin osa alueen lounaispäästä kaivamatta pintamaan ylimmän osan poiston jälkeen. Tässä vaiheessa oli jo selvinnyt, että koko lounaispään alueella oli vanhemmaksi

tulkitun kivilaiturin hirsiarina pintamaan alla. Arinaa ei poistettu mistään kohdasta, mutta siitä otettiin viisi dendrokronologista näytettä. Myös vedemousu kaivausalueelle vaikeutti kaivamisen jatkamista.

3. Mittaus ja dokumentointi

Ennen kaivauksen aloittamista Turun kiinteistöliikelaitokselta käytiin siirtämässä viisi kiintopistettä (1000-5000) välille Aurasilta - Nunnakatu laiturin reunakivien saumoihin. Pisteet merkattiin asfalttinauloilla.

Taulukko 1. Kaivauksella käytettyjen kiintopisteiden koordinaatit.

Piste	x-koordinaatti	y-koordinaatti	z-koordinaatti
1000	6704306.718	23459897.061	2.751
2000	6704359.957	23459950.894	2.851
3000	6704440.066	23460001.795	2.693
4000	6704522.922	23460034.147	3.076
5000	6704271.243	23459845.208	2.769

Käytetty tasokoordinaattijärjestelmä on ETRS-GK23 ja korkeusjärjestelmä N2000. Kaivauksen mittauksiin vuokrattiin Geotrim Oy:ltä Geodimeter 608s servotakymetripaketti, joka sisälsi mm. GDM 608s elektronisen takymetrin, Cu näppäimistön, akun, laturin, prisman ja jalustan. Osa kaivauksen korkeusmittauksista tehtiin Sokkisha C3E –merkkisellä vaaituskoneella. Kenttätyövaiheen aikana alueelle I siirrettiin yksi korkeuspiste kiintopisteestä 2000. Piste merkittiin liidulla laiturirakenteeseen lähelle aluetta II. Sen korkeus oli 1,62 m mpy.

Rakenteet dokumentoitiin ottamalla niistä mustavalkovalokuvat ja digikuvat. Lisäksi rakenteista piirrettiin rakennekartat suoraan koordinaatistoon ja mittakaavaan 1:20. Alue I:stä dokumentoitiin rannanpuoleinen profiili ja alueesta II SW-profiili. Työturvallisuus syistä kenttätyövaiheessa alue I:n profiilien dokumentointi toteutettiin valokuvaamalla kaivannoittain ja osissa jälkityövaiheessa tapahtuvaa profiilikartan puhtaaksi piirtämistä varten. Kaivannon profiilia vasten olevan settiseinän metallipalkkeihin merkattiin 1 m mpy:n ja 1,50 m mpy:n kohdat, jotta kuvat voitiin asemoida oikealle kohdalle puhtaaksi piirtämisen vaiheessa. Kartat piirrettiin AutoCAD 2000i LT ja AutoCAD LT 2012 –ohjelmilla. Alueen yleiskartta tulostettiin mittakaavaan 1:500, rakennekartat mittakaavaan 1:20. Laajempia kokonaisuuksia tulostettiin myös mittakaavaan 1:25, 1:30 ja 1:250.

Maayksiköt piirrettiin kentällä kartat mittakaavaan 1:50. Kartat tulostettiin mittakaavaan 1:50, laajemmat kokonaisuudet mittakaavaan 1:200.

Yksikkötiedot kirjattiin kentällä lomakkeisiin, joista ne tallennettiin access-tietokantaan. Matriisi laadittiin ProlegMatrix Builder 2002 –ohjelmalla.

4. Kaivaushavainnot

Seuraavassa esitellään havaitut kerrokset, rakenteet ja leikkaukset siinä järjestyksessä kuin ne tulivat kaivaessa esille. Havaitut yksiköt on karkeasti jaoteltu ajoituksellisiin ryhmiin alueittain. Kukin yksikkötunnus on tekstissä lihavoituna, kun se mainitaan tekstissä ensimmäisen kerran.

4.1 Pintamaahan ja nykyiseen laituriin liittyvät havainnot

4.1.1 Alueet I ja II

Nurmikko ja sen alainen pintaturve ja multa poistettiin puutarhakaivurilla tunnuksella **M001**. Kerroksesta poimittiin talteen kaksi hienon fajanssin palaa, neljä boluskuvioitua punasaviastianpalaa, kolmijalkapadan pala ja liuskehioimen katkelma. Kerroksesta löytyi myös litteä metallirengas, paksu kannallinen metallitappi, koneellisesti valmistettu väritön pullo, jossa oli kohokirjaimet ALKO sekä muovinappi, joita ei tallennettu

Nykyisen laiturin reunasta, nurmikon alta paljastui halkaisijaltaan noin 5 - 20 cm:n kokoisista mukulakivistä ladottu kouru **R002**. Kiveys oli kallistettu kohti rinnettä. Kourun pohja muodostui riviin ladotuista mukulakivistä. Kouru tuli esiin koko kaivettavan alueen pituudelta. Se oli ladottu nykyisen laiturin reunaan, ja oli todennäköisesti alkuperäiseen laiturirakenteeseen kuulunut elementti.

Nykyinen laiturirakenne sai tunnuksen **R003**. Kun laiturin pinnan rikkonainen mukulakiveys ja sen alainen hiekka oli poistettu, esiin tuli kookkaista lohkokivistä kerroksittain ladottu laiturin sisärakenne. Noin 30 metriä kaivausalueen lounaispäästä lähtien lohkokivilatomus oli tasapintainen, alueen koillispuolella latomus on epätasaisempi. Joen puoleisella sivustalla olivat poikittain ladotut, tasapintaiset fasadikivet.

Mukulakivikourun alla oli hiekkaa. Hiekkakerroksen alla oli halkaisijaltaan noin 15 – 40 cm:n kokoisia kiviä hiekansekaisen mullan seassa. Tämä täyttökerros oli ajettu vasten lohkokiviladottua laiturirakennetta. Alempana kerros oli tiiviimpi ja savipitoisempi. Seassa oli edelleen kiviä. Täyttökerros kaivettiin tunnuksella **M004**. Täyttökerros oli kaivausalueen keskivaiheilla koostumukseltaan tiilenmuruista hiekkamultaa. Se kaivettiin tunnuksella M004B, ja liittyi mahdollisesti alapuoliseen täyttökerrokseen (M006, ks. luku 4.2.1). M004B:ssä oli myös vanhempia löytöjä uudempien lisäksi, mikä viittaa täyttökerrosten sekoittumiseen. Kerroksesta löytyi Nikolai I:n aikainen kupariraha vuodelta 1840, ruotsalainen (?) kupariraha, kolme posliinirsirpaleta, 27 hienon fajanssin palaa, seitsemän fajanssin palaa, kaksi kivisaviastioiden palaa, 42 punasaviastioiden palaa, huokoinen lasittamaton saviastian pala, viisi lasitettua valkosaviastian palaa samasta astiasta, 25 liitupiipunvarsien katkelmaa, neljä profiloitua kaakelin palaa, kymmenen reliefikaakelin palaa, 52 siileäpintaisten levykaakelin palaa, kaksi kuperaa, sileäpintaista listakaakelin palaa, 36 kaakelin kiinnityslis-tojen katkelmaa, kupariseoksisen astian reunapala, juomalasin sirpale, pullonsuu, hioimen katkelma ja piin pala. Kerroksesta M004/M004B poistettiin luettelomatta rautainen kiila, 29 naulaa/katkelmaa, rautalevyn pala, jonka läpi oli lyöty kaksi naulaa, taivutettu rautakisko, metallinen ALKO:n kierrekorkki, metallinen purkin kansi, jossa teksti Tuko TURKU – ÅBO ja rautamöykky.

Kaivannon lounaisosassa oli sadevesikaivo **R116/L005**. Kahden päällekkäisen betonisen kaivonrenkaan alla oli laho, luode-kaakko -suuntainen hirsiarina. Kaivon päällä oli rautainen ritilä.

Kaivausalueen koillispuolella oli toinen betoninen sadevesikaivo **R175**, joka koostui betonirenkaasta ja sen päällä olevasta rautaritulästä. Kaivo oli pantu koillinen – lounas -suuntaisen puuarinan päälle. Kaivon luoteis-seinämässä oli reikä, jossa oli ollut kiinni klinkkeriputki. Se oli irronnut. Putki johti nykyisen laiturin alle.

Kaivon kaakkoispuolella oli klinkkeriputki kaivannossa **L011**. Se ei johtanut kaivoon, vaan sen ohi. Putki-kaivanto **L011** leikkasi vanhempaa perustusta, josta edempänä. Kaivannon tiilen- ja laastinmurujen sekainen hiekkamultatäyttö sai tunnuksen **M012**, mutta yhdistettiin matriisissa kerrokseen **M001**. Kerroksesta **M012** löytyi kolmijalkapadan kahvan katkelma, liitupiipunvarren katkelma ja vihreä tasolasin sirpale.

Laiturirakennetta ja siihen liittyviä täyttökerroksia varten oli mahdollisesti kaivettu rantaan leikkaus. Tästä näkyi viitteitä joen pohjalle kerrostuneessa vanhemmassa maa-aineksessa. Leikkaus sai tunnuksen **L007**.

Alueen II keskeltä paljastui kaapelikaivannon **L030** leikkaamana katukiveyksen jäännös **R015**. Siitä oli jäljellä luoteisreuna ja rivi mukulakiviä mahdollisen kourun reunasta. Kiveyksen alainen istutushiekka kaivettiin tunnuksella **M016**. Se oli löydötön. Kiveys lienee vuoden 1827 palon jälkeinen.

Kuva 5. DT2013_15_034: 1800-luvun katukiveyksen fragmentti R015 kaapelikaivannon L030 leikkaamana alueen II kaakkoisreunassa. Profiilin yläosassa, asfaltin alla näkyy 1900-luvun katukiveys. Vasemmassa reunassa pilkottaa vuoden 1827 paloa edeltävä kiveys. Kuvattu lännestä. Kuvaaja Elina Saloranta.

4.1.2 Alue III

Laiturirakenteeseen liittyneet täyttökerrokset

Pintamaan M001 alla oli koko alueella III multaista savea, jonka seassa oli kookkaita, pääosin halkaisijaltaan noin 50 - 70 cm:n kokoisia kiviä. Osa kivistä oli pienempiä. Kerros sai tunnuksen **M118**. Kerroksesta löytyi ruotsalainen kuparikolikko Kaarle XII:n ajalta v. 1715, neljä tunnistamatonta kuparirahaa, kaksi yhteensopivaa palaa ruskealasisitteisestä levykaakelistä, joka oli reliefikuvioitu leijonalla ja vaakunakilvellä, vihreälasisitteisen, reliefikuvioitun levykaakelin pala, kymmenen sileäpintaisten levykaakelien palaa, kolme palaa profiloitua kaakeleista, kaksi listakaakelien katkelmaa, 13 kaakelien kiinnityslistojen katkelmaa, reliefikuvioitu liitupiipunkoppa 1700-luvun lopulta – 1800-luvun alusta, yhdeksän liitupiipunvarsien katkelmaa, kuusi posliiniastioiden sirpaletta, 23 hienon fajanssin palaa, 11 fajanssin palaa, kuusi kivisaviastioiden palaa, 19 lasitettujen punasaviastioiden palaa, kaksi lasittamattomien punasaviastioiden palaa, huokoisen lasittamattoman astian korva ja toisen lasittamattoman astian kylkipala, liuskehoimen katkelma ja pieni kupariseoksen ristiriipus(?).

Kerroksen löydöistä poistettiin luetteloidutta kuusi kattotiilien palaa, joiden toisella pinnalla tummanruskeaa lyijylasite, seitsemän lasittamatonta kattotiilen palaa, rautarengas, 11 naulaa/katkelmaa, seitsemän pullojen ja kaksi tasolasin sirpaletta sekä keraaminen viemäriputken pala.

Päällimmäisen täyttökerroksen alaosassa oli myös kiviä, jotka oli ilmeisesti suoraan heitelty kuormasta kasoiksi. Kivikasa **R143** sijaitsi alueen III lounaispään keskellä. Se koostui halkaisijaltaan 20 - 80 cm:n kokoisista, lohkareisista ja pyöreistä kivistä. Yhdessä kivessä oli porausjälki. Kivet oli ladottu tiiviiksi rykelmäksi laiturirakenteen R136 taakse, täyttökerroksen M118 alaosaan. Toinen kivikasa **M163**, edellisen lounaispuolella koostui lohkareisista, halkaisijaltaan 10 - 80 cm:n kokoisista kivistä. Kolmas kivikasa **M162** paljastui M118:n alta alueen III lounaisosassa. Se koostui pyöreistä, halkaisijaltaan 20 – 50 cm:n kokoisista kivistä. Kivikasat yhdistettiin matriisissa kerrokseen M118.

Alueen III koillisosasta, kerroksen M118 alta paljastui tumma rajapinta. Sen alainen kerros sai tunnuksen **M134**. Se koostui savesta, jonka seassa oli orgaanista ainesta ja kookkaita, halkaisijaltaan noin 20 - 70 cm:n kokoisia kiviä. Kerroksesta löytyi matalan lieriön muotoinen, halkaisijaltaan 66 mm:n kokoinen, mahdollisesti metallisen viinapullon korkki tai kansi, johon on upotettu Kaarle XII:n pöytämitali. Mitalissa on pienessä pyöreässä kentässä Kaarle XII:n rintakuva, jota kiertää teksti CAROLUS XII D G REX SVEC. Kentän ympärille on kuvattu kerubeja. Ulkokehällä on tekstiä, josta erottuu sana GAVH. Lisäksi löytyi liitupiipunkopan katkelma, 10 liitupiipunvarsien katkelmaa, seitsemän sileäpintaisten levykaakeleiden katkelmaa, kolme kaakeleiden kiinnityslistojen katkelmaa, kolme hienon fajanssin palaa, kahdeksan fajanssin palaa, kaksi kivisaviastioiden palaa, 11 lasitettujen punasaviastioiden palaa, kaksi yhteensopivaa juomapikarin sirpaletta, neljä lasiastioiden sirpaletta, tasolasin sirpale, kuusi pullojen sirpaletta, pieni kupariseoslevy, lyijylevyn suikale ja kookas naula.

Ennen luettelointia poistettiin kerroksesta löytyneet 23 vihreiden pullojen kylkipalaa, yksi väritön ja 14 vihreää tasolasin sirpaletta, 14 tummanruskealla lyijylasitteella päällystettyä sekä viisi lasittamatonta kattotiilen palaa. Numeroinnin ja röntgenkuvauksen jälkeen poistettiin kookas naula.

Alueen lounaisosasta tuli kerroksen M118 alta esiin tiilenporon ja laastinmurujen sekainen hiekkainen maaines. Se sai tunnuksen **M146**. Kerroksesta löytyi kahdeksan liitupiipunvarsien katkelmaa, reliefikuvioitun kaakelin pala, profiloitun kaakelin pala, kahdeksan sileäpintaisten levykaakeleiden katkelmaa, yhdeksän kaakeleiden kiinnityslistojen katkelmaa, kuusi hienon fajanssin palaa, kaksi fajanssin palaa, kivisaviastian

pala, 11 lasitettujen punasaviastioiden palaa, joista kaksi samasta astiasta, kaksi piinpalaa, viisi lasiastian sirpaletta, tasolasin sirpale ja rautavarras.

Numeroinnin ja röntgenkuvaamisen jälkeen poistettiin 16 rautanaulaa/katkelmaa. Ennen luettelointia poistettiin kaksi sinivihreää ja seitsemän vihreää pullonsirpaletta, seitsemän vihreää tasolasin sirpaletta, kolme tummanruskealla lyijylasitteella päällystettyä ja 29 lasittamatonta kattotiilen palaa.

Kerroksen M146 alta paljastui tumma rajapinta, jonka alainen kerros sai tunnuksen **M141**. Se koostui pinnaltaan nokisesta, savisesta hiekkamullasta. Seassa oli pieniä savimöykkyjä, hiekkaa ja tiilenpaloja/muruja. Kerros oheni lounaisuuntaan. Kerroksessa vaihteli savinen ja nokinen maa-aines ohuina kerrostumina. Tätä kerrosta kaivettiin vain osittain, samoin päällä ollutta kerrosta M146, koska vesi nousi kaivantoon. Kerroksesta löytyi ruotsalainen kupariraha, yhdeksän liitupiipunvarsien katkelmaa, kaksi reliefikuvioidun kaakeli- en katkelmaa, kaksi kuperien kaakeleiden palaa, kolme sileäpintaisten kaakelien katkelmaa, kuusi kaakelien kiinnityslistojen katkelmaa, kaksi posliinin sirpaletta, kaksi hienon fajanssin palaa, kuusi kivisaviastioiden palaa, joista kolme yhteensopivaa, 16 lasitettujen punasaviastioiden palaa, kaksi lasittamatonta punasaviastioiden palaa, lasitetun valkosaviastian pala, kaksi huokoista, lasittamatonta saviastioiden palaa, 10 lasiastioiden sirpaletta, joista yksi passglasista, 29 pullojen ja 27 tasolasin sirpaletta, sulaneen lasin pala, metallinappi, kuula, kolme kupariseosmökkyä, rautavarras, kolme möykkyä ruostunutta rautaesineen katkelmaa, kolme liuskeen palaa, pii-iskos ja kaksi palanutta piinpalaa.

Kerroksesta M141 poistettiin ennen luettelointia kaksi tummanruskeaa lyijylasitteella päällystettyä kattotiilen palaa ja 23 lasittamatonta kattotiilen palaa, Numeroinnin ja röntgenkuvaamisen jälkeen poistettiin rautamökky, 22 pientä rautamökkyä, joista osa oli naulan katkelmia, 24 naulaa/katkelmaa sekä kaksi toisiinsa liittyntä rautavarrasta.

Kerroksen M141 päällä oli pienellä alalla hiekkaisista savea **M148**. Tämä savi tulkittiin tulvaveden paikalle siirtämäksi kerrokseksi. Kerroksesta löytyi kaakelin kiinnityslistan katkelma, kolmijalkapadan jalka ja kaksi pullon sirpaletta. Ennen luettelointia löydöistä poistettiin neljä lasittamatonta kattotiilen palaa sekä numeroinnin ja röntgenkuvaamisen jälkeen kolme rautamökkyä ja kaksi naulan katkelmaa.

Kerroksen M148 alla oli vielä pieni hiekkakeskittymä **M152**, joka sekin oli mahdollisesti nopean vedenvirtauksen aikaansaama kerrostuma. Se oli löydötön. Veden tuoma hiekkakerros lienee ollut myös kerroksen M146 alta paljastunut pieni hiekkakeskittymä **M153**. Siitä löytyi reliefikuvioidun kaakelin pala, yksi vihreän tasolasin ja kaksi lasiastioiden sirpaletta.

Kerroksen M146 paljastui myös täyttösaveksi tulkittu kerros **M167**. Saven seassa oli myös karkeampaa ainesta. Siitä löytyi Kristiina-kuningattaren aikainen kuparikolikko vv. 1633 – 1654, Kaarle XIV Juhanan aikainen kuparikolikko vv. 1818 – 1844, hienon fajanssin pala, lasitetun punasaviastian pala ja kaksi pullonsirpaletta.

Kerroksen M141 alta tuli esiin hiekkainen kumpare **M147**. Kerros oli ajettu sadevesikaivoa R129 vasten, ja liittyi todennäköisesti kaivon asennukseen. Siitä löytyi liitupiipunvarren katkelma, kaksi lasitetun punasaviastian palaa samasta astiasta (?), lasiastian sirpale, yksi tasolasin ja neljä pullojen sirpaletta. Kerroksen löydöistä poistettiin ennen luettelointia yksi pullon ja kolme tasolasin sirpaletta sekä 11 lasittamatonta kattotiilen palaa. Numeroinnin ja röntgenkuvaamisen jälkeen poistettiin kuusi naulaa/katkelmaa.

Hiekan M147 alla oli tiilenmurujen, noen ja hiilen sekaista hiekkaa **M164**. Siitä löytyi liitupiipunkopan pala ja kaksi varsien katkelmaa, profiloidun ja sileäpintaisten kaakelin katkelmat, kaakelin kiinnityslistan pala, kolme hienon fajanssin palaa, kaksi fajanssin palaa, kivisaviastian pala, kolme lasitettua punasaven palaa samasta astiasta, kaksi lasitettua punasaven palaa samasta astiasta, lasitetun punasaviastian pala, lasittamat-

toman saviastian pala, pullon kaula ja tasolasin sirpale. Ennen luettelointia löydöistä poistettiin kolme tasolasin sirpaletta ja kaksi lasittamatonta kattotiilen palaa. Numeroinnin ja röntgenkuvaamisen jälkeen poistettiin neljä rautanaulaa.

Kaivausalueen III lounaispään täyttökerrosta kaivettiin tunnuksella **M157**. Se oli koostumukseltaan savipi-toista, paikoin ruosteen värjäämää hiekkaa. Ruoste lienee ollut peräisin lukuisista rautaesineiden fragmen-teista, joita kerroksesta löytyi. Kerroksen alaosassa oli kookkaita täyttökiviä, joita ei poistettu. Kaakkoisreu-nan kookkaat kivet olivat mahdollisesti rauenneet kaivausalueen profiilin takana sijainneesta rakennuksesta. Lounaispään kivet olivat pyöreähköjä, halkaisijaltaan 20 - 40 cm:n kokoisia. Kiviä ei poistettu kaivannosta. Kerroksesta löytyi kaksi reliefikuvioitujen ja kaksi sileäpintaisten levykaakeleiden palaa, kolme hienon fa-janssin palaa, fajanssin pala, kivisaviastian pala, kaksi lasitettujen punasaviastioiden palaa, hioimen katkelma ja kolme pullonpohjien sirpaletta. Ennen luettelointia kerroksen löydöistä poistettiin kahdeksan vihreää pul-lonsirpaletta, yksi väritön ja 10 vihreää tasolasin sirpaletta sekä yksi tummanruskealla lyijylassitteella pinnoi-tettu ja kymmenen lasittamatonta kattotiilen palaa. Numeroinnin ja röntgenkuvaamisen jälkeen poistettiin 15 kappaletta naulan ja/tai vartaan katkelmia.

Sadevesikaivo R161

Alueen III keskivaiheilla, nurmikon pinnassa näkyi betonista valettu kaivonkansi. Kun se murettiin auki, paljastui betoninen kaivon yläosa. Rakenne sai tunnuksen **R161**.

Sadevesikaivo R129

Betonisen kaivonrenkaan R161 alla oli nelikulmainen hirsisalvos, jossa oli jäljellä neljä hirsikertaa. Hirsisalvos lienee nykyisen laiturin R003 rakentamisajankohtaan liittyvä. Betoninen yläosa ja kansi on myöhemmin lisätty.

Sadevesikaivo R170

Alueen lounaispäästä, täyttökerroksen hiekan M153 alta tuli esiin lahoista puista salvottu neliömäinen kaivo **R170**, jonka sisäpuolella oli ohuelti hiekansekaista maa-ainesta **M169**, sekä neljästä koillinen - lounassuun-taisesta laudasta tehty pohja. Tämäkin kaivo ajoittunee nykylaiturin rakennusajankohtaan. Kaivon sisällä olleesta hiekasta löytyi sileäpintaisen levykaakelin pala.

Sadevesikaivo R109

Kaivausalueen III keskellä oli kookkaista, lohkaraisista kivistä ladottu kaivo **R109**. Kivet oli ladottu siten, että niiden tasainen pinta oli käännetty kaivon sisäpuolelle päin. Kaivon lounaispuolella, alareunassa, kaivon kiviä vasten oli hiekansekainen savikerros, joka sai tunnuksen **M166**. Sen alta kaivettiin täyttökerrosta **M168**, savensekaista tiilimurskaa. Alempana kerroksessa oli nokea, tiilen- ja laastinpaloja. Kerroksesta löy-tyi kaakelin kiinnityslistan katkelma, kaksi punasaviastioiden palaa, kuusi pullon- ja kaksi tasolasin sirpalet-ta. Kerroksesta poistettiin luetteloimatta viisi lasittamatonta kattotiilen katkelmaa.

Kaivon yläreunaan oli laastilla muurattu tasapintaisista kivistä reunat. Ylimpänä kaakkois- ja luoteisreunassa oli kookkaat, pitkänomaiset, tasapintaiset kivet. kaakkoispuoleisen kiven yläpinnassa oli istutettuna rautasilmukka. Kaivon päälle oli asetettu rautainen ritilä. Ristikon kukin neliömäinen reikä oli kooltaan noin 8 x 8 cm.

Kaivoa ei purettu, koska tilaajan ja urakoitsijan kanssa oli sovittu, että kaivo puretaan vasta kun laiturinkin kivet poistetaan. Kaivo entistettiin paikalleen kun laiturirakennettiin uudelleen.

Kuva 6. DT2013_15_279: Sadevesikaivot R109 etualalla ja vanhempi R129 taustalla. Kuvattu pohjoisesta. Kuvaaja Elina Saloranta.

Laiturirakenne R136

Kun täyttökerrokset M118 ja M141 oli poistettu, tuli kerrosten luoteisreunan alta esiin laiturikiveystä, joka näkyi noin 0,5 metrin leveydeltä nykyisen laiturin taustakiveyksen alta. Rakenne tulkittiin kentällä mahdolliseksi vanhemmaksi laiturirakenteeksi, jonka päälle nykylaituri oli rakennettu. Se sai tunnuksen **R136**. Rakenteen kookkaimpien kivien pituus oli noin metri. Kivilatomus sai tunnuksen R136A ja niiden alta näkyvä hirsipeti R136B. Se oli rakennettu vierekkäin asetetuista hirsistä. Hirret olivat eripituisia, joissakin kohdissa oli hirttä jatkettu lyhyellä pätkällä. Alueen lounaispäässä hirsipeti ulottui pitemmälle jatkuen settiseinän alle kaakkoisprofiiliin. Joka kolmannessa hirressä oli liitostappi, joka kiinnitti hirren alla kulkevaan poikkihirsien. Arinahirsien alapinnassa oli loveus, joka kiinnitti ne salvoksella alapuoliseen poikkihirsien. Arinasta otettiin viisi dendrokronologista ajoitusnäytettä, joista yksi lähetettiin analysoitavaksi. Ajoitustuloksen mukaan hirsi oli kaadettu talvikaudella 1863/1864 (Zetterberg 2013, FIT1906). Näin olleen kyseessä ei ollut

vanhempi laituirakenne, vaan nykyiseen laituriin R003 kuulunut hirsiarina. Matriisissa R136 yhdistettiin rakenteeseen R003.

Hirsipedin paljastamisen yhteydessä löytyi kuperan sileäpintaisen kaakelin katkelma, kivisaviastian pala, punasaviastian pala, kaksi tasolasin sirpaletta ja pullon sirpale. Lisäksi löytyi viisi lasittamatonta kattotiilen palaa, joita ei tallennettu kokoelmaan.

Kuva 8. DT2013_15_269: Laiturin perustuskivet pillkistävät taustakivien alta. Kuvattu koillisesta. Kuvaaja Elina Saloranta.

Kuurna R158

Alueen III keskivaiheilta tuli esiin kaakko - luodesuuntainen, viidestä puusta rakennettu kuurna **R158**. Kolme lankua oli pohjalla, kaksi reunoilla. Todennäköisesti kuurnassa oli ollut myös kansi, josta ei ollut enää mitään jäljellä. Rakenne tulkittiin liittyneeksi laiturirakenteeseen R003. Kuurna näytti menevän laiturin perustuskivien alle, ja se oli laituriiin liittyvän arinan päällä. Sitä varten oli kaivettu täyttökerrokseen M147 leikkaus **L159**, joka oli täytetty kuurnan laitoja myöten savisella hiekalla **M160**. Matriisissa kuurna leikkauksineen ja ympäristäytöineen yhdistettiin laiturirakenteeseen R003.

Kuva 9. DT2013_15_318: Viemärikuurna R158. Kuvattu ylhäältä, luoteesta. Kuvaaja Virva Lompolo.

4.2 Rakenteet ja kerrokset, jotka on tulkittu olemassa olleiksi 1800-luvun alussa

4.2.1 Alue I

Täytön M004 alaosassa tuli esiin rajapinta, jossa täyttökerros muuttui tiilen- ja laastinmurujen sekaiseksi hiekkamullaksi. Samanlaista maa-ainesta oli kaivannon keskivaiheilla jo kaivettu tunnuksella M004B. Myös tämä kerros oli vähitellen ajettu täytöksi rantaan 1700-luvun jälkipuolella. Se kaivettiin tunnuksella **M006**. Kerroksesta, kaivausalueen lounaisosasta tuli esiin halkaisijaltaan noin 20 - 50 cm:n kokoisista pyöreistä ja lohkareisista kivistä muodostunut nelikulmainen kehä. Sille annettiin tunnus **R019**. Kookkain kivi oli rakenteen koillisreunassa, ja halkaisijaltaan noin metrin kokoinen. Kehän sisäpuolella oli hiekkaista maata, joka sai tunnuksen **M020**. Hiekkakerros oli löydötön. Rakenteen lounaispuolella oli luode – kaakko -suuntainen kivirivi, jonka päällä oli kookas, suoraseinämainen kivi. Siinä oli poranjalkia. Se liittyi todennäköisesti sadevesikaivoon L005/R116. Rakenteen koillispuolella oli särmikkäitä kiviä. Myöhemmin tulkittiin, ettei kyseessä ollut rakenne, vaan kivet ja hiekka olivat todennäköisemmin osa täyttökerrosta M006, johon ne matriisissa yhdistettiin. Kerros M006 oli ilmeisesti ajettu rantaan vähitellen täytöksi, ja sitä oli ehkä siirretty nykylaiturin perustuskaivannon L007 täytteeksi 1860-luvulla, kun laituria rakennettiin.

Kerroksesta M006 löytyi neljä liitupiipunkoppaa/kopan katkelmaa, 88 liitupiipunvarsien katkelmaa ajoittuen 1700-luvulle – 1800-luvun alkuun, 23 posliinin sirpaletta, 60 hienon fajanssin palaa, 54 fajanssin palaa, 56 kivisaviastioiden palaa, 183 lasitettujen punasaviastioiden palaa, yhdeksän lasittamattomien punasaviastioiden palaa, neljä palaa huokoista lasitettua valkosavea, joista kolme samasta astiasta, 10 palaa huokoisista, lasitetuista keramiikka-astioista, viisi palaa huokoisista, lasittamattomista keramiikka-astioista, kaksi Kristina-kuningattaren aikaista kuparikolikkoa vv. 1653, 1633 – 1654, Kaarle XI:n aikainen kuparikolikko vv. 1666 – 1686, Kaarle XIV Juhanan aikainen kuparikolikko v.1839, viisi leijonalla ja vaakunakilvellä reliefikuvioitua saman levykaakelin kappaletta 1500-luvun lopulta tai 1600-luvun alusta (Petteri Järvi, suullinen tiedonanto), 13 reliefikuvioitujen levykaakeleiden katkelmaa, yhdeksän kulmakaakeleiden katkelmaa, joista kuusi reliefikuvioituja, kuperan kaakelin reunapala, kolme profiloitujen kaakelien palaa, viisi sileäpintaisten listakaakelien palaa, 218 sileäpintaisten levykaakeleiden palaa, 207 kaakelien kiinnityslistojen katkelmaa, kaksi yhteensopivaa juomapikarin sirpaletta, 57 lasiastioiden sirpaletta, joista yksi passglasista, kuusi nelikulmaisen pullon palaa, seitsemän pullon suuta/kaulaa, 16 pullonpohjan sirpaletta, lasiesineen sirpale, 61 tasolasin sirpaletta, kaksi metallinappia, kaksi ikkunoiden lyijypuitteiden katkelmaa, kolme kupariseoksista levyä, kaksi metallirengasta, pitkulainen metalliesine, kahdeksan rautavarrasta, lapionterä, rautamöykky, hevosenkengän naula, suuri rautaesine, kolme liuskehioimen katkelmaa, 18 piinpalaa, joista viisi palanutta sekä seitsemän pii-iskosta.

Kerroksen löydöistä poistettiin numeroinnin ja röntgenkuvaamisen jälkeen kupariseosmöykky, suorakulmion muotoinen soljen kehä, seitsemän rautapadan reuna- ja kylkipalaa, rautalevyn katkelma, kaksi huonokuntoista pitkulaista rautaesineiden katkelmaa, kaksi ohutta rautavarrasta, rautatappi, haka, yhdeksän rautakiskon katkelmaa, kaksi rautalevyn katkelmaa, seitsemän kupariseosmöykkyä, 11 möykkyä ruostunutta rautanaulojen katkelmaa ja huonokuntoinen hevosenkengän naula.

Ennen luettelointia poistettiin 192 rautanaulaa/ katkelmaa, 1603 g vihreiden pullojen kylkipaloja, 13 sinivihreiden pullojen kylkipalaa, kahdeksan väritöntä pullojen kylkipalaa, ruskea pullon kylkipala, 2180 g vihreää tasolasia, neljä väritöntä tasolasin sirpaletta, 1614 g sulanutta lasia, 14 tummanruskealasisitteista kattotiilen palaa ja 89 lasittamatonta kattotiilen palaa.

Alueen I koillisestä tuli nykylaituriin liittyneiden täyttökerrosten alta esiin koillinen – lounas -suuntainen perustus **R009**. Siinä oli jäljellä viisi päällekkäistä kivikertaa. Kivien päällä oli lappeelleen muurattuja tiiliä.

Perustuksen kivet olivat pyöreitä ja lohkareisia. Kivet olivat perustuksessa kahdessa rinnakkaisessa rivissä. Joidenkin kivien pinnassa oli laastia. Kivet kuitenkin vaikuttivat ladotuilta, ei yhteen muuratuilta. Alimpien kivien alla oli kolme rinnakkaista, pitkittäistä arinapuuta. Arina sai tunnuksen R009B. Keskimmäinen, veistetty hirsi paljastui nurinpäin käänntyksi viemärikuurnaksi, joka oli uusiokäytössä perustuksen alla. Se otettiin dendrokronologiseksi näytteeksi. Samoin luoteispuoleinen arinahirsi saatiin näytteeksi. Viimeksi mainittu (D2) lähetettiin ajoitettavaksi. Ajoitustuloksen mukaan hirsi oli kaadettu talvikaudella 1585/1586 (Zetterberg 2013, FIT1901). Arinahirsien alla oli halkaisijaltaan noin 10 - 15 cm:n kokoisia paaluja, joista otettiin yksi dendrokronologiseksi näytteeksi, ja lähetettiin ajoitettavaksi. Näytteessä oli lyhyen lustosarjan lisäksi kasvuhäiriö (mahdollisesti kuoleva puu), joten ajoitustulosta ei saatu (Zetterberg 2013, FIT1902).

Rakenteesta saatiin mitattua kaksi ehjää tiiltä, joiden mitat olivat: 30 x 15 x 8 cm ja 31 x 15 x 9 cm. Kolmannen tiilenpuolikkaan leveys oli 13 cm, korkeus 7 cm. Perustuksen viereisessä kaivannon kaakkoisprofiilissa näkyi romahtanut tiiliholvaus, jota ei voitu enempää tutkia, koska se sijaitsi kaivausalueen ulkopuolella. Kun rakennetta purettiin, löytyi kaksi hienon fajanssin palaa, kolmijalkapadan jalka, liitupiipunkopan katkelma, rautalevyn pala, ruuvikierteinen pultti, kaksi rautanaulaa, villakankaan pala ja vihreä pullon sirpale.

Kuva 7. DT2013_15_045: Perustus R009. Vasemmassa reumassa hulevesikaivo R175 ja sen viemäriputki-leikkaus L011, jonka kaivamisen aikaan tästä perustuksesta oli purettu osa pois. Kuvattu lännestä. Kuvaaja Virva Lompolo.

Perustuksen koillispuolella oli toinen perustuksen fragmentti **R014**. Rakenteenjännös koostui neljästä lohkareisesta kivistä, jotka olivat rivissä. Lounaispuoleisen kiven päällä oli kaksi kiveä. Rakenne oli hajanainen ja viemärikaivannon L011 katkaisema. Todennäköisesti se kuului samaan kokonaisuuteen kuin R009, johon

se matriisissa yhdistettiin, sekä samaan kokonaisuuteen, kuin vuosina 2011 ja 2013 Kirjastosillan kaivannosta tutkittu perustus (R006, R054, R013, R008, R190, R191, R043), joka oli rakennettu ennen vuotta 1743, viimeinen vaihe 1700-luvun puolivälissä. Rakenteen päällä oli kerros nokista hiekkaa **M013**. Hiekasta löytyi liitupiipunvarren katkelma, sileäpintaisen levykaakelin pala, kaakelin kiinnityslistan katkelma, hienon fajanssin pala ja ohutseinämäisen, lasitetun keramiikka-astian pala. Kerroksen löydöistä poistettiin numeroinnin ja röntgenkuvaamisen jälkeen kaksi rautanaulaa.

Kaivausalueen keskivaiheilla, kaakkoisprofiilissa pilkotti pintamaan ja täyttökerroksen alta esiin perustuskiiviä. Rakenteenjäännös sai tunnuksen **R010**. Perustuksessa oli koillinen – lounas –suuntaisessa linjassa lohkokiviä.

Kaivausalueen lounaispäästä tuli täytön M004 alaosasta esiin tiivis lohkokivistä, paikoin pyöreistä kivistä muodostunut, rantaa kohti laskeva täyttö. Kivien halkaisija vaihteli 15 – 50 cm:iin. Joissakin kivissä oli poranjälki. Kivikeskittymä liittyy nykyisen laiturin taustan täyttöön, mutta kivet olivat mahdollisesti peräisin kaakkoisprofiilista pilkistävästä kiviperustuksesta **R008**.

Kivet perustuksessa R008 olivat rannansuuntaisesti ladottu. Suurimpien kivien pituus oli noin metri, pienimpien halkaisija oli noin 15 cm. Perustusta oli näkyvissä noin 8 metrin pituudelta. Se oli suureksi osaksi peittyneet pintamullan alle.

4.2.2 Alue II

Täyttökerroksen M004 alta kaivettiin tiilen- ja laastinmurujen sekaista multahiekkaa tunnuksella **M017**. Alin osa tätä täyttökerrosta kaivausalueen lounaisreunassa oli savipitoisempi ja orgaanisen aineksen sekainen. Se kaivettiin tunnuksella **M027**, ja yhdistettiin matriisissa kerrokseen M017. Kerroksen M017 alaosassa oli pyöreitä ja lohkareisia kiviä **R024**, jotka näyttivät ladotuilta tilapäisiksi, rantaan vieviksi porrasaskelmiksi täyttökerroksen seassa. M017, M027 ja R024 yhdistettiin matriisissa kerrokseen M006 (ks. alue I).

Kerroksesta M017 löytyi kaksi ruotsalaista kuparirahaa Kristiina-kuningattaren ajalta vv. 1633-1654, ruotsalainen kupariraha Fredrik I:n ajalta v.1725, ruskealasitteisen reliefikuvioidun levykaakelin kappale, jonka reliefikoristelusta on säilynyt osa takajaloillaan vaakunakilpeä kannattelevasta leijonasta sekä suuri osa vaakunakilvestä joka on Ruotsin suuri valtakunnan vaakuna 1500-luvun lopulta tai 1600-luvun alusta (Petteri Järvi, suullinen tiedonanto), 20 kappaletta osittain yhteensopivia reliefikuvioitujen kulmakaakelien paloja 1600-luvulta, seitsemän reliefikuvioitujen kaakeleiden palaa, 16 kaakelien kiinnityslistojen palaa, kaksi liitupiipunkopan katkelmaa, 18 liitupiipunvarsien katkelmaa, posliinin siru, 13 hienon fajanssin palaa, yhdeksän fajanssin palaa, joista osa yhteensopivia, kolme kivisaviastioiden palaa, 24 lasitettua punasaviastioiden palaa, viisi palaa lasitetusta valkosaviastiasta, kuusi lasiastioiden sirpaletta, kolme pullon sirpaletta, tasolasin sirpaletta, kupariseoksesta valmistettu hela ja levy, koristeellinen raudoitus, rautarengas ja piin pala. Kerroksesta M027 löytyi kupariraha Kaarle XI:n kaudelta vv. 1666 – 1669, neljä palaa samasta kolmijalkapadasta, kaksi palaa samasta lasitetusta punasaviastiasta, pii-iskos, nelikulmaisen lasipullo pala, kuusi tasolasin sirpaletta, rautakuula ja L-kirjaimen muotoinen rautaesine. Koska kerrosten M017 ja M027 löydöt ajoittuvat 1600-luvulta 1700-luvulle, maa-aines lienee ajettu paikalle vähitellen 1700-luvun jälkipuolella.

Kerroksesta M017 poistettiin luetteloimatta 23 pullojen ja 23 tasolasin sirpaletta, 273 g kupruillutta tasolasin (?) sirpaletta, 110 g sulanutta lasia, sekä numeroinnin ja röntgenkuvaamisen jälkeen kaksi saranatappia, pölkkyhaka, kaksi rautakuulan katkelmaa, kolme rautalevyn katkelmaa ja 34 rautanaulojen katkelmaa.

4.3 1700-luvulle ajoittuvat rakenteet ja kerrokset

4.3.1 Alue I

Palokerros M029

Kaivausalueen lounaisosa

Kerros **M029** oli havaittavissa alueen I kaivantojen kaakkoisprofiilin yläosassa. Kerros oli epämääräinen, ja hahmottui nokisena ylärajapintana, jonka alla oli hiekkaa. Hiekan seassa nokea oli vähemmän kuin pinnassa.

Koska samalla tunnuksella M029 kaivettu kerros ulottui kaivausalueen I lounaisosasta koillispäähän, on mahdollista, että kyseessä ei koko matkalla ollut saman palotapahtuman aikaansaama kerros.

Kaivannon F kohdalla kerroksen M029 alapinnassa oli kiviä ja tiilenkappaleita.

Kaivannosta B löytyi kerroksesta M029 lasitetun punasaviastian pala, tasolasinsirpale ja kaksi palaneen lasin palaa. Lisäksi löytyi 14 naulaa, jotka poistettiin numeroinnin ja röntgenkuvauksen jälkeen.

Kaivannossa P palokerros M029 ei ollut selvästi havaittavissa. Siitä oli kuitenkin tallennettu kuusi palanutta piinpalaa.

Kaivannosta I löytyi kivisaviastian pala ja kolme lasitettujen punasaviastioiden palaa. Kaivannon löydöistä poistettiin kaksi naulaa numeroinnin ja röntgenkuvaamisen jälkeen.

Kaivannossa C kerros M029 hiipui näkyvistä koillispäässään. Kerroksesta löytyi hienon fajanssin pala, kolme lasitettujen punasaviastioiden palaa, neljä sileäpintaisten levykaakeleiden katkelmaa, seitsemän kaakelien kiinnityslistojen katkelmaa, kaksi liitupiipunvarsien katkelmaa, palanut piikiven pala, pullonsirpale, kuusi tasolasinsirpaletta, saranatappi, rautavarras, kupariseosesine ja –mökky, litteä rautavarras, kaksi rautavartaiden katkelmaa ja hevosenkengän naula.

Kaivannosta H löytyi kerroksesta M029 kuusi lasitettujen punasaviastioiden palaa, liitupiipunvarren katkelma, kaksi piin palaa, kaksi lasiastioiden sirpaletta, vihreä pullon sirpale, kolme vihreää tasolasin sirpaletta, pieni lyijyesine, kaksi pientä kupariseosmökkyä ja rautaputken katkelma. Kerroksen löydöistä poistettiin rautavartaan katkelma ja 40 naulaa/katkelmaa numeroinnin ja röntgenkuvauksen jälkeen.

Kaivausalueen koillisosa

Kaivannosta E löytyi kerroksesta M029 kaksi yhteensopivaa posliininsirua, posliinikupin korva, hienon fajanssin pala, kolme fajanssin palaa, yhdeksän lasitettujen punasaviastioiden palaa, kaksi huokoista lasittamatonta saviastioiden palaa, pullonsirpale, kolme liitupiipunvarsien katkelmaa, liuskehoimen katkelma, neljä palanutta piinpalaa, sileäpintaisten levykaakelin pala, kaksi veitsenterää, kolme naulaa ja kupariseosmökky. Kaivannosta löytyneistä nauloista poistettiin 35 numeroinnin ja röntgenkuvaamisen jälkeen.

Viereisessä kaivannossa K kerroksen alapinnassa oli hiiltyneitä, koillinen – lounassuuntaisia puunjäännöksiä. Rakenne sai tunnuksen **R086**. Kerroksesta M029 löytyi kaksi tasolasin sirpaletta, pieni veitsi, kolme rautavarrasta, kaksi pitkulaista rautaesineitä ja kaksi naulaa. Lisäksi löydöistä poistettiin yhdeksän naulaa numeroinnin ja röntgenkuvaamisen jälkeen.

Kaivannosta O löytyi lasitetun punasaviastian pala ja tasolasin sirpale.

Kaivannosta J löytyi huokoisen lasitetun saviastian kylkipala. Lisäksi löytyi kolme naulaa, jotka poistettiin numeroinnin ja röntgenkuvaamisen jälkeen.

Kaivannosta G löytyi kerroksesta M029 tunnistamaton kuparikolikko, kolme lasitettujen punasaviastioiden palaa, nauharuodepikarin sirpale, kaksi pullon- ja kaksi tasolasinsirpaletta, saranakisko ja kaksi naulaa. Numeroinnin ja röntgenkuvauksen jälkeen kerroksen löydöistä kaivannosta G poistettiin neljä naulaa.

Kaivannossa N oli paksu palokerros, joka koostui useista ohuemmista, nokisista rajapinnoista. Se kaivettiin kokonaisuudessaan tunnuksella M029. Mahdollisesti siinä oli myös vanhempien palotapahtumien jäännöksiä. Kaivannosta N löytyi kuusi liitupiipunvarsien katkelmaa, kaakelin kiinnityslistan katkelma, posliinikupin pohja, kuusi hienon fajanssin palaa, kuusi lasitettujen punasaviastioiden palaa, pieni apteekkipullo, lasiasiansirpale, neljä pullonsirpaletta, kaksi tasolasin sirpaletta, kaakelin pala ja rautalevyn katkelma. Kaivannon N löydöistä poistettiin numeroinnin ja röntgenkuvaamisen jälkeen 10 naulaa ja/tai varrasta.

Viereisessä kaivannossa D palokerros oli myös verraten paksu, noin 25 cm:n vahvuinen. Siitä löytyi tasolasin sirpale. Lisäksi löytyi kolme rautanaulaa, jotka numeroinnin ja röntgenkuvauksen jälkeen poistettiin.

Kaivannosta Q löytyi palokerroksesta M029 paksu vihreä tasolasin sirpale.

Puutasonjäännös R115/R120/R119/M117

Kaivannosta Q, täyttökerroksen M006 alta paljastui seitsemän luode – kaakkosuuntaista, lahoa puunjäännöstä **R115**, joista muodostui taso. Tason alla oli luode - kaakkosuuntainen hirsi **R120**, sekä muutamia halkaisijaltaan noin 10 - 15 cm:n kokoisia kiviä. Puutason alla oli myös laastinmurujen, puusilppun ja nokipilkujen sekainen hiekkakerros **M117**. Kerroksen pinnassa, puutason alla oli ohut kerros savista puusilppua. Kerroksen alapinnassa oli rivi tiiliä kaivannon kaakkoisreunassa. Kerroksesta löytyi sileäpintaisen listakaakelin katkelma, palanut piinpala, nahansuikale ja viisi rautanaulaa. Löydöistä poistettiin lasittamaton kattotii- lenpala. Hiekkakerroksen alla oli kaksi vierekkäistä paalua **R119**, jotka mahdollisesti liittyivät rakennekokonaisuuteen. Rakenne tulkittiin laiturinjäännökseksi.

Kuva 10. DT2013_15_218: Puutaso R115 kaivannossa Q. Kuvattu pohjoisluoteesta. Kuvaaja Virva Lompolo.

Kerros M043

Kerros **M043** identifioitiin kaivannossa C, kerroksen M029 alla. Kerros koostui sorasta, jonka seassa oli tiilen- ja laastinmuruja. Kerros oli löydötön. Sen ajoitus ja funktio jäi epäselväksi. Kerroksesta näkyi vain pieni kaistale kaakkoisprofiilin alla. Kerros jatkui profiiliin.

4.3.2 Alue II

Täyttökerroksen M017 alta tuli esiin alueen II keskeltä rikkonaisista tiilistä, pienistä lohkokivistä ja laastinsekaisesta hiekasta koostunut kasa **M021**. Tiilien pinnassa oli laastia. Kasasta löytyi 13 hienon fajanssin palaa, 10 lasitettujen punasaviastioiden palaa, kaksi lasittamatonta punasaviastioiden palaa, reliefikuvioidun kaakelin pala, 15 kaakelien kiinnityslistojen palaa, viisi lasiastioiden sirpaletta ja rautavarras. Löydöistä poistettiin ennen luettelointia 14 pullojen ja 13 tasolasin sirpaletta, viisi väritöntä, palanutta tasolasin sirpaletta, 272 g palanutta vihreää tasolasia sekä 206 g sulanutta lasia.

Purkukasan M021 ja täyttökerroksen M017 alla oli noensekaista hiekkaa **M025** noin 1,5 x 3,5 metriä kokoisella alalla, alueen II keskellä. Siitä löytyi kolme palaa hienoa fajanssia, kolme lasitettujen punasaviastioiden palaa, kahdeksan kaakelien kiinnityslistojen katkelmaa, liitupiipunvarren katkelma, kolme lasiastian sirpaletta, tasolasin sirpale, kupariseosesineen katkelma, rautamöykky, jonka sisällä on suorakulmion muotoinen esine, kaksi rautahelaa ja viisi naulaa. Kerroksesta löytyi myös 627 g palanutta lasia ja 291 g sulanutta lasia, jotka poistettiin. Numeroinnin ja röntgenkuvaamisen jälkeen poistettiin rautavarras, 73 naulaa, säppi(?) ja saranarauta.

Kerroksen M025 alla oli vielä kapea kaistale hyvin nokipitoista multaa **M028**. Kerroksesta löytyi kaksi lasiastioiden sirpaletta, pullon sirpale, kahdeksan tasolasin sirpaletta, hienon fajanssin pala, raudoite ja reiällinen rautakisko. Löydöistä poistettiin numeroinnin ja röntgenkuvaamisen jälkeen kaksi naulaa. Ennen luettelointia poistettiin 105 g palanutta lasia ja 28 g sulanutta lasia.

Alueen II kaakkoisreunassa oli täyttökerroksen M017 alla selvästi erottuva purkukerros **M031**, joka sisälsi tiilenpaloja ja laastinpurua. Sen alla oli luoteeseen kaatunutta tiilimuurausta. Ehjiä tiiliä mitattiin 16 kpl. Tiilien koko vaihteli 29,5 x 13,5 x 8 cm:stä 22,5 x 10,5 x 8,5 cm:iin. Kerroksesta löytyi liitupiipunvarren katkelma, bolusvadin pala, punasavipadan jalka, kolme tasolasin sirpaletta, ruodollinen veitsenterä ja hevosenkengän naula. Numeroinnin ja röntgenkuvaamisen jälkeen poistettiin 21 naulaa.

Edellä kuvattujen kerrosten tulkittiin olevan peräisin 1700-luvulla tapahtuneesta tulipalosta.

Paloon liittyvien kerrosten alta paljastui piha-, lattia- tai katukiveyksen jäännös **R026**. Sen luoteisreunassa oli koillinen – lounassuuntainen kouru. Kiveys koostui halkaisijaltaan noin 5 – 15 cm:n kokoisista kivistä. Kourun kivet olivat hieman kookkaampia, suurimman pituus noin 0,5 metriä. Kiveyksen R026 alla oli kerros tiilenporonsekaista istutushiekkaa **M032**.

Hiekasta löytyi Fredrik I:n aikainen kuparikolikko vuodelta 1746, reliefikuvioidun kaakelin pala, kaksi si-leäpintaisen levykaakelin palaa, kuperan kaakelin pala, viisi kaakelien kiinnityslistojen katkelmaa, kaksi liitupiipunvarsien katkelmaa, hienon fajanssin pala, kaksi fajanssin palaa, kivisaviastian pala, kuusi lasitettujen punasaviastioiden palaa, lasittamattoman punasaviastian pala, yhdeksän lasiastioiden sirpaletta, kolme pullojen sirpaletta, 26 tasolasinsirpaletta, joista 10 oli palanutta, pieni pyöreä metalliesine, rautaesineen kat-

kelma ja kaksi naulaa. Kerroksen löydöistä poistettiin sulanut lasinpala sekä numeroinnin ja röntgenkuvauksen jälkeen 12 naulaa.

Kiveys R026 oli ladottu luoteisreunastaan vasten koillinen – lounas -suuntaista kivistä **R022**. Kivet oli muurattu toisiinsa kiinni laastilla. Mahdollisesti kyseessä oli rakennuksen seinän perustus.

Kuva 11. DT2013_15_066: Kiveys R026 ja perustus R022. Perustuksen alta tulossa esiin tulisijanjäännös R018. Kuvattu etelästä. Kuvaaja Virva Lompolo.

Kiveyksenjäännös R033 ja istutus/täyttöhiekat M035 ja M036

Istutushiekan M032 alla oli muutama halkaisijaltaan noin 5 – 8 cm:n kokoinen kivi hiekan **M033** seassa. Mahdollisesti tämä oli jäännös vanhemmasta kiveyksestä. Hiekasta löytyi fajanssin pala, lasitetun punasaviastian pala, tasolasin sirpale sekä naula, joka poistettiin röntgenkuvauksen jälkeen.

Näiden päällimmäisten hiekkakerrosten alta, kapealta vyöhykkeeltä kiveyksen R026 kourun alapuolelta tuli esiin likaisen, paikoin punertavan hiekan kerros **M035**. Hiekasta löytyi sileäpintaisen levykaakelin pala, kuusi kaakelien kiinnityslistojen palaa, liitupiipunvarren katkelma, neljä fajanssin palaa, lasitetun punasaviastian pala, viisi lasiastioiden sirpaleita, joista yksi passglasista, kolme tasolasin sirpaleita ja metallinappi. Numeroinnin ja röntgenkuvauksen jälkeen kerroksen löydöistä poistettiin kahdeksan naulaa.

Alempana hiekka muuttui hienojakoisemmaksi, ja kerroksen alempi osa sai tunnuksen **M036**. Kerroksesta löytyi viisi fajanssin palaa, lasitetun punasaviastian pala, pienen pullonsuun pala, juomalasin sirpale, lasiastian ja tasolasin sirpaleet sekä kuusi naulaa. Kerroksen eteläosassa oli koillinen – lounassuuntainen töyräs, jonka päällä oli vähäisiä puunjäännöksiä. Siitä löytyi liitupiipunkoppa Fredrik I hallintokaudelta vv.1720 - 1751 sekä kolme varsien katkelmaa.

Perustuksenjäännös R037

Hiekkojen ja kivirivin R026 alta tuli esiin toinen koillinen – lounassuuntainen, pyöreistä ja kulmikkaista kivistä ladottu rivi **R037**. Se oli mahdollisesti rakennuksen perustus. Se oli samansuuntainen ylemmän perustuksen R022 kanssa, mutta ei aivan samalla kohdalla. Mahdollista on myös, että kivirivi R037 oli ladottu kiveyksen R026 kourun luoteispuolelle, kiveyksen alle, kallistetun reunan tueksi.

Kuva 12. DT2013_15_085: Perustus R037 ladottuna vasten tulisijanjäännöstä R018. Kuvattu pohjoisesta. Kuvaaja Virva Lompolo.

Palo/purkukerrokset M048, M049 ja M054

Purkukerroksen M031 alla, kaivausalue II:n kaakkoisosassa oli kerros savista, osittain palanutta, tiilenporonsekaista maa-ainesta **M048**. Siitä löytyi liitupiipunkopan katkelma, jonka kantaleima ajoittuu vuosille 1736 – 1760 ja kaksi varsien katkelmaa, venäläinen kuparikolikko, fajanssin pala, kaksi lasitetun punasaviastian palaa, kuusi lyijypuitteen katkelmaa, kuusi tasolasin sirpaletta, pieni vyyhti kupariseoslankaa, rautakisko, saranakisko, muotoiltu rautalevyn pala ja kaksi naulaa. Numeroinnin ja röntgenkuvauksen jälkeen kerroksen löydöistä poistettiin 17 naulaa ja kolmeen osaan katkennut rautatanko.

Kerroksen M048 alla, alueen lounaisreunassa oli tiilen- ja laastinmurujen sekaisen, palaneen hiekan kerros **M049**. Samaa kerrosta kaivettiin tunnuksella **M054**. Kerros tulkittiin mahdolliseksi sammutushiekaksi. Kerrokset liittyivät mahdollisesti 1700-luvun jälkipuolelle ajoittuneeseen tulipaloon. Kerroksesta M049 löytyi kaksi fajanssin palaa, kaksi bolusastian palaa, lasiastian sirpale, kaksi tasolasin sirpaletta, reiällinen kapea rautalevy ja kolme naulaa. Numeroinnin ja röntgenkuvauksen jälkeen kerroksen löydöistä poistettiin 21 naulaa.

Kiveys R050 ja R051, tiilitasonjäännös R052 sekä pohjustuskerrokset M058, M059 ja M063

Kerrosten M048, M049 ja M054 alta, alueen II kaakkoispäästä tuli esiin kiveys **R050**. Se koostui halkaisijaltaan 10 - 30 cm:n kokoisista, pyöreistä ja lohkotuista kivistä. Rakennetta oli kaakkoisreunastaan paikattu päälle tehdyllä latomuksella **R051**, joka koostui halkaisijaltaan 5 - 15 cm:n kokoisista kivistä. Kiveyksen päältä puhdistettu, mahdollisesti sen käytön aikainen orgaanispitoinen maa-aines kaivettiin tunnuksella **M057**. Siitä ei löytynyt esineitä. Kiveyksen istutuskerros **M060** oli hiekkamultaa, jonka seassa oli paloainesta, tiilenporoa, laastinmuruja ja kiviä. Kerroksesta löytyi viisi liitupiipunvarsien katkelmaa, 14 lasitettujen punasaviastioiden palaa, punasavipadan jalka, liuskeen pala, kolme naulaa ja tasolasin sirpale. Numeroinnin ja röntgenkuvauksen jälkeen kerroksen löydöistä poistettiin 15 naulaa/katkelmaa.

Kiveyksen luoteispuolella oli vähäinen tiilitasonjäännös **R052**. Rakenteesta saatiin mitattua kaksi ehjää tiiltä. Niiden mitat olivat 23,5 x 11,5 x 5,5 cm ja 20,5 x 11,5 x 5,5 cm. Rakennetta purettaessa löytyi lasitetun punasaviastian pala.

Stratifikaation perusteella kiveys R050 ja R051 oli ladottu 1700-luvulla. Ne lienevät tuhoutuneet 1700-luvun jälkipuolelle ajoittuvassa tulipalossa.

Sammutushiekaksi tulkitun kerroksen M049 = M054 ja tiilitason R052 alla oli tiilenmurujensekaista multaa **M058 = M059**. Kerroksen M059 alla ollut tiilen- ja laastinmurujen sekainen hiekkamulta kaivettiin tunnuksella **M063**. Se yhdistettiin matriisissa kerrokseen M059. Kerros tulkittiin kiveyksen ja tiilitason alaiseksi pohjustukseksi. Kerroksesta M058 löytyi neljä liitupiipunvarsien katkelmaa, fajanssin pala, kaksi lasitettujen punasaviastioiden palaa, lasittamattoman punasaviastian pala, sirpin tai viikatteen terän katkelma (?), kaksi kerroin taitettua rautalevyä ja kaksi naulaa. Numeroinnin ja röntgenkuvauksen jälkeen poistettiin seitsemän naulaa. Kerroksesta M059 löytyi neljä liitupiipunvarsien katkelmaa, lasitetun punasaviastian pala, suuren avaimen katkelma, pitkulainen rautaesine ja rautanaula. Kerroksen löydöistä poistettiin numeroinnin ja röntgenkuvauksen jälkeen kolme naulaa. Kerroksesta M063 löytyi kaksi liitupiipunvarsien katkelmaa, fajanssin pala, lasitetun punasaviastian pala ja rautanaula. Röntgenkuvauksen jälkeen kerroksen löydöistä poistettiin viisi naulaa.

Kuva 13. DT2013_15_104: Kiveys R050 ja takareunassa sen paikkauskerros R051, oikealla tiilitason fragmentti R052. Kuvattu luoteesta. Kuvajaaja Virva Lompolo.

Tulisijanjäännös R018 ja siihen liittyneet kerrokset

Kaivausalueen II keskellä oli tiilestä muurattu, nelikulmainen rakenne, ilmeinen tulisijan perustus. Se sai tunnuksen **R018**. Tiilimuurauksen länsikulmassa oli jäännös tiilitasosta, mahdollisesti takan arina. Pohjoiskulmassa oli neliömäinen alue halkaisijaltaan 10 - 30 cm:n kokoisia kiviä. Rakenteen lounaisreunassa oli syrjälleen muuratuilla tiilillä reunustettu alue, ilmeisesti uuninpesä. Sen pohja oli muurattu lappeelleen asetuista tiilistä. Rakenteen luoteis- ja lounaisreunat oli muurattu kivistä, joita oli kaksi kerrosta. Uuninpesän alapuolella perustuskiviä oli vain yksi kerros. Luoteisreunan kiviperustuksen päälle oli muurattu lappeelleen tiiliä. Kun päällimmäiset säilyneet rakenteet oli purettu, paljastui lohkaraisista, halkaisijaltaan noin 20 - 60 cm:n kokoisista kivistä ladottu pohja. Myöhemmin havaittiin, että se oli tehty vanhemman tulisijan päälle. Rakenteesta mitattiin 35 ehjää tiiltä. Tiilien koko vaihteli 29,5 x 13,5 x 6,5 cm:stä - 21 x 10 x 8,5 cm:iin. Rakenteessa oli myös muutama keltainen, hollantilainen tiili. Rakenteessa olleet tiilet vaikuttivat uusiokäytöisiltä.

Rakennetta purettaessa löytyi kaksi liitupiipunvarsien katkelmaa, kuusi fajanssin palaa, neljä lasitettujen punasaviastioiden palaa, lasitetun valkosaviastian pala, reliefikuvioidun kaakelin pala, kaksi piinpalaa ja iskos, kolme rautaesineiden katkelmaa, kolme taivutetun rautalevyn palaa, rautavarras, kaksi naulaa, yksi lasiastian ja kolme tasolasin sirpaletta. Rakennetta purettaessa löytyneistä esineistä poistettiin numeroinnin ja röntgenkuvauksen jälkeen 15 naulaa. Tulisijanperustuksen alta löytyi ruotsalainen hopea(?)raha. Juhana III:n ajalta vv. 1569 - 1592. Koska uuni oli perustettu vanhemman uunin päälle, on löytökonteksti kuitenkin epävarma.

Kuva 14. DT2013_15_128: R018, kun päällimmäinen purkuaines oli poistettu. Kuvattu lounaasta. Kuvaaja Virva Lompolo.

Kuva 15. DT2013_15_142: R018:n perustuskivet tulossa näkyviin, uuninpesän pohja esillä, sekä seinänperustukset R066 ja R053. Kuvattu lounaasta. Kuvaaja Virva Lompolo.

Rakenteen lounaispuolella oli laastista ja tiilenkappaleista koostunut kerros **M034**. Kerros tulkittiin tulisijan R018 purkuainekseksi. Siitä löytyi liitupiipunvarren katkelma ja punasavisen vadin pala. Röntgenkuvauksen jälkeen kerroksen löydöistä poistettiin seitsemän naulaa. Kerros paljastui heti täyttökerroksen alimman osan M027 alta.

Hiekkakerroksen M036 ja ladotun kivirivin R037 alta tuli esiin kerros hiekan ja tiilenporon sekaista laastia **M041**. Kerros oli mahdollisesti purkuainesta peräisin rakenteesta R018. Siitä löytyi kaksi fajanssiastioiden palaa. Kerroksen löydöistä poistettiin röntgenkuvauksen jälkeen neljä naulaa ja rautavarras. Kerroksen lounaisosa oli koostumukseltaan hiekkapitoista multaa, ja sai oman tunnuksen **M046**. Siitä löytyi kaksi fajanssiastioiden palaa ja naula. R018:n länsipuolella, kerroksen M017 alla oli lohkareisia kiviä, joiden väleissä ja alla oli hiekkaa ja laastia. Se tulkittiin tulisijanperustuksesta R018 puretuksi materiaaliksi, ja sai tunnuksen **M056**.

Seinänperustukset

Tulisijanjäännöksen R018 eteläkulmasta lähti kohti lounaisprofiilia koillinen - lounas -suuntainen laastin ja tiilenkappaleiden sekainen, noin 20 cm leveä kerrostuma **R040**. Se näytti selvärajaisuutensa vuoksi rakenteelta, ja sai numerotunnuksensa eteen R- kirjaimen. Myöhemmin se tulkittiin seinärakenteesta purkautuneeksi aineeksi. Siitä ei löytynyt esineitä.

Tulisijanjäännöksen R018 kaakkois- ja koillisreunassa, kiinni sen alimmissa perustuskivissä kulki tiilistä, osittain kivenlohkareista muurattu perustus **R066**. Seinälinja muodosti kulman, ja jatkui luoteeseen. Tämä luode – kaakkosuuntainen perustuksenosa sai tunnuksen **R053**. Se koostui lohkareisista, halkaisijaltaan 15 -

40 cm:n kokoisista kivistä, joiden väleissä oli jokunen tiilenkappale ja laastia. Kun perustusta R053 purettiin, löytyi siitä Westerwald-astian pala, pienen pikarin jalkalevyn pala ja kaksi naulaa.

Myöhemmin paljastui kaivausalueen koillisprofiilista kiviä luode – kaakkosuuntaisessa rivissä. Kivirivin korkeuslukemien ja suunnan perusteella on tulkittavissa, että rivi kuului samaan perustuskokonaisuuteen, kuin R066 ja R053. Kivirivi sai tunnuksen **R096**. Muurauksen R066 ja R053 päällä oli havaittavissa huonosti säilynyttä puuta **R047**. Koillinen - lounassuuntainen puunjäännös sai tunnuksen R047A, luode – kaakkosuuntainen tunnuksen R047B. Mahdollisesti ne olivat olleet salvoksessa keskenään. R047An yhteydestä löytyi liitupiipunvarren katkelma ja R047B:n yhteydestä tasolasin pala. Myöhemmin pilkisti koillisprofiilista kivirivi, joka oli samalla korkeudella, kuin R053 ja R096. Se ei saanut omaa tunnusta, eikä sitä purettu. Se saattoi olla saman seinänperustuksen koillinen reuna. Seinänperustus olisi näin ollut leveämpi.

Puulattian jäännös M042, M081

Tulisijanjäännöstä R018 vasten oli noen värjäämää, laastin- ja tiilenmurujen sekaista hiekkamultaa **M042**. Kerroksen luoteislaidassa oli havaittavissa luode – kaakkosuuntaisia puunsiyitä. Kerroksesta löytyi kuningatar Kristiinan aikainen kupariraha vv. 1633 – 1654, neljä liitupiipunvarsien katkelmaa, fajanssinpala, 10 lasitettujen punasaviastioiden palaa, punasavipadan jalan katkelma, kaksi huokoisten lasitettujen astioiden palaa, lasitetun valkosaviastian pala, passglasin jalkalevyn pala, lasiastian ja tasolasin sirpaleet, metallisolki, saranatappi, naula ja kaksi piin palaa. Kerroksen löydöistä poistettiin röntgenkuvaamisen jälkeen seitsemän naulaa/katkelmaa. Samaksi tulkittua kerrosta kaivettiin tulisijan R018 lounaisreunaa vasten kerrostuneena tunnuksella **M081**. Kerroksesta löytyi lasitetun punasaviastian pala. Matriisissa kerros yhdistettiin kerrokseen M042.

Lattialainen pohjustus M082, M080

Kerroksen M042 ja M081 alta tuli esiin voimakkaan laastinen, hiekansekainen siltti, jonka joukossa oli tiiliä, tiilenmuruja ja hiiltä, **M082**. Kerroksesta löytyi partamiehenkannun reunapala, kolme lasitettujen punasaviastioiden palaa, ruotsalainen klippinki mahdollisesti Kustaa II Aadolfin ajalta v. 1626, viisi naulaa, kolme lasiastioiden sirpaletta, kulmikkaan pullon pala, kulmikkaan astian pala ja tasolasin sirpale. Kerroksen löydöistä poistettiin röntgenkuvaamisen jälkeen 36 naulaa/katkelmaa, rautatanko ja rautakisko. Kaivausalueen koillisreunasta kaivettiin kapeaa maakaistaletta koillisprofiiliin ja tulisijaperustuksen R018:n välistä tunnuksella **M080**. Se oli mullan, tiilenporon ja laastinmurujen sekaista hiekkaa. Siitä löytyi ruukkukaakelin pala, kolme naulaa ja kuusi tasolasin sirpaletta.

Täyttökerrokset M061, M062, M064, M065, M072 ja M084

Kiveyksen R050 ja sen istutuskerroksen M060 alla oli ohuen multakerroksen **M061** alla tiivistä laastia **M062**, jonka seassa oli ehjä tiili (mitat 22,5 x 10,5 x 5,5 cm). Multakerroksesta M061 löytyi liitupiipunvarren katkelma ja tasolasin sirpale, laastista M062 liitupiipunvarren katkelma, kolme kaakelien kiinnityslistojen katkelmaa, kivisaviastian pala ja rautavartaan katkelma. Kerroksen löydöistä poistettiin röntgenkuvaamisen jälkeen saranarauta.

Laastin alla oli ohut multasilaus ja toinen kerros tiilenmurujen sekaista laastia **M065**. Siitä löytyi liitupiipunvarren katkelma, lasitetun punasaviastian pala, lasitetun valkosaviastian pala, ja kaksi naulaa. Kerroksen löydöistä poistettiin lasittamaton kattotiilen pala ja röntgenkuvaamisen jälkeen neljä naulaa.

Kerroksen M065 alla oli laastin- ja tiilenmurujen sekaista hiekkaa **M072**. Kerroksen yläosasta löytyi jauhin-kiven puolikas. Kerroksesta löytyi myös partamieskannun pala, liuskeen pala, kaksi naulaa ja tasolasin sirpale. Kerroksen löydöistä poistettiin röntgenkuvaamisen jälkeen 15 naulaa.

M072:n alta tuli esiin kapea kaistale ruskeaa, siltinsekaista hiekkaa **M084**. Siitä löytyi passglasin pala ja naula. Nämä edellä kuvatut täyttökerrokset olivat muodostuneet seinärakenteen R066/R047/R053 rakentamisen jälkeen, koska ne olivat kerrostuneet sitä vasten.

Seinänperustusta R053 vasten oli kertynyt ruskeaa, maatonutusta ainesta sisältänyttä multaa, **M064**. Siitä löytyi neljä lasitettujen punasaviastioiden palaa, lasittamattoman punasaviastian pala, verraten runsaasti vihreitä ikkunaruuudun paloja, joista osa oli yhteen sopivia sekä hevosenkengän naula. Kerroksen löydöistä poistettiin röntgenkuvauksen jälkeen yhdeksän naulaa/katkelmaa.

4.4 1600-luvulle ajoittuvat kerrokset ja rakenteet

4.4.1 Alue I

Kerrokset M075 ja M111/M113

Kaivantojen H ja I profiileissa havaittiin selvästi erottuva hiekkakerros. Kerros sai tunnuksen **M075**. Kerroksesta löytyi liitupiipunvarren katkelma, kaakelin kiinnityslistan katkelma, kolme lasitettujen punasaviastioiden palaa, yksi lasiastian ja 109 tasolasin sirpaleta sekä rautanaula. Sen alapuolella, kaivantojen I ja P kaakkoisreunassa profiiliin jatkuen oli kerros noen sekaista, laastin ja tiilenporon sekaista hiekkamultaa. Kerros sai tunnuksen **M111**, kaivannossa P **M113**. Kerrosten ajoitus jäi epävarmaksi, mutta ne olivat keskiaikaisen kerroksen yläpuolella. Kerroksesta M111 löytyi kivilasivastian pala, neljä lasitettujen punasaviastioiden palaa, neljä palanutta piin palaa, tasolasin sirpale, kolmiomainen kupariseoslevy, kupariseosmöykky ja 13 naulaa/katkelmaa. Kerroksesta M113 löytyi harmaa, lasittamaton saviastian pala.

4.4.2 Alue II

Tulisijanperustus R077

Tulisija R018 oli muurattu vanhemman uunin päälle. Alta paljastunut rakenne **R077** koostui lohkotuista kivistä ja muutamasta tiilestä muuratusta, neliömäisestä perustuksesta. Sen kaakkoisreuna oli sijainnut nuoremman tulisijan R018 reunasta noin puoli metriä kaakkoon. Muurauksen keskellä oli pyöreämpiä kiviä. Tiilimuurausta oli erityisesti rakenteen koillisreunassa. Uunin päällimmäiset rakenneosat olivat tuhoutuneet tai purettu. Perustuksen koillisreunassa oli pieni tiilitasonjäännös, todennäköisesti tulipesän paikka. Kyseessä lienee ollut savu-uuni. Tulisijan purkamiseen liittyneeksi tulkittiin laastia ja tiilenpaloja ja pieniä kiviä sisältänyt, löydötön maa-aines **M070**, jonka alla oli kahtia haljennut hiekkakivilaaka. Se paljastui kaivamisen edetessä tulisijanperustuksen R077 lounaisreunan kiveksi. Tulisijaa purettaessa löytyi liitupiipunvarren kat-

kelma, kaksi palaa samasta kolmijalkapadasta, lasitetun punasaviastian pala, vihreän tasolasin sirpale ja rautavartaan katkelma.

Tulisijan laajennus R078

Uunin R077 luoteisreunaan oli ladottu suorakaiteenmuotoinen kivirakenne **R078**. Se koostui pyöreistä ja kulmikkaista kivistä, joiden halkaisija oli noin 15- 60 cm. Kaivamista jatkettaessa kävi ilmi, että tämä laajennus oli rakennettu alta paljastuvan vanhemman tulisijan päälle. Jäi epäselväksi, kuuluiko tämä lisäosa alkuperäiseen R077 uuniin, vai oliko se tehty myöhemmin tämän jatkeeksi. Perustuksen lounaisreunassa vaikutti olevan leikkaus, joka sai tunnuksen **L079**. Leikkausta ei kuitenkaan ollut muualla havaittavissa, joten se tulkittiin kivien aiheuttamaksi painaumaksi, ja poistettiin matriisista.

Kuva 16. DT2013_15_172: Tulisijanperustus R077, siihen liittynyt laajennusosa R078 sekä lattianjäännös M085. Tulisijanperustuksen ja lattian päällä on nuoremman rakennuksen seinänperustus R066 ja R053. Kuvattu lounaasta. Kuvaaaja Virva Lompolo.

Puulattian jäännös R085 ja kiveys R068

R085 koostui hiiltyneistä, luode – kaakko -suuntaisista lankuista. Luoteisreunassa oli koillinen - lounas -suuntaisen puun jäännös. Lattianjäännöstä purettaessa löytyi tunnistamaton kupariraha, kolme liitupiipun-

varren katkelmaa, joista yksi voitiin ajoittaa 1600-luvulle, fajanssin pala, reliefikuvioitu kivilasiastian pala, kaksi bolusvadin palaa, lasitetun punasaviastian pala, neljä lasiastioiden sirpaleita, joista kaksi passglaseista, vihreän tasolasin sirpale sekä kaksi naulaa.

Täyttökerrosten M065 ja M072 alta paljastui kiveys **R068** alueen II kaakkoisreunasta. Se koostui halkaisijaltaan noin 10 - 30 cm:n kokoisista mukulakivistä. Kiveyksessä oli kaksi lyhyttä, koillinen - lounassuuntaista vesikourun pätkää. Kiveystä puhdistettaessa löytyi vihreä tasolasin sirpale sekä sisäpinnasta lasitettu, huokoinen, harmaa saviastian lohje.

Kiveyksen päällä oli palaneista, koillinen - lounassuuntaisista puista muodostunut taso **R067**. Puita oli rinnakkain mahdollisesti kolme. Ne olivat palaneita ja huonosti säilyneitä.

Kiveyksen päällä oli myös kolme kiveä, jotka vaikuttivat siltä, kuin ne olisi ladottu paikallaan porrastukseksi.

Lattia R085 rajoittui tulisijaan R077 ja R078 kaakkoisreunastaan kiveykseen R068. Mahdollisesti ne olivat aikoinaan olleet yhtä aikaa käytössä. Väliseinän perustuksen jäännöistä puulattian ja kiveyksen välissä ei ollut havaittavissa. On myös mahdollista, että puulattiallinen rakennus on pystytetty nurkkakivien varaan, ja kiveys on ollut pihan katetta.

Puulattian R085 yhteydestä, alueen II länsikulmasta tuli esiin säännöllinen paalutus. Paalut olivat lahonneet ja niistä oli jäljellä pelkät reiät. Paalut muodostivat kolme luode – kaakkosuuntaista, säännöllistä riviä, kussakin kuusi paalua.

Kuva 17. DT2013_15_175: Kiveys R068 ja palanut puulattia R085. Taustalla tulisijanperustus R077 ja sen päällä nuorempaa seinänperustusta R066. Kuvattu kaakosta. Kuvaaja Virva Lompolo.

Lattian pohjustuskerrokset M087 ja M088

Puulattian R085 alta tuli esiin tummaa hiekkaa, jonka joukossa oli tiilenmuruja, laastia ja hiiltä. Se oli kerrostunut tulisijaa R077 vasten sen lounaisreunassa. Kerros sai tunnuksen **M087**. Siitä löytyi Kustaa II Adolfin aikainen, ruotsalainen kupariraha. "Arboga Fyrck" vuodelta 1627, kuusi liitupiipunvarsien katkelmaa, joista kolme oli ajoitettavissa 1600 –luvulle, yksi tarkemmin vuosille 1630 – 1640 (ns. Joona-piippu), liitupiipun koppa vv. 1630 – 1650, fajanssin pala, kolme lasitettujen punasaviastioiden palaa, kaksi lasittamatonta punasaviastioiden palaa, punottua metalliketjua ja naula.

Tulisijan R077 kaakkoispuolella lattian R85 alla oli kerros hiekkamultaa, jonka seassa oli tiilenmuruja. Koska sen koostumus erosi kerroksesta M087, se sai oman tunnuksen **M088**. Sen funktio lienee kuitenkin ollut sama. Siitä löytyi suippeneva rautavarras (mahdollisesti kookas naula?), neljä naulaa, joista yksi poistettiin röntgenkuvauksen jälkeen, passglasin pala ja vihreän tasolasin sirpale.

Purku/täyttökerros M089

Alueen II kaakkoispäästä, kiveyksen R068 ja lattianpohjustuskerroksen M088 alta tuli esiin koko kaakkoispään laajuinen ja profiileihin jatkunut, mullan, laastin, ja tiilenporon sekainen kerros **M089**. Se oli kerrostunut tulisijanperustusta R077 vasten. Kerroksesta löytyi kolme lasitettujen punasaviastioiden palaa, sinisen lasiastian sirpale, passglasin sirpale, kolme ruskeaa lasiastioiden sirpaleta, kaksi vihreän tasolasin sirpaleta, raudan ja kuparin seoksesta tehdyn esineen katkelma, suorakulmainen rautalevy, pieni, litteä rautapala, kaksi pientä kupariseoksista möykkyä sekä kahdeksan naulaa, joista kaksi hevosenkengästä. Yksi naulan katkelma poistettiin röntgenkuvauksen jälkeen.

Tulisijanperustus R093

Tulisijanperustuksen R078 ja puulattian R085 alta paljastui vanhemman tulisijan jäännös **R093**. Se muodostui lämpölaajenemisen halkaisemista erikokoisista kivistä, joista eteläkulmassa ollut kivi oli muita kookkaampi. Keskellä rakennetta kiviä oli vähemmän. Rakenteen kivien alla oli palanutta hiekkaa, jonka seassa oli palanutta savea ja laastia. Rakenteen pohjoiskulmasta tuli kiven alta esiin eläimen luita ja hammas, mahdollisesti tarkoituksellisesti kätkettyinä. Kivien seasta löytyi myös reliefikuvioitu liitupiipunvarren katkelma 1600-luvulta ja naula. Tulisijan sisustan laastin ja palaneen saven sekaista multaa kaivettiin tunnuksella **M090**. Siinä ei ollut löytöjä.

Tulisijanperustusten R077 ja R093 välissä oli kiviä, jotka tulkittiin täytöksi. Mahdollisesti ne liittyivät vaiheeseen, jolloin tulisijaa R077 laajennettiin, ja sen luoteisreunaan rakennettiin R078.

Kuva 18. DT2013_15_183: Tulisijanperustukset R093 vasemmalla ja R077 oikealla, sekä täyttökivet niiden välissä. Tulisijan R077 kaakkoisreunassa on jäljellä nuoremman seinänperustuksen R066 tiilimuurausta. Kuvattu lounaasta. Kuvaaja Virva Lompolo.

Kuva 19. DT2013_15_185: Tulisijanperustus R093 ja oikealla nuorempi tulisijanperustus R077, kun niiden välissä olleet, täytöksi tulkitut kivet on poistettu. Etualalla palaneen lattian jäännös R091. Kuvattu lounaasta. Kuvaaja Virva Lompolo.

Palaneen puutason jäännökset R091 ja sen pohjustuskerrokset M094, M098 ja M104, M106

Lattianpohjustuskerroksen M087 alta tuli esiin laastin- ja tiilenmurujen sekä tiilenpalojen ja rikkonaisten tiilien sekaista hiekkamultaa. Kerros sai tunnuksen **M094**. Sen pinnassa voitiin havaita vähäisiä luode – kaakko- ja koillinen – lounassuuntaisia hiiltyneitä puunjäännöksiä. Rakenne tulkittiin palaneen lattian jäännökseksi, ja sai tunnuksen **R091**.

Kerroksesta M094 löytyi Kristiina-kuningattaren aikainen kuparikolikko vv. 1633 – 1654, sekä toisen, tunnistamattoman kuparikolikon katkelma, liitupiipun koppa vv. 1620 – 1650, liitupiipunvarren katkelma, kaksi passglasin sirpaletta, vihreä tasolasin sirpale, pieni kupariseosmökky, viisi naulaa (kahdeksan naulaa poistettiin kerroksen löydöistä röntgenkuvaamisen jälkeen), 10 lasitetun punasaviastian palaa samasta astiasta, 12 palaa samasta kolmijalkapadasta, neljä palaa samasta kolmijalkapadasta, kahdeksan lasitettujen punasaviastioiden palaa, lasittamaton punasaviastian pala, neljä palaa samasta bolusvadista ja reliefikuvioitun kivisaviastian pala (samasta astiasta löytyi pala lattiaa R085 purettaessa). Kerros ja rakenne tulkittiin tulisijanperustusta R077 vanhemmaksi. Myös tulisijanperustus R093 oli mahdollisesti kaivettu lattian läpi.

Kerroksen M094 kaakkoispään alapuolella oli tiilenkappaleiden ja –murujen sekainen laastikerros **M104**. Mahdollisesti se oli pantu täytteeksi kuopanteeseen yläpuolisen lattian R091/M094 alle. Kerroksesta löytyi rautanaula.

Kaivausalueen koillisreunasta, profiilin ja tulisijanperustuksen R077 välistä kaivettiin nokista, palanutta hiekkaa, tiilenporoa, laastia ja kiviä tunnuksella **M098**. Kerroksesta löytyi kivisaviastian pala, kolme palaa bolusvadeista, kaksi lasitettujen punasaviastioiden palaa, vihreän lasiastian sirpale, rautarenkaan puolikas ja kolme naulaa. Kaksi naulaa poistettiin röntgenkuvauksen jälkeen. Kerros M098 yhdistettiin kerrokseen M094. Kerroksen alla oli purkumassaa, joka koostui laastin- ja tiilenmurujen/palojen ja kivien sekaisesta multahiekasta. Kerros sai tunnuksen **M106**, ja yhdistettiin kerrokseen M104. Kerroksesta M106 löytyi kivisaviastian korvan katkelma, lasittamattoman punasaviastian pala, jauhinkiven pala, kaksi liuskeen palaa, pii-iskos ja naula. Kolme naulaa poistettiin röntgenkuvaamisen jälkeen.

Palaneen puutason jäännökset R103

Kerroksen M094 ja tulisijanperustuksen R093 alta tuli esiin palaneita puunjäännöksiä. Puun syiden suunta oli kaakko – luode. Kun päällimmäiset puunjäännökset poistettiin, tulivat niiden alta esiin koillinen – lounassuuntaiset puut, jotka olivat paremmin säilyneet. On myös mahdollista, että tässä oli päällekkäin kaksi erillistä lattiarakennetta.

Rakenne ulottui koko kaivausalueen II luoteisosan alueelle. Koska rakenne oli huonosti säilynyt, ei tullut selväksi, oliko tulisijanperustuksen R093 alla erillinen puuarina, vai oliko tulisija perustettu suoraan tämän lattian päälle. Lattiaa purettaessa löytyi viisi lasitettujen punasaviastioiden palaa, tasolasin sirpale, pieni kupariseosmökky ja kahdeksan naulaa. Lattian alta löytyi 20 jauhinkiven ala- ja yläkiven kappaletta, sekä hioin, jotka oli mahdollisesti kätkeyty. Kun tulisijanperustusta R077 purettiin, näytti siltä, että sen kivet olivat lattian R103 yläpuolella. Tulisija oli siis nuorempi kuin lattia.

Kuva 20. DT2013_15_202: Palaneen puulattian R103 paremmin säilynyt alempi taso. Tulisijanjäännös R077 kuvassa oli puulattian yläpuolella, ja siis nuorempi. Kuvattu lounaasta. Kuvaaja Elina Saloranta.

Tulisijanperustus R114

Tulisijaperustuksen R077 alta tuli esiin pitkänomainen tiilimuurattu rakenne. Reunoille oli muurattu tiiliä pitkittäin, keskelle poikittain. Tiilet olivat katkelmallisia ja selvästi uusiokäytössä. Tiiliydintä reunusti kaakkois-, lounais- ja luoteissivustalla kiviladelma. Kivien halkaisija vaihteli 20 - 60 cm:n välillä. Ydinrakenne oli noin 1,5 m leveä. Riviin ladotut kivet reunustivat tiiliydintä. Kun päällimmäiset tiilet purettiin, alla oli myös kiviä muurattuna tiilien väliin. Kivirivien alla olivat palaneet hirret R114B ja niiden alla oli lahonneiden paalutusten jättämät reiät R114C. Rakenteen koillissivustalla ei kivreunustusta ollut, mahdollisesti siinä oli sijainnut uunin suu. Kivien alla olleet hirret näyttivät olevan salvoksessa luode-kaakkosuuntaisten hirsien kanssa. Hirret näyttivät muodostavan lattiatason R103 alusorret.

Tiilisen ytimen alla oli kerros palaneen saven ja laastin sekaista hiekkaa. Hiekan seassa oli hioimen katkelma, kuusi pystyyn asetettua liuskeenpalaa sekä kaksi suippoksi muotoiltu kiveä. Mahdollisesti ne oli tarkoituksellisesti kätkeyty uuninperustuksen alle. Rakennetta puhdistettaessa ja purettaessa löytyi harmaa, lasitettu saviastianpala, piinpala, 10 passglasin sirpaletta, kaksi pientä kupariseosmökkyä, kaksi pitkulaista rautamökkyä ja 15 naulaa.

Tulisijanperustuksen alapuolella oli nokista multaa **M121**, joka oli löydötöntä. Sen alla oli soraa **M122**. Sorasta löytyi punasavipadan jalan kärki, pii-iskos, passglasin pala, kaksihaaraisen rautaesineen katkelma ja neljä naulaa/katkelmaa.

Kuva 21. DT2013_15_213: Tulisijanperustus R114. Oikealla nuoremman tulisijan R077arinaa. Kuvattu lounaasta. Kuvaaja Virva Lompolo.

Puutaso R112 , purkukasa M110 ja pohjustushiekka M123

Tulisijanperustuksen R114 alapuolella oli luode-kaakkosuuntaisia, palaneita lattialankkujen jäännöksiä **R112**. Lattiaa purettaessa löytyi piin pala, seitsemän pii-iskosta ja neljä naulaa/katkelmaa.

Puutason huonon säilyneisyyden vuoksi oli stratigraafisten havaintojen teko epävarmaa, mutta mahdollisesti puutason R112 päällä oli purkukasa **M110**. Se koostui palaneista tiilistä nokisen hiekkamullan seassa. Kasa sijaitsi kaivausalueen II länsikulmassa. Siitä löytyi kolme bolusvadin palaa, joista kaksi samasta astiasta (saman astian pala löytyi myös kerroksesta M094) ja kaksi lasitetun punasaviastian palaa. R114:ää vanhempi tulisija oli mahdollisesti sijainnut eri paikalla kuin myöhemmät uunit, jotka olivat päällekkäin lähes samassa kohdassa.

Puutason alla oli koko alueen II (lukuun ottamatta kaakkoispäätä) kattava hiekkakerros **M123**. Hiekan seassa oli nokea ja laastinmuruja. Siitä löytyi punasavipadan jalka, piikiven pala, kaksi rautamöykkyä ja viisi naulaa.

Kuva 22. DT2013_15_210: Palanut lattia R112 ja purkukasa M110. Lattian päällä nuoremman lattian R131 alapuoliset, luode-kaakkosuuntaiset vasat. Taustalla lattiaa nuorempi tulisijanjäännös R077. Kuvaaja Virva Lompolo.

Puutaso R127 ja pohjustushiekka M128

Lattiarakenteen R112/M123 alla oli palanut, huonosti säilynyt puutason jäännös **R127**. Puiden syyt olivat koillinen – lounas- ja luode - kaakkosuuntaiset. Puutason alla oli pohjustuskerrokseksi tulkittu noen, laastin vähäisesti tiilenmurujen sekainen, multainen hiekka **M128**. Siitä löytyi lasitetun punasaviastian pala, valkosavisen astian pala(?), kaksi piin palaa, paksun kupariseoslevyn pala, rautalevyn pala, pieni kupariseosmöykky, taivutettu rautavarras ja 13 naulaa/katkelmaa.

Kuva 23. DT2013_15_232: Palanut puutason fragmentti R127, jonka alta näkyy kerros M128. Vasemmassa reunassa näkyy tiilirivi R130. Kuvattu luoteesta. Kuvaaja Virva Lompolo.

Tiilirivi R130

Kerroksen M128 alta, kiinni koillisprofiilissa tuli esiin luode – kaakkosuuntainen rivi tiiliä. Tiiliä oli ladottu neljä peräkkäin, lisäksi rivissä oli yksi kivi. Mahdollisesti tämä oli fragmentti seinärakenteesta. Samassa kohdassa, ylempänä oli perustuksenjäännös R053/R096. Tiilet liittyivät stratifikaation perusteella vanhempaan rakenteeseen.

Kellari R092, R095 ja R099

Purku/täyttökerros M089:n alta paljastui koillinen – lounassuuntainen, tiilistä muurattu seinärakenne. Tiilet oli muurattu munkkilimityksellä. Tiilien joukkoon oli muurattu muutama kivi. Rakenne sai tunnuksen **R095**. Se oli koillispäästään rikkoutunut. Kohtisuoraan sitä vastaan oli luode – kaakkosuuntainen, tiilistä muurattu seinärakenne, joka sai tunnuksen **R092**. Kokonaisuus tulkittiin kellaritilaksi, joka jatkui kaakkois- ja lounaisprofiileihin. Seinän R095 alaosassa, kellarin sisäpuolella näkyi kiviä perustuksena tiilimuurauksen alla. Kivet saivat oman tunnuksen **R099**, mutta yhdistettiin matriisissa osaksi seinärakennetta R095. Kellarin sisäpuolta ei kaivettu pohjaan asti. Ulkopuolella voitiin havaita, että tiilimuurauksen alla oli kaksi varvia kiviä perustuksena.

Kellarin täyttökerroksen M089 alta tuli esiin nokista, tiilenporon ja laastinmurujen sekaista hiekkamultaa. Kerros sai tunnuksen **M097**. Siitä löytyi kupariseoslevyn katkelma, 12 rautanaulaa/katkelmaa ja rautaesineen katkelma. Tämän palokerroksen alla oli koillinen - lounassuuntaisia, lahoja, osittain hiiltyneitä puunjäännöksiä. Puutaso sai tunnuksen **R100**. Puiden alla oli ohut silaus savea **M101**. Savesta löytyi lasitetun punasaviasian pala ja kolme naulaa. Saven alla oli toinen laho, kaakko-luodesuuntaisista puunjäännöksistä muodostunut taso **R102**.

Nämä puutasot eivät olleet kellarin lattiarakennetta, vaan todennäköisesti osa kellaria vanhemmista puutasoista, joiden pääosa tuli esille alueen II luoteisosassa. Kellarissa ollut lattia lienee aikoinaan purettu.

Kuva 24. DT2013_15_187: Kellarin luoteinen seinänperustus R095/R099 ja koillinen päätyseinän muuraus R092 kuvattuna lounaasta. Etualalla täyttökiviä. Oikeassa reunassa näkyy kellarin täyttökerroksia kaivausalueen kaakkoisprofiilissa. Kuvaaja Virva Lompolo.

Puutasonjäännös R131 ja kerros M133

R131 koostui palaneista puunjäännöksistä. Päälimmäisten puiden syyt olivat luode – kaakko-, alempien koillinen – lounassuuntaiset. Tämä puutaso näytti ulottuvan kellarinperustuksen R095 alle.

Puutason luoteispäässä oli palanutta hiekkaa, savea ja laastia sekä kiviä ja jokunen tiilenkappale hajanaisena rykelmänä. Tämä purkuaineksen tulkittiin kuuluvaksi puutason R131 alta paljastuneeseen kerrokseen **M133**. Se ulottui koko alueelle II kaakkoispäätä lukuun ottamatta, ja koostui noen, laastin, tiilenkappaleiden ja kivi-en sekaisesta mullasta. Siitä löytyi liitupiipunvarren katkelma, punasavipadan jalka ja toisen jalan kärki, piin pala ja viisi kupariseoslevyn palaa.

Koska puutaso oli huonosti säilynyt ja hajanainen, oli vaikea tulkita mikä oli puutason ja kerroksen M133 keskinäinen stratifikaatio. Mahdollisesti ne liittyivät samaan kokonaisuuteen.

Kuva 25. DT2013_15_242: Palanut puutason fragmentti R131. Vasemmassa reunassa näkyy tiilirivi R130, joka tulkittiin ladotuksi tämän puutason päälle. Taustalla näkyy kellarin seinämuurausta R095. Kuvattu luoteesta. Kuvaaja Elina Saloranta.

Purkukasa M140

Kerroksen M133 alla oli kasa, joka sisälsi laastia, tiilenpaloja ja kiviä, **M140**. Kasasta löytyi neljä lasitettujen punasaviastioiden palaa, kolme liuskehioimen katkelmaa, tasolasin sirpale, kupariseosesineen katkelma, paksun kupariseoslevyn pala, viisi kupariseosmöykkyä, sinkilä, pitkulainen, koukkupäinen rautaesine, pitkänomaisen, litteän rautaesineen katkelma, kaksi rautakiskon katkelmaa, suuri avain, kolme rautanaulaa, neljä pientä rautalevyn palaa, rautamöykky, jonka sisällä on varras ja lenkipäinen esine, kaksi ruodollisen veitsenterän katkelmaa ja rautaputken katkelma. Kerroksen kaakkoisosan päällä oli tummaa, maatumutta ainesta.

Kerrokset M173 ja M174

Kerroksen M133 luoteispään alta, kaivannosta J tuli esiin savensekaista puusilppua **M173**. Siitä löytyi kivisavikannun pala ja kaksiurainen vadin kimpä. Sen alla erottui hiekkainen, noen, laastin- ja tiilenmurujen sekainen kerros **M174**. Siitä ei löytynyt esineitä.

Puutason jäännös R142

Puutaso **R142** tuli esiin puutason R131 ja kerroksen M140 alta. Se koostui palaneista koillinen – lounas- ja luode - kaakkosuuntaisista puunjäännöksistä. Puiden alla ja väleissä oli tuhkan värjäämää hiekkaa, joka kaivettiin rakenteen tunnuksella. Kerroksesta löytyi ruotsalainen kupariraha, 1/4 äyriä kuningatar Kristiinan ajalta, vv. 1633 - 1654, kivisaviastian pala, kahdeksan lasitettujen punasaviastioiden palaa, kaksi lasiastian sirpalletta, jauhinkiven katkelma, liuskeen pala, neljä piin palaa, pii-iskos, neljä kupariseosesineen katkelmaa, 23 kupariseoslevyn katkelmaa, 12 pientä kupariseosmöykkyä, taivutettu rautavarras, pitkulainen rautamöykky, viisi paksua ja kaksi ohuempaa rautavartaan katkelmaa, 14 naulaa/katkelmaa (yhdeksän naulaa poistettiin kerroksen löydöistä röntgenkuvaamisen jälkeen) sekä rautaesineen katkelma möykyn sisällä.

Palaneita puunsyitä kaivettiin myös tunnuksella **R139**. Ne kuuluivat mahdollisesti rakenteeseen R131, tai alempaan puutasoon R142. Matriisissa R139 yhdistettiin rakenteeseen R142.

Kuva 26. DT2013_15_280: Palanut puutason fragmentti R142. taustalla näkyy kellarin seinämuraus R095. Kuvattu luoteesta. Kuvaaja Elina Saloranta.

Savi M144

Puutason R142 ja siihen liittyneen hiekan alla oli savea 5 – 6 cm:n vahvuinen kerros. Kerroksen alapinnassa oli ohuelti puusilppua. Kerros sai tunnuksen **M144**. Kerros oli mahdollisesti tulvaveden aikaansaama. Saves- ta löytyi kolme lasitetun punasaviastian palaa samasta astiasta, viisi lasitetun punasaviastian palaa samasta astiasta, kolme lasitetun punasaviastian palaa samasta astiasta, kuusi lasitetun punasaviastian palaa samasta astiasta, yhdeksän pii-iskosta, palanut piinpala, lyijyplombin puolikas, kupariseoslevyn katkelma, rautalevyn katkelma ja kahdeksan naulaa/katkelmaa.

Kerros M107

Kaivannosta O tuli palokerroksen M029 alta esiin kapea suikale suhteellisen runsaasti laastin- ja tiilenmuruja sisältänyt multahiekkakerros, joka sai tunnuksen **M107**. Sitä ei pystytty yhdistämään koostumuksensa ja stratifikaationsa perusteella mihinkään ympäröivään kerrokseen. siitä löytyi liitupiipunvarren katkelma, pii-iskos sekä kaksi lasiastioiden ja yksi tasolasin sirpale.

Puurakenteen jäännös R149, R154 ja R171

Saven M144 alla oli palaneita koillinen – lounas- ja luode - kaakkosuuntaisia puunjäännöksiä. Rakenteen kaakkoisreunassa oli luode - kaakkosuuntainen laho puunjäännös. Rakennekokonaisuus sai tunnuksen **R149**.

Puurakenteen R149 alta tuli esiin lisää koillinen - lounassuuntaisia puunjäännöksiä, jotka olivat lahoja ja osittain palaneita. Niitä vastaan näytti olevan salvoksessa luode - kaakkosuuntainen puunjäännös. Puiden välissä oli kaksi halkaisijaltaan noin 10 cm:n kokoista paalua. Alemmat puut saivat tunnuksen **R154**.

Kaivannosta O, kerroksen M107 alta paljastui luode – kaakkosuuntainen, laho laudan tai lankunjäännös. Sen luoteispään vieressä oli halkaisijaltaan noin 15 cm:n paksuinen paalu. Rakennekokonaisuus sai tunnuksen **R171**.

Kyseessä lienee kuitenkin yksi ja sama rakenne paremmin esiin kaivettuna. Rakenteet yhdistettiin matriisissa tunnuksen R149 alle.

Kuvat 27 ja 28. DT2013_15_303 ja DT2013_15_307: Palaneen puurakenteen jäännös R149/R154 kuvattuna luoteesta. Oikeanpuoleisessa kuvassa rakenne on paremmin esille kaivettu. Kuvaaja Virva Lompolo.

Kerros M145

Puutaso R149 näytti vajonneen kerrokseen **M145**, joka sisälsi hiekkamultaa, laastia ja tiilenpaloja. Kerroksen luoteisosassa oli enemmän laastia, seassa oli myös laastikeskittymiä. Kaakkoisosassa oli hiekkamullan seassa tuhkaa, Luoteisosassa oli hienoa hiekkaa keskittymänä. Hiekan seassa länsikulmassa oli keskittymä palaneita luunsiruja. Hiekka tulkittiin nopean jokiveden virtauksen paikalle ajamaksi. Kerroksessa oli myös savea, joka oli noussut alempia paaluja maahan lyötäessä. Kerroksesta löytyi luinen silmäneula, palanut pii-iskos, kolme pientä kupariseosmöykkyä, 21 naulaa/katkelmaa ja rautalevyn pala.

Kerros M151

Kerroksen M145 alta tuli esiin palanutta hiekkaa, jonka seassa oli palaneita puunjätteitä. Kerroksen pääosa sai tunnuksen **M151**. Kerrosta kaivettiin myös tunnuksella M172 kaivannosta O, ja tunnuksella M174 kaivannosta J (ks. edempänä). Kerroksen on matriisissa yhdistetty equal-suhteella. Hiekan seassa oli laastin- ja

tiilenmuruja. Kerroksesta M151 löytyi kaksi lasitettujen punasaviastioiden palaa, vääntynyt rautavarras, rautavartaan katkelma möykyn sisällä ja seitsemän naulaa/katkelmaa.

4.4.3 Alue III

Salvosrakenne R155

Alueen III keskivaiheilta, täyttökerroksen M134 alta tuli esiin rakennekokonaisuus, joka sai tunnuksen **R155**. Se koostui pohjoisluode - etelälounas suuntaisesta hirrestä, jota vastaan oli salvoksessa kolme länsiluode - itäkaakkosuuntaista hirttä. Keskimmäinen salvos oli liitetty puutapilla. Rakenteen alla oli rykelmä jykeviä paaluja. Rakenteen pohjoisluoteisessa reunassa oli neljä kiveä tiiviisti hirttä vasten. Mahdollisesti ne kuuluivat rakennekokonaisuuteen. Kokonaisuus oli keskiaikaiseksi tulkitun, puusilpun sekaisen lantakerroksen **M156** päällä. Se ulottui laiturikivien R136 alle. Rakenne voidaan tulkita laiturin perustusristikoksi. Rakenteen hirsistä otettiin seitsemän dendrokronologista näytettä, joista lähetettiin ajoitettaviksi kaksi, D34 ja D37. Näyte D34 oli salvottu hirsi. siinä oli kasvuhäiriö, joten sitä ei saatu ajoitetuksi (Zetterberg 2013, FIT1908). Näyte D37 oli paalu salvosrakenteeseen liittyneeksi tulkitusta paalutuksesta. R155B. Puu oli kaadettu talvikaudella 1642/1643 (Zetterberg 2013, FIT1909).

Kuva 29. DT2013_15_308: Salvosrakenne R155 in situ pohjoisluoteesta kuvattuna . Kuvaaja Virva Lompolo

Kuva 30. DT2013_15_315: Rakenne R155 purkamisen jälkeen koottuna. Kuvaaja Virva Lompolo.

4.5 Puurakenteiden jäännökset alueella I

Alueelta I, kaivannosta E, kerroksen M029 alta tuli esiin kaakko - luodesuuntaisen, palaneen puutason jäännöstä. Rakenteen lounaisreunassa oli laho, kaakko - luodesuuntainen lankunjäännös jonka alla oli ohut kerros savea ja sen alla toinen kaakko - luodesuuntainen lankunjäännös. Rakenne sai tunnuksen **R069**. Rakenteen yhteydestä löytyi kaksi yhteensopivaa punasaviastian palaa.

Kaivannosta G, edellisestä noin 12 metriä lounaaseen tuli kerroksen M029 alta esiin lahoja, kaakko - luodesuuntaisia puun-, mahdollisesti lankunjäännöksistä, joita oli jäljellä viisi. Niiden alla oli koillinen - lounasuuntainen puun-, mahdollisesti hirrenjäännös. Rakennekokonaisuus sai tunnuksen **M074**.

Kuvat 31 ja 32. DT2013_15_125 ja DT2013_15_136: Puutasojenjännökset R069 ja R074 kuvattuna luoteesta. Kuvaaja Virva Lompolo.

Hirsi ja kivet R045

Kaivannon C kaakkoisprofiilin alta paljastui koillinen - lounassuuntainen puu, jonka kaakkoispuolella oli tiiviiksi rykelmäksi pakkautuneita kiviä. Rakenne tulkittiin laiturirakenteen, mahdollisesti laituriarkun jäännökseksi. Se sai tunnuksen **R045**.

Kuva 33. DT2013_15_086: Rakenne R045 kuvattuna ylhäältä luoteesta. Kuvaaja Virva Lompolo.

4.6 Paalutukset alueilla I - III

Kaivausalueen lounaisosan paalutusrivistö R039 ja puulinjasto R073

Ensimmäinen paalurykelmä tuli esiin kaivannossa C. Se sai tunnuksen **R039**. Niiden yläpäätkä pilkistivät täytötkerroksen M006 alapuolella. Paaluja näkyi kaivannon luoteisreunassa yhteensä seitsemän. Ne olivat epämääräisessä rivissä. Niiden halkaisija vaihteli 8 – 15 cm:iin.

Samalla tunnuksella kaivettiin myös edellisestä lounaaseen sijainneista kaivannoista H, I, P ja B esiin tulleet paalut.

Paalutuksen lounaisimmassa päässä, kaivannossa B paaluja oli kuusi suorassa rivissä. Paalujen halkaisija vaihteli 7 – 17 cm:iin. Paalut näkyivät aivan kaivannon luoteisreunassa. Todennäköisesti niitä olisi tullut näkyviin enemmän, jos kaivamista olisi jatkettu luoteeseen, kohti nykyisen laiturin taustakiveystä. Sortuma-vaaran vuoksi kaivantoa ei kuitenkaan voitu leventää.

Kaivannossa P oli eniten paaluja, enimmillään viisi rinnakkaista, epätasaista rivistöä. Paalujen halkaisija tällä osuudella vaihteli 4 – 19 cm:iin.

Kaivannoissa H ja I tähän paalutukseen kuuluvaksi tulkittuja paaluja saatiin esille yhteensä 11. Paalut olivat säännöllisessä rivissä. Niiden halkaisija vaihteli 9 – 20 cm:iin.

Paaluista otettiin kahdeksan dendrokronologista näytettä, joista kaksi lähetettiin ajoitettaviksi, D10 ja D18. Näytteen D10 paalupuun kaatoajankohta oli talvikausi 1434/1435 (Zetterberg 2013, FIT1903), ja näytteen D18 talvikausi 1437/1438.

Paalutukseen liittyi mahdollisesti sen kaakkoispuolella kulkeva puulinjasto, joka kaivannoissa H ja I sai tunnuksen **R073**. Se koostui koillinen - lounassuuntaisista, lahoista, hajanaisista puunjäännöksistä, joista yksi oli valahtanut alemmas kohti joenpohjaa. Samassa ryppäessä oli myös palaneita puunjäännöksiä. Ei ollut selvää kuuluivatko kaikki puut samaan rakenteeseen.

Kuvat 34 ja 35. DT2013_15_148 ja DT2013_15_214. Puulinjastoja R073 ja paalutusta R039 kaivannossa H kuvattuna koillisesta. Kuvaaja Elina Saloranta. Paalutusta R039 kaivannossa P kuvattuna lounaasta. Kuvaaja Virva Lompolo.

Paalurykelmä R105

Kaivannon I keskivaiheilla, kaivannon Q itäkulmassa oli halkaisijaltaan noin 8 - 10 cm:n kokoisia paaluja yhteensä 9 kpl. Ne liittyivät mahdollisesti paalurivistöön R039, joka kulki näiden vieressä. Paalurykelmä sai kuitenkin erillisen tunnuksen **R105**. Paaluista otettiin kolme dendrokronologista näytettä.

Paalurykelmä R126

Kaivannossa R tuli esiin kuuden paalun ryvä, jonka sai tunnuksen **R126**. Se ei ollut samassa rivistössä, kuin R039, mutta saattoi kuitenkin liittyä samaan kokonaisuuteen. Paalujen halkaisija vaihteli 12 – 16 cm:iin. Paaluista otettiin viisi dendrokronologista näytettä, joista yksi, D20 lähetettiin ajoitettavaksi. Siitä ei kasvuhäiriön vuoksi saatu ajoitusta.

Paalurykelmä R135

Kaivannon S lounaisreunasta tuli esiin viisi lahoa, halkaisijaltaan 10 - 19 cm:n kokoista pystypaalua. Kaivettaessa tuli esiin vielä kaksi paaluntynkää, joissa oli kärki jäljellä. Paalutus sai tunnuksen **R135**. Se saattoi liittyä kokonaisuuteen R039 ja/ tai paalutukseen R126.

Kaivausalueen koillispään paalutusrivistö R044

Kaivannon A luoteisreunasta, rakennuksenperustuksen R009B puskemana tuli esiin viiden paalun rivistö **R044**, jossa osa paaluista oli kaatunut. Paalujen halkaisija vaihteli 9 – 13 cm:n välillä. Paalut kuuluivat vanhempaan rakennekokonaisuuteen, kuin viereiset, perustuksen R009A alla olleet paalut R009C.

Hajanaiset paalut R150

Alueen II keskeltä tuli esiin alimmat kerrokset M023, M151 lävistäviä, pohjasaveen lyötyjä paaluja. Hajanaiselle paaluryhmälle annettiin tunnus **R150**. neljä paalua oli lyöty tiiviiksi, koillinen – lounassuuntaiseksi riviksi. Hajanaiset paalut saattoivat olla eri tarkoituksiin lyötyjä, ja eriaikaisiakin. Paalujen ympärillä oli niitä juntattaessa nousutta pohjasavea. Paalujen halkaisija vaihteli 7 – 20 cm:iin. Paaluista otettiin viisi dendrokronologista näytettä, joista ajoitettiin yksi, D41. Puu oli kaadettu aikavälillä 1376 – 1381 (Zetterberg 2013, FIT1910).

Paalurivistö R165

Alueen II halki koillinen – lounassuuntaisesti kulki paalurivistö **R165**. Paalujen halkaisija oli 5 - 10 cm. Paalujen välissä oli muutama alapäästään teroitettu pystylauta. Paalurivin suuntaisesti, sen joenpuoleisella sivulla kulki vaakahirren jäännös. Samanlainen rakennelma löytyi vuoden 2011 Kirjastosillan kaivannossa I. Rakenteelle tuli jatkoa vuoden 2013 Kirjastosillan kaivannossa III. Rakenteen tarkoituksena lienee ollut täyttömaa-aineksen jokeen sortumisen estäminen. toisaalta sillä estettiin virtaavan jokiveden rantapenkkää kuluttava vaikutus.

Kuvat 36 ja 37. DT2013_15_329 ja DT2013_15_330: Hajanaista paalutusta R150 alueella II kuvattuna länsiluoteesta. Tiivis paalutus R165 alueella II kuvattuna kaakosta. Kuvaaja Virva Lompolo.

Paalutus R137

Alueen III kaakkoisprofiilin vierestä, kaivannoista BIII, CIII, DIII, FIII, ja GIII tuli esiin tiheä paalutus, joka sai tunnuksen **R137**. Paaluja saatiin esille 34. Paalutus jatkui profiiliin, settiseinän taakse. Paalujen halkaisija vaihteli 7 – 17 cm:iin. Paalutus muodosti epämääräisen, koillinen – lounassuuntaisen rypään. Paalutuksesta otettiin kaksi dendrokronologista näytettä, joista ajoitettiin toinen, D29. Puu oli kaadettu talvikaudella 1747/1748 (Zetterberg 2013, FIT1907).

Kuva 38. DT2013_15_270: Paalutusta R137 alueen III kaakkoisreunassa. Oikealla näkyy nykyinen laiturijäsen alaosassa vanhemmaksi tulkittu laiturikiveys R136. Kuvattu pohjoisesta. Kuvaaja Elina Saloranta.

4.7 Keskiaikaiset kerrokset alueilla I ja II

Puusilpunsekainen savi M023

Rakenteiden alta tuli koko kaivausalueella I ja II tuli esiin savea, jonka seassa oli vaihteleva määrä puusilpua. Kerros sai tunnuksen **M023**. Kerroksen yläosassa oli seassa myös multahiekkää sekoittuneena yleimmästä täyttökerroksesta M006 ja palokerroksesta M029.

Kaivannossa B havaittiin kerroksessa nokinen palopinta, jonka alapuolinen kerroksen osa sai tunnuksen M023B. Samaksi tulkittua palokerrosta havaittiin myös kaivannoissa D, F, H, I

Kaivannosta C löytyi keskiaikaistyyppisiä tiiliä, joita kaikkia ei saatu kaivettua ylös kaivannon täytyessä vedellä. Ehjiä tiiliä saatiin mitattua seitsemän kappaletta. Tiilet olivat samankokoisia, pituus 26 - 28 cm, leveys 13 - 14 cm, paksuus 8 - 9,5 cm. Tiilikeskittymä oli myös kaivantojen G, K, L, R ja S pohjalla.

Kaivannossa O havaittiin kerroksen alaosassa palanutta puuta, nokisia tiiliä, hiiltynyttä sammalta ja laastia. Ko. kerrostuman pinta oli korkeudella 0,09 - 0,19 m. Koko alueella ei päästy steriiliin pohjasaveen, koska kerros M023 jatkui niin syvälle, ettei tulvivaa jokivettä saatu enää pumpulla poistettua.

Kerroksesta M023 löytyi 27 vadin kimpeä, kimpivadin pohja, tynnyrin kimpä, 44 puuastioiden vanteiden katkelmaa, kaksi sorvatun astian palaa, puuastian katkelma(?), tynnyrinpohjan katkelma, 65 puuesineiden katkelmaa, mm. munuaistikarin kahva, 21 risunippua, 11 kivisavisen juomakannun palaa samasta astiasta, 24 kivisaviastioiden palaa, 28 lasitettujen punasaviastioiden palaa, 11 huokoista, lasittamatonta saviastian palaa, yksi osittain sintraantunut saviastian pala, yksi huokoinen lasitettu saviastianpala, 157 nahkaesineen palaa, mm. veitsen tuppi ja miekan huotran katkelma, seitsemän palaa kahdesta rukkasesta, 725 nahkajätteen palaa, 389 nahkakengän palaa, luinen veitsenkahvan katkelma, kaksi luuluistimen katkelmaa, kaksi naudan varvasluuta ja kolme nikamaa, joiden läpi oli porattu reikä, luinen tappi, luu, jossa oli työstöjälkiä, ruukkukaakelin pala, atrain, keritsimet(?), messinkisormus, sormustin, soljen neula, kaksi veitsenterän katkelmaa, kirves, rautainen haka, viisi rautaesineen katkelmaa, kaksi kiskonkatkelmaa, 19 rautavartaan katkelmaa, kaksi rautalevyn palaa, 55 rautanaulaa, 10 rautamöykkyä, neljä seosmetallilevyjen katkelmaa, kupariseosesineen katkelma, pieni kupariseospala, 10 kupariseosmöykkyä, 52 piinpalaa ja viisi pii-iskosta, joista osa palaneita, kuusi liuskehoimen katkelmaa, neljä liuskeen palaa, kalkkikivisen tapin katkelma, kaksi palaa samasta valinmuotista, kolme jauhinkiven palaa, kaksi kivilaattojen katkelmaa, kolme kiviesineiden katkelmaa, 101 narun/köyden pätkää, pätkä kierrettyä kasvikuuitua, villalankakerä, karvalanganpätkä, 10 villakankaan palaa, rivettä, kuusi vaaleanvihreää/vihreää tasolasin sirpaletta sekä 16 lasiastioiden sirpaletta.

Purkukerros M124

Kerroksen M023 alta, kaivannossa R tuli esiin savensekainen hiekkakerros **M124**. Kerroksessa oli 31 ehjää, kookasta tiiltä. Kookkaimman tiilen mitat olivat 29 x 13,5 x 7 cm, pienimmän 26 x 12,5 x 8 cm. Kerroksesta löytyi kolme kaakelien kiinnityslistojen katkelmaa, lasitetun punasaviastian pala, huokoisen, harmaan, lasittamattoman astian pala, kuusi kasvikuuituköyden pätkää ja 18 purkautunutta säiettä sekä vihreän tasolasin sirpale. Kaakelien- ja tasolasin palat viittaavat siihen, että paikalla on tapahtunut kerrosten sekoittumista. Löydöt tulivat keskiaikaiseksi tulkittuun kerroksen M023 alta.

Palokerros M125

Tiilikerroksen M124 alla oli hiekan ja noen sekaista savea **M125**. Siitä löytyi liitupiipunvarren katkelma, kaksi yhteensopivaa Siegburgilaisen kivisavikannun katkelmaa, kivisaviastian pala, punasavipadan pala, harmaan, lasittamattoman saviastian korvan katkelma, kaksi liuskehioimen katkelmaa, kolme piinpala, joista yksi palanut, 17 nahkakengän palaa, kuusi osaa samasta nahkakengästä, yhdeksän palaa nahkajätettä, viisi kasvikuittuisen köyden pätkää ja kolme rautanaulaa. Liitupiipunvarren katkelma on mahdollisesti pudonnut kerrosta kaivettaessa profiilista, koska muut kerroksen löydöt sopivat ajoitukseltaan keskiaikaan.

4.8 Luontainen kerros

Luontainen savi sai aluksi tunnuksen **M038**. Kerrosta ei päästy kaivamaan alueella I, koska jokivesi tulvehti kaivantoihin. Alueella III steriiliä savea oli noussut ylös, kun paaluja oli aikoinaan juntattu joenpohjaan. Savea tuli esiin myös, kun paaluja vedettiin ylös dendrokronologisiksi näytteiksi. Alueella III vaaleanharmaa savi sai tunnuksen **M138**. Matriisissa se yhdistettiin kerrokseen M038.

Kerroksesta M038 löytyi silkinvalmistajan plombi vv. 1700-luvun lopusta tai 1800-luvun alusta, sileäpintaisen levykaakelin katkelma, kaksi liitupiipunvarsien katkelmaa, kaksi kaakelien kiinnityslistojen katkelmaa, fajanssin pala, kolme lasitetun punasaviastian palaa, bolusvadin pala, pii-iskos, kaksi tasolasin sirpaletta, lasiastian sirpale, kaksi pullonsirpaletta, kuula ja rautaesineen katkelma. Kerroksesta M138 löytyi nahkakengän pala. Löytöjen nuoruus selittyy sillä, että alueen III löydöt kerroksesta on numeroitu tunnuksen M038 alle. Alueella III luontaisen saven kerros oli sekoittunut, koska alueen pohjalla oli 1800-luvun laiturin puutarina R136B.

5. Esinelöydöt

Kaivaukselta saatiin talteen runsas esinelöytöaineisto. Löydöt ajoittuvat 1300-luvulta 1800-luvun alkuun.

Koska osa kaivetuista maakerroksista oli varsin nuoria ja jotkut myös sekoittuneita, löytöjä otettiin talteen valikoidusti. Konservointia vaativista massalöydöistä otettiin talteen vain osa. Pintamaan lasi- ja metallilöydöt poistettiin. Myös täyttökerrosten ja vuoden 1827 paloon liittyvien kerrosten löytöaineistossa suoritettiin karsintaa. Kaikki pintamaan alapuolisten kerrosten metalliesineet röntgenkuvattiin. Sen jälkeen poistettiin suurin osa rautanuloista sekä sellaiset korroosiomöykät, joiden sisältä ei röntgenkuvassa paljastunut esinettä. Täyttökerrosten ja 1827 paloon liittyvien kerrosten löydöistä poistettiin myös rautalevyjen ja -vartaiden katkelmia. Myös näiden kerrosten lasiaineistoa karsittiin: lasipulloista otettiin talteen vain kaulan ja pohjan palat, ja tasolasista ikkunaruuhtujen reunapalat.

Kaivauksen keskiaikaa nuoremmista kerroksista – täyttökerroksista sekä rakennuksiin liittyvistä kerroksista -saatiin talteen runsaasti löytöjä: keramiikka-astioiden, uunikaakeleiden ja liitupiippujen paloja, lasiastioiden, lasipullojen ja tasolasin siruja sekä metalliesineitä.

Suurimman löytöryhmän muodostavat keramiikka-astioiden katkelmat, jotka ovat peräisin punasavi-, kivisavi-, fajanssi- ja posliiniastioista. Eniten on punasavikeramiikkaa. Punasaviastioiden joukossa on ollut sekä keittoastioita, kuten kolmijalkapatoja, että tarjoiluastioita, kuten valkosavikoristeisia vateja.

Kivisavikeramiikkaa edustavat esimerkiksi 1500- tai 1600-luvulle ajoittuvan, parrakkaalla kasvokuvalla koristellun ns. partamiehenkannun palat.

Uunikaakeleiden joukossa oli joitakin ainutlaatuisia löytöjä. Alueelta II löydettiin katkelmia reliefikoristeisista kaakeleista, jotka on koristeltu kuninkaallisella Vaasa-suvun vaakunalla. Kyseessä on Ruotsin suuri valtakunnan vaakuna. Kaakelit ajoittuvat 1500-luvun loppuun tai 1600-luvun alkupuolelle. Suurin osa kaakeleista oli kuitenkin tavanomaisempia löytöjä. Alueelta II löydettiin runsaasti 1600-luvulle ajoittuvien barokkityylisten kaakeleiden katkelmia, joissa on kasviaiheista reliefikoristelua ja tummanruskea lyijylasite. Täyttökerrosten kaakelinpalat ovat pääosin peräisin 1700-luvun levykaakeleista, joissa on joko valkoinen tinalasite ja mahdollisesti sinistä maalauskoristelua tai kirkkaanvihreä lyijylasite.

Liitupiippujen katkelmista vanhimmat ajoittuvat 1600-luvun alkupuoliskolle. Niistä erikoisin on katkelma ns. Joonapiipun varresta, jonka reliefikoristelussa valas nielee Joonaa. Katkelma ajoittuu noin 1630-luvulle. Löydöissä on myös 1700-luvulle ja 1800-luvun alkuun ajoittuvia liitupiipun katkelmia.

Lasilöydöissä suurimman ryhmän muodostaa vihreä ikkunalasi. Osa ikkunaruuuduista oli muotoiltu nyrhimällä eli retusoimalla. Myös lasipullojen paloja löytyi melko runsaasti. Niistä osa on peräisin nelikulmaisista ns. matkalipasulloista tai pienistä apteekkipulloista.

Metallilöytöjen joukossa oli kaksi erikoista esinettä. Niistä toinen on silkinvalmistajan plombi, joka on peräisin Gangesin kylästä Ranskasta ja ajoittuu 1700-luvun loppuun tai 1800-luvun alkuun. Toinen erikoinen löytö on Kaarle XII:n pöytämitali, joka on upotettu mahdollisesti pöytäviinapullon korkkiin. Mitali on lyöty sotavoittojen kunniaksi todennäköisesti vuosien 1701 ja 1707 välillä. Suurin osa metallilöydöistä on kuitenkin rautanuloja. Monet metalliesineet ovat rakennusten osia. Tällaisia ovat esimerkiksi saranaraudat ja -tapit sekä ikkunoiden lyijypuitteiden katkelmat. Muita löydettyjä metalliesineitä olivat esimerkiksi korut, kuten pieni solki ja ohuen ketjun katkelma, napit, avaimet ja veitset.

Rahoja löytyi 30 kpl. Niistä lähes puolet on peräisin 1600-luvulta. Muut rahat ajoittuvat 1500-, 1700- ja 1800-luvuille.

Myös keskiaikaiset, silloiseen rantaveteen muodostuneet kerrokset olivat runsaslöytöisiä. Kosteat ja hapettomat kerrokset olivat säilyttäneet orgaanisen aineksen hyvin. Näiden kerrosten suurimman löytöryhmän muodostavat nahanpalat. Suurin osa tunnistettavista paloista on peräisin kengistä. Yleisin kengän tyyppi löydöissä on rintanauhakenkä. Muita tunnistettavissa olevia tyyppisiä ovat solkikenkä, hihnakenkä ja kurpponen eli yhdestä nahanpalasta tehty kenkä. Neljä anturaa on peräisin kärsäkengistä eli niissä on liioitellun pitkä ja terävä kärki. Löytöjen joukossa on myös yksi patinuksen eli puupohjaisen päällyskengän hihna. Muita tunnistettavia nahkaesineitä ovat kaksi rukkasta ja veitsen tupen tai miekan huotran katkelma. Löytöaineistossa on myös runsaasti nahan työstämisestä kertovaa leikkuujätettä.

Puuesineitäkin löytyi melko runsaasti. Niistä erikoisin lienee ns. ”ballock dagger” –tikarin kahva. Suurin osa puuesineistä on kimpia- ja tynnyrinvanteiden katkelmia sekä erilaisia veistettyjä tikkuja ja tappeja. Luuesineitä löydettiin muutamia, esimerkiksi tinaupotuksen koristellun veitsenkahvan katkelma ja luuluistimen katkelmia. Löytöjen joukossa on myös joitakin tekstiilien katkelmia, kuten muutamia kankaanpaloja ja narujen ja köysien paloja.

Keskiaikaisten kerrosten erikoisin, Suomessa ainutlaatuinen löytö on Neitsyt Mariaa ja Jeesus-lasta esittävä pienoispatsas. Patsas on valmistettu poltetusta ja lasittamattomasta savesta. Se ajoittuu 1400-luvun loppupuolelle tai 1500-luvun alkupuolelle. Se on valmistettu Keski-Euroopassa, luultavasti Kölnissä. Patsas

on todennäköisesti ollut turkulaisen yksityiskodin kotialttarilla.

Löydöissä on myös arkisempaa keramiikkaa, erilaisten saviastioiden paloja. Keramiikanpaloista noin puolet on peräisin kiviaviastioista, jotka olivat tuontitavaraa Reinin alueelta, Saksista ja Ala-Saksista. Valtaosa näistä paloista on peräisin korkeista korvallisista juomakannuista. Palat ajoittuvat 1300- ja 1400-luvuille. Löydöissä on myös lasitettujen punasaviastioiden sekä erilaisten lasittamattomien astioiden paloja. Löytöihin kuuluu myös lasiastioiden paloja. Niistä on tunnistettavissa ainakin sinisin lasipisaroin koristeltujen nauharuodepikarien katkelmia, jotka ajoittuvat 1300-luvun loppupuolelle ja 1400-luvun alkupuolelle. Keskiaikaisiin löytöihin kuuluu myös metalliesineitä. Rautanauulojen lisäksi löydettiin esimerkiksi sormustin, soljen neula, veitsien teriä, kirveen terä ja atrain.

6. Alueen historiaa

Kaivausalue sijaitsee Aurajoen mutkan kohdalla, alueet I ja II sen lounais-, alue III koillispuolella. Turun vanhimmassa kartassa vuodelta 1634 joen mutkaan on merkitty Kåckenhus –niminen tontti. Vuoden 1743 kartasta voidaan havaita, että tonttien rannanpuoleisessa reunassa on sijainnut pääasiassa puurakennuksia. Kåckenhusin tontti sijoittuu kohtaan, joka kaivettiin vuosina 2011 ja 2013 Kirjastosillan rakentamiseen liittyvänä projektina. Näitä kaivaushavaintoja käsitellään Kirjastosilta 2011 – 2013 –kaivausraportissa. Kåckenhusin tontilla sijainneen rannanpuoleisen kiviperustaisen rakennuksen länsikulma tuli esiin Itälaiturin kaivausalueen I koillispäästä. Vuoden 1734 kartassa välittömästi sitä vasten oli naapuritontilla sijainneen puurakennuksen koillispääty. Kaivausalueen II 1700-luvulle ajoittuva tulisijanjäännös viittaa siihen, että kyseinen rannanpuoleisessa reunassa sijainnut puurakennus oli lämmitettävä.

Kaivausalueen II kaakkoispäässä sijainnut kellarinjäännös puolestaan sijoittuneen Luostarikorttelin tonttien 35 ja 36 rajalle, pääty vasten tontin 36 ulkorakennusriviä. Ulkorakennuksen käyttöaikana kellari lienee ollut täytetty raunio.

Kaivausalueen I lounaispäässä oli Ruuthin tulkinnan mukaan keskiajalla ja 1500-luvulla Myllärin tila joka oli yhdistetty Jokikadun toisella puolella sijainneeseen Luostarin tilaan. Vuoden 1743 venäläisen kartan aikaan alueen I lounaispäässä oli kaksi tonttia, joissa ei ollut kivirakennuksia tai edes kiviperustaisia rakennuksia. Lounaisimman tontin 399 omisti vuonna 1756 porvari Lindberg. Siihen rajoittui koillisessa kauppias Trappin tontti 400. Vuoden 1808 kartassa lounaisimman tontin 33, ja sen koillispuoleisen naapuritontin 34 omisti kapteeni Eskolin.

Kaivausalueen II kohdalla oli Ruuthin mukaan vielä 1500-luvulla tyhjä tontti ja sen koillispuolella Kockenhus. Kaivausalue II sijaitsi kohdassa, jossa näkyy vuoden 1743 kartassa kivirakennus em. tyhjän tontin eteläkulmassa, Jokikadun varrella ja puurakennus pohjoiskulmassa. Vuoden 1756 karttaan ei ole merkitty rakennuksia, mutta tontin 401 koillisosassa näkyy uloke, jossa em. puurakennus sijaitsi. Tämän puurakennuksen kohdalta löytyivät päällekkäiset 1600-luvulle ajoittuvat tulisijojen jäännökset, ylimpänä 1700-luvulle ajoittuva takkauumin perustus. Tontin omisti vuonna 1756 tullitarkastaja Baer. Siitä koilliseen sijaitsevalla Kockenhusin tontilla oli vuoden 1743 kartassa rannan puolella joensuuntainen puurakennus, ja Jokikadun puoleisessa reunassa kaksisiipinen kivirakennus. Toinen siipi oli Jokikadun suuntainen, toinen rantaan vievän kujan suuntainen. Viimeksi mainittu oli Valosen käsityksen mukaan alkuperäinen Kockenhus. Tämän tontin 402, jossa sijaitsi perustus R009, omisti vuonna 1756 tullimies Caloander. Vuoden 1808 karttaan on saman tontin, nyt numerolla 36 omistajaksi merkitty vänrikki Sjöman.

Kaivausalueen III lounaispäässä sijaitsevalla kohdalla oli 1500-luvulla Ruuthin mukaan kauppiaiden tiloja, joissa oli kussakin omat rantalaiturinsa. Nimettyjä kauppiaita olivat Hans Platz, Mats Svart, David Måås ja Jaakob Skeppare. Vuoden 1634 karttaan Kockenhus oli merkitty (mahdollisesti virheellisesti) sijaitseva alueen lounaispäähän. 1600-luvun alkupuolella tontin omisti mahdollisesti Jochim Schultz, ja hänen jälkeensä hänen veljensä Jost Scultz. Schultzit omistivat myös viereisen tontin. (Savolainen 2011, 30) 1600-luvun lopulla paikalla oli Bertil ja Elin Festingin omistama tontti. Vuonna 1743 kartassa tontilla näkyy Jokikadun puoleisessa reunassa kookas kivitalo, jossa oli poikittainen, rantaan ulottuva siipi. Tontin joenpuoleisessa reunassa sijaitsi myös puurakennus. Vuonna 1756 kyseisen tontin 403 omisti tupakkakehrääjä Festing.

Edellisestä koilliseseen sijaitsi tontti, jonka 1700-luvun alussa omisti Jochim Schultz ja hänen jälkeensä porimestari Baltzar Schultz. Isovihan jälkeen tontin omisti piispa Herman Witte, jolta tontin osti kauppias Anders Baer. (Järvelä 1994, 35) Vuoden 1756 karttaan kyseinen tontti 404 on merkitty kauppias Baerin omistamaksi. Vuoden 1808 kartassa kyseisen tontin 20 omisti kauppaneuvos Trappin perilliset ja sen koillispuoleisen tontin 19 Baer.

Alueen III koillispuoleen reunassa sijaitsi tontti, jossa vuoden 1743 kartassa näkyy joenpuoleisessa reunassa kaalimaa, ja Jokikadun puoleisessa reunassa puurakennus. Vuonna 1756 kyseisen tontin 414 omisti varakirjastonhoitaja Hartman. Vuoden 1808 karttaan on kyseisen tontin lounaispuoleen, nyt numerolla 15, omistajaksi merkitty piispatar Hartman.

7. Yhteenveto ja tulkinta

Aurajoen vedenpinta on 1300-luvulla ollut nykyistä tasoa vajaan kolme metriä ja 1400-luvulla noin 2,5 metriä ylempänä. Joen mutkan kohdalla on havaittavissa vuosien 2011 ja 2013 kaivaushavaintojen perusteella selvä maanpinnan painuma. Painuman olemassaoloa on selvittänyt vuonna 1953 Itäiselle Rantakadulle tehdystä viemärikaivannosta saatujen havaintojen perusteella asemakaava-arkkitehti Olavi Laisaari. Hänen mukaansa painuman aiheutti 1500-luvun puolivälissä aloitettu joen itärannan täyttäminen Aurasillan ja Suurtorin välisillä tonteilla. Täyttöaineena Laisaari arvelee käytetyn vuoden 1546 suurpalossa syntyneen purkuainesta, joka on tiivistänyt luontaista savikerrosta ja sen päälle muodostunutta humuksensekaista, keskiaikaista maan pintakerrosta. Vuoden 1827 palon jälkeistä purkuainesta on lisätty vanhemman täyttökerroksen ja sen yläpuolelle tehtyjen rakenteiden päälle. Laisaari on maankohoamiseen ja keskivedennouluun perustuvissa laskelmissaan osoittanut, että joen mutkan molemmin puolin sijainneet alueet, nk. ”Luostarin ranta” ja ”Porvarien ranta” tulivat täyttö- ja rakennuskelpoisiksi vuoden 1545 jälkeen. (Laisaari 1985, 37 – 48)

Kaivausalueen keskiaikaiset kerrokset ovat aikoinaan muodostuneet veden alle. Löytöjensä perusteella keskiajalle ajoittuva kerros M023 koostui puusilpuksekaaisesta savesta. Se oli muodostunut, kun joen savipohjaan oli vähitellen vajonnut puuntyöstöstä peräisin ollut puulastua sekä muuta jätettä. Paikoin kerroksessa näkyi tulipaloista kertyneitä nokisia horisontteja. Kerroksen ylimmässä osassa oli todennäköisesti keskiaikaa nuorempaakin kerrostumaa 1500-luvuilta.

Paalutuksia oli jo 1400-luvun alkupuolelta lähtien lyöty rantaan vyöhykkeiksi estämään maa-aineksen valuaminen kohti joen laivaväylää. Samalla oli vallattu tonttimaata täyttämällä veden syövyttämää rantaa joen mutkan ulkokaarteessa. Osa paaluista liittyi mahdollisesti laiturirakenteisiin. Laiturinjäännöksiksi voidaan tulkita myös vähäiset puutasojen jäännökset keskiaikaisen kerroksen päällä. Ne olivat ilmeisesti aikoinaan lahonneet tai palaneet ja vajonneet joen pohjaan.

Alueella II, joka pisti ulokkeena rantaa myötäilevästä kapeasta kaivannosta kohti Itäistä Rantakatua, päästiin kaivamaan esiin myös keskiaikaa nuorempia rakenteita, ja paikalleen muodostuneita sekä täyttämällä aikaansaatuja kerroksia vedenpinnan yläpuolella. Vanhimmat rakenteet olivat palaneiden puutasojen, ja niitä tukevien hirsien jäännöksiä.

Alueella näytti olevan yhdeksän päällekkäistä, vaikeasti toisistaan erotettavaa hiiltynyttä puutasoa. Neljään alimpaan ei liittynyt tulisijanjäynnöstä. Mahdollisesti sellainen oli sijainnut kaivausalueen ulkopuolella, tai sitten kyseessä olivat joko lämmittämättömien rakennuksien lattiat tai laiturien jäännökset. Kaivauksen makrofossiileista tehty analyysi tukee tulkintaa rakennuksista.

Rakenteen R142 päältä otetusta näytteestä löytyi runsaasti hiiltyneitä kasvinjäännöksiä. Suurin osa koostui ohranjyvistä (12725/12745 kpl). Kauranjyviä oli kahdeksan kpl/12745 ja rukiinjyviä yksi kpl/12745. 11 jyvää pystyttiin määrittelemään Cerealia -tasolle. Peltorikkaruohoja löytyi yhteensä 322 kpl 19:stä eri kasvilajista. Hyötykasvien jäännöksiä löytyi seitsemän kpl, kosteikkokasvien jäännöksiä kuusi kpl. Puiden jäännöksiä löytyi kolme katajan siementä. Muita määrittelemättömiä kasvinjäänteitä löytyi 56 kpl. Tulos viittaa siihen, että kyseessä olisi viljan ja muiden hyötykasvien varastointiin liittyvä rakennus. (Lempiäinen-Avci 2013, 12)

Palaneen hiekan kerros M151 sijaitsi kahden alimman puutason välissä. Rakennekokonaisuus on tulkittavissa kaksinkertaiseksi lattiaksi. Suurin osa kerroksesta analysoiduista makrofossiileista oli hiiltyneitä rukiinjyviä (10/13 kpl). Sen sijaan kosteikkokasvien ja muiden luonnonkasvien jäännökset, jotka viittaisivat laiturin, puuttuivat näytteestä. Lempiäinen-Avci 2013,13)

Viidenneksi alimman puutason päällä oli purettujen, nokisten tiilien kasa. Mahdollisesti se oli peräisin tulijasta rakennuksessa, johon puulattiakin kuului.

Neljään ylimpään lattiatasoon liittyi paikallaan oleva tulisijanpohja. Kolme näistä lienee ollut savu-uuneja, ylin todennäköisesti takkauuni. Rakennukset, joihin tulisijat ja lattiat liittyvät, ajoittuvat löytöjen perusteella pääosin 1600-luvulle, ylin 1700-luvulle. Alin rakennuksista voi olla aikaisintaan 1500-luvun jälkipuolelta.

Näiden lattiatasojen välissä oli kerroksia, jotka tulkittiin pohjustuskerroksiksi, tulipalojen yhteydessä ja niiden jälkeen muodostuneiksi palo/purku- ja täyttö/tasoitekerroksiksi.

Kaivausalueen II kaakkoispäässä oli kellarin seinämuurauksen alaosa ja koillista päätyseinää. Niitä ei purettu, koska tässä vaiheessa arvioitiin, että tuleva hulevesikaivo voidaan sijoittaa kellarin luoteispuolelle. Kellarissa ei ollut jäljellä lattiakiveystä. Stratifikaation perusteella on pääteltävissä, että kellari lienee rakennettu paikalle viimeistään 1600-luvulla, todennäköisesti ei kuitenkaan keskiajalla. Venäläisessä kartassa vuodelta 1743 paikalla ei näy kivrakennusta tai kiviperustaista rakennusta, joten kellari on purettu ennen kyseistä ajankohtaa.

Kellarin purkamisen jälkeen sen jäännösten päälle oli aikoinaan ladottu mukulakiveys. Jäi epäselväksi, oliko kyseessä rakennuksen lattia vai pihakiveys. Koska kiveys näytti rajautuvan puulattiaan, eikä seinänperustuksen jäännöstä ollut havaittavissa, on mahdollista että kyseessä oli huonetilan kivinen lattianosa. Toisaalta seinänperustuksen puuttuminen voi johtua siitä, että puulattiallinen rakennus olisi rakennettu nurkkakivien varaan, jolloin kiveys olisi voinut olla pihakate. Rakenne oli painuessaan kallistunut voimakkaasti kohti rantaa.

Mukulakiveyksen päällä oli nuorempi mukulakiveys. Siihen liittyi myös tiilistä ladottua tasoa, josta oli säilynyt vähäinen fragmentti kiveyksen länsireunassa. Näytti siltä, että kiveystä oli paikattu. Jäi epäselväksi, oliko kyseessä lattia vai pihakiveys. Kiveys ajoittui stratifikaation perusteella 1700-luvulle. Koska vuoden 1743 kartassa ei ko. kohdassa ollut rakennusta, on todennäköisemmin kyseessä pihakiveys.

1700-luvun jälkipuolelle ajoittunee vähäinen mukulakiveyksen fragmentti istutushiekkoinen. Samaan aikaan liittyi mahdollisesti myös koillinen – lounassuuntainen perustuksenjäännös.

Edellisten yläpuolella oli nuorempi samansuuntainen perustuksenjäännös ja sitä vasten hyvin säilynyt mukulakiveys, jonka reunassa kulki vesikouru. Tämä kiveys ja sen reunassa ollut rakennus lienevät tuhoutuneet vuoden 1827 palossa. Ainakin nämä kaksi nuorinta kiveystä ovat todennäköisesti olleet pihakiveystä.

Ylimmät täyttökerrokset ulottuivat nykyisen laituirakenteen alle, ja tulkittiin vähitellen rantaan ajetuiksi. Nuorin osa täyttökerrostumaa liittyyneen laiturin rakentamisajankohtaan, 1860-luvulle. Päällimmäisenä oli puistomulta, jota lienee lisätty paikalle useaan otteeseen. Nykyiseen laituriin alun perin liittynyt mukulakiveetty vesikouru oli jossain vaiheessa peittynyt puistonurmen alle.

Lähteet

Charta Öfver STAPEL STADEN ÅBO författad enligt det Högvälloflige Landshöfdinge Embetets förordnande under den II augusti 1756 af undertecknad Landtmätare Åhren 1751, 1755 och 1756.

Concept Charta öfver ÅBO STAD Efter Särskifte Chartor och Gårds Mätningar Samman. Dragen i Province Landmäteri Contoiret år 1808 af Joh. Tillberg.

Olof Gangiuksen vuonna 1634 mitaama Turun asemakaavakartta.

Jutikkala, Eino 1977. Finland. Turku – Åbo. *Scandinavian Atlas of Historic Towns No. 1*. Odense: Odense University Press.

Järvelä Leena 1994, Palatsin vaiheita isovihan ajoilta (1712 – 1721) Turun paloon. Aboa Vetus & Ars Novan arkisto.

Laisaari Olavi 1985, Vanhan Turun itäisten rantatonttien rakentamisaika. *Turun Historiallinen Arkisto 39:37 – 49*.

Lempiäinen-Avci Mia 2013, Turku Itälaituri, Kaupunkiarkeologisten kaivausten makrofossiilitutkimukset 2013. Tutkimusraportti, Turun yliopisto, biologian laitos, Kasvimuseo/Paleobotaniikan laboratorio.

Ruuth J W. 1909, Åbo stads historia under medeltiden och 1500-talet. *Bidrag till Åbo stads historia IX*. Helsingfors.

Savolainen Panu 2011, Rettigin tontin rauniot historiallisissa lähteissä vuoteen 1827. SKAS 1 2011. Suomen keskiajan arkeologian seura. Sällskapet för medeltidsarkeologi i Finland. Turun yliopisto.

Valonen Niilo 1958, Turun viemärikaivantolöydöistä. Turun kaupungin historiallinen museo. Vuosijulkaisu 20 – 21. 1956 – 1957. Turku 1958.

Zetterberg Pentti 2013, Turun museokeskuksen Aurajoen itälaiturin v. 2012 arkeologisen kaivauksen puunäytteiden FIT1901-FIT1910 dendrokronologinen iänmääritys. Dendrokronologian laboratorion ajoitusseleste 399. Dendrokronologian laboratorio, Metsätieteiden osasto, Luonnontieteiden ja metsätieteiden tiedekunta, Itä-Suomen yliopisto, Joensuu 2013.

Turussa 25.4.2014

Elina Saloranta

kenttätyönjohtaja

Turku Itälaituri 2012

Yksikköluettelo

Tunnus Kuvaus

- 1 Koostui nurmikosta ja sen alaisesta turve- ja multakerroksesta.
- 2 Laiturin reunakiviä vasten halkaisijaltaan noin 5 - 20 cm:n kokoisista mukulakivistä ladottu taso. Kiveys oli kallistettu kohti rinnettä. Ja sen laiturin puoleisessa reunassa oli matala kouru, jonka pohja muodostui riviin ladotuista mukulakivistä.
- 3 Koostui päällekkäin ladotuista lohkokivikerroksista. Rakenteen joenpuoleinen NW-reunan fasadi oli ladottu tasapintaisiksi hakatuista kivispaasista. Lohkokivien väleissä oli savea tiivisteenä. Ylimpien lohkokivien päällä oli hiekkaa ja rikkoutunut mukulakiveys. Noin 30 metrin päässä kaivetun alueen SW-päästä lukien alkoivat lohkokivet olla epämääräisemmin ladottuja.
- 4 Kaivausalueen I SW-päässä kerroksen pinnassa oli kiveyksen R002 istutushiekka. Alempana kerroksessa oli halkaisijaltaan noin 15 - 40 cm:n kokoisia kiviä hiekkaisen mullan seassa. Alimpana kerros oli tiivis ja savinen. Saven seassa oli myös kiviä. Kaivausalueen SW-päässä kerroksesta tuli esiin tiivis lohkokivistä, paikoin pyöreämmistä kivistä muodostunut, rantaa kohti laskeva kasa. Kivien koko vaihteli 15 - 50 cm:n välillä. Joissakin kivissä oli poranjälkiä. Kivet olivat mahdollisesti peräisin SW-pään profiilissa näkyneestä perustuksenjäännöksestä R008. NE-suuntaan kaivettaessa kerros muuttui tiilimurusekaiseksi. Kerroksessa esiintyi tässä osassa myös vanhempia löytäjä. Kerrosta kaivettiin tältä osin M004B:nä.
- 5 Hulevesikaivoa varten tehty kaivanto.
- 6 Alueen I SW-päässä tiilenmurujen/palojen ja laastinmurujen sekaista hiekkamultaa. Alueen I keskivaiheilla kerroksessa oli enemmän tiilenmuruja, ja sitä kaivettiin tunnuksella M004B.
- 7 Joenpohjan puusilpusekaisessa savessa M023 paikoin näkynyt NE - SW -suuntainen leikkaus.
- 8 Koostui lohkokivistä, joista oli ladottu rannansuuntainen perustus. Suurimmat kivet olivat halkaisijaltaan noin 1 metri, pienimmät tilkekivet noin 15 cm. Perustuksen edustalla oli tiiviinä keskittymänä irtokiviä (M004), jotka olivat mahdollisesti peräisin siitä, ja ajettu täytöksi laituria
- 9 NE-SW -suuntainen perustus, jossa oli jäljellä kaksi kivikertaa lohkareisia ja pyöreitä kiviä sekä tilkekiviä. Kivet oli ladottu kahteen rinnakkaiseen riviin. Joidenkin kivien pinnassa oli laastia, mikä viittaa siihen, että kivet olivat uusiokäytössä. Rakenteen päällä oli lappelleen muurattuja tiiliä ja profiilissa, sen yläpuolella tiilestä muurattu holvikaari. Alimpien kivien alla oli kolme rinnakkaista, pitkittäistä arinapuuta. Arina sai tunnuksen R009B. Keskimäinen, veistetty hirsi paljastui nurinpäin käännettyksi viemärikuumaksi, joka oli uusiokäytössä perustuksen alla. Myös NW-puoleinen arinahirsi saatiin näyteen. Arinahirsien alla oli halkaisijaltaan noin 10 - 15 cm:n kokoisia paaluja. Rakenteesta saatiin mitattua kaksi ehjää tiiltä, joiden mitat olivat: 30 x 15 x 8 cm; 31 x 15 x 9 cm. Kolmannen tiilenpuolikkaan leveys oli 13 cm, korkeus 7 cm.
- 10 SE-profiilista pilkottanut, NE - SW -suuntainen lohkokivirivi.
- 11 SE - NW -suuntainen kaivanto, jonka pohjalla oli klinkkeriputkista koottu sadevesiviemäri. Putki ohitti betonirenkaista ladotun sadevesikaivon, ja jatkui nykyisen laiturin alle. Kaivo oli rakennettu puisen arinan päälle. Kaivon ritilä oli valurautaa. Kaivosta lähti katkennut klinkkeriputki kohti rantaa.
- 12 Tiilen- ja laastinmurujen sekaista hiekkamultaa.
- 13 Nokista hiekkaa.
- 14 Osa NE - SW -suuntaista perustusta. Koostui neljästä lohkareisesta kivistä, jotka olivat rivissä. SW-puoleisen kiven päällä oli kaksi kiveä. Rakenne oli hajanainen ja viemärikaivannon katkaisema.
- 15 Kiveyksen jäännös, joka koostui halkaisijaltaan noin 10 - 20 cm:n kokoisista kivistä. Rakenteesta oli jäljellä NW-puoleinen reunaosa sekä sen SE-puolella kulkeva tasainen, NE - SW -suuntainen mukulakivirivi.
- 16 Kellertävää hiekkaa.
- 17 Koostui laastin- ja tiilenmurujen sekä hiilenpalojen sekaisesta hiekasta. Kerroksen SW-reunasta tuli esiin kasa kiviä, joka tulkittiin rantaan ladotuksi tilapäiseksi portaikoksi. Rakenne sai oman tunnuksen R024. Sen alla kerros jatkui samanlaisena, mutta sai oman tunnuksen M027.
- 18 Koostui nelikulmaisesta tiilimuurauksesta, jossa tiilet oli muurattu lappelleen. Rakenteessa oli mahdollisesti käytetty uusiotiiliä. W-kulmassa oli jäännös tiilitasosta. N-kulmassa oli nelioimainen alue halkaisijaltaan 10 - 30 cm:n kokoisia kiviä. Rakenteen SW-reunassa oli syrjälleen muuratuilla tiilillä reunustettu tulisija. Rakenteen NW- ja SW-reunat oli muurattu kivistä, joita oli kaksi kerrosta. Tulisijan alapuolella perustuskiviä oli vain yksi kerros. NW-reunan kiviperustuksen päälle oli muurattu lappelleen tiiliä. Kun päällimmäiset säilyneet rakenteet oli purettu, paljastui lohkareisista, halkaisijaltaan noin 20 - 60 cm:n kokoisista kivistä ladottu pohja. Se oli tehty vanhemman tulisijan päälle. Rakenteesta mitattiin 35 ehjää tiiltä. Mitat olivat 29,5 x 13,5 x 6,5 cm; 29,5 x 13 x 7 cm; 27,5 x 13 x 7 cm; 27,5 x 12 x 7,5 cm; 27 x 11,5 x 6,5 cm; 27 x 11 x 7 cm; 26,5 x 12,5 x 8 cm; 26,5 x 12,5 x 7 cm; 26,5 x 12 x 6,5 cm; 26,5 x 12 x 6 cm; 26,5 x 11,5 x 7 cm; 26,5 x 11,5 x 6,5 cm; 26 x 12 x 7 cm; 26 x 11,5 x 6 cm; 26 x 11 x 7 cm; 26 x 11 x 6,5 cm; 25,5 x 12,5 x 7,5 cm; 25,5 x 12 x 7 cm; 25,5 x 11,5 x 7 cm; 25,5 x 11,5 x 6,5 cm; 25,5 x 11 x 6,5 cm; 25,5 x 10,5 x 7 cm; 25 x 12,5 x 6,5 cm; 25 x 12,5 x 5,5 cm; 25 x 11,5 x 6,5 cm; 25 x 11 x 6,5 cm; 24,5 x 13,5 x 7,5 cm; 24,5 x 11,5 x 7 cm; 24,5 x 11,5 x 5,5 cm; 24 x 13 x 6 cm; 24 x 13 x 5,5 cm; 24 x 12 x 7 cm; 23 x 12,5 x 5 cm; 23 x 12 x 5,5 cm; 23,5 x 11,5 x 6,5 cm; 23 x 11,5 x 5,5 cm; 21 x 10 x 8,5 cm; Rakenteessa oli myös muutama keltainen, hollantilainen tiili, todennäköisesti uusiokäytössä.

- 19 Koostui halkaisijaltaan noin 20 - 50 cm:n kokoisista pyöreistä ja lohkareisista kivistä. Kookkain kivi oli rakenteen NE-reunassa ja halkaisijaltaan noin 1 metrin kokoinen. Rakenne oli kehämäinen ja nelikulmainen. Sen sisäpuolella oli hiekkaista maata, joka sai tunnuksen M020. Rakenteen SW-puolella oli NW-SE suuntainen kivirivi, jonka päällä oli kookas, suoraseinämäinen kivi. Siinä oli poranjälkiä. Se liittyi todennäköisesti sadevesikaivoon L005/R116. Rakenteen NE-puolella oli särmikkäitä, mahdollisesti rakenteesta purettuja kiviä.
- 20 Hiekkaa, jonka seassa oli laastin- ja tiilenmuruja. Hiekan pinnassa oli muutama kivi ja tiilenkappale.
- 21 Rikkonaisista tiilistä, pienistä lohkokivistä ja laastinsekaisesta hiekasta koostunut kasa. Tiilien pinnassa oli laastia.
- 22 Koostui NE - SW -suuntaisesta kivirivistä. Kivet oli muurattu toisiinsa kiinni laastilla.
- 23 Savea, jonka seassa oli vaihteleva määrä puusilppua. Kerroksen yläosassa oli seassa myös multahiekkaa sekoittuneena ylemmästä täyttökerroksesta M006 ja palokerroksesta M029. Kaivannossa B havaittiin kerroksessa nokinen palopinta, jonka alapuolinen kerroksen osa sai tunnuksen M023B. Samaksi tulkittua palokerrosta havaittiin myös kaivannoissa D, F, H, I Kaivannosta C löytyi keskiaikaistyyppisiä tiiliä, joita kaikkia ei saatu kaivettua ylös kaivannon täytyessä vedellä. Ehjiä tiiliä saatiin mitattua seitsemän kappaletta. Tiilet olivat samankokoisia, pituus 26 - 28 cm, leveys 13 - 14 cm, paksuus 8 - 9,5 cm. Tiilikeskittymä oli myös kaivantojen G, K, L, R ja S pohjalla. Kaivannossa O havaittiin kerroksen alaosassa palanutta puuta, nokisia tiiliä, hiiltynyttä sammalta ja laastia. Ko. kerrostuman pinta oli korkeudella 0,09 - -0,19 m. Koko alueella ei päästy steriiliin pohjasaveen, koska kerros M023 jatkui niin syvälle, ettei tulvivaa jokivettä saatu enää pumpulla poistettua.
- 24 Pyöreähköistä ja lohkareisista kivistä ladottu portaikoksi, joka oli aikoinaan johtanut vesirajaan.
- 25 Noensekaista hiekkaa kiveyksen (R026) päällä.
- 26 Koostui halkaisijaltaan noin 5 cm:n kokoisista kivistä. Kiveyksen NW-reunassa kulki NE - SW -suuntainen kouru. Kourun kivet olivat hieman kookkaampia.
- 27 Saven sekainen, orgaanispitoinen kerros.
- 28 Hyvin nokipitoinen multa.
- 29 Nokinen ylärajapinta, jonka alla oli hiekkaa. Hiekan seassa nokea oli vähemmän, kuin pinnassa. Kaivannon F kohdalla kerroksen alapinnassa oli kiviä ja tiilenkappaleita. Kaivantojen D ja N kohdalla tunnuksella M029 kaivettiin paksua palokerrostumaa, joka mahdollisesti oli muodostunut useamman palotapahtuman tuloksena, ja lienee liittynyt SE-profiilissa näkyvään perustuksen fragmenttiin R010.
- 30 NE - SW -suuntainen kaivanto, joka oli täytetty hiekalla. Hiekan alla kulki kaapelinippuja.
- 31 Tiilenpaloja ja laastinmuruja sisältävää purkumassaa. Sen alla oli NW-suuntaan kaatunutta tiilimuurausta. Ehjiä tiiliä mitattiin 16 kpl. Mitat: 29,5 x 13,5 x 8 cm; 29 x 13 x 8 cm; 29 x 13 x 7,5 cm; 29 x 12,5 x 7,5 cm; 29 x 12 x 7,5 cm; 28,5 x 12 x 8 cm; 28 x 13 x 7 cm; 28 x 12,5 x 8 cm; 27,5 x 13,5 x 9 cm; 26,5 x 12,5 x 7,5 cm; 26,5 x 12 x 6,5 cm; 23,5 x 11,5 x 5 cm; 23,5 x 11,5 x 5 cm; 23 x 11,5 x 6,5 cm; 22,5 x 10,5 x 8,5 cm.
- 32 Tiilenporonsekaista hiekkaa.
- 33 Hiekkaa, jonka seassa oli muutama halkaisijaltaan 5 - 8 cm:n kokoinen kivi.
- 34 Koostui laastista ja tiilenkappaleista.
- 35 Tummaski värjäytyneitä hiekkaa, paikoin punertavaa.
- 36 Likaista, paikoin punertavaa hiekkaa.
- 37 SW - NE -suuntainen, pyöreistä ja kulmikkaista kivistä ladottu rivi.
- 38 Harmaata savea, yläosassa hieman puusilppua seassa.
- 39 SW - NE -suuntainen paalurivistö. Paalut olivat lahoja.
- 40 Koostui NE - SW -suuntaisesta laastin ja tiilenkappaleiden sekaisesta, noin 20 cm leveästä kerrostumasta, joka lähti tulisijanperustuksesta R018 jatkuen alueen II SW-profiiliin.
- 41 Hiekan ja tiilenporon sekaista laastia.
- 42 Noen värjäämää hiekkamultaa. Kerroksen NW-reunassa oli palaneita puunjäännöksiä. Seassa oli laastia ja tiilenmuruja.
- 43 Soraa, jonka seassa oli tiilen- ja laastinmuruja.
- 44 Paalurivistö, jossa osa paaluista oli kaatunut. Paalujen halkaisija vaihteli 5 - cm:n välillä.
- 45 Koostui NE -SW -suuntaisesta puusta, jonka SE-puolella oli tiiviiksi rykelmäksi pakkautuneita kiviä.
- 46 Mineraalipitoista multaa.
- 47 NE - SW -suuntainen, juurien peittämä, laho puunjäännös R047A. Sitä vastaa kohtisuorassa oli NW - SE -suuntainen laho hirrenjäännös R047B, joka mahdollisesti oli salvoksessa edellisen kanssa.
- 48 Savista maa-ainesta, osittain palanutta. Maa-aineksen seassa oli tiilenporoa.
- 49 Palanutta hiekkaa, jonka seassa oli tiilenporoa, laastinmuruja ja multaa.
- 50 Koostui halkaisijaltaan 10 - 30 cm:n kokoisista, pyöreistä ja lohkotuista kivistä. Rakennetta oli SE-reunastaan paikattu (R051).
- 51 Kiveyksen R050 päälle tehty latomus. Koostui halkaisijaltaan 5 - 15 cm:n kokoisista kivistä.
- 52 Fragmentaarinen tiilitaso. Tiilien kokoja: 23,5 x 11,5 x 5,5 cm; 20,5 x 11,5 x 5,5 cm.
- 53 Koostui NW - SE -suuntaisesta, lohkareisista, halkaisijaltaan 15 - 40 cm:n kokoisista kivistä ladotusta rivistä. Kivien väleissä oli jokunen tiilenkappale.
- 54 Noen sekaista hiekkaa.
- 55 Poistettu.
- 56 Lohkareisia kiviä, joiden väleissä ja alla oli hiekkaa ja laastia.
- 57 Tummaa orgaanispitoista maa-ainesta ohut kerros kiveyksen päällä.
- 58 Multaa, jonka seassa oli tiilenmuruja.

- 59 Multaa, jonka seassa oli tiilenmuruja.
- 60 Hiekkamultaa, jonka seassa oli paloainesta, tiilenporoa, laastinmuruja ja kiviä.
- 61 Ohut kerros multaa.
- 62 Tiivis laastikerros. Laastin seassa oli ehjä tiili, jonka mitat olivat: 22,5 x 10,5 x 5,5 cm.
- 63 Hiekkamultaa, jonka seassa oli laastia ja tiilenmuruja.
- 64 Ruskeaa, runsaasti maatonutta orgaanista ainesta sisältänyttä multaa.
- 65 Laastia ja vähän tiilenmuruja, jonka päällä oli ohut multasilaus.
- 66 Laastilla yhteen muurattu tiiliä ja kiviä hirrenjäännöksen R047 alla. Tiilet oli muurattu poikittain hirteen nähden, ja ne olivat rikkonaisia, osa täysin murentuneita. Tiilet olivat mahdollisesti
- 67 Koostui palaneista, NE - SW -suuntaisista puista, joista muodostui taso. Puita oli rinnakkain mahdollisesti kolme, ne olivat palaneita ja huonosti säilyneitä.
- 68 Erikokoisista (halkaisija n. 10 - 30 cm:n) mukulakivistä ladottu kiveys, jossa oli kaksi lyhyttä, NE - SW -suuntaista vesikourun pätkeä.
- 69 NW- SE -suuntaisen, palaneen puutason jäännöstä. Rakenteen SW-reunassa oli laho lankku, jonka alla oli ohut kerros savea ja sen alla NW - SE -suuntainen lankunjäännös.
- 70 Laastia ja tiilenpaloja, seassa pieniä kiviä. Kerroksen alla oli kahtia haljennut hiekkakivilaaka, joka myöhemmin paljastui alemman ja siis vanhemman tulisijanperustuksen R077 reunakiveksi.
- 71 Koostui kolmesta kivistä, jotka oli ladottu kiveyksen R068 päälle korokkeeksi tai porrastukseksi.
- 72 Laastin- ja tiilenporonsekaista hiekkaa, jonka alapinnassa oli myös hiiltä.
- 73 Koostui NE - SW -suuntaisista, lahoista puunjäännöksistä, joista yksi oli valahtanut alemmas kohti joenpohjaa. Samassa ryppäässä oli myös palaneita puunjäännöksiä. Ei ollut selvää kuuluivatko kaikki puut samaan rakenteeseen.
- 74 Koostui lahoista, NW - SE -suuntaisista puun-, mahdollisesti lankunjäännöksistä, joita oli jäljellä viisi. Niiden alla oli NE - SW -suuntainen puun-, mahdollisesti hirrenjäännös.
- 75 Hiekkaa.
- 76 Poistettu. Tulkittiin osaksi kerrosta M023.
- 77 Koostui lohkotuista kivistä muuratusta, neliömäisestä perustuksesta. Rakenteeseen oli muurattu myös joitakin tiiliä. Rakenteen keskellä oli pyöreämpiä kiviä. Tiilimuurausta oli erityisesti rakenteen NE-reunassa.
- 78 Kivistä ladottu nelisivuinen perustus. Kivien väleissä ollut maa kaivettiin tunnuksella R078B.
- 79 Perustuksen R078 SW-reunassa näkynyt syväne, jossa kivet R078.
- 80 Mullansekaista hiekkaa, jonka seassa oli tiilenmurua ja laastia. Alapinnassa oli myös hiiltä ilmeisesti alta tulleesta palokerroksesta M098 sekoittuneena.
- 81 Yhdistetty kerrokseen M042.
- 82 Voimakkaan laastinen, hiekansekainen siltti, jonka joukossa oli tiiliä, tiilenmuruja ja hiiltä.
- 83 Kaksi kiveä vierekkäin.
- 84 Ruskeaa, siltinsekaista hiekkaa, jonka joukossa oli laastia ja hiiltä.
- 85 Hiiltyneistä, NW - SE -suuntaisia puunjäännöksiä nokisen maan seassa. Puut ovat olleet ehä lankkuja, joista on muodostunut taso. NW-reunassa oli NE - SW -suuntaisen puun jäännös.
- 86 Hiiltyneitä, NE - SW -suuntaisia puunjäännöksiä. Paksuin kohta 15 cm:n vahvuinen, ohuin 8 cm:n vahvuinen.
- 87 Tummaa hiekkaa, jonka joukossa oli tiilenmuruja, laastia ja hiiltä.
- 88 Hiekkamultaa, jonka seassa oli tiilenmuruja.
- 89 Koostui mullan sekaisesta laastista ja tiilenporosta.
- 90 Koostui laastin ja palaneen saveen sekaisesta mullasta.
- 91 Vähäisiä NW - SE ja NE - SW -suuntaisia puunjäännöksiä.
- 92 NW - SE -suuntainen tiilimuuraus
- 93 Muodostui lämpölaajenemisen halkaisemista eri kokoisista kivistä, joista S-kulmassa ollut kivi oli muita kookkaampi. Keskellä rakennetta kiviä oli vähemmän. Rakenteen kivien alla oli palanutta hiekkaa, jonka seassa oli palanutta savea ja laastia. Rakenteen N-kulmasta tuli kiven alta esiin eläimen luita ja hammas, mahdollisesti tarkoituksellisesti kätkeytyinä.
- 94 Laastipurun, tiilenmurujen/palojen ja tiilien sekaista, multaista hiekkaa.
- 95 Muodostui NE - SW -suuntaisesta, tiilistä muuratusta seinästä. Tiilien välissä oli pari kiveä. Tiilimuuraus oli tehty munkkilimityksellä. Seinän SE-puolella, sitä vasten oli ladottu R099. Rakennetta oli purettu enemmän NE-päästä.
- 96 Muodostui muutamasta, riviin asetetusta kivistä. Rakenne jatkui NE-profiiliin.
- 97 Nokista, tiilenporon ja laastinmurujen sekaista hiekkamultaa.
- 98 Palanutta hiekkaa, jonka seassa oli tiilenporoa, laastia ja kerroksen pinnassa kiviä NW-päässä. Kerro oli nokinen.
- 99 Pystyyn asetettuja kivilaakoja, jotka nojasivat kellarin tiilistä seinämuurausta R095 vasten sen alareunassa, kellaritilan sisäpuolella.
- 100 Koostui NE - SW -suuntaisista, lahoista, osittain hiiltyneistä puunjäännöksistä. Puiden alla oli ohut silaus savea.
- 101 Savea.
- 102 Lahonneita, NW - SE -suuntaisia puunjäännöksiä.

Tunnus Kuvaus

- 103 Koostui hajonneista, hiiltyneistä puunjäänöksistä. Puunsyiden suunta oli SE - NW. Kun päällimmäiset puut poistettiin, paljastuivat paremmin säilyneet, hiiltyneet puut, joiden suunta oli SE-NW ja NE-SW.
- 104 Laastia, jonka seassa oli tiilenkappaleita ja -muruja.
- 105 Muodostui halkaisijaltaan noin 8 - 10 cm:n kokoisista paaluista Paaluja saatiin näkyviin yhteensä 9 kpl. Ne liittyivät mahdollisesti paalurivistöön R039, joka kulki näiden vieressä.
- 106 Koostui laastin- ja tiilenmuruja/paloja ja kivien sekaisesta multahiekasta. Kerrosta näkyi vain kapea kaistale alueen II NE-reunassa. Kerros jatkui NE-profiiliin.
- 107 Koostui suhteellisen runsaasti tiilenporoa sisältäneestä, laastinmuruisesta multahiekasta. Seassa oli kolme ehjää tiiltä. Tiilien mitat: 29 x 14 x 8,5 cm (2 kpl); 27,5 x 13 x 7,5 cm.
- 108 Laiturin reunakiviä vasten halkaisijaltaan noin 5 - 20 cm:n kokoisista mukulakivistä ladottu taso. Kiveys oli kallistettu kohti rinnettä. Ja sen laiturin puoleisessa reunassa oli matala kouru, jonka pohja muodostui riviin ladotuista mukulakivistä.
- 109 Kookkaista, lohkaraisista kivistä ladottu kaivo. Kivet oli ladottu siten, että niiden tasainen pinta oli käännetty kaivon sisäpuolelle päin. Kaivon yläreunaan oli laastilla muurattu tasapintaisista kivistä reunat. Ylimpänä SE- ja NW-reunassa oli kookkaat, pitkänomaiset, tasapintaiset kivet. SE-puoleisen kiven yläpinnassa oli istutettuna rautasiilmukka. Kaivon päälle oli asetettu takomalla tehty rautainen ritilä. Ristikon kukin neliömäinen reikä oli kooltaan noin 8 x 8 cm.
- 110 Purettuja, palaneita tiiliä nokisen hiekkamullan seassa.
- 111 Noen, laastin ja tiilenporon sekaista hiekkamultaa.
- 112 NW - SE -suuntaisia, palaneita hirren jäänöksisiä, jotka näyttävät olleen salvoksessa NE - SW -suuntaisten hirsien kanssa. Osa palaneista puista lienevät lattialankkujen jäänöksisiä. Rakenteen NE-reunassa oli kourumaiseksi lahonnut puu. Se tulkittiin kuitenkin vain lahoamisen seuraukseksi, ei kouruksi.
- 113 Tummaa, mahdollisesti noen värjäämää hiekkapitoista maa-ainesta.
- 114 Rakenteen keskellä oli pitkänomainen tiilimuurattu ydin. Reunoille oli muurattu tiiliä pitkittäin, keskelle poikittain. Tiilet olivat katkelmallisia ja selvästi uusiokäytössä. Tiiliydintä reunusti SE-, SW- ja NW-sivustalla kiviladelta. Kivien halkaisija vaihteli 20 - 60 cm:n välillä. Ydinrakenne oli noin 1,5 m leveä. Riviin ladotut kivet reunustivat tiiliydintä. Kun päällimmäiset tiilet purettiin, alla oli myös kiviä muurattuna tiilien väliin. Kivirivien alla olivat palaneet hirret R114B ja niiden alla oli lahoamisten paalutusten jättämät reiät R114C. Rakenteen NE-sivustalla ei kivireunustusta ollut, mahdollisesti siinä oli sijainnut uunin suu. Kivien alla olleet hirret näyttivät olevan salvoksessa NW - SE -suuntaisten hirsien kanssa. Hirret näyttivät muodostavan lattiatason alusorret. Lattiarakenteen jäänös sai oman tunnuksen R112. Tiilisen ytimen alla oli kerros palaneen savea ja laastin sekaista hiekkaa. Hiekan seassa oli kuusi pystyyn asetettua liuskehoiota sekä muotoiltu liuskenkappale.
- 115 Seitsemän NW - SE -suuntaista lahoa puunjäänöistä, joista muodostui taso. Tason alla oli NW - SE -suuntainen hirsi R120, sekä muutamia halkaisijaltaan noin 10 - 15 cm:n kokoisia kiviä. Puutason alla oli myös hiekkakerros M117. Kerroksen alapinnassa oli rivi tiiliä kaivannon SE-reunassa. Ks. M117.
- 116 Betoninen kaivonrenkas ja sen alla laho, NW - SE -suuntainen hirsiarina.
- 117 Hiekkaa, jonka seassa oli laastinmuruja, puusilppua ja nokipilkkuja. Pinnassa, heti puutason R115 alla oli kerros savista puusilppua. Hiekkakerroksen alapinnassa oli rivi tiiliä kaivannon SE-reunassa, profiilin reunassa. Kaksi ehjää tiiltä voitiin mitata: 26,5 x 12 x 10/11 cm; 25 x 14 x 8 cm.
- 118 Multaista savea, jonka seassa oli kookkaita, pääosin halkaisijaltaan noin 50 - 70 cm:n kokoisia kiviä. Osa kivistä oli pienempiä.
- 119 Kaksi paalua täyttökerroksen M117 alla.
- 120 NW - SE -suuntainen hirsi, joka jatkui >SE-profiiliin. Liittyi mahdollisesti samaan kokonaisuuteen kuin R115.
- 121 Noensekaista multaa.
- 122 Soraa.
- 123 Hiekkaa, jonka seassa oli laastinmuruja ja nokea.
- 124 Savensekaista hiekkaa, jonka seassa oli ehjiä tiiliä. Osassa tiilistä oli kiinni laastia. Tiilien mittoja: 29 x 13,5 x 7 cm; 29 x 13 x 8,5cm; 28,5 x 13,5 x 9,5; 28,5 x 13 x 9 cm; 28 x 13,5 x 10 cm; 28 x 13,5 x 9 cm; 28 x 13,5 x 8 cm; 28 x 13 x 9 cm; 28 x 13 x 8 cm; 28 x 13 x 7 cm; 28 x 12,5 x 9 cm; 28 x 12,5 x 8 cm; 27,5 x 14 x 9 cm; 27,5 x 13,5 x 8 cm; 27,5 x 13 x 9,5 cm; 27,5 x 13 x 8,5 cm; 27,5 x 12,5 x 8,5 cm; 27,5 x 12 x 8,5 cm; 27 x 13 x 9,5 cm; 27 x 13 x 9 cm; 27 x 13,5 x 9 cm (2 kpl); 27 x 13 x 8,5 cm; 27 x 12,5 x 9 cm (3kpl); 27 x 12,5 x 7,5 cm; 26,5 x 12 x 7,5 cm; 26 x 12,5 x 8,5; 26 x 12,5 x 7,5 cm.
- 125 Hiekan ja noen sekaista savea.
- 126 Halkaisijaltaan noin 10 cm:n kokoisia paaluja.
- 127 Palanut, huonosti säilynyt puutason jäänös. Puiden syyt olivat NE - SW ja NW - SE -suuntaiset.
- 128 Hiekkaa, jonka seassa oli nokea, multaa, laastia ja vähän tiilenporoa. Kerroksen NW-osassa oli paikoin ohuella savea.
- 129 Nelikulmainen hirsisalvos, jossa oli jäljellä neljä hirsikertaa. Sen päälle oli myöhemmin valettu betoninen yläosa ja kansi, joka näkyi nurmikön pinnassa.
- 130 Neljä tiiltä ja kivi, jotka oli ladottu NW - SE -suuntaiseksi riviksi puutason R131 päälle.
- 131 Palaneita puunjäänöksisiä, joissa syyt olivat NW - SE ja NE - SW -suuntaiset.
- 132 Poistettu. Yhdistettiin osaksi rakennetta R131.
- 133 Multaa, jonka seassa oli nokea, laastia, kiviä, tiilenkappaleita, joitakin syitä ja savea. Kerroksen NW-päässä oli lämpölaajenemisen halkaisemia kiviä.
- 134 Savea, jonka seassa oli orgaanista ainesta ja kookkaita, halkaisijaltaan noin 20 - 70 cm:n kokoisia kiviä.
- 135 Viisi lahoa, halkaisijaltaan noin 10 - 19 cm:n kokoista pystypaaluja. Kaivettaessa tuli esiin vielä kaksi paalutynkkää, joissa oli kärki jäljellä.

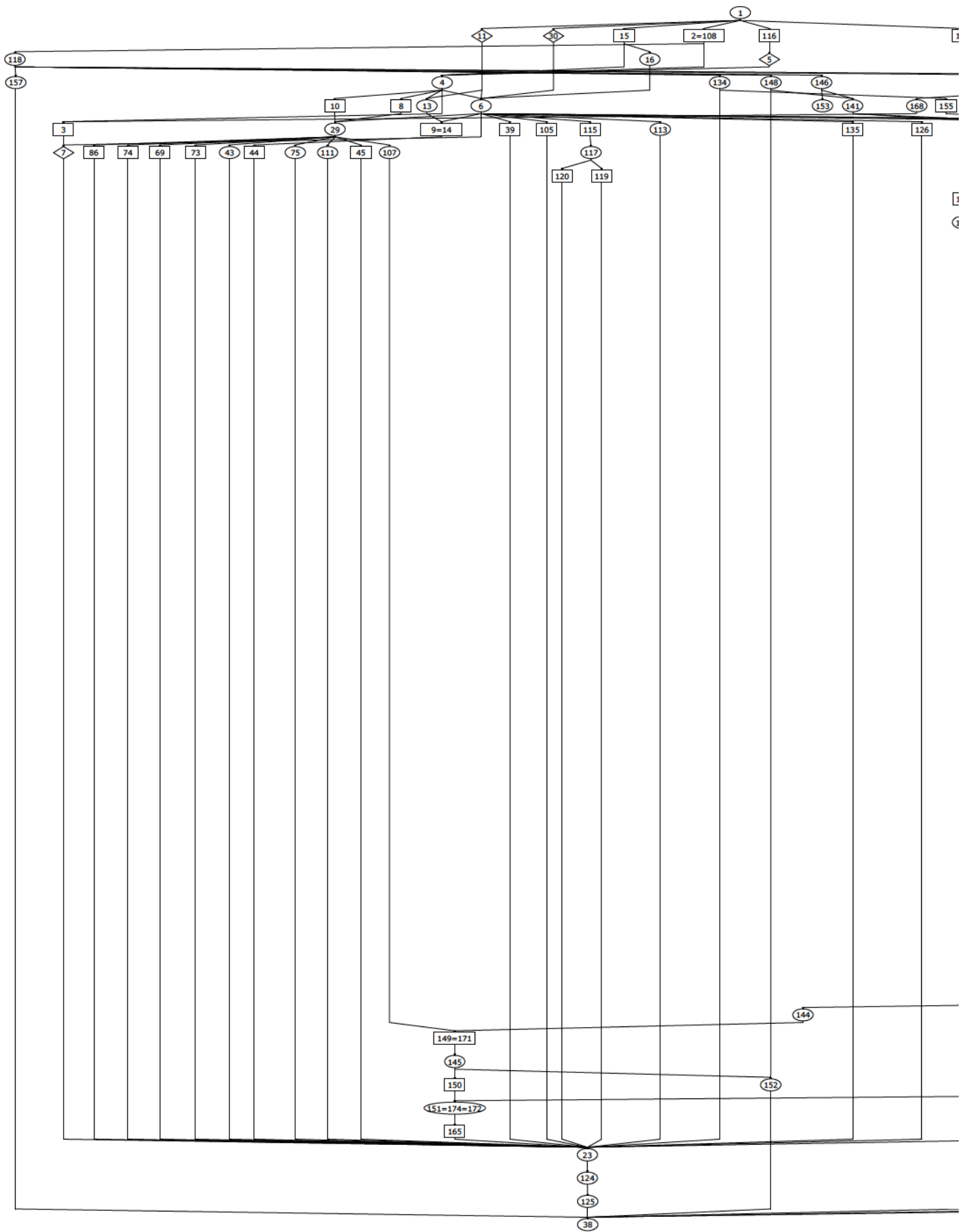
Tunnus Kuvaus

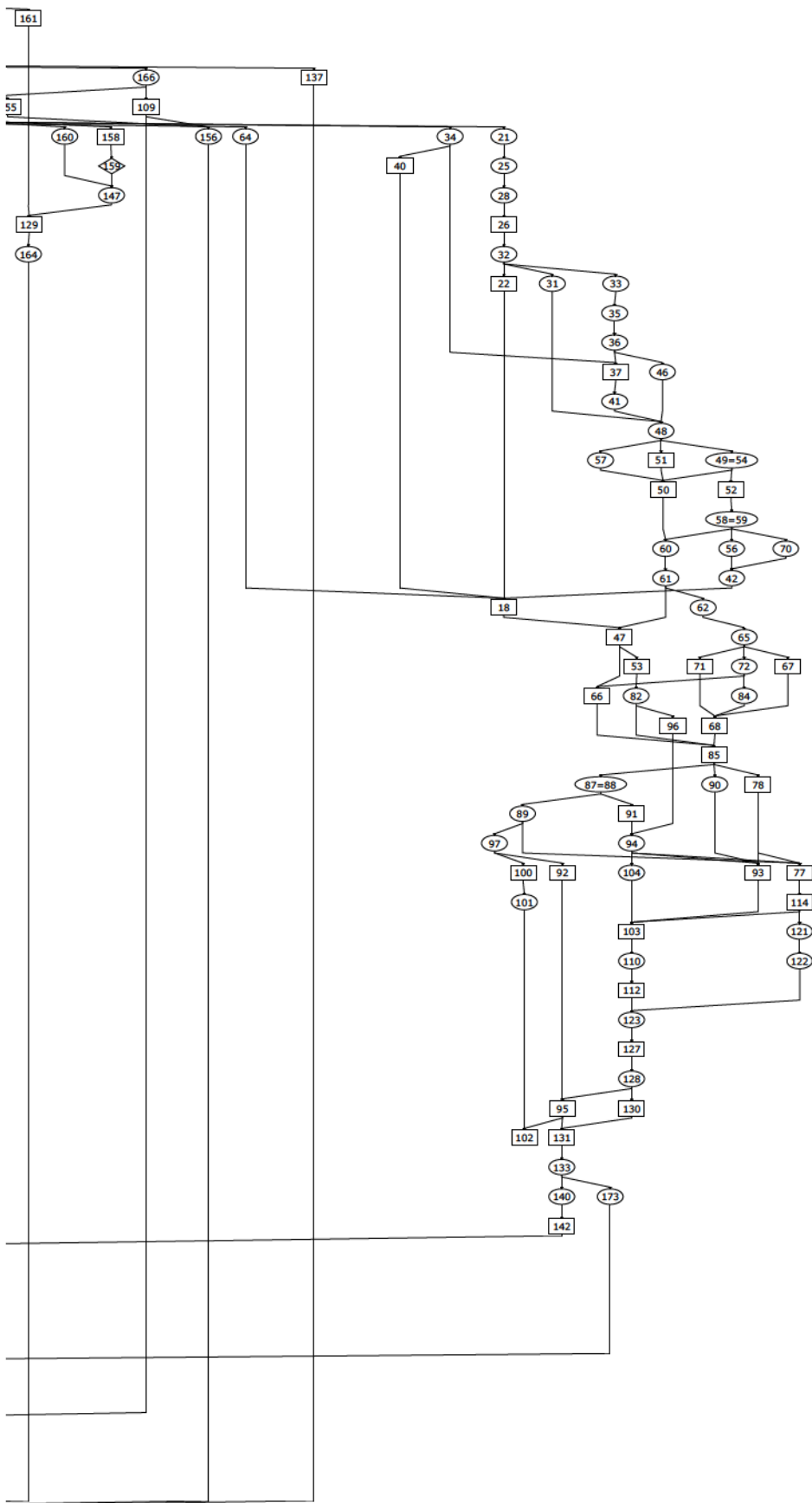
- 136 Koostui kookkaista kivenlohkareista, kookkaimpien pituus oli noin metri. Kivet pilkistivät noin 1/2 metrin leveydeltä esiin nykylaiturin alta. Tulkittiin, että kyseessä oli vanhempi laiturin, jonka päälle nykylaituri oli rakennettu. Kivilatomus sai tunnuksen R136A ja niiden alta näkyvä hirsipeti R136B. Se oli rakennettu vierekkäin asetetuista hirsistä. Hirret olivat eripituisia, joissakin kohdissa oli hirttä jatkettu lyhyellä pätkällä. Alueen SW-päässä hirsipeti ulottui pitemmälle jatkuen settiseinän alle SE-profiiliin. Joka kolmannessa hirressä oli liitostappi, joka kiinnitti hirren alla kulkevaan poikkihirteen. Arinahirsien alapinnassa oli loveus, joka kiinnitti ne salvoksella alapuoliseen poikkihirteen.
- 137 Koostui noin 25 pystypaalusta. Paalut oli isketty vierekkäin
- 138 Harmaata savea.
- 139 Palaneita ja lahoja puunjäänöksiä. Syiden suunta oli NW - SE ja NE - SW.
- 140 Laastia, tiilenpaloja ja kiviä. Pinnassa oli SE-osassa ohut kerros tummaa, maatonutusta ainesta, peräisin mahdollisesti yläpuolisesta puutasosta R131/R139.
- 141 Koostui pinnasta nokisesta, savisesta hiekkamullasta. Seassa oli pieniä savimöykkyjä, hiekkaa ja tiilenpaloja/muruja. Kerros oheni SW-suuntaan. Kerroksessa vaihteli savinen ja nokinen maa-aines ohuina kerrostumina.
- 142 Palaneita NE - SW ja NW - SE -suuntaisia puunjäänöksiä. Puiden alla ja väleissä oli tuhkan värjäämää hiekkaa.
- 143 Halkaisijaltaan 20 - 80 cm:n kokoisia lohkaraisia ja pyöreitä kiviä. Yhdessä kivessä oli porausjälki. Kivet oli ladottu tiiviiksi rykelmäksi laiturirakenteen R136 taakse, täyttökerroksen M118 alaosaan.
- 144 Savea noin 5 - 6 cm:n vahvuinen kerros. Alapinnassa oli ohuelti puusilppua.
- 145 Hiekkamultaa, jonka seassa oli laastia ja tiilenpaloja. Kerroksen NW-osassa oli enemmän laastia, seassa oli myös laastikeskittymiä. SE-osassa oli hiekkamullan seassa tuhkaa, NW-osassa oli rantahiekkaa keskittymänä, hiekan seassa W-kulmassa keskittymä palaneita luunsiruja. Kerroksessa oli myös savea, joka oli noussut alemmaa paaluja maahan lyötäessä.
- 146 Hiekkaa, jonka seassa oli tiilenporoa ja laastinmuruja.
- 147 Hiekkaa. Kerroksen NE-reunassa, kaivoa R129 vasten, hiekan alla oli tiilenporon ja laastinmurun sekaista savimultaa. Sen alla jatkui hiekkakerros
- 148 Hiekaista savea.
- 149 Palaneita NE - SW ja NW - SE -suuntaisia puunjäänöksiä. Rakenteen SE-reunassa oli NW - SE -suuntainen laho puunjäänös
- 150 Hajanaisia paaluja, joiden halkaisija oli noin 10 cm. Paalujen ympärillä oli savea, joka oli noussut pohjalta paaluja maahan lyötäessä.
- 151 Palanutta hiekkaa, jonka pinnassa oli palaneita puunjäänöksiä.
- 152 Hiekkaa. Kerrosta ei kaivettu.
- 153 Multaista hiekkaa.
- 154 NE - SW -suuntaisia puunjäänöksiä, jotka olivat lahoja ja osittain palaneita. Niitä vastaan näytti olevan salvoksessa NW - SE -suuntainen puunjäänös. Puiden välissä oli kaksi halkaisijaltaan noin 10 cm:n kokoista paalua.
- 155 NNW - SSW suuntainen hirsi jota vastaan oli salvoksessa kolme WNW - ESE -suuntaista hirttä. Keskimäinen salvos oli liitetty puutapilla. Rakenteen alla oli rykelmä jyrkeitä paaluja. Rakenteen NNW-reunassa oli neljä kiveä tiiviisti hirttä vasten. Mahdollisesti ne kuuluivat
- 156 Puusilpun sekaista lantaa.
- 157 Savipitoista hiekkaa, jonka seassa oli ruosteisia kohtia. Ruoste oli peräisin kerroksesta löytyneistä rautaesineiden fragmenteista. Kerroksen alaosaan oli kookkaita täyttökiviä, joita ei poistettu. Kaakkoisreunan kivet olivat mahdollisesti rauenneet kaivausalueen kaakkoisprofiiliin takana sijainneesta rakennuksesta. Lounaispään kivet olivat pyöreähköjä, halkaisijaltaan 20 - 40 cm:n
- 158 SE - NW -suuntainen, viidestä puusta rakennettu kuurna. Kolme lankkua oli pohjalla, kaksi reunoilla. Todennäköisesti kuurnassa oli ollut myös kansi, josta ei ollut enää mitään jäljellä.
- 159 SE - NW -suuntainen kaivanto, jonka reunat erottuivat kuurnan R158 molemmin puolin.
- 160 Savensekaista hiekkaa.
- 161 Betonista valettu puisen kaivon R129 yläosa.
- 162 Pyöreitä, halkaisijaltaan noin 20 - 50 cm:n kokoisia kiviä.
- 163 Lohkaraisia, halkaisijaltaan 10 - 80 cm:n kokoisia kiviä.
- 164 Noen ja hiilen sekaista hiekkaa, jonka seassa oli tiilenmuruja.
- 165 NE - SW -suuntainen paalutus. Paalujen halkaisija oli alle 10 cm. Paalujen välissä oli muutama päästään teroitettu pystylauta.
- 166 Kaivoa R109 vasten laitettu savikerros.
- 167 Savea, jonka seassa oli karkeampaa ainesta.
- 168 Savensekaista tiilimurskaa. Alempana kerroksessa oli nokea, tiilen- ja laastinpaloja.
- 169 Savensekaista hiekkaa.
- 170 Lahoista puista salvottu neliömäinen rakenne, jonka sisäpuolella oli ohuelti hiekansekaista maa-ainesta, ja neljästä NE - SW suuntaisesta laudasta tehty pohja.
- 171 NW - SE -suuntainen, SE-profiiliin jatkunut laho puunjäänös (lankku?), jonka paksuus oli noin 0,5 - 1 cm. Sen NW-pään vieressä oli halkaisijaltaan noin 20 cm:n vahvuinen pystypaalu.
- 172 Palanutta hiekkaa.
- 173 Saven sekaista puusilppua.
- 174 Hiekkaa, jonka seassa oli nokea, laastia ja tiilenmuruja.

Tunnus Kuvaus

175 Betoninen sadevesikaivo, joka koostui betonirenkaasta ja sen päässä olevasta rautaritilästä. Kaivo oli pantu NE - SW -suuntaisen puuarinan päälle. Kaivon luoteisseinämässä oli reikä, jossa oli ollut kiinni klinkkeriputki. Se oli irronnut. Putki johti nykyisen laiturin alle.

Turku Itälaituri 2012 Matriisi

Turku Itälaituri 2012

Karttaluettelo

Numero	Karttatyyppi	Kartan sisältö	Koko	MK
1.01	Yleiskartta	Alueet I, II ja III; Kaivannot A-S ja AIII-NIII; Alueiden ylärajojen korkeudet.	A3	1:500
2.01	Rakennekartta	Alue I, Kaivanto A, R009 perustus.	A3	1:20
2.02	Rakennekartta	Alue I, Kaivanto A, R009B arinapuut.	A3	1:20
2.03	Rakennekartta	Alue I, Kaivanto A, R009C paalut ja R044 paalut.	A3	1:20
2.04	Rakennekartta	Alue I, R014.	A4	1:20
2.05	Rakennekartta	Alue I, Kaivanto E, R069 ylemmät puut.	A4	1:20
2.06	Rakennekartta	Alue I, Kaivanto E, R069 alemmat puut.	A4	1:20
2.07	Rakennekartta	Alue I, Kaivanto O, R171 ja yksittäinen paalu.	A4	1:20
2.08	Rakennekartta	Alue I, Kaivannot G ja J, R074 ja R039 paalu.	A3	1:20
2.09	Rakennekartta	Alue I, Kaivanto D, R039 paalu.	A4	1:20
2.10	Rakennekartta	Alue I, Kaivanto Q, R115.	A4	1:20
2.11	Rakennekartta	Alue I, Kaivanto Q, R119 paalut, R120 puu ja kivet.	A4	1:20
2.12	Rakennekartta	Alue I, Kaivanto S, R135.	A4	1:20
2.13	Rakennekartta	Alue I, Kaivanto R, R126.	A4	1:20
2.14	Rakennekartta	Alue I, Kaivanto C, R045 ja R039 paalut.	A4	1:20
2.15	Rakennekartta	Alue I, Kaivannot H ja I, R073 ylimmät puut.	A3	1:20
2.16	Rakennekartta	Alue I, Kaivannot H ja I, R073 alemmat puut.	A3	1:20
2.17	Rakennekartta	Alue I, Kaivannot H ja I, R105 paalut ja R039 paalut.	A3	1:20
2.18	Rakennekartta	Alue I, Kaivanto P, R039 paalut ja irtopuu.	A3	1:20
2.19	Rakennekartta	Alue I, Kaivanto B, R039 paalut.	A4	1:20
2.20	Rakennekartta	Alue II; R015 ja M016.	A3	1:20
2.21	Rakennekartta	Alue II; R018 1 taso, R022, R026.	A3	1:20
2.22	Rakennekartta	Alue II; R018 2 taso, R037, R040.	A3	1:20
2.23	Rakennekartta	Alue II; R051.	A4	1:20
2.24	Rakennekartta	Alue II; R047, R052, R055, R056, R077.	A3	1:20
2.25	Rakennekartta	Alue II; R050.	A3	1:20
2.26	Rakennekartta	Alue II; R067, R071.	A4	1:20
2.27	Rakennekartta	Alue II; R018 3. taso.	A3	1:20
2.28	Rakennekartta	Alue II; R018 4. taso.	A3	1:20
2.29	Rakennekartta	Alue II; R053, R066, R077 1. taso, R078, L079.	A3	1:20
2.30	Rakennekartta	Alue II; R096.	A3	1:20
2.31	Rakennekartta	Alue II; R068.	A3	1:20
2.32	Rakennekartta	Alue II; R093.	A3	1:20
2.33	Rakennekartta	Alue II; R092, R095, R100.	A3	1:20
2.34	Rakennekartta	Alue II; R092, R095, R102.	A3	1:20
2.35	Rakennekartta	Alue II; R103 1.taso.	A3	1:25
2.36	Rakennekartta	Alue II; R103 2. taso, M110.	A3	1:25
2.37	Rakennekartta	Alue II; R077 2. taso, R077B, R114.	A3	1:20
2.38	Rakennekartta	Alue II; R077B arina.	A3	1:20
2.39	Rakennekartta	Alue II; R114B ja R114C 1. taso.	A3	1:20
2.40	Rakennekartta	Alue II; R114B ja R114C 2. taso.	A3	1:20
2.41	Rakennekartta	Alue II; R112.	A3	1:25
2.42	Rakennekartta	Alue II; R127.	A3	1:25
2.43	Rakennekartta	Alue II; R130, R131.	A3	1:30
2.44	Rakennekartta	Alue II; R139.	A3	1:25
2.45	Rakennekartta	Alue II; R142.	A3	1:30
2.46	Rakennekartta	Alue II; R149.	A3	1:25
2.47	Rakennekartta	Alue II; R154.	A3	1:25
2.48	Rakennekartta	Alue II; R150, R165.	A3	1:25
2.49	Rakennekartta	Alue I ja II; Paalut (R039, R044, R071, R119, R125, R150, R165).	A3	1:250
2.50	Rakennekartta	Alue III, Kaivanto HIII, R136B.	A4	1:20
2.51	Rakennekartta	Alue III, Kaivanto KIII, R136B.	A3	1:20

Numero	Karttatyyppi	Kartan sisältö	Koko	MK
2.52	Rakennekartta	Alue III, Kaivanto MIII, R136B.	A3	1:20
2.53	Rakennekartta	Alue III, Kaivanto JIII, R136B.	A3	1:20
2.54	Rakennekartta	Alue III, Kaivanto NIII, R136B.	A3	1:20
2.55	Rakennekartta	Alue III, Kaivanto LIII, R136B.	A3	1:20
2.56	Rakennekartta	Alue III, Kaivanto IIII, R158.	A3	1:20
2.57	Rakennekartta	Alue III, Kaivanto IIII, R136A ja R136B.	A3	1:20
2.58	Rakennekartta	Alue III, Kaivanto EIII, R155A puut ja R155B paalut.	A3	1:20
2.59	Rakennekartta	Alue III, Kaivanto EIII, R155B, R136A, R136B.	A3	1:20
2.60	Rakennekartta	Alue III, Kaivanto CIII, R136A, R136B, R137.	A3	1:20
2.61	Rakennekartta	Alue III, Kaivannot BIII ja GIII, R136A ja R136B, R137.	A3	1:20
2.62	Rakennekartta	Alue III, Kaivanto FIII, R136A, R137.	A3	1:20
2.63	Rakennekartta	Alue III, Kaivannot DIII ja AIII, R136A ja R136B, R137.	A3	1:20
2.64	Rakennekartta	Alue III, R136A laituri ja R136B arina.	A3	1:250
2.65	Rakennekartta	Alue III, R137 paalut.	A3	1:250
3.01	Maayksikkökartta	M004, M012, L005, L011, R116, R175.	A3	1:200
3.02	Maayksikkökartta	M006, M012, L005, L011, L030, R116, R175.	A3	1:200
3.03	Maayksikkökartta	M021.	A4	1:50
3.04	Maayksikkökartta	M023, M012, R069, R086, R116, R175, L005, L007, L011.	A3	1:200
3.05	Maayksikkökartta	M025.	A4	1:50
3.06	Maayksikkökartta	M028.	A4	1:50
3.07	Maayksikkökartta	M029, M012, L005, L011, R116, R175.	A3	1:200
3.08	Maayksikkökartta	M031.	A4	1:50
3.09	Maayksikkökartta	M032.	A4	1:50
3.10	Maayksikkökartta	M033.	A4	1:50
3.11	Maayksikkökartta	M034.	A4	1:50
3.12	Maayksikkökartta	M035.	A4	1:50
3.13	Maayksikkökartta	M036.	A4	1:50
3.14	Maayksikkökartta	M041	A4	1:50
3.15	Maayksikkökartta	M042=M081.	A4	1:50
3.16	Maayksikkökartta	M043	A4	1:50
3.17	Maayksikkökartta	M048.	A4	1:50
3.18	Maayksikkökartta	M049=M054.	A4	1:50
3.19	Maayksikkökartta	M058=M059.	A4	1:50
3.20	Maayksikkökartta	M060.	A4	1:50
3.21	Maayksikkökartta	M061.	A4	1:50
3.22	Maayksikkökartta	M062.	A4	1:50
3.23	Maayksikkökartta	M064.	A4	1:50
3.24	Maayksikkökartta	M065.	A4	1:50
3.25	Maayksikkökartta	M072.	A4	1:50
3.26	Maayksikkökartta	M082.	A4	1:50
3.27	Maayksikkökartta	M084.	A4	1:50
3.28	Maayksikkökartta	R085.	A3	1:20
3.29	Maayksikkökartta	M087.	A4	1:50
3.30	Maayksikkökartta	M088.	A4	1:50
3.31	Maayksikkökartta	M089.	A4	1:50
3.33	Maayksikkökartta	M097.	A4	1:50
3.34		M101.	A4	1:50
3.35	Maayksikkökartta	M104, (M106).	A4	1:50
3.36	Maayksikkökartta	M107	A4	1:50
3.37	Maayksikkökartta	M117.	A4	1:50
3.38	Maayksikkökartta	M118, (M162, M169, R143), R129.	A3	1:200
3.39	Maayksikkökartta	M121.	A4	1:50
3.40	Maayksikkökartta	M122.	A4	1:50
3.41	Maayksikkökartta	M123.	A4	1:50
3.42	Maayksikkökartta	M128.	A4	1:50
3.43	Maayksikkökartta	M133.	A4	1:50
3.44	Maayksikkökartta	M140.	A4	1:50
3.45	Maayksikkökartta	M141	A4	1:50

Numero	Karttatyyppi	Kartan sisältö	Koko	MK
3.46	Maayksikkökartta	M144.	A4	1:50
3.47	Maayksikkökartta	M145.	A4	1:50
3.48	Maayksikkökartta	M146.	A4	1:50
3.49	Maayksikkökartta	M147.	A4	1:50
3.50	Maayksikkökartta	M148.	A4	1:50
3.51	Maayksikkökartta	M151=M172=M174.	A3	1:50
3.52	Maayksikkökartta	M152.	A4	1:50
3.53	Maayksikkökartta	M153.	A4	1:50
3.54	Maayksikkökartta	M157.	A4	1:50
3.55	Maayksikkökartta	M164.	A4	1:50
3.56	Maayksikkökartta	M168.	A4	1:50
4.01	Leikkauskartta	Alue I; Kaivantojen A, E, K ja O profiilit.	A3	1:50
4.02	Leikkauskartta	Alue I; Kaivantojen J, G, D, N, Q ja S profiilit.	A3	1:50
4.03	Leikkauskartta	Alue I; Kaivantojen R, C, H, I, P ja E profiilit.	A3	1:50
4.04	Leikkauskartta	Alue I, Kaivantojen E, F, L ja M profiilit.	A3	1:50
4.05	Leikkauskartta	Alue II, SW-profiili.	A3	1:30
5.01	Seinämäkartta	Alue I; R009 NE-profiili.	A4	1:20
5.02	Seinämäkartta	Alue I; R009 NW-profiili.	A3	1:20
5.03	Seinämäkartta	Alue I; R009 SW-profiili.	A4	1:20
5.04	Seinämäkartta	Alue I; R014:n profiiliin jäävä osa.	A3	1:20
5.05	Seinämäkartta	Alue II; R018 NW-profiili.	A4	1:20
5.06	Seinämäkartta	Alue II; R018 SW-profiili.	A4	1:20
5.07	Seinämäkartta	Alue II; R077 NW-profiili.	A4	1:20
5.08	Seinämäkartta	Alue II; R092 SW-profiili.	A4	1:20
5.09	Seinämäkartta	Alue II; R095 SE-profiili.	A4	1:20
5.10	Seinämäkartta	Alue II; R095 NW-profiili.	A3	1:20

L laasti

T tiili

Tm tiilimurskaa

K kivi

Pk palanut kivi

hiili

hiiltynyttä puuta

puuta

puuta

hiekkaa

laasti

paalu

paalu

R2064 rakenneyksikkö

M2077 maayksikkö

L2084 leikkausyksikkö

7,18 pintakorkeus

6,16 pohjakorkeus

$\frac{7,53}{7,31}$ pinta- ja pohjakorkeus

koordinaattiristi

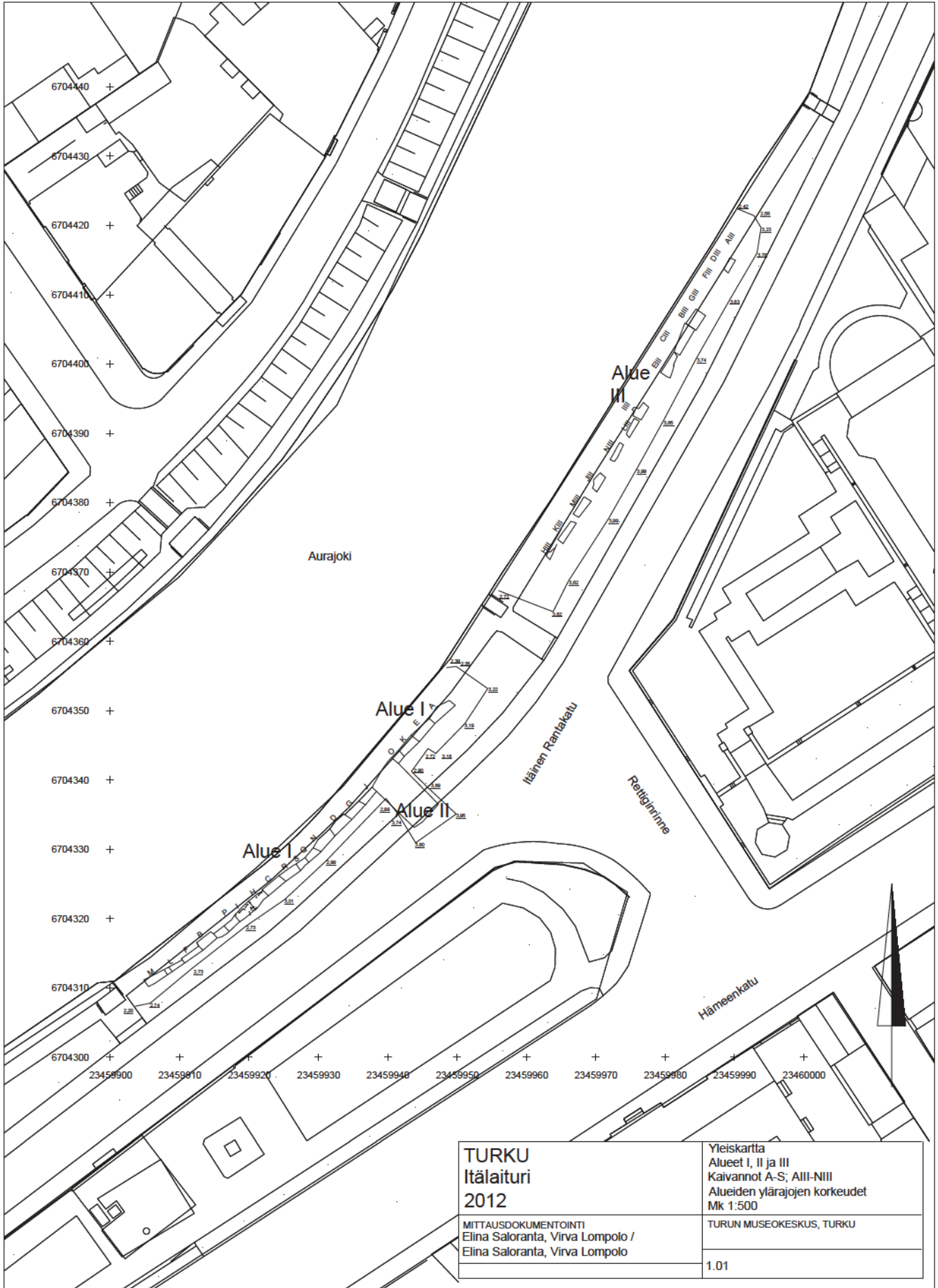
pohjoisnuoli

TURKU
Kirjastosilta
2011-2013

MITTAUSDOKUMENTOINTI
Virva Lompolo

Karttamerkkiselite

TURUN MUSEOKESKUS, TURKU

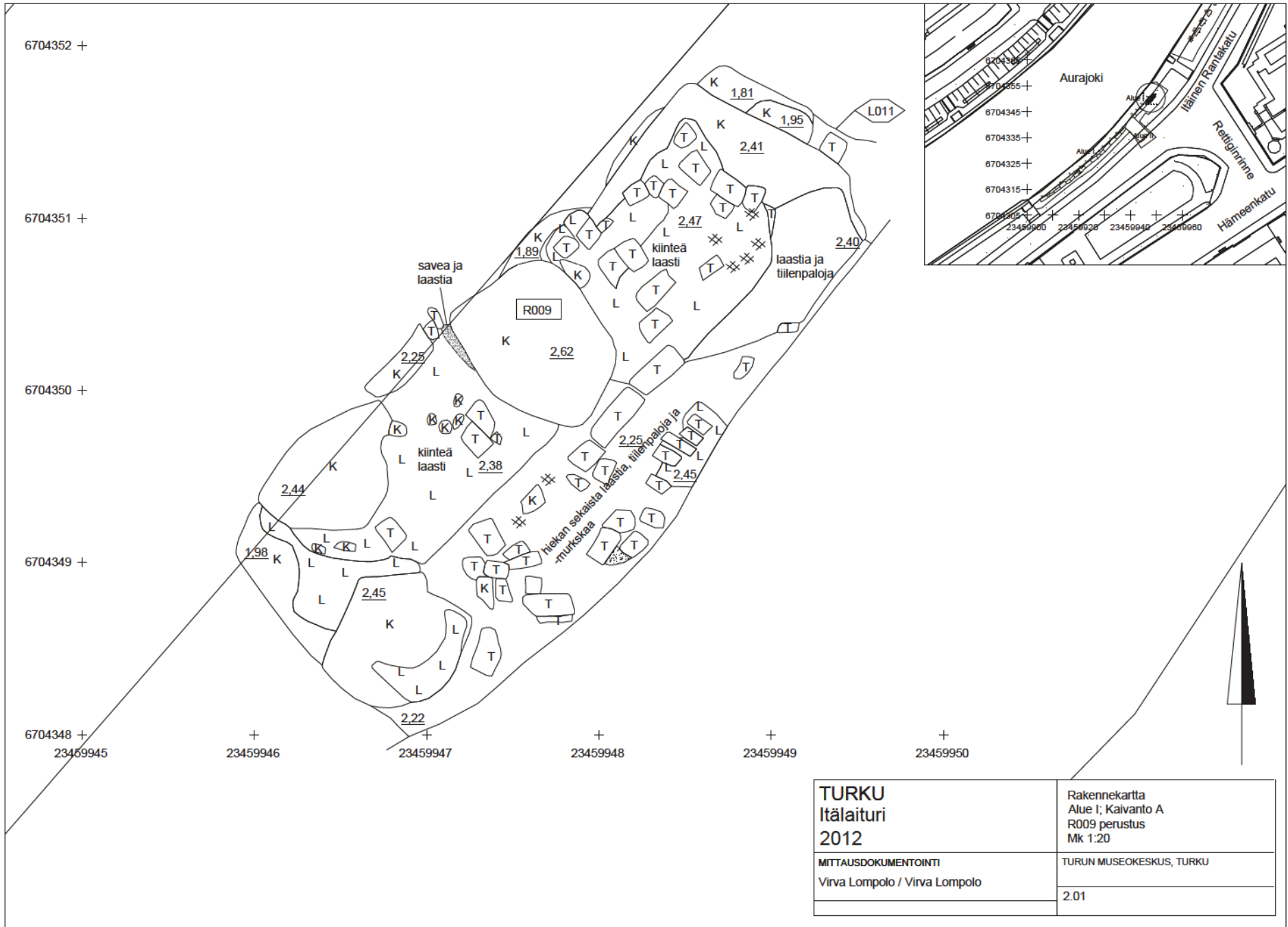

TURKU
Itälaituri
2012

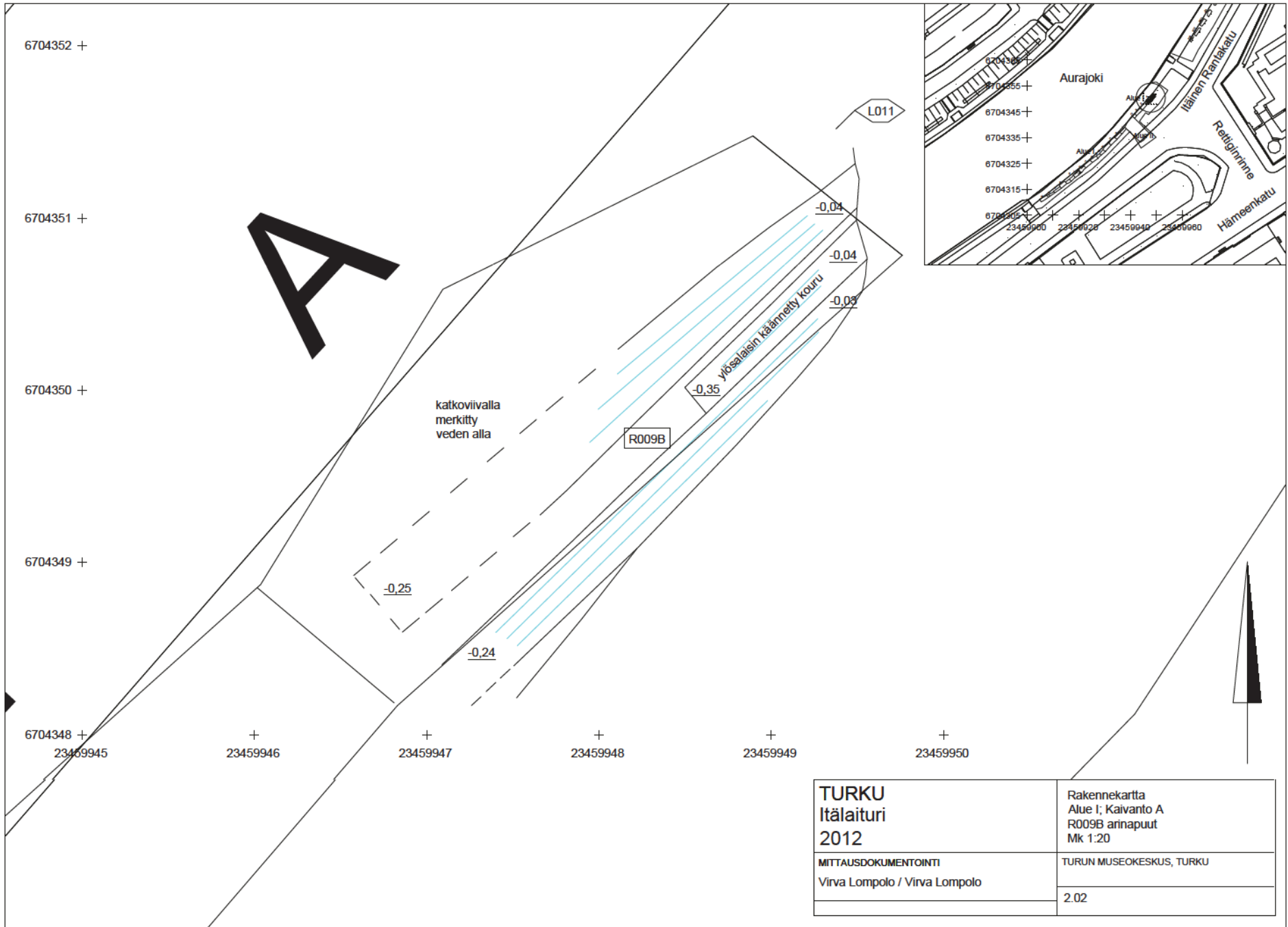
MITTAUSDOKUMENTOINTI
 Elina Saloranta, Virva Lompola /
 Elina Saloranta, Virva Lompola

Yleiskartta
 Alueet I, II ja III
 Kaivannot A-S; AIII-NIII
 Alueiden ylärajojen korkeudet
 Mk 1:500

TURUN MUSEOKESKUS, TURKU

TURKU Itälaituri 2012	Rakennekartta Alue I; Kaivanto A R009 perustus Mk 1:20
MITTAUSDOKUMENTOINTI Virva Lompolo / Virva Lompolo	TURUN MUSEOKESKUS, TURKU
	2.01

6704352 +

6704351 +

6704350 +

6704349 +

6704348 +

23459945

23459946

23459947

23459948

23459949

23459950

L011

-0,04

-0,04

-0,03

-0,35

-0,25

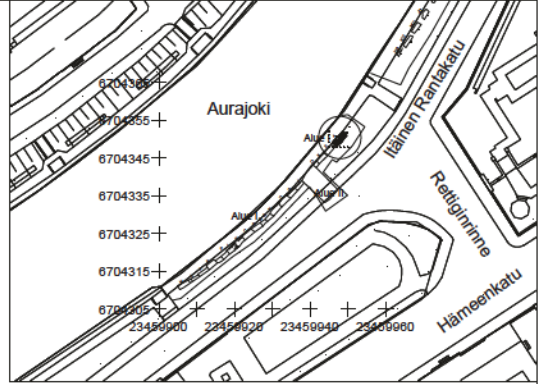
-0,24

R009B

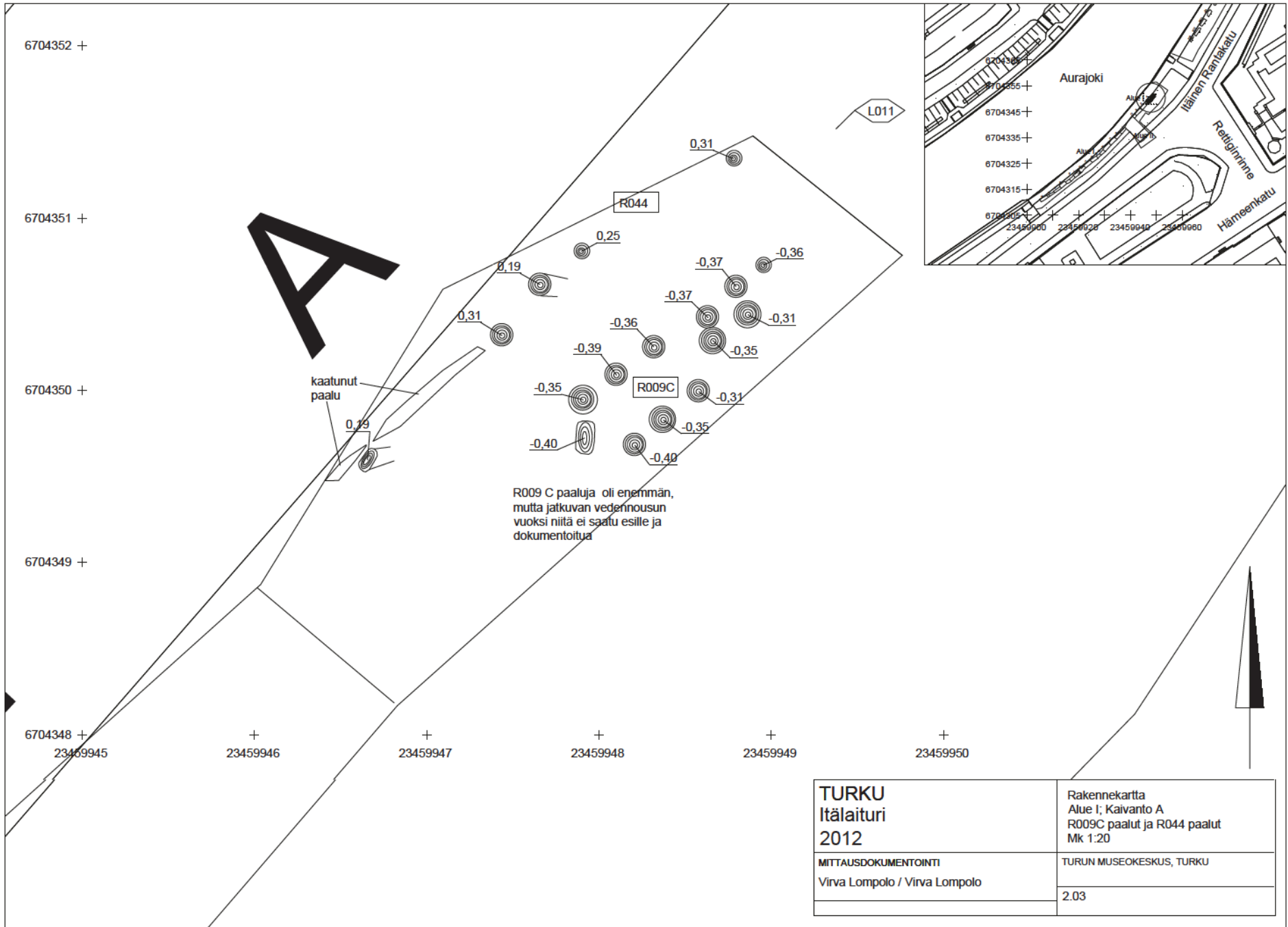
yösalaisin käännekuuru

katkoviivalla
merkitty
veden alla

A

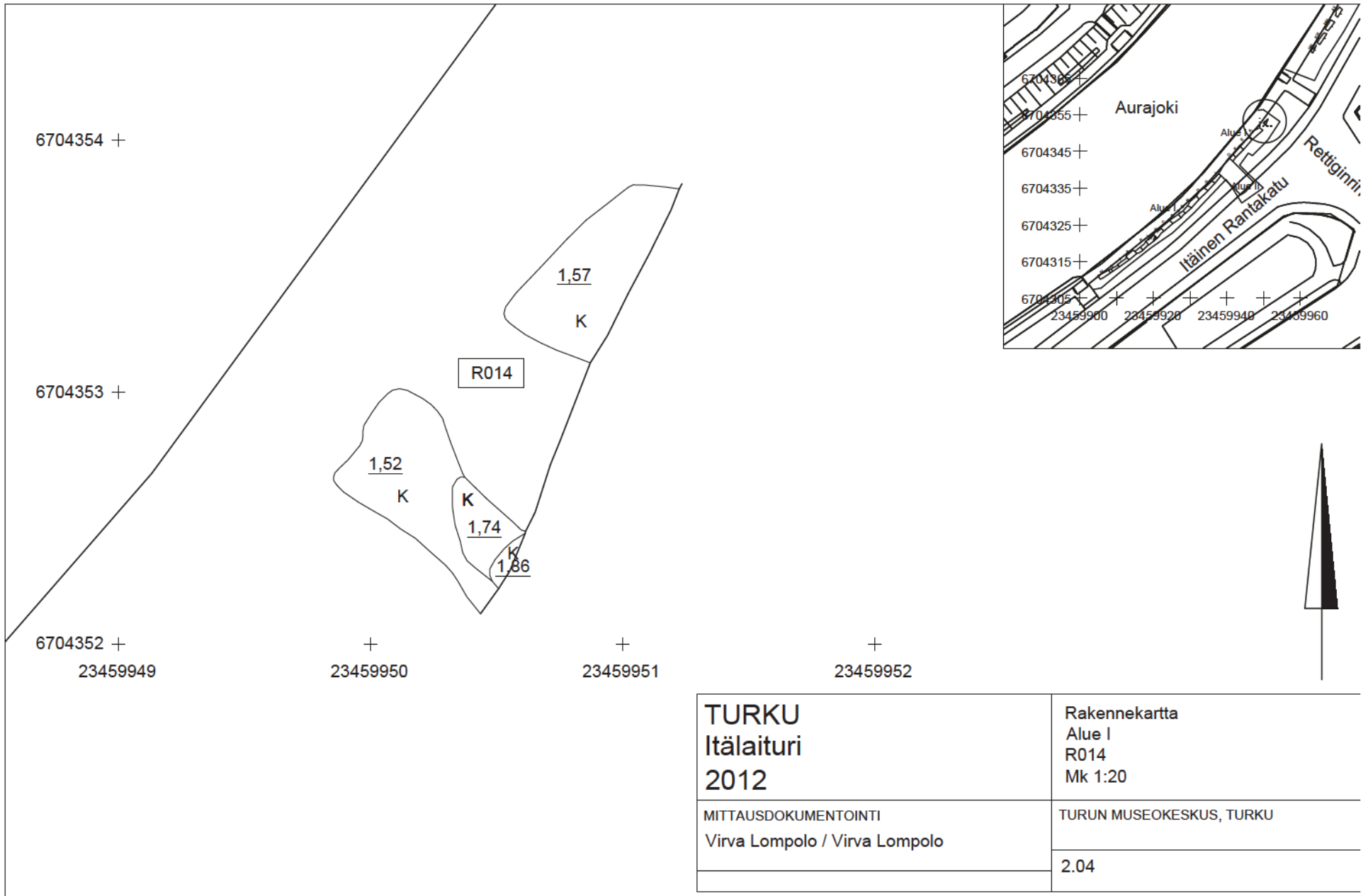

<p>TURKU Itälaituri 2012</p>	<p>Rakennekartta Alue I; Kaivanto A R009B arinaput Mk 1:20</p>
<p>MITTAUSDOKUMENTOINTI Virva Lompola / Virva Lompola</p>	<p>TURUN MUSEOKESKUS, TURKU</p>
	<p>2.02</p>

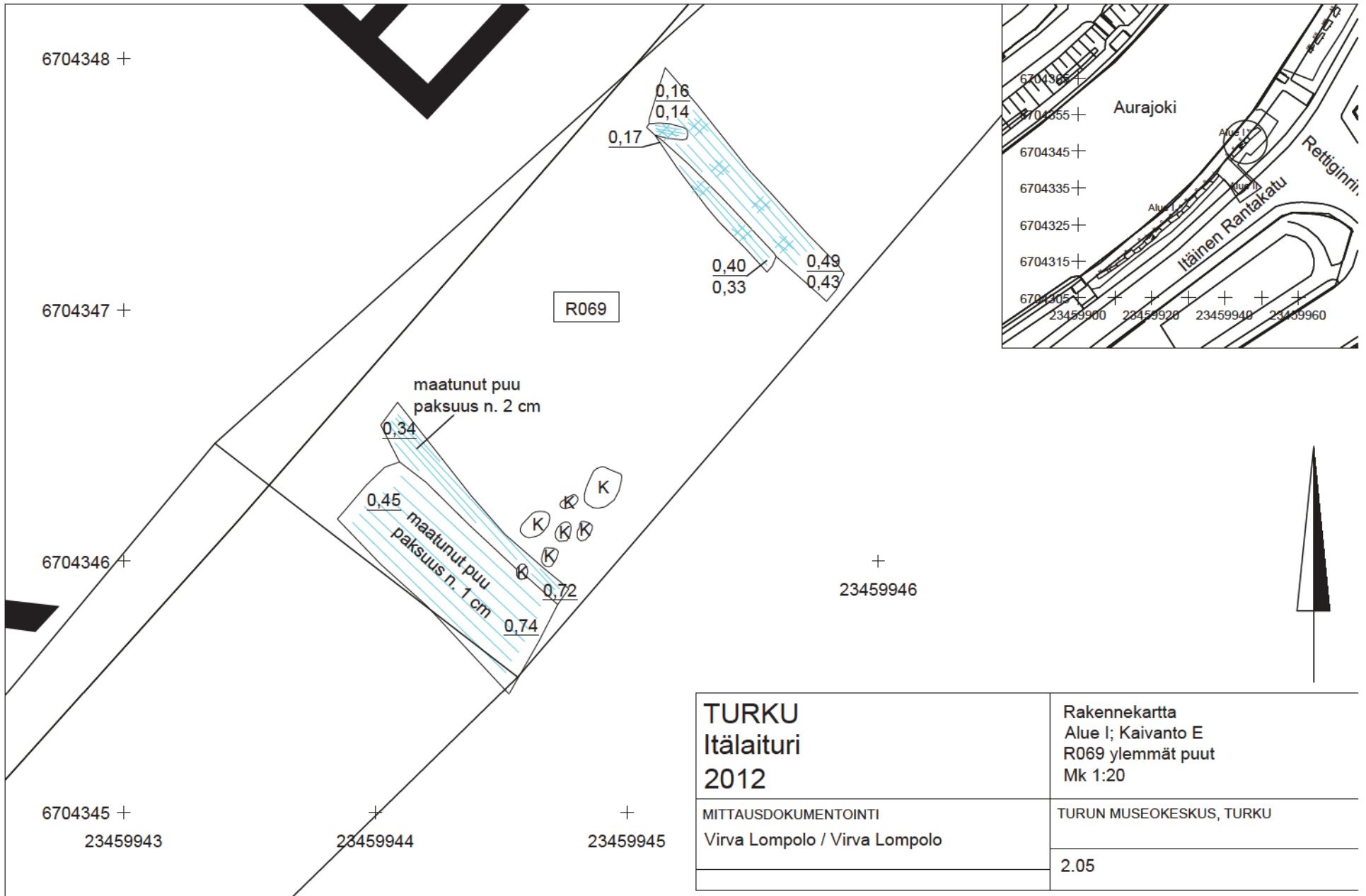

R009 C paaluja oli enemmän,
 mutta jatkuvan vedenousun
 vuoksi niitä ei saatu esille ja
 dokumentoitua

TURKU Itälaituri 2012	Rakennekartta Alue I; Kaivanto A R009C paalut ja R044 paalut Mk 1:20
MITTAUSDOKUMENTOINTI Virva Lompolo / Virva Lompolo	TURUN MUSEOKESKUS, TURKU
	2.03

<p>TURKU Itälaituri 2012</p>	<p>Rakennekartta Alue I R014 Mk 1:20</p>
<p>MITTAUSDOKUMENTOINTI Virva Lompola / Virva Lompola</p>	<p>TURUN MUSEOKESKUS, TURKU</p> <hr/> <p>2.04</p>

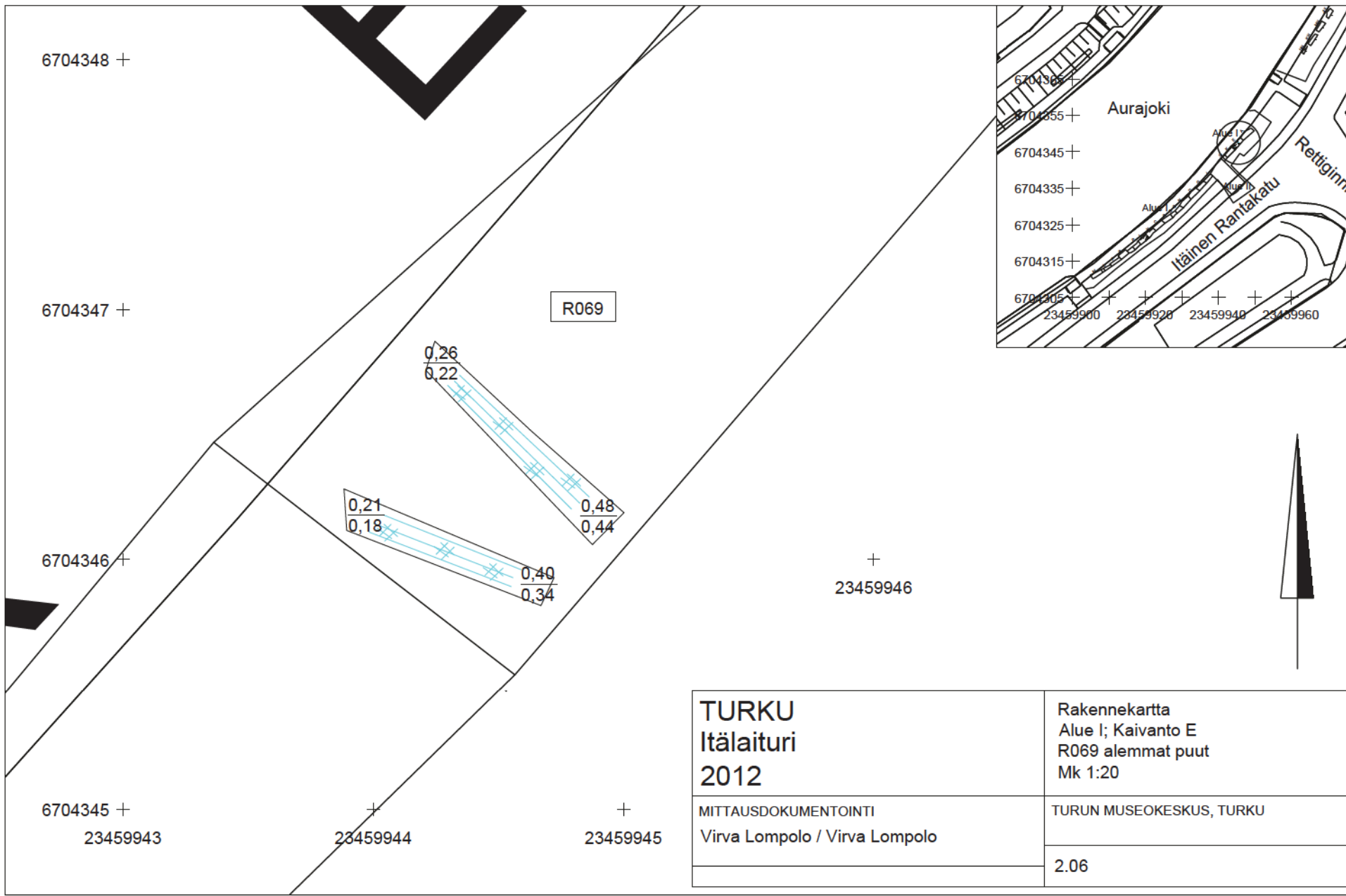
**TURKU
Itälaituri
2012**

MITTAUSDOKUMENTOINTI
Virva Lompola / Virva Lompola

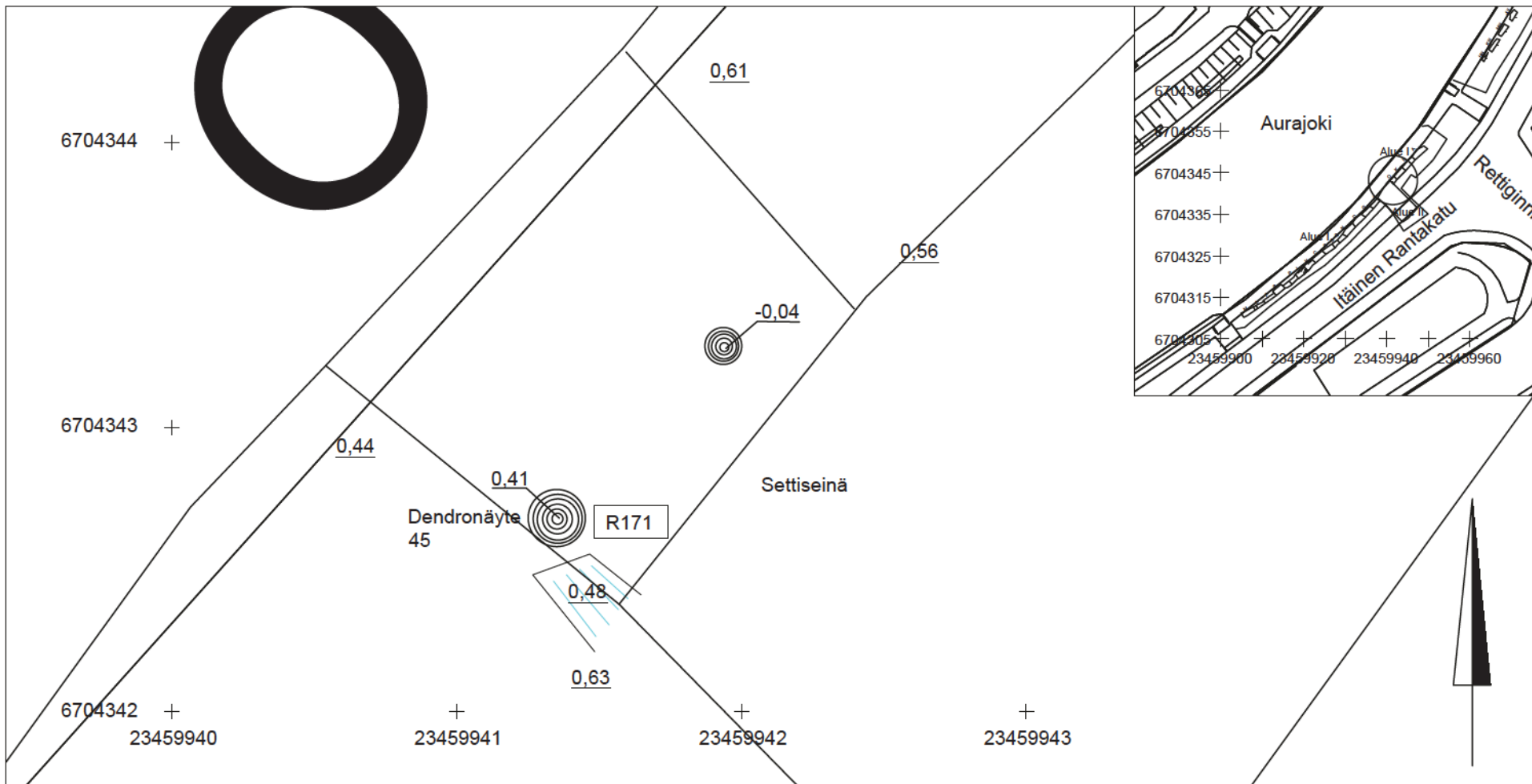
Rakennekartta
Alue I; Kaivanto E
R069 ylemmät puut
Mk 1:20

TURUN MUSEOKESKUS, TURKU

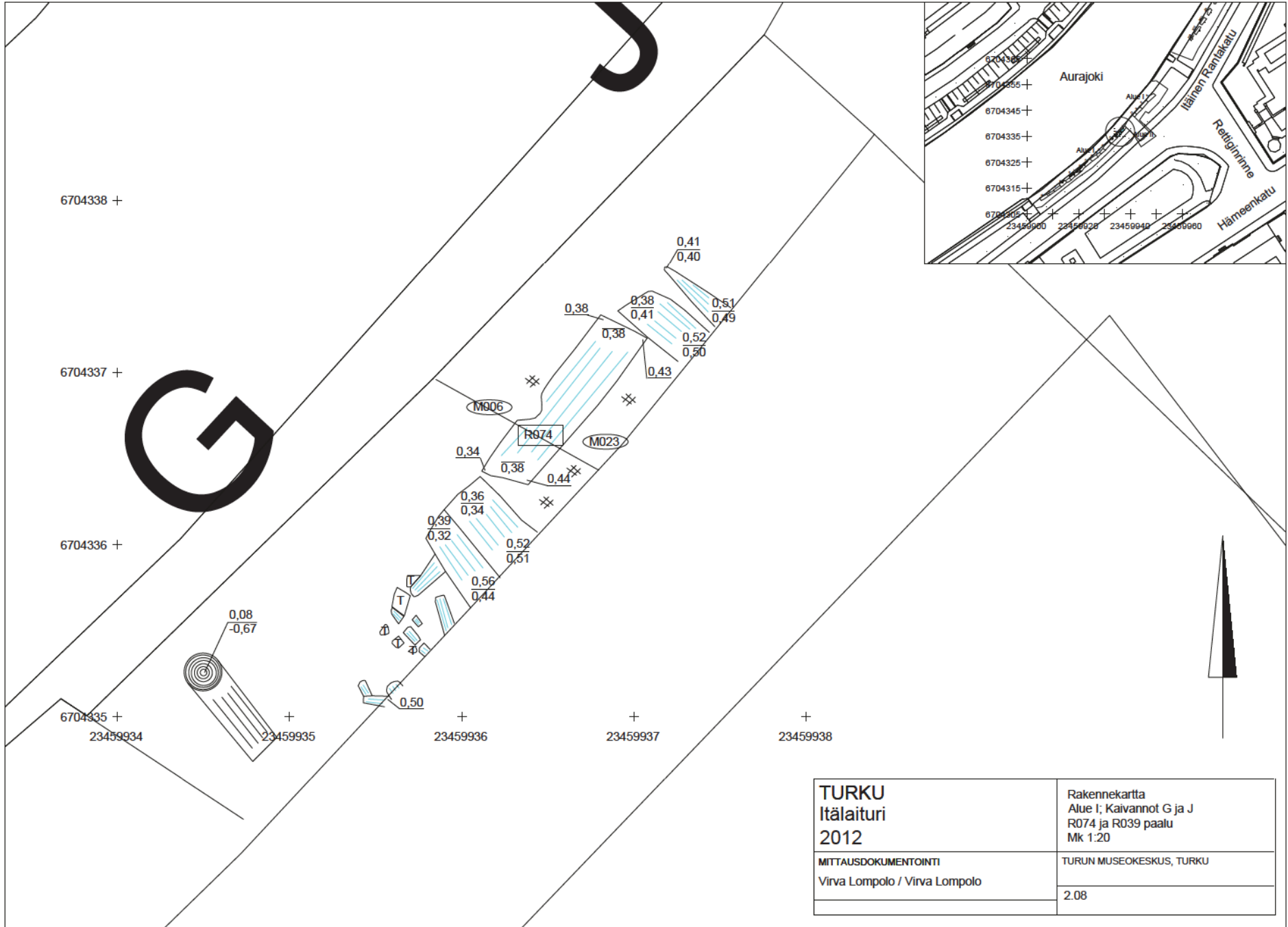
2.05

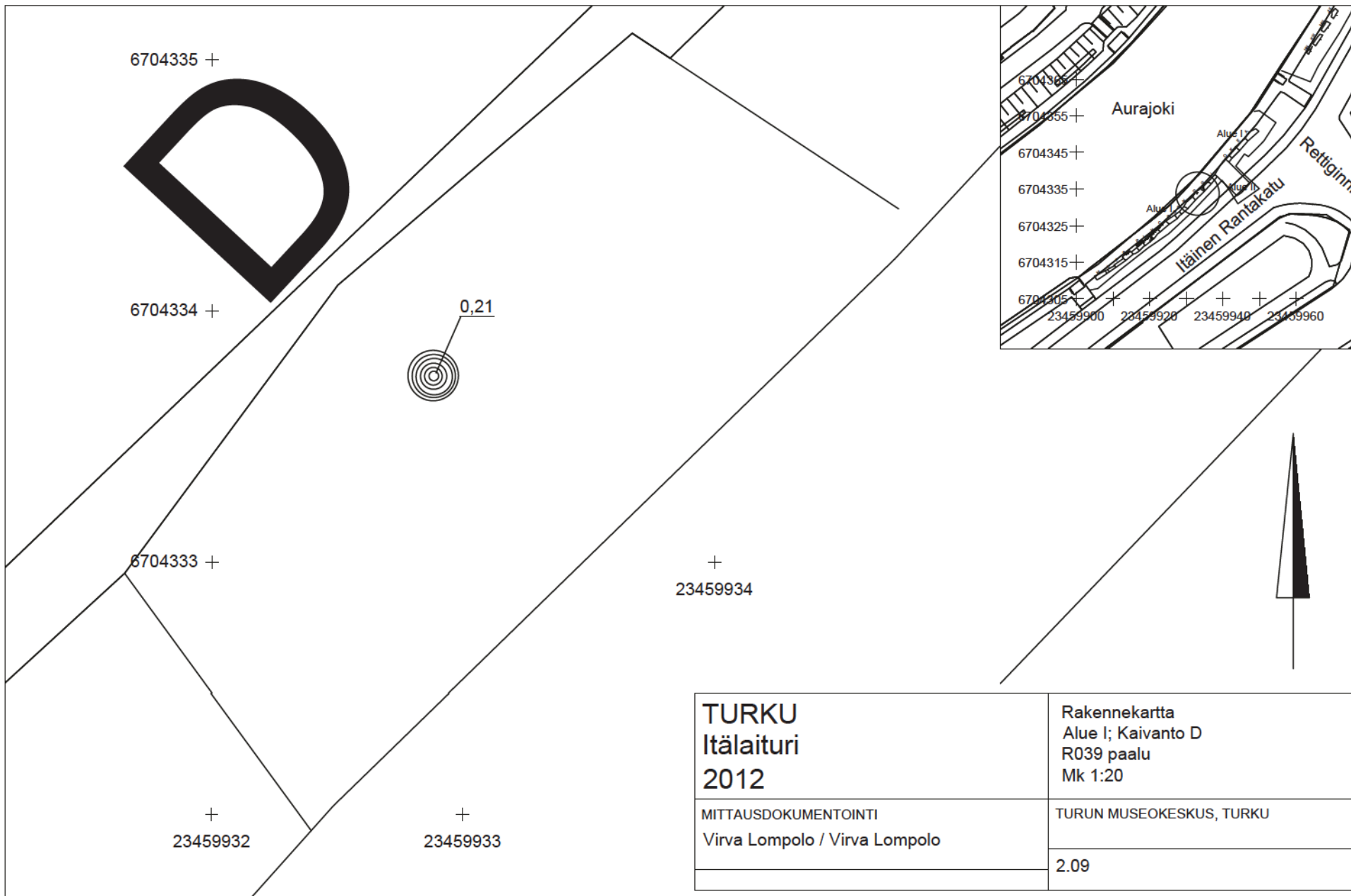

<p>TURKU Itälaituri 2012</p>	<p>Rakennekartta Alue I; Kaivanto E R069 alemmat puut Mk 1:20</p>
<p>MITTAUSDOKUMENTOINTI Virva Lompola / Virva Lompola</p>	<p>TURUN MUSEOKESKUS, TURKU</p>
	<p>2.06</p>

<p>TURKU Itälaituri 2012</p>	<p>Rakennekartta Alue I; Kaivanto O R171 ja yksittäinen paalu Mk 1:20</p>
<p>MITTAUSDOKUMENTOINTI Virva Lompolo / Virva Lompolo</p>	<p>TURUN MUSEOKESKUS, TURKU</p>
	<p>2.07</p>

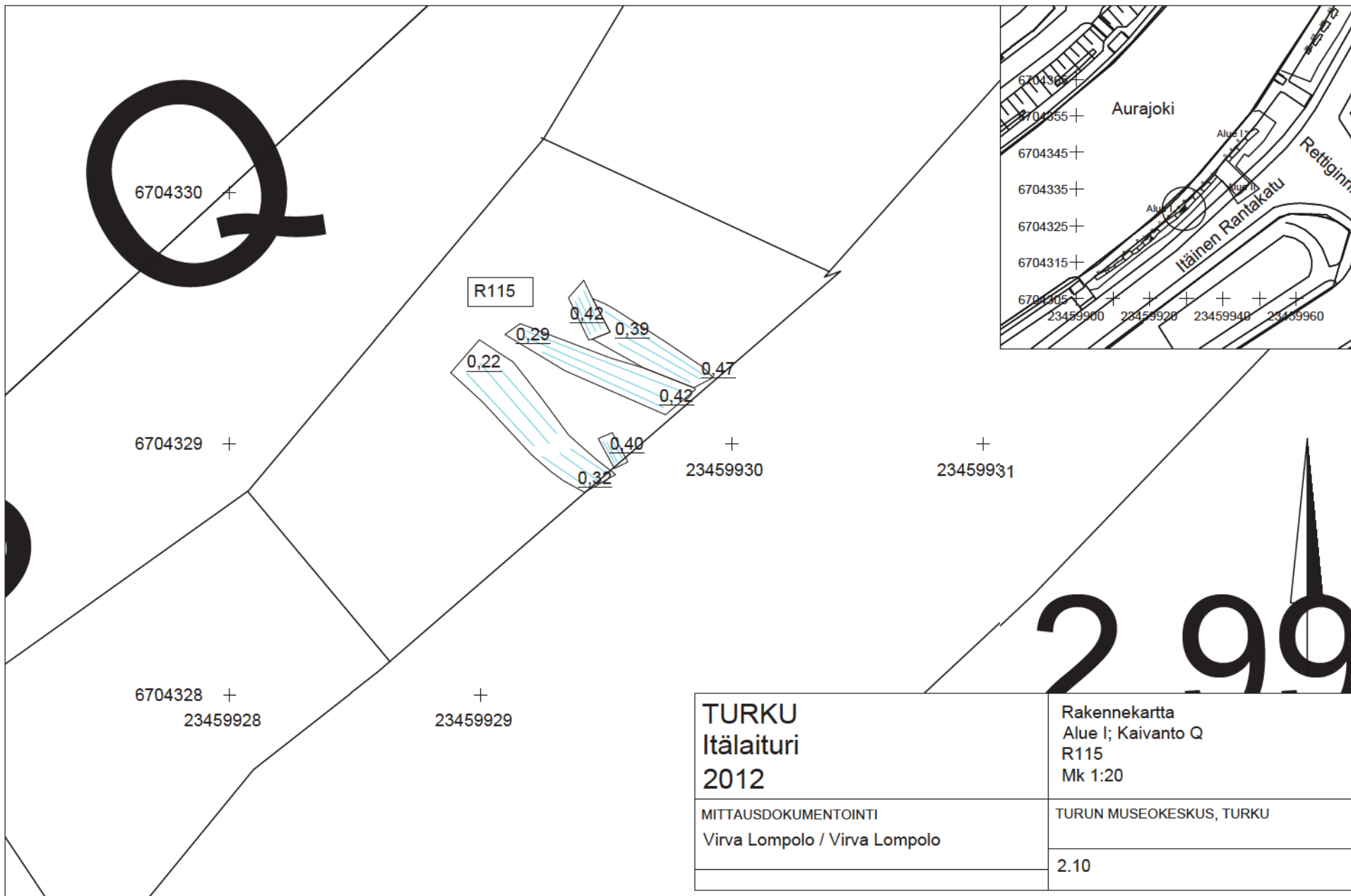
TURKU
Itälaituri
2012

Rakennekartta
 Alue I; Kaivanto D
 R039 paalu
 Mk 1:20

MITTAUSDOKUMENTOINTI
 Virva Lompolo / Virva Lompolo

TURUN MUSEOKESKUS, TURKU

2.09

6704330 +

6704329 +

6704328 +
23459928

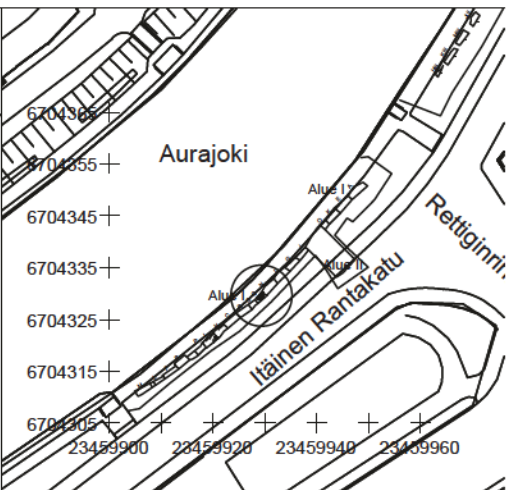
R115

0,22
0,29
0,32
0,39
0,40
0,42
0,47

23459930

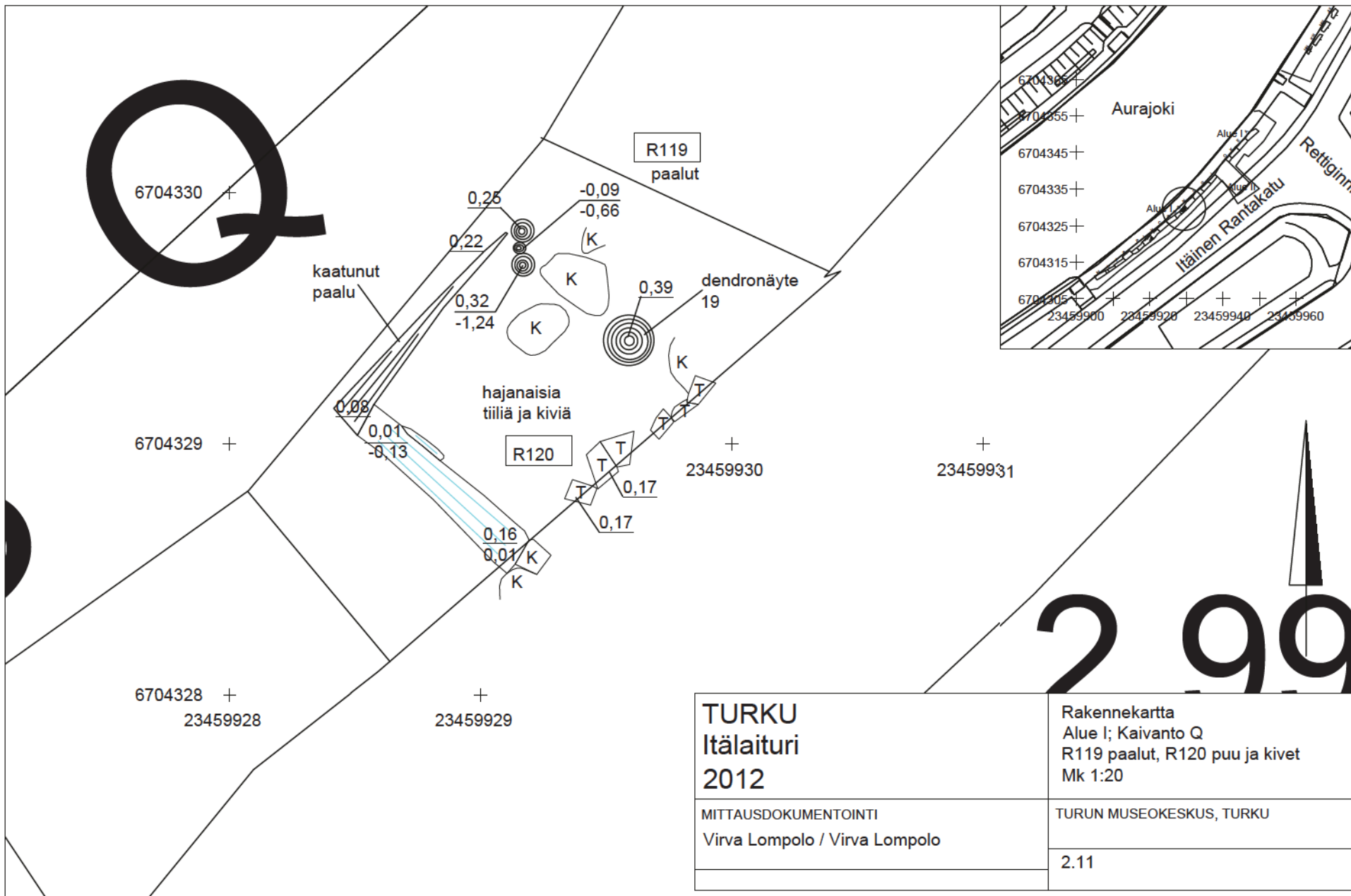
23459931

23459929

299

<p>TURKU Itälaituri 2012</p>	<p>Rakennekartta Alue I; Kaivanto Q R115 Mk 1:20</p>
<p>MITTAUSDOKUMENTOINTI Virva Lompolo / Virva Lompolo</p>	<p>TURUN MUSEOKESKUS, TURKU 2.10</p>

**TURKU
Itälaituri
2012**

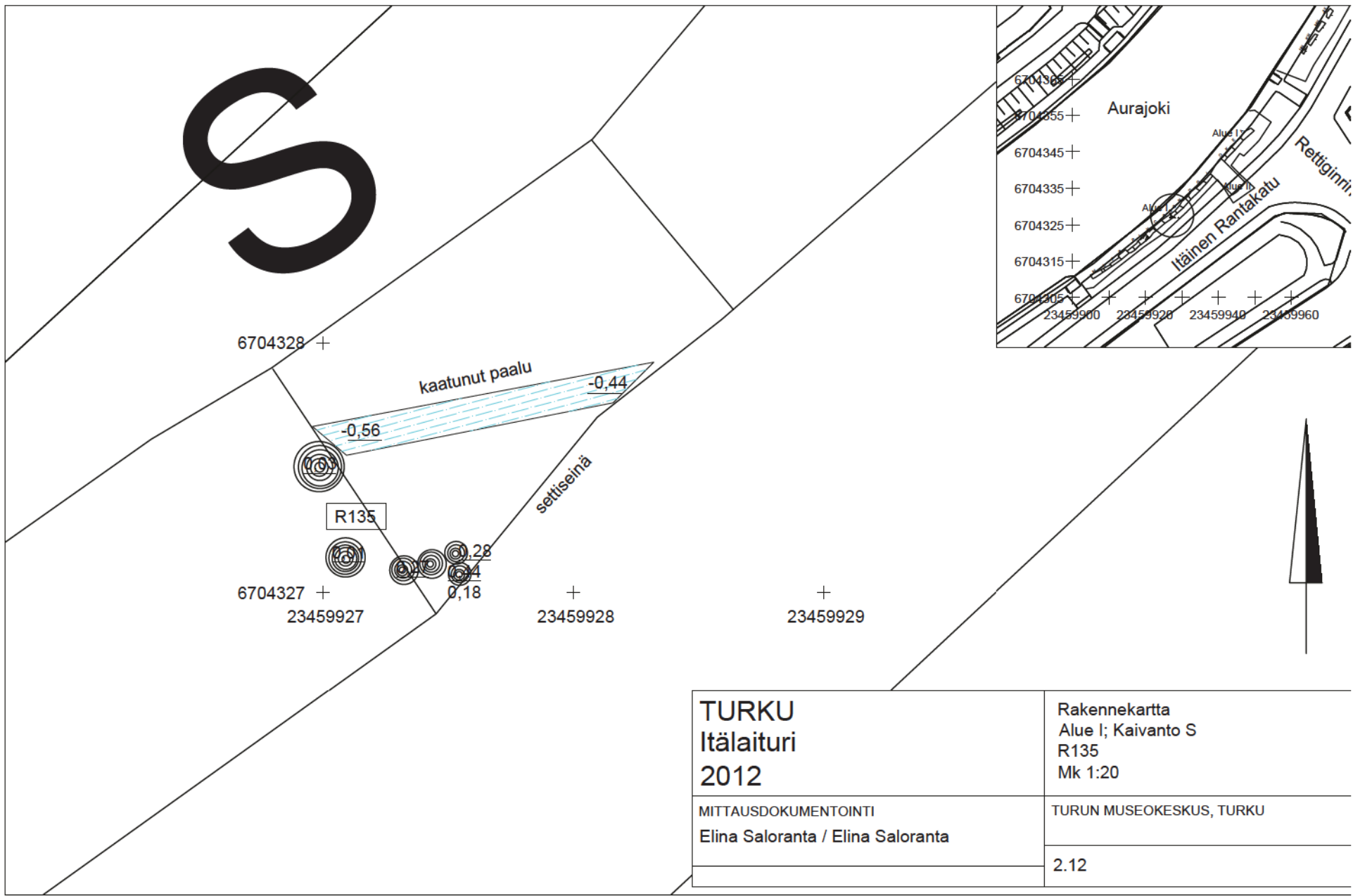
MITTAUSDOKUMENTOINTI
Virva Lompola / Virva Lompola

Rakennekartta
Alue I; Kaivanto Q
R119 paalut, R120 puu ja kivet
Mk 1:20

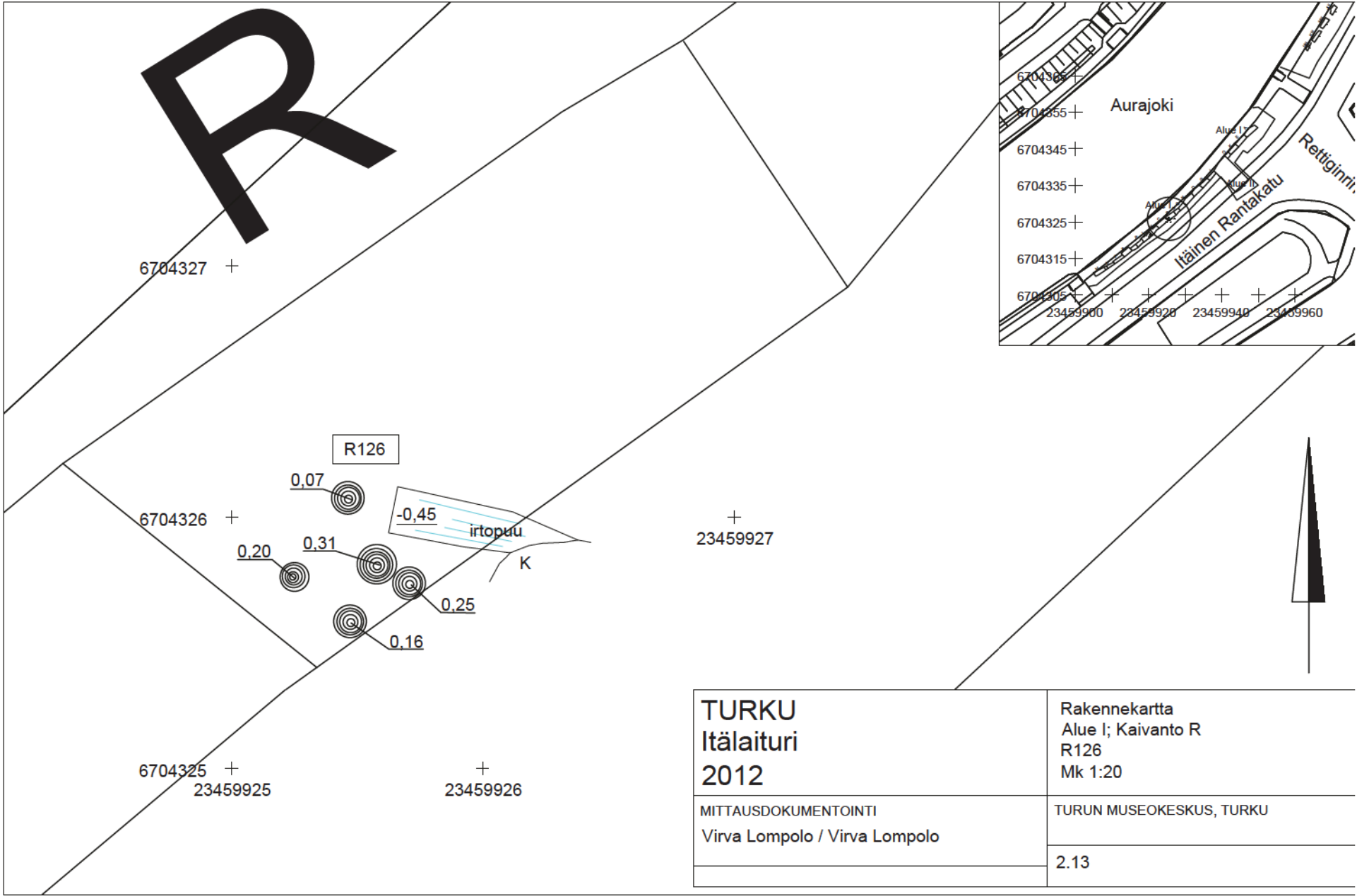
TURUN MUSEOKESKUS, TURKU

2.11

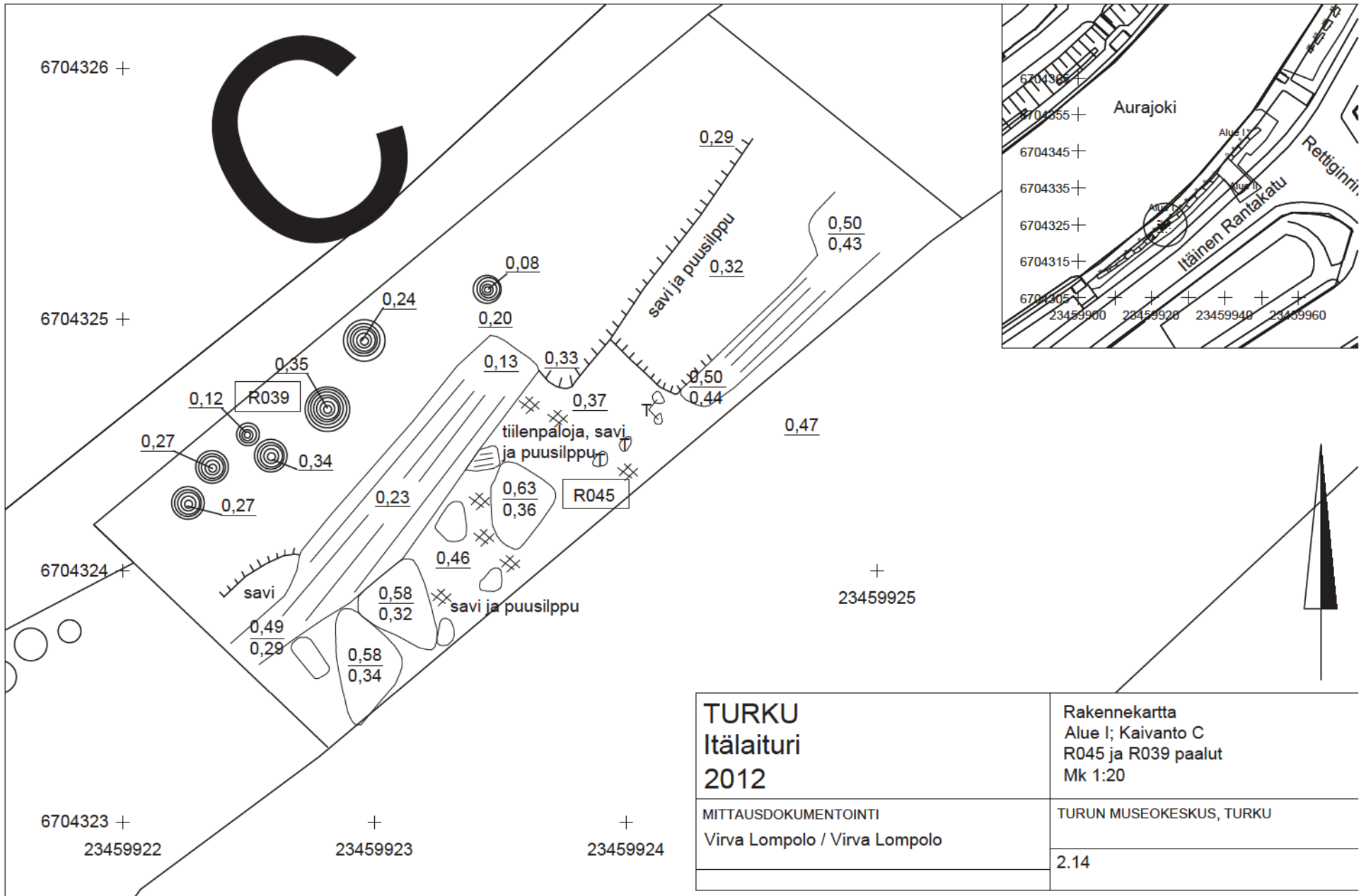
S

TURKU Itälaituri 2012	Rakennekartta Alue I; Kaivanto S R135 Mk 1:20
MITTAUSDOKUMENTOINTI Elina Saloranta / Elina Saloranta	TURUN MUSEOKESKUS, TURKU
	2.12

<p>TURKU Itälaituri 2012</p>	<p>Rakennekartta Alue I; Kaivanto R R126 Mk 1:20</p>
<p>MITTAUSDOKUMENTOINTI Virva Lompolo / Virva Lompolo</p>	<p>TURUN MUSEOKESKUS, TURKU</p> <p>2.13</p>

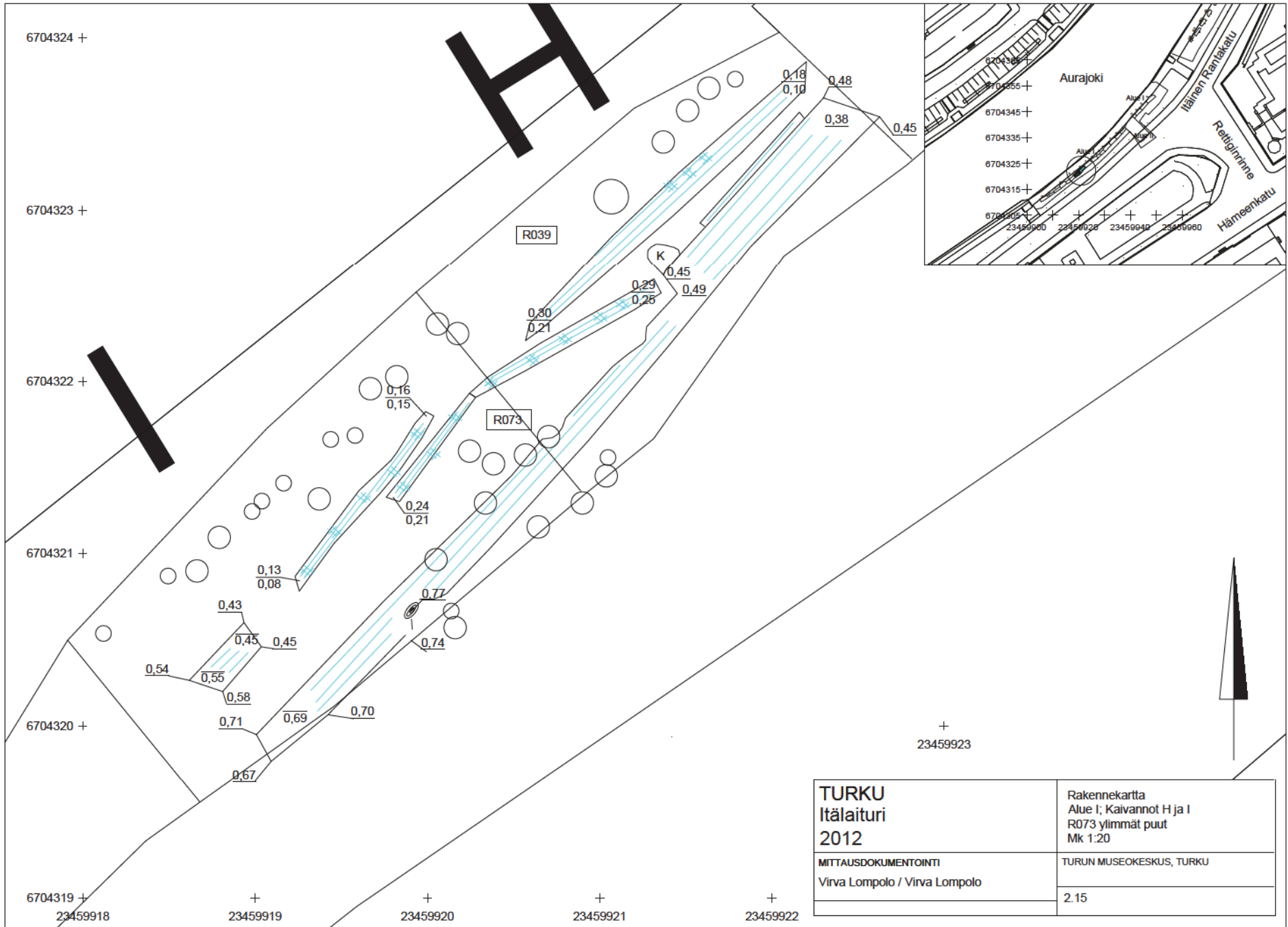
TURKU
Itälaituri
2012

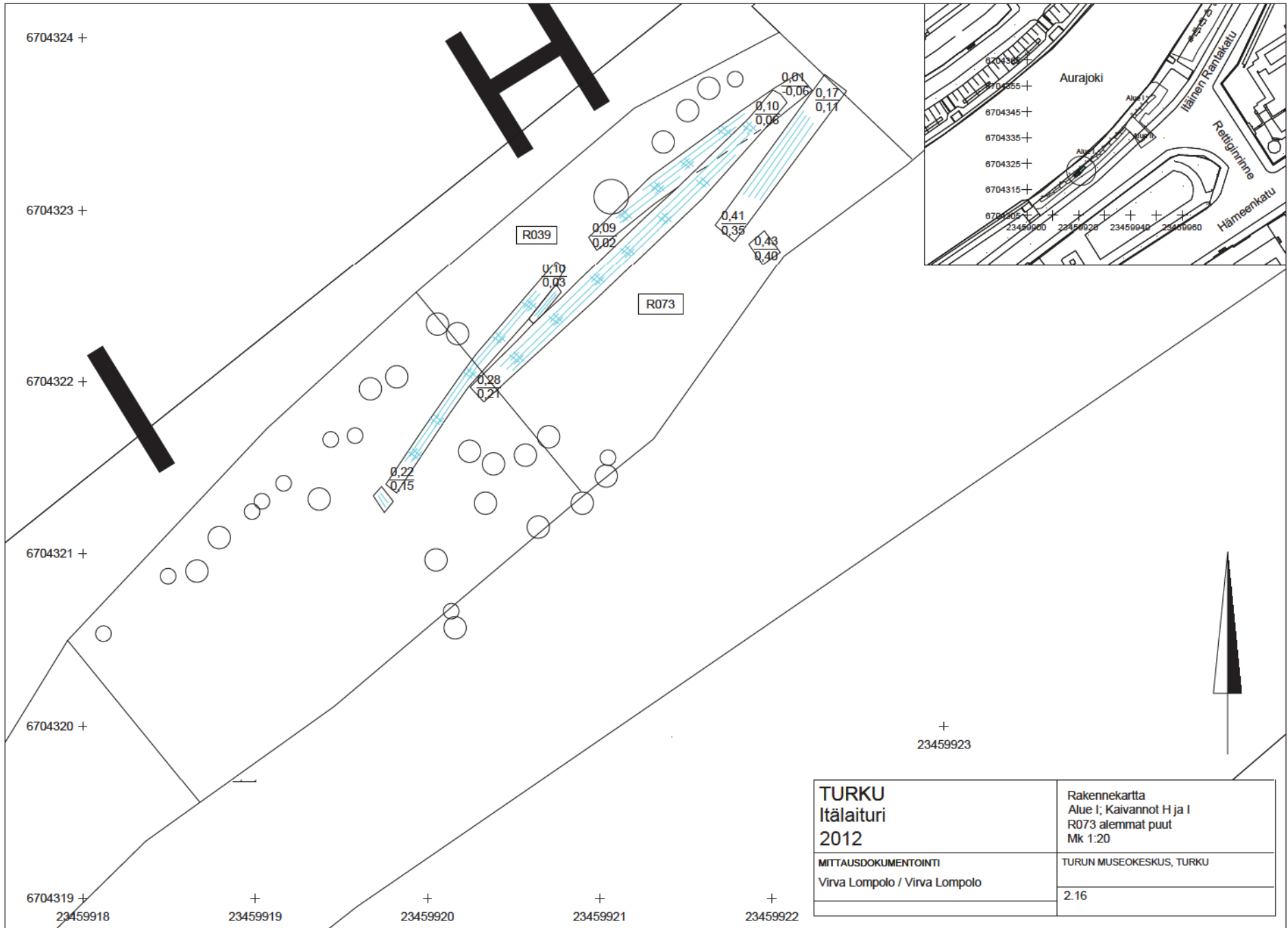
MITTAUSDOKUMENTOINTI
 Virva Lompola / Virva Lompola

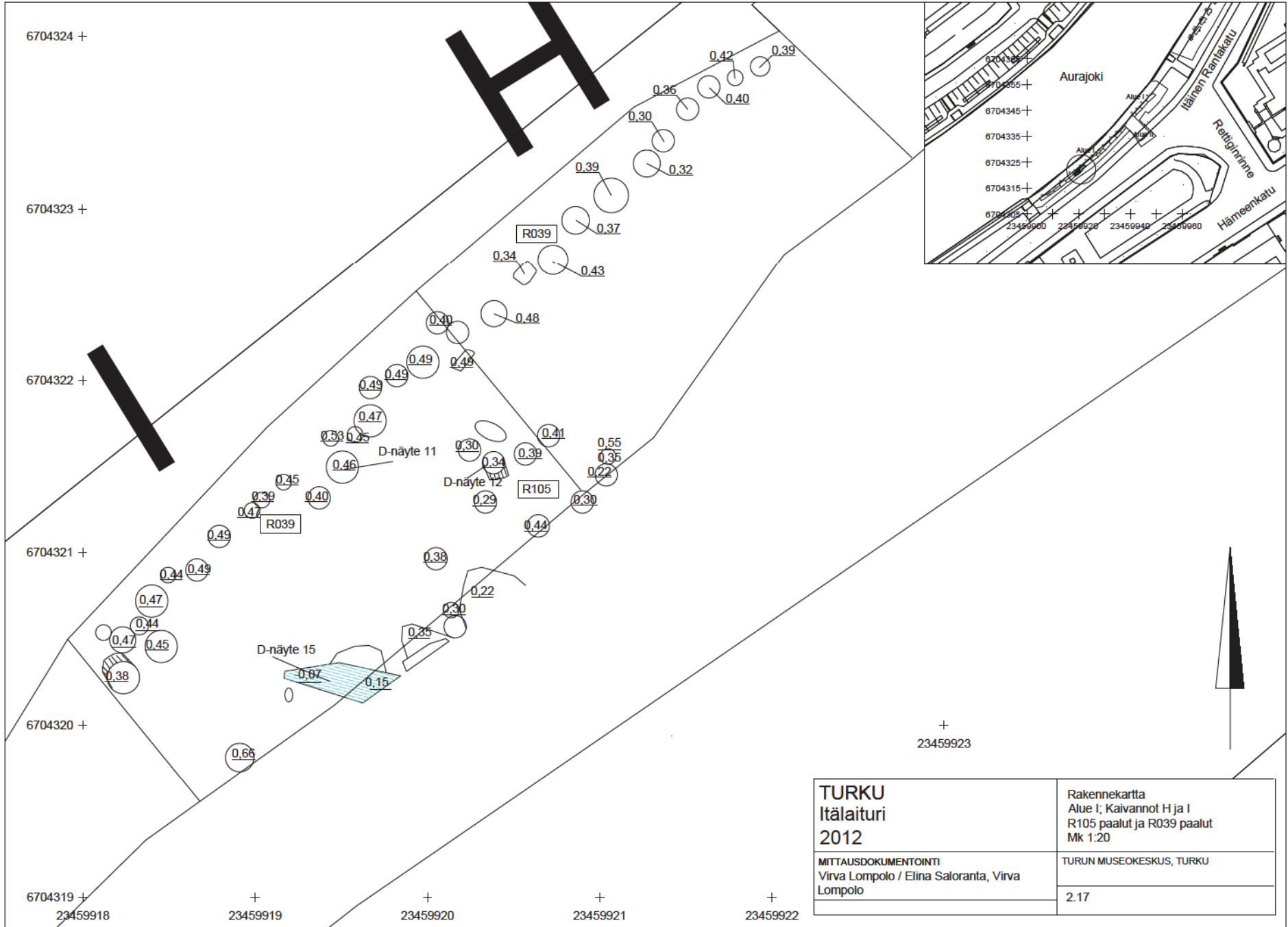
Rakennekartta
 Alue I; Kaivanto C
 R045 ja R039 paalut
 Mk 1:20

TURUN MUSEOKESKUS, TURKU

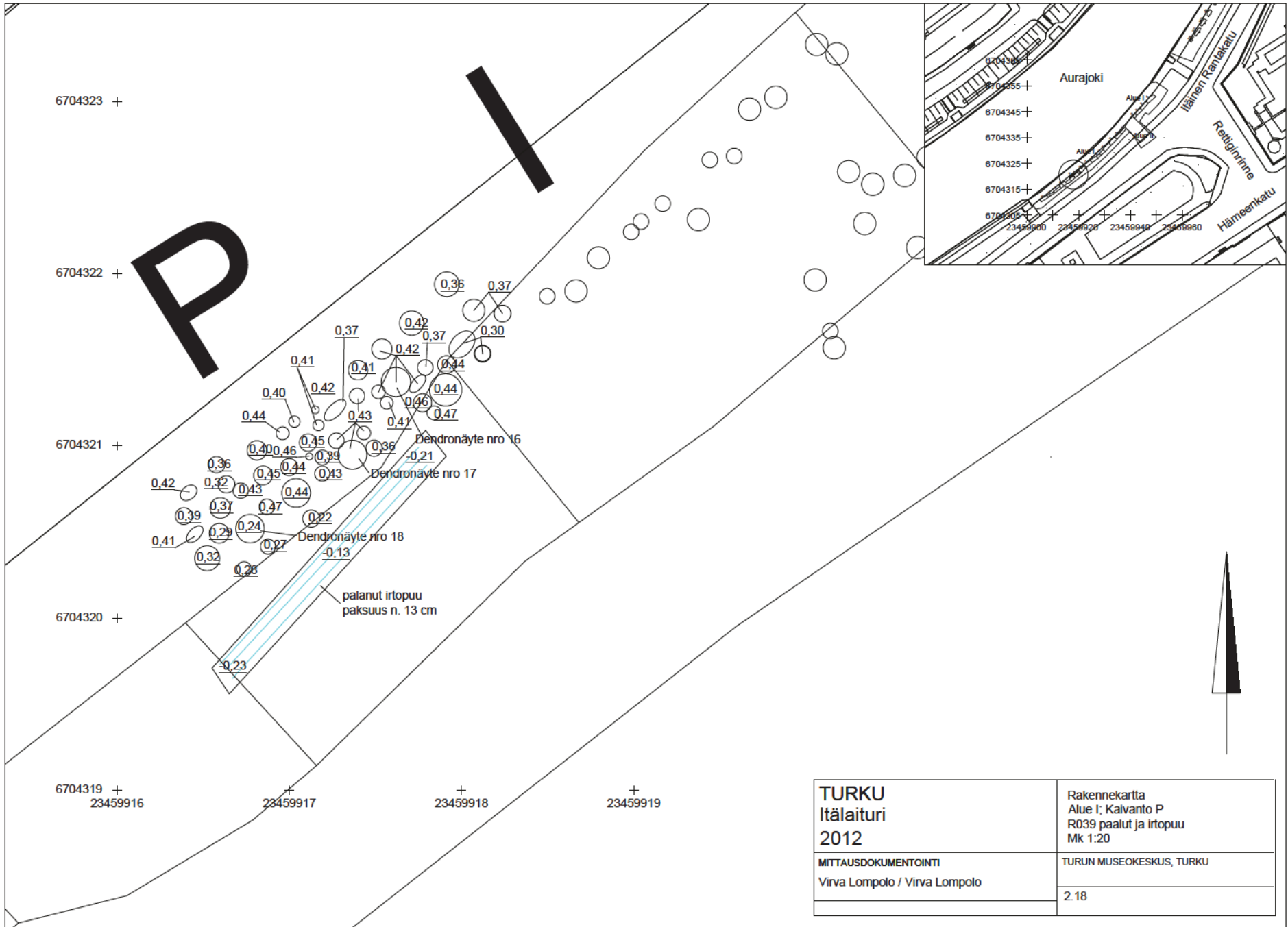
2.14

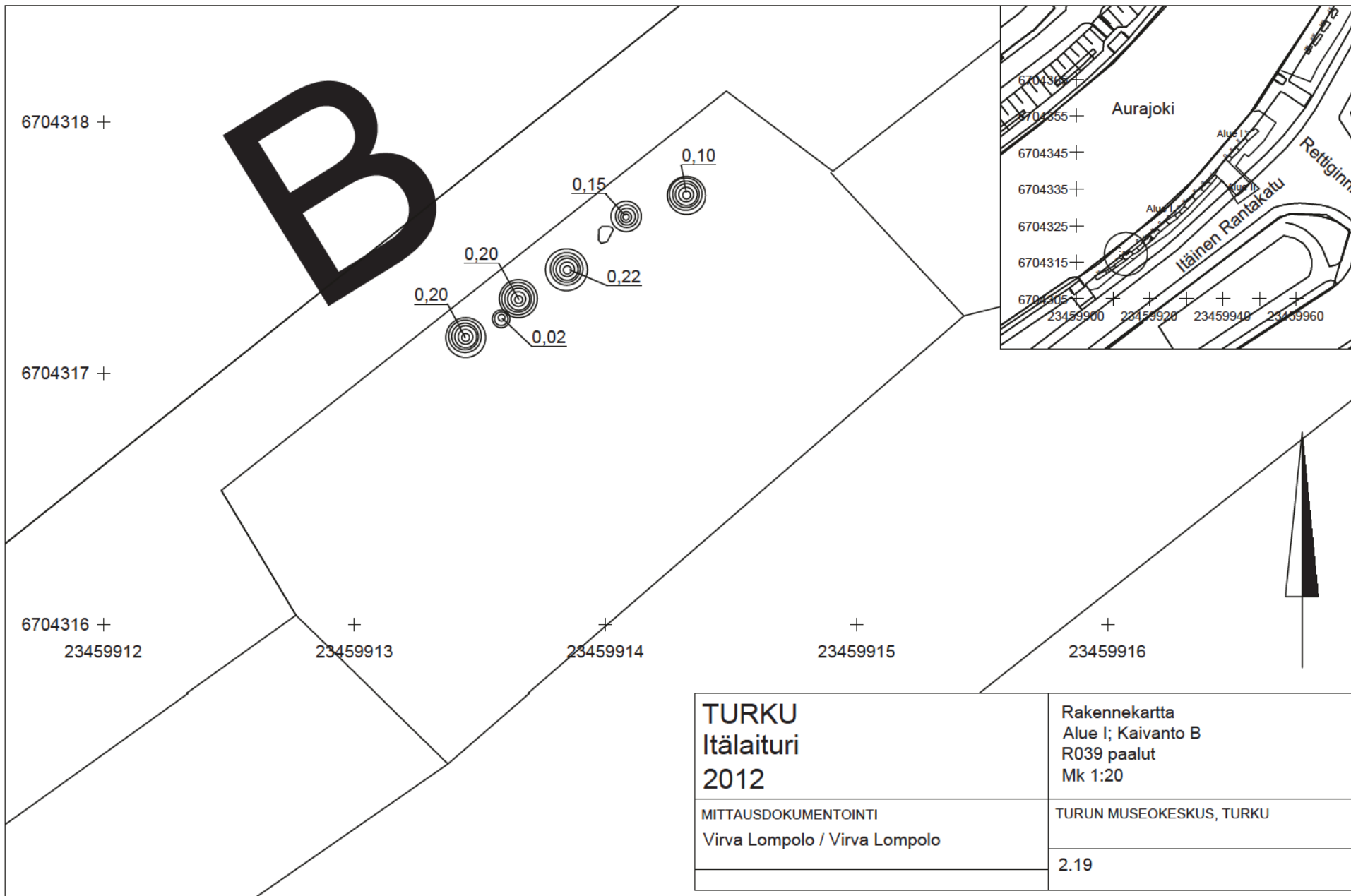

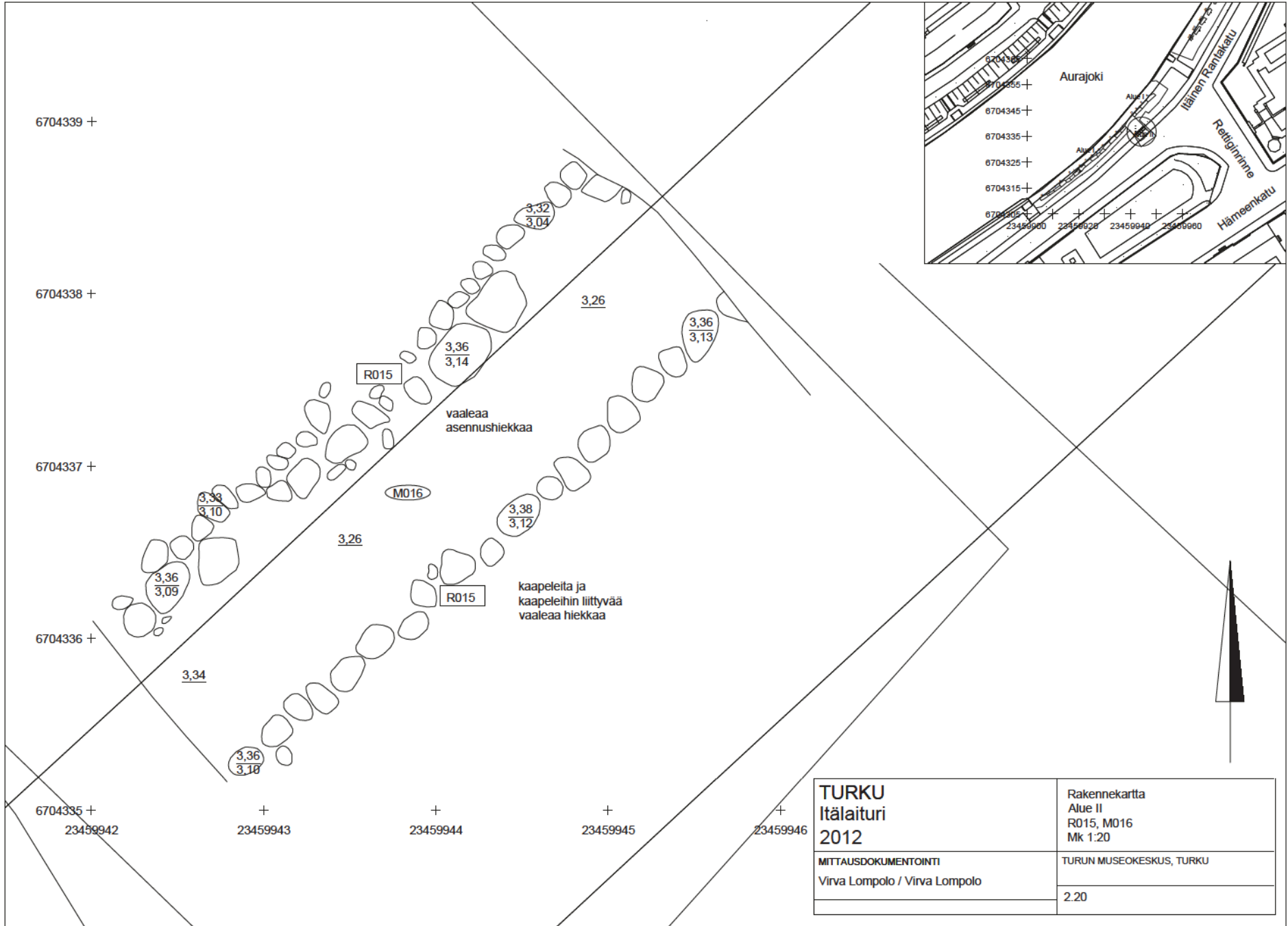

TURKU Itälaituri 2012	Rakennekartta Alue I; Kaivannot H ja I R105 paalut ja R039 paalut Mk 1:20
	TURUN MUSEOKESKUS, TURKU 2.17
MITTAUSDOKUMENTOINTI Virva Lompolo / Elina Saloranta, Virva Lompolo	

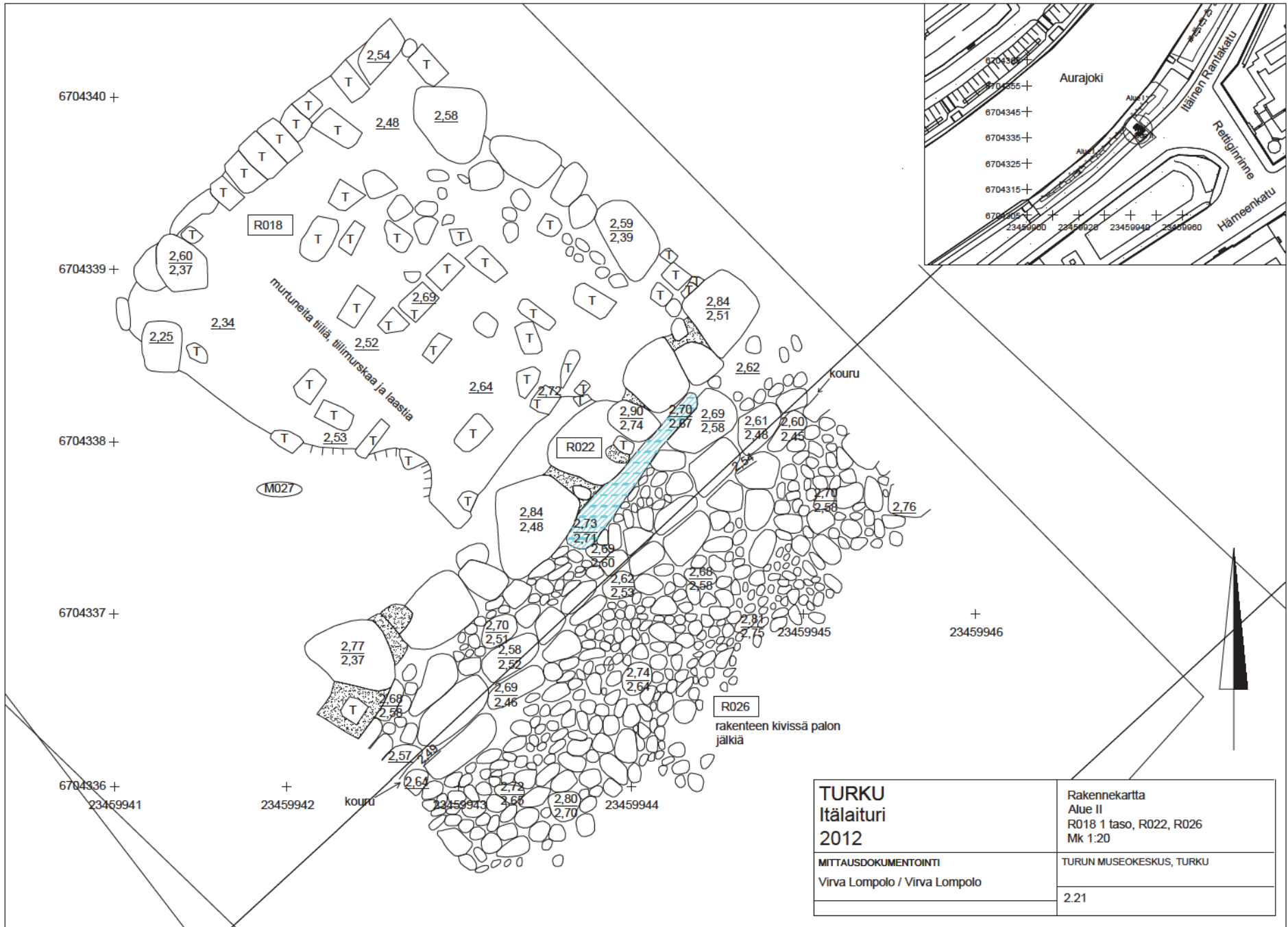

TURKU Itälaituri 2012	Rakennekartta Alue I; Kaivanto P R039 paalut ja irtopuu Mk 1:20
MITTAUSDOKUMENTOINTI Virva Lompolo / Virva Lompolo	TURUN MUSEOKESKUS, TURKU
	2.18

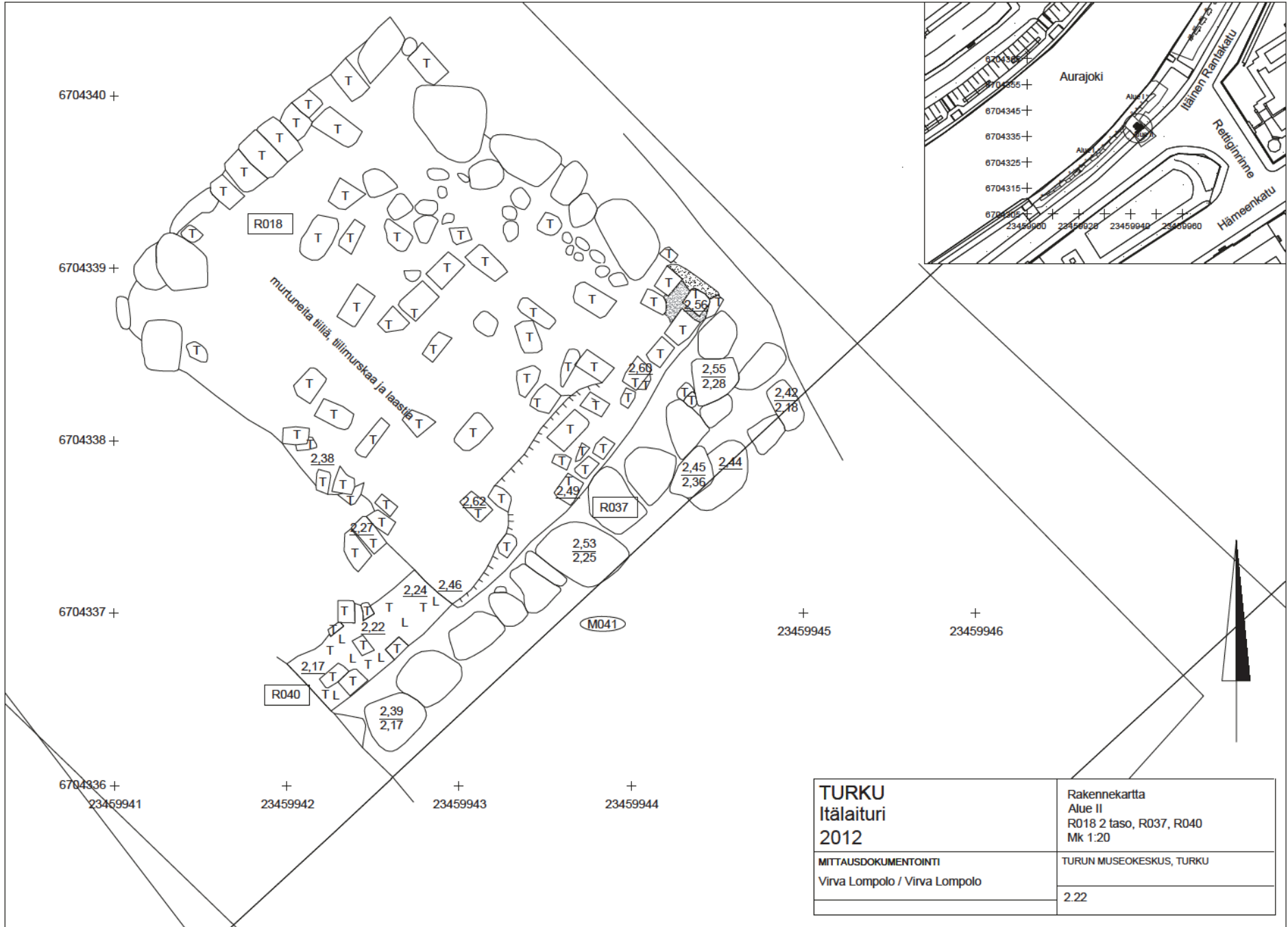

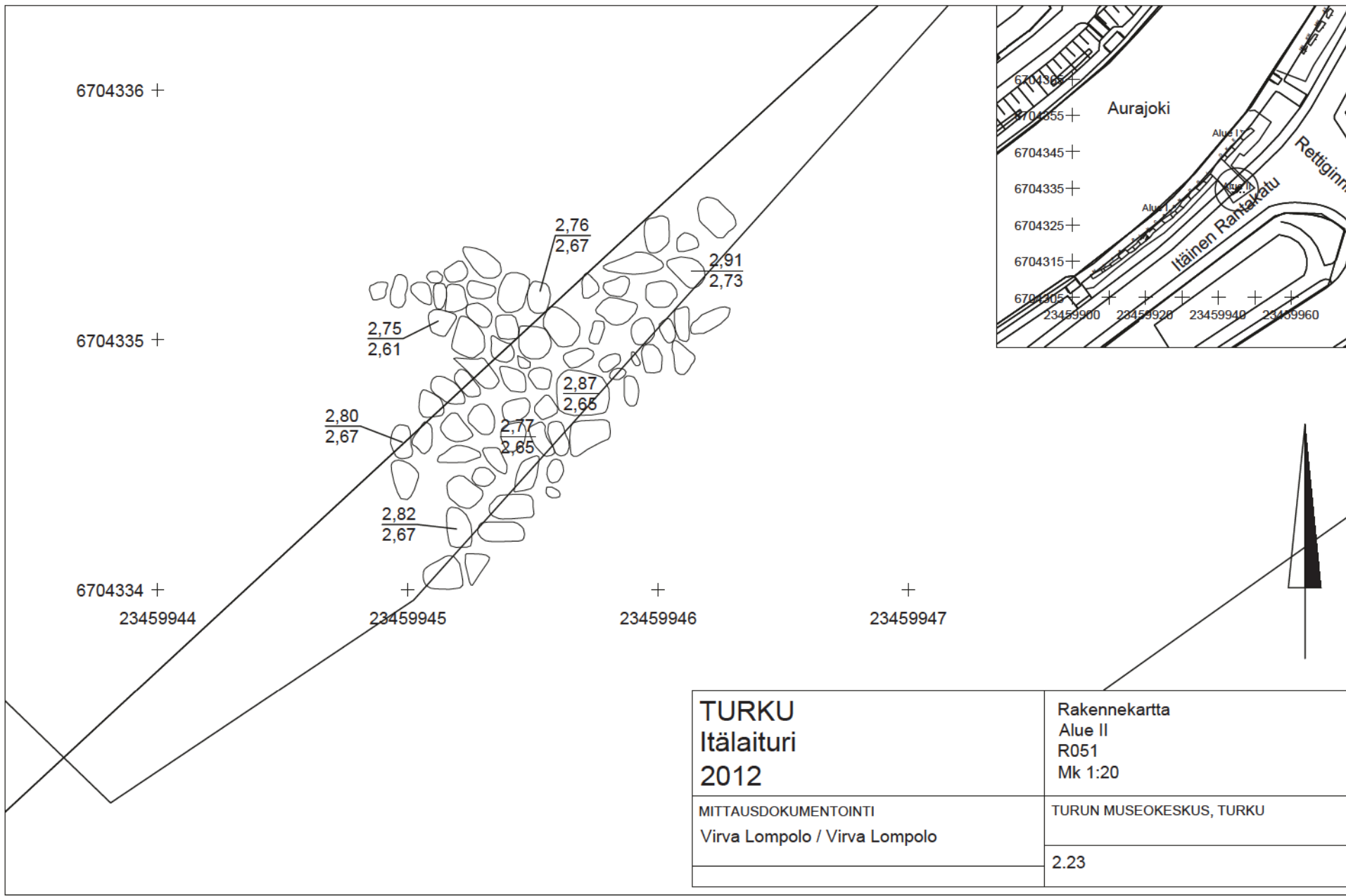
TURKU Itälaituri 2012	Rakennekartta Alue II R015, M016 Mk 1:20
	TURUN MUSEOKESKUS, TURKU
MITTAUSDOKUMENTOINTI Virva Lompolo / Virva Lompolo	2.20

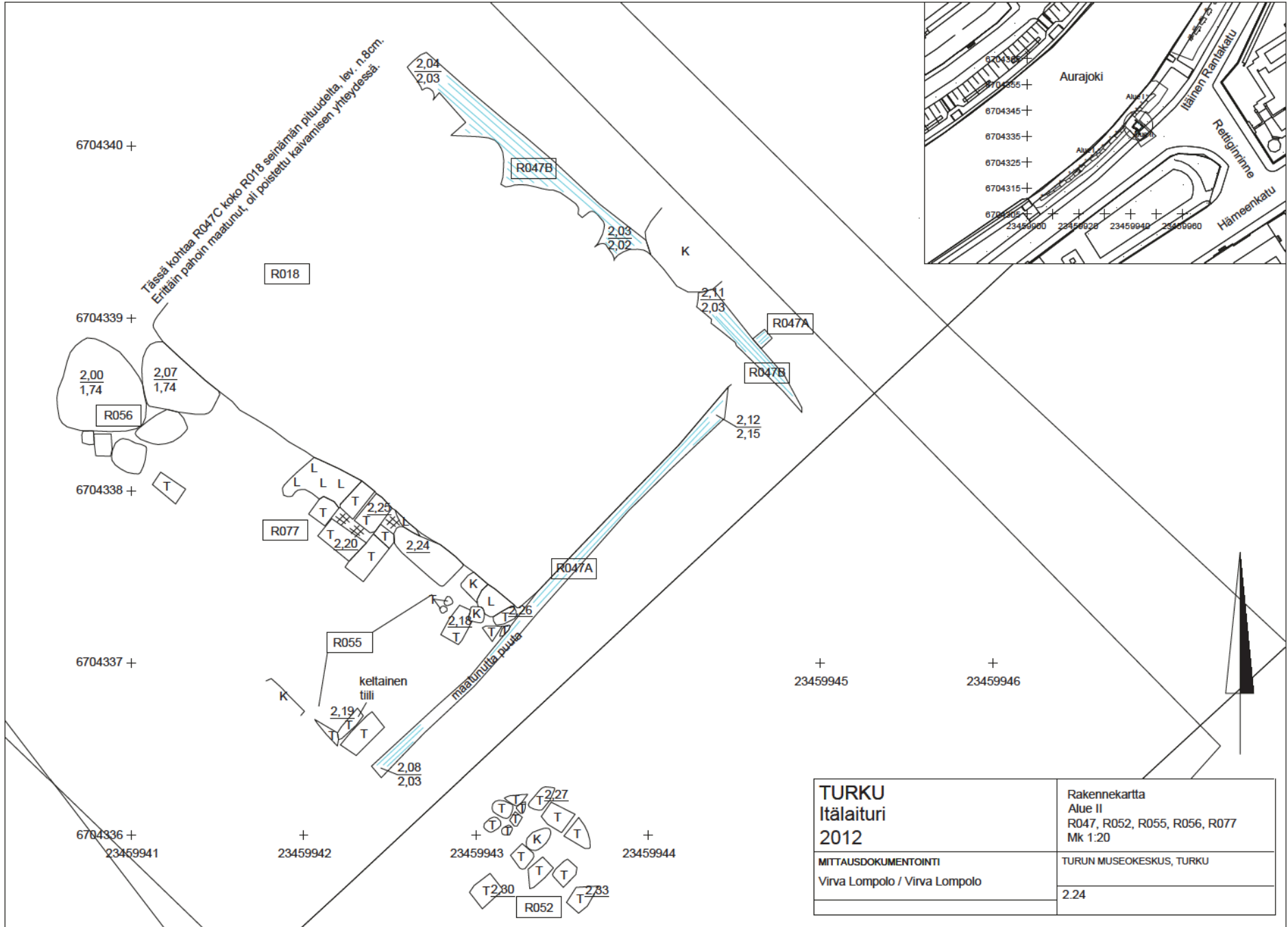
<p>TURKU Itälaituri 2012</p>	<p>Rakennekartta Alue II R018 1 taso, R022, R026 Mk 1:20</p>
<p>MITTAUSDOKUMENTOINTI Virva Lompolo / Virva Lompolo</p>	<p>TURUN MUSEOKESKUS, TURKU</p>
	<p>2.21</p>

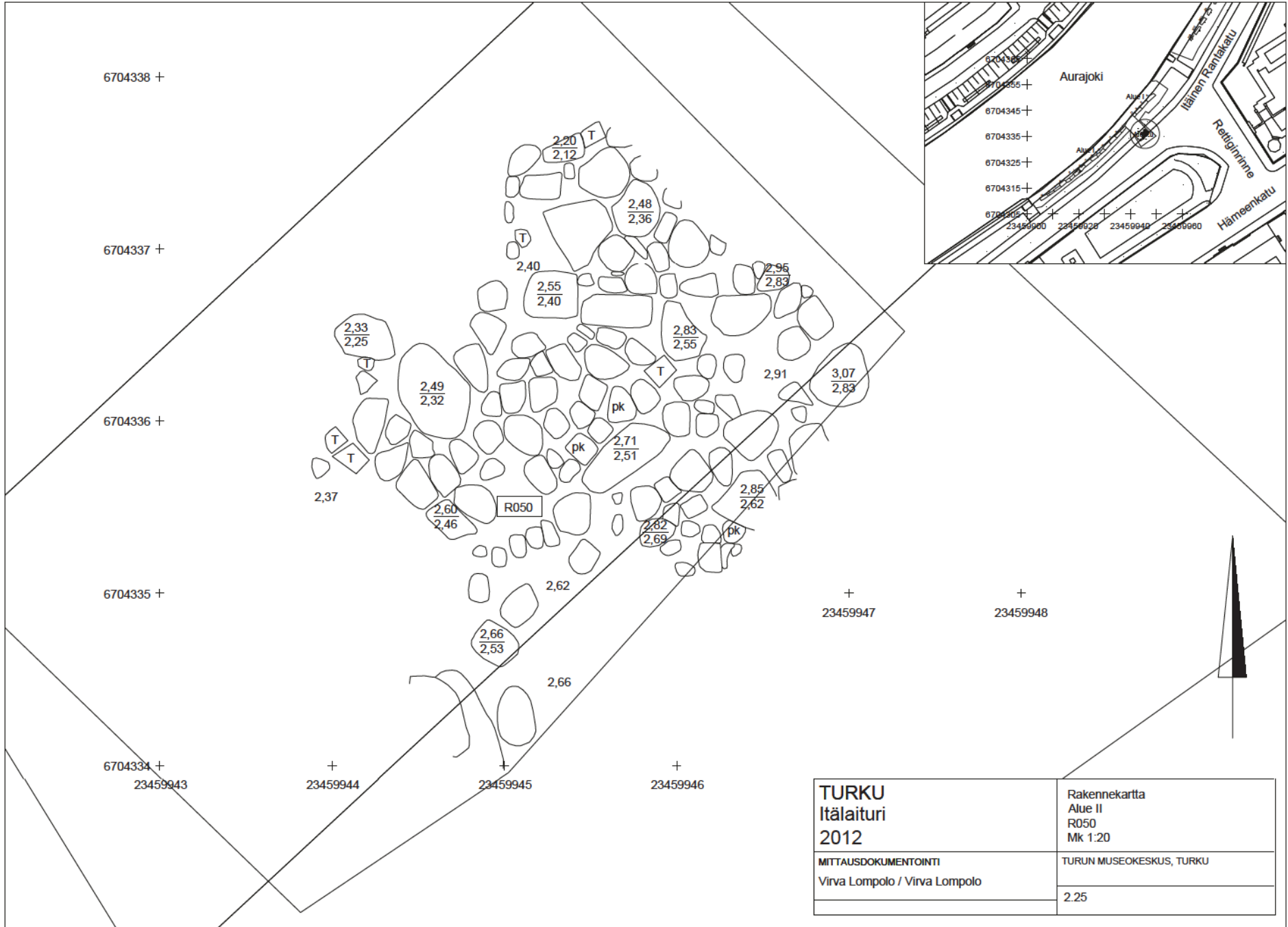
TURKU Itälaituri 2012	Rakennekartta Alue II R018 2 taso, R037, R040 Mk 1:20
MITTAUSDOKUMENTOINTI Virva Lompolo / Virva Lompolo	TURUN MUSEOKESKUS, TURKU
	2.22

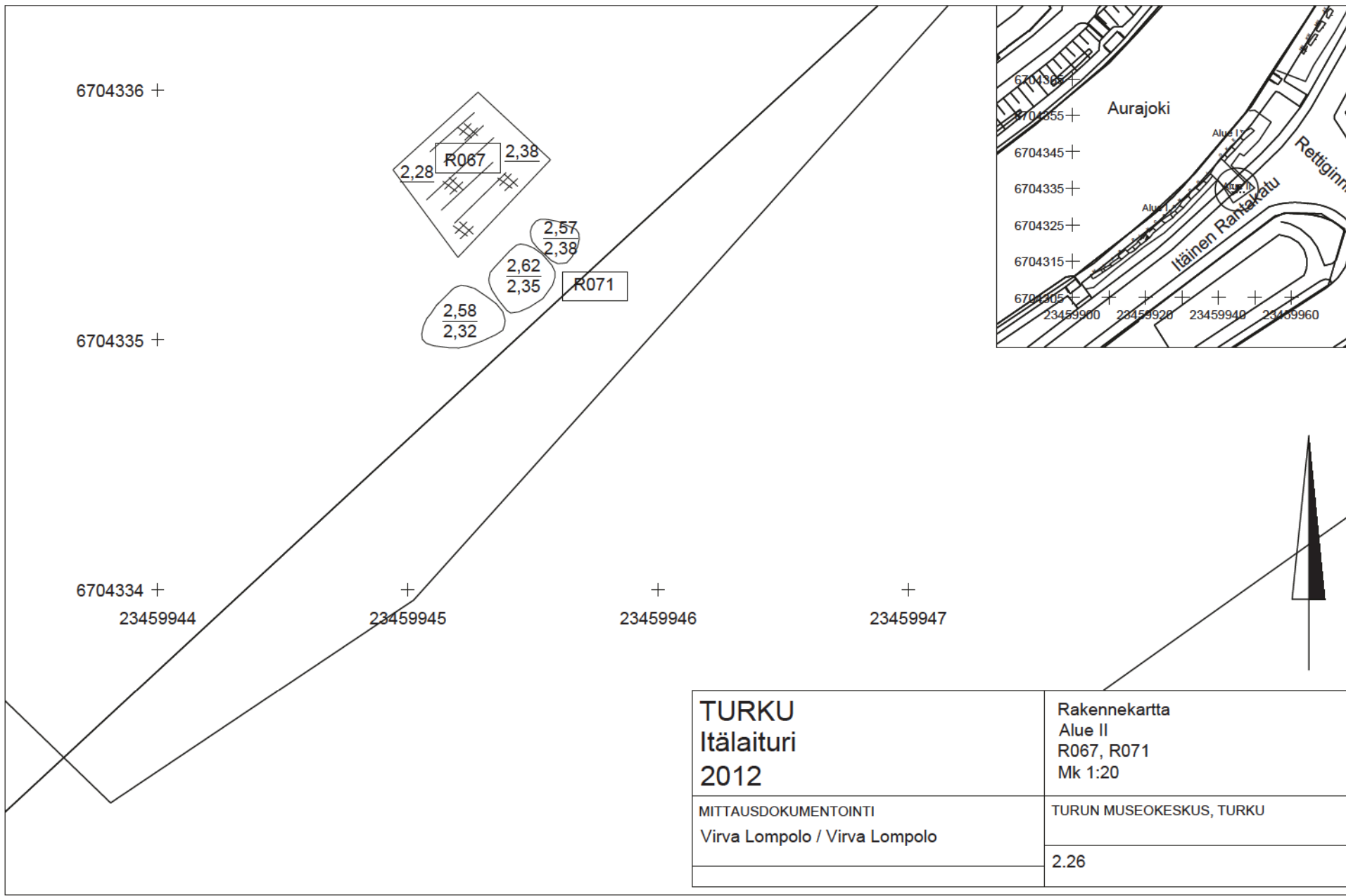
<p>TURKU Itälaituri 2012</p>	<p>Rakennekartta Alue II R051 Mk 1:20</p>
<p>MITTAUSDOKUMENTOINTI Virva Lompolo / Virva Lompolo</p>	<p>TURUN MUSEOKESKUS, TURKU</p>
	<p>2.23</p>

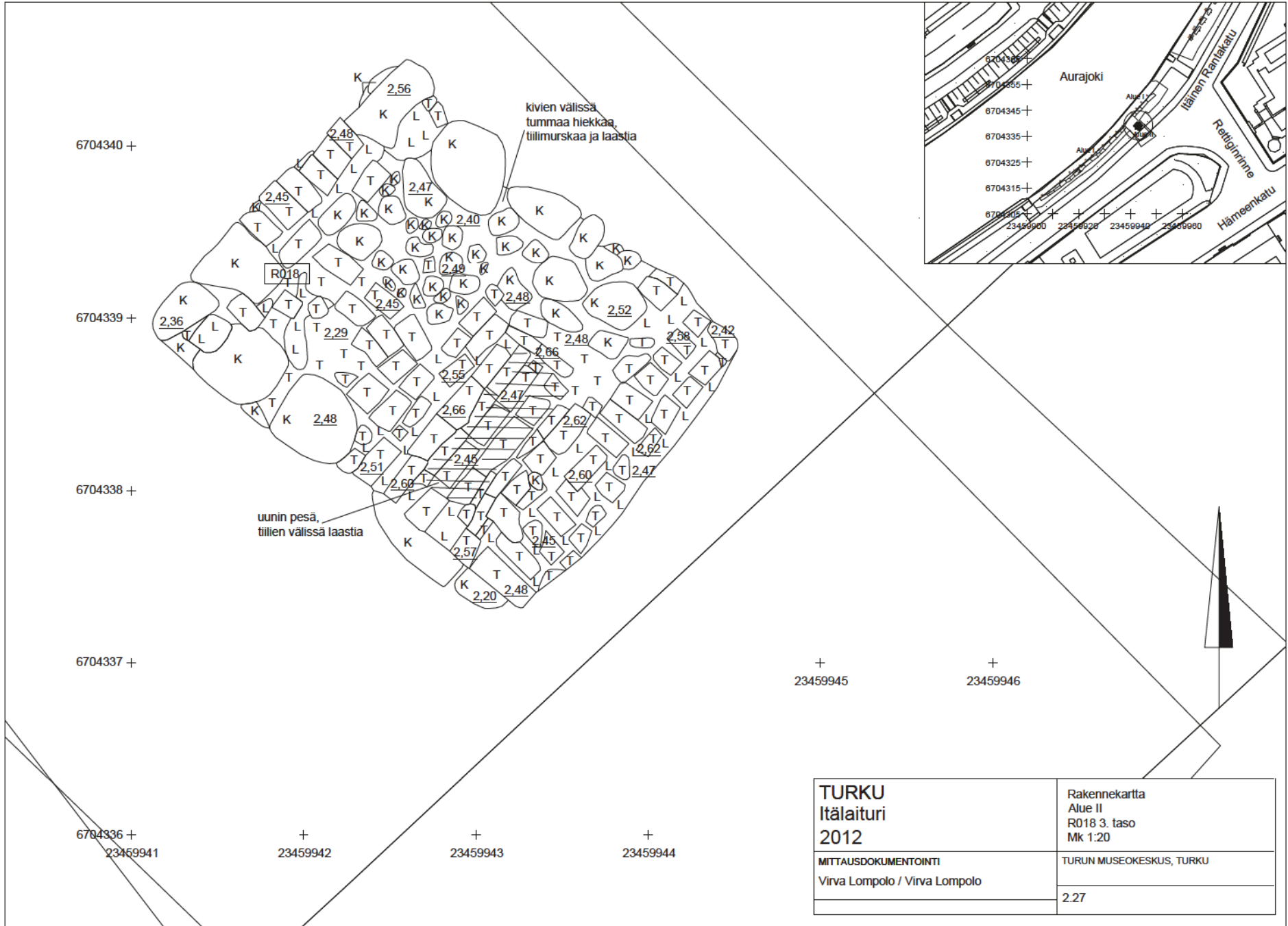
TURKU Itälaituri 2012	Rakennekartta Alue II R047, R052, R055, R056, R077 Mk 1:20
MITTAUSDOKUMENTOINTI Virva Lompolo / Virva Lompolo	TURUN MUSEOKESKUS, TURKU
	2.24

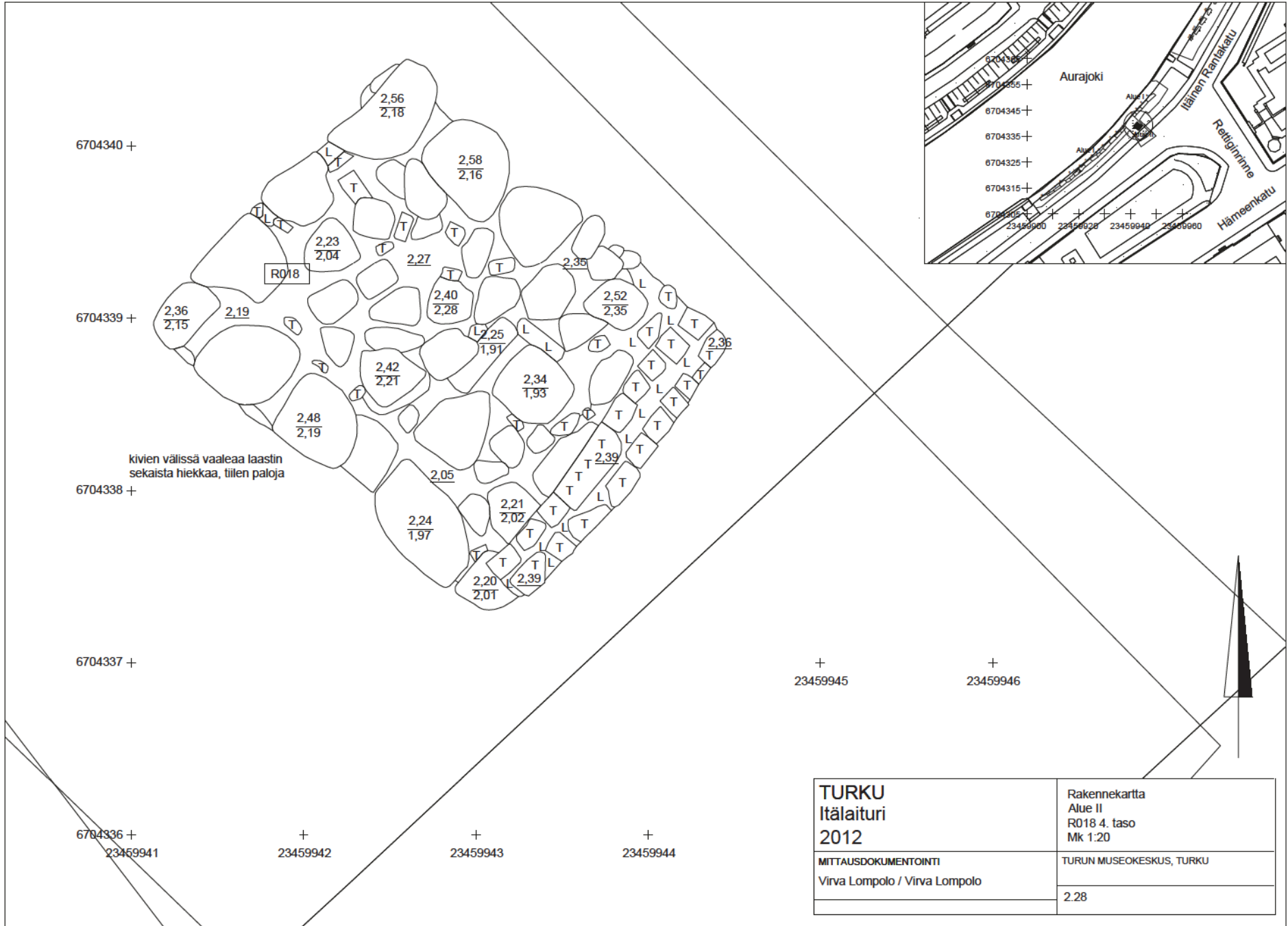
TURKU Itälaituri 2012	Rakennekartta Alue II R050 Mk 1:20
MITTAUSDOKUMENTOINTI Virva Lompolo / Virva Lompolo	TURUN MUSEOKESKUS, TURKU
	2.25

<p>TURKU Itälaituri 2012</p>	<p>Rakennekartta Alue II R067, R071 Mk 1:20</p>
<p>MITTAUSDOKUMENTOINTI Virva Lompolo / Virva Lompolo</p>	<p>TURUN MUSEOKESKUS, TURKU</p>
	<p>2.26</p>

TURKU Itälaituri 2012	Rakennekartta Alue II R018 3. taso Mk 1:20
MITTAUSDOKUMENTOINTI Virva Lompola / Virva Lompola	TURUN MUSEOKESKUS, TURKU
	2.27

6704340 +

6704339 +

6704338 +

6704337 +

6704336 +

kivien välissä vaaleaa laastin
sekaista hiekkaa, tiilen paloja

23459941

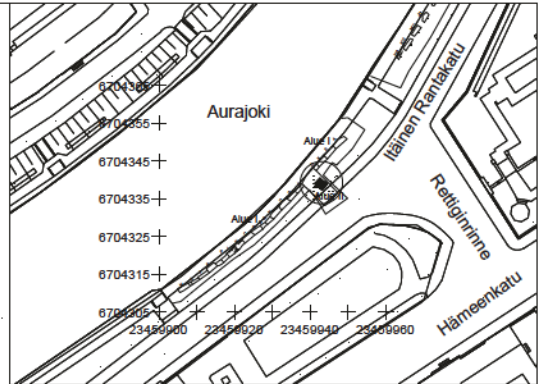
23459942

23459943

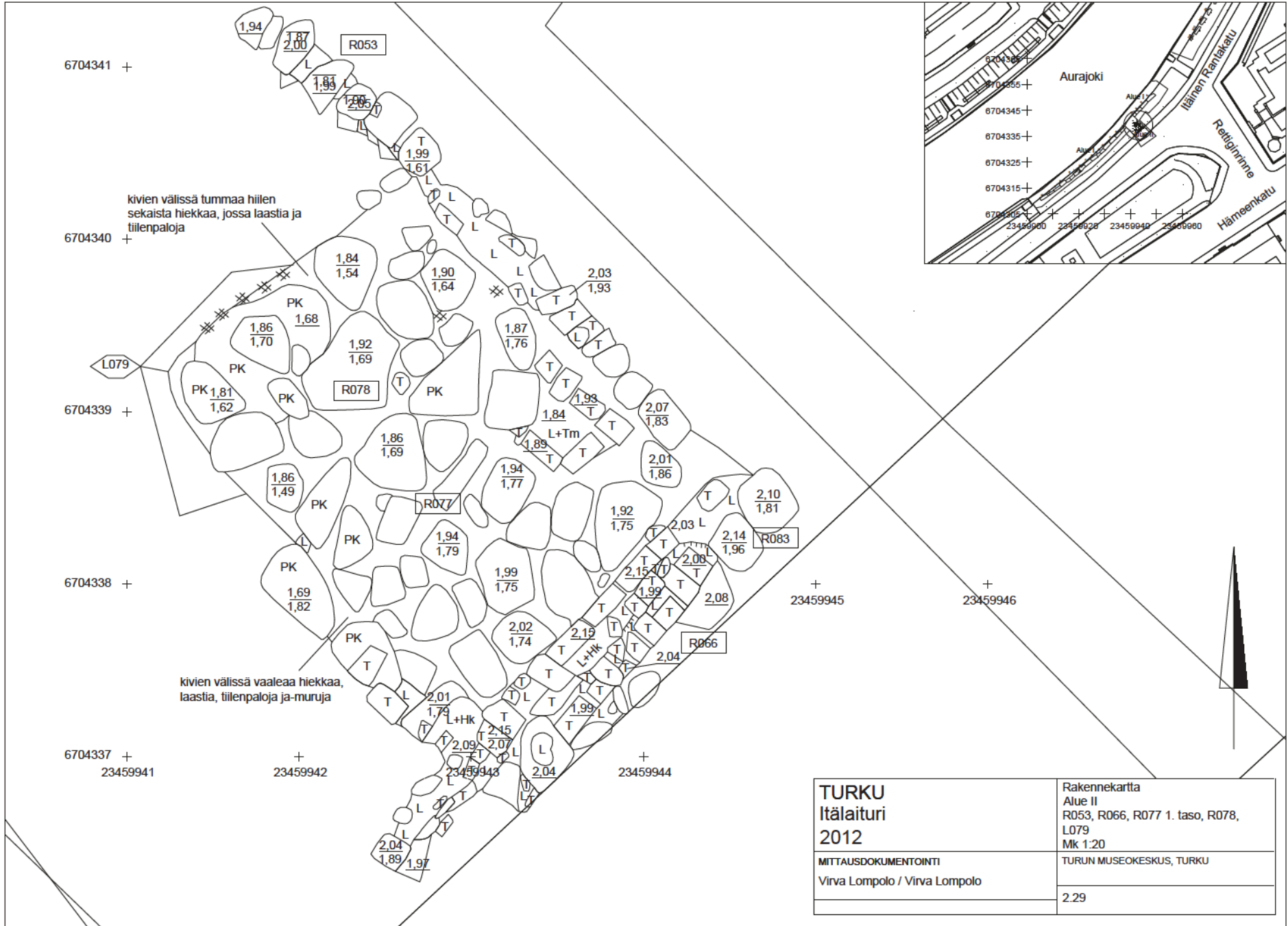
23459944

+
23459945

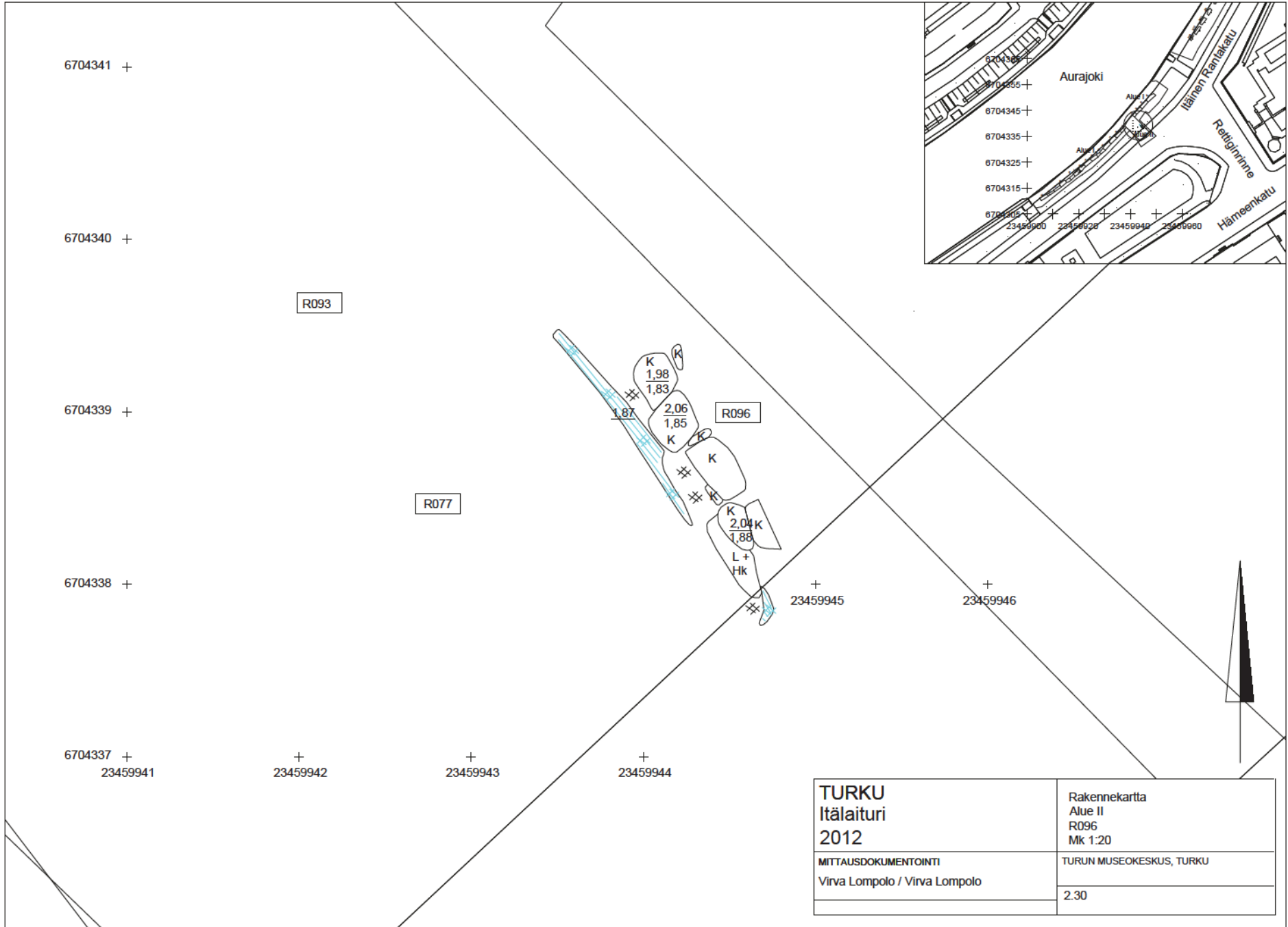
+
23459946

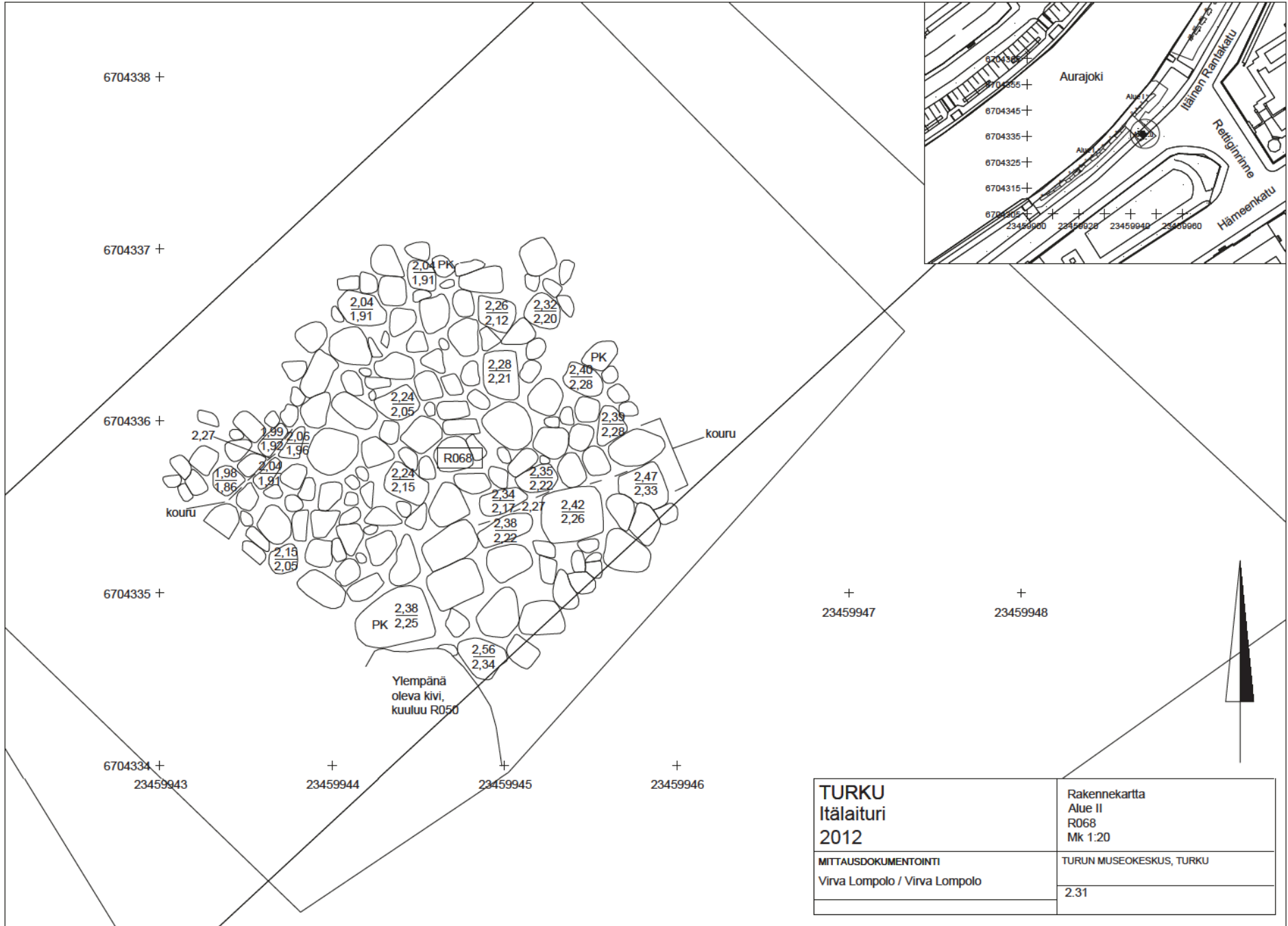
TURKU Itälaituri 2012	Rakennekartta Alue II R018 4. taso Mk 1:20
	TURUN MUSEOKESKUS, TURKU
MITTAUSDOKUMENTOINTI Virva Lompolo / Virva Lompolo	2.28

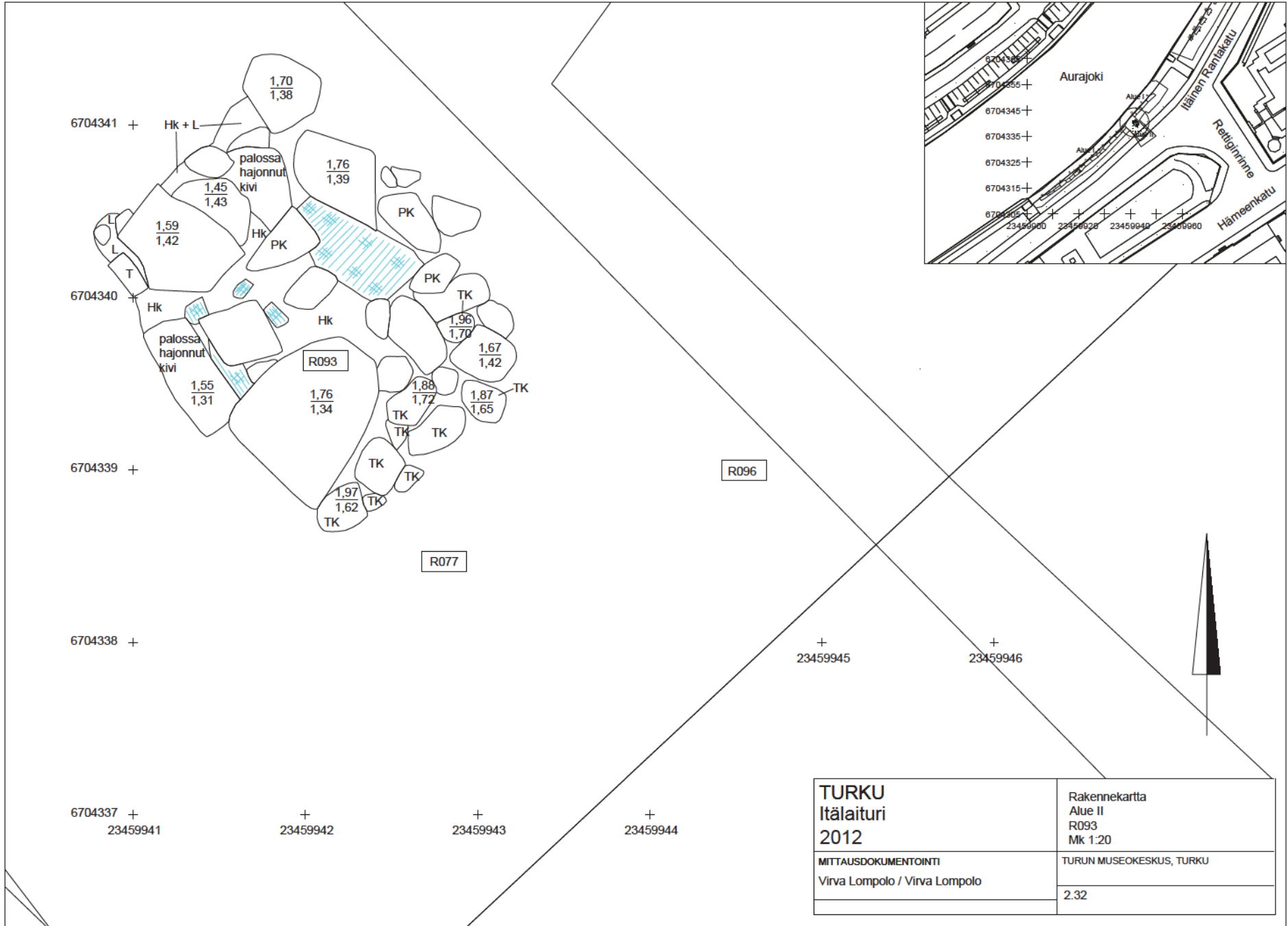
TURKU Itälaituri 2012	Rakennekartta Alue II R053, R066, R077 1. taso, R078, L079 Mk 1:20
	TURUN MUSEOKESKUS, TURKU
MITTAUSDOKUMENTOINTI Virva Lompola / Virva Lompola	2.29

TURKU Itälaituri 2012	Rakennekartta Alue II R096 Mk 1:20
MITTAUSDOKUMENTOINTI Virva Lompolo / Virva Lompolo	TURUN MUSEOKESKUS, TURKU
	2.30

<p>TURKU Itälaituri 2012</p>	<p>Rakennekartta Alue II R068 Mk 1:20</p>
<p>MITTAUSDOKUMENTOINTI Virva Lompolo / Virva Lompolo</p>	<p>TURUN MUSEOKESKUS, TURKU</p>
	<p>2.31</p>

6704341 +

Hk + L

1.70
1.38

palossa
hajonnut
kivi

1.76
1.39

1.45
1.43

PK

1.59
1.42

Hk

PK

PK

6704340 +

Hk

1.55
1.31

palossa
hajonnut
kivi

R093

1.76
1.34

TK

1.88
1.72

1.67
1.42

1.87
1.65

TK

6704339 +

TK

TK

TK

1.97
1.62

TK

6704338 +

6704337 +

23459941

+

23459942

+

23459943

+

23459944

23459945

23459946

R096

R077

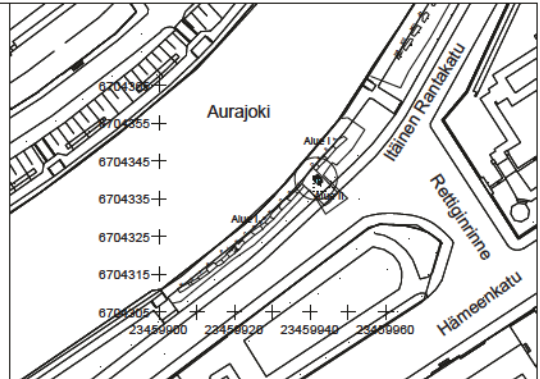
TURKU
Itälaituri
2012

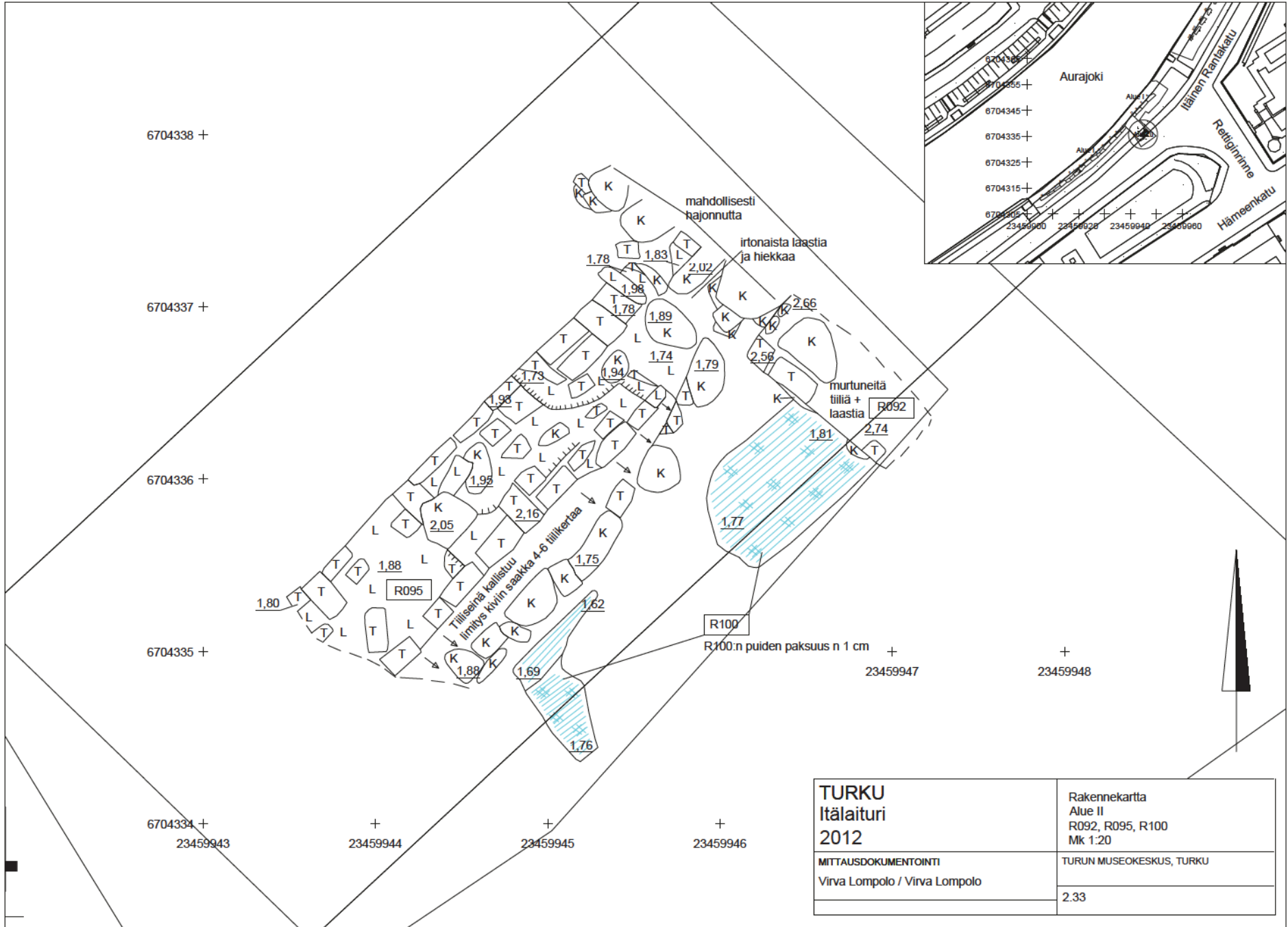
MITTAUSDOKUMENTOINTI
Virva Lompola / Virva Lompola

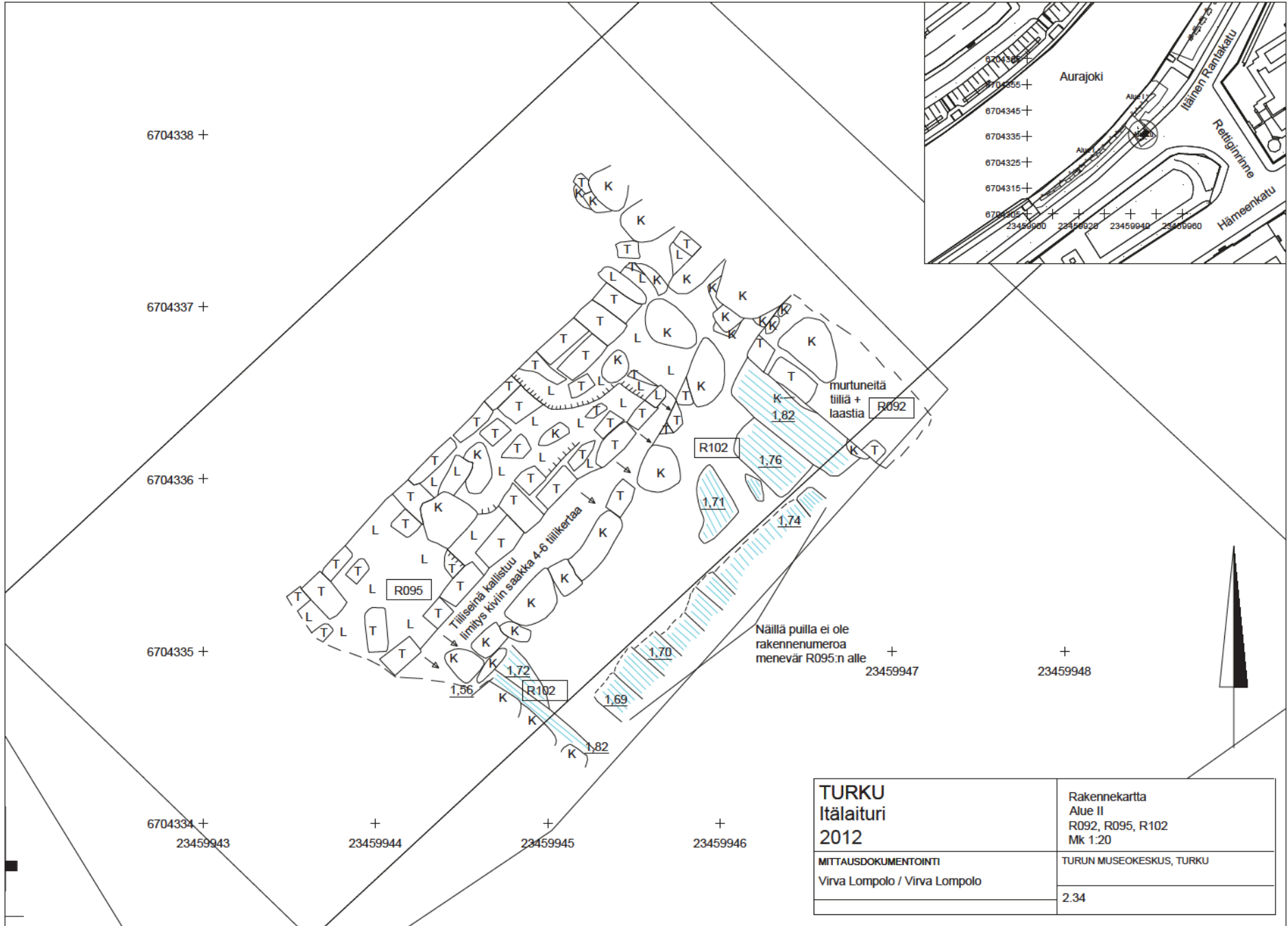
Rakennekartta
Alue II
R093
Mk 1:20

TURUN MUSEOKESKUS, TURKU

2.32

6704338 +

6704337 +

6704336 +

6704335 +

6704334 +
23459943

+
23459944

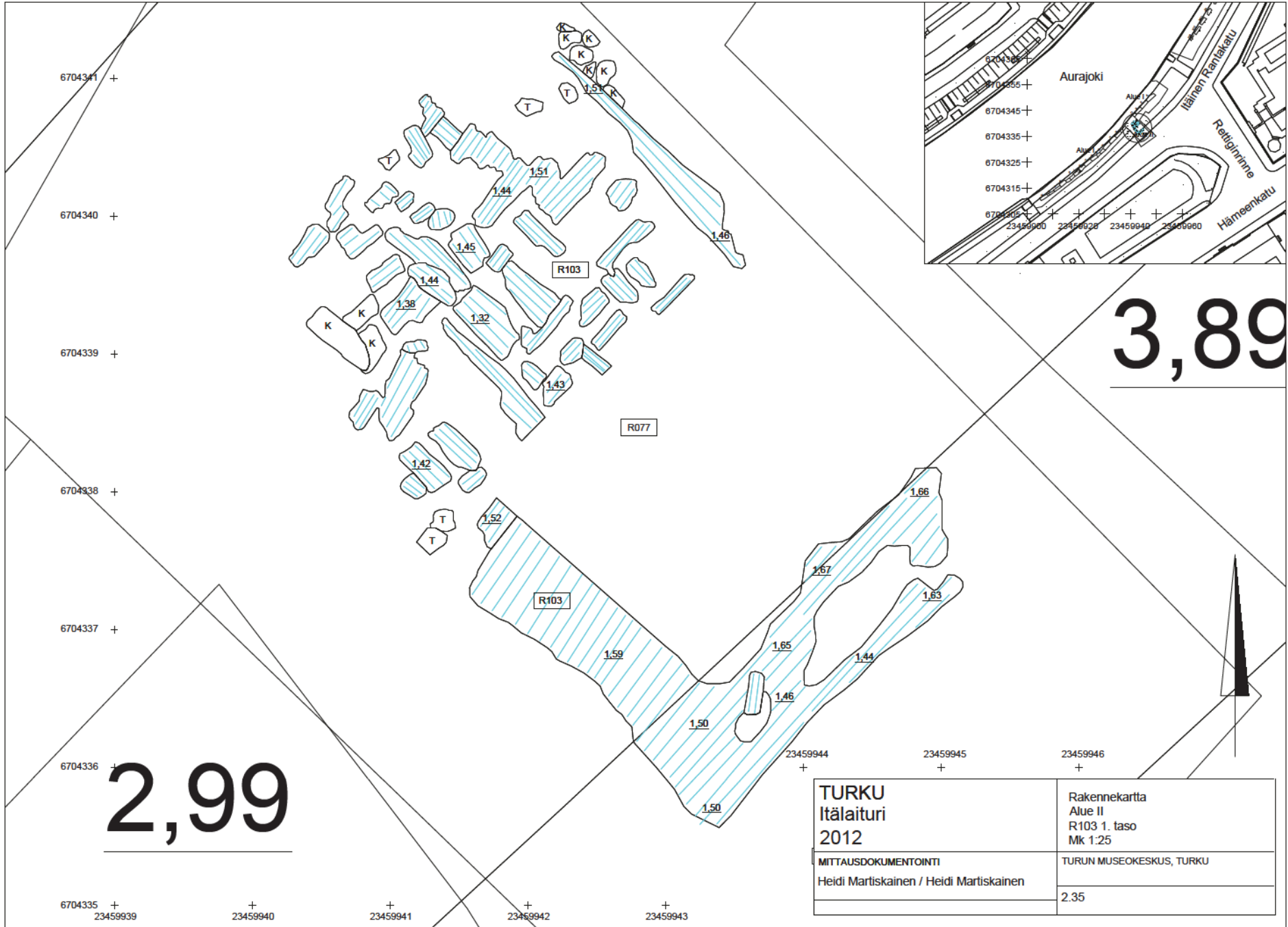
+
23459945

+
23459946

+
23459947

+
23459948

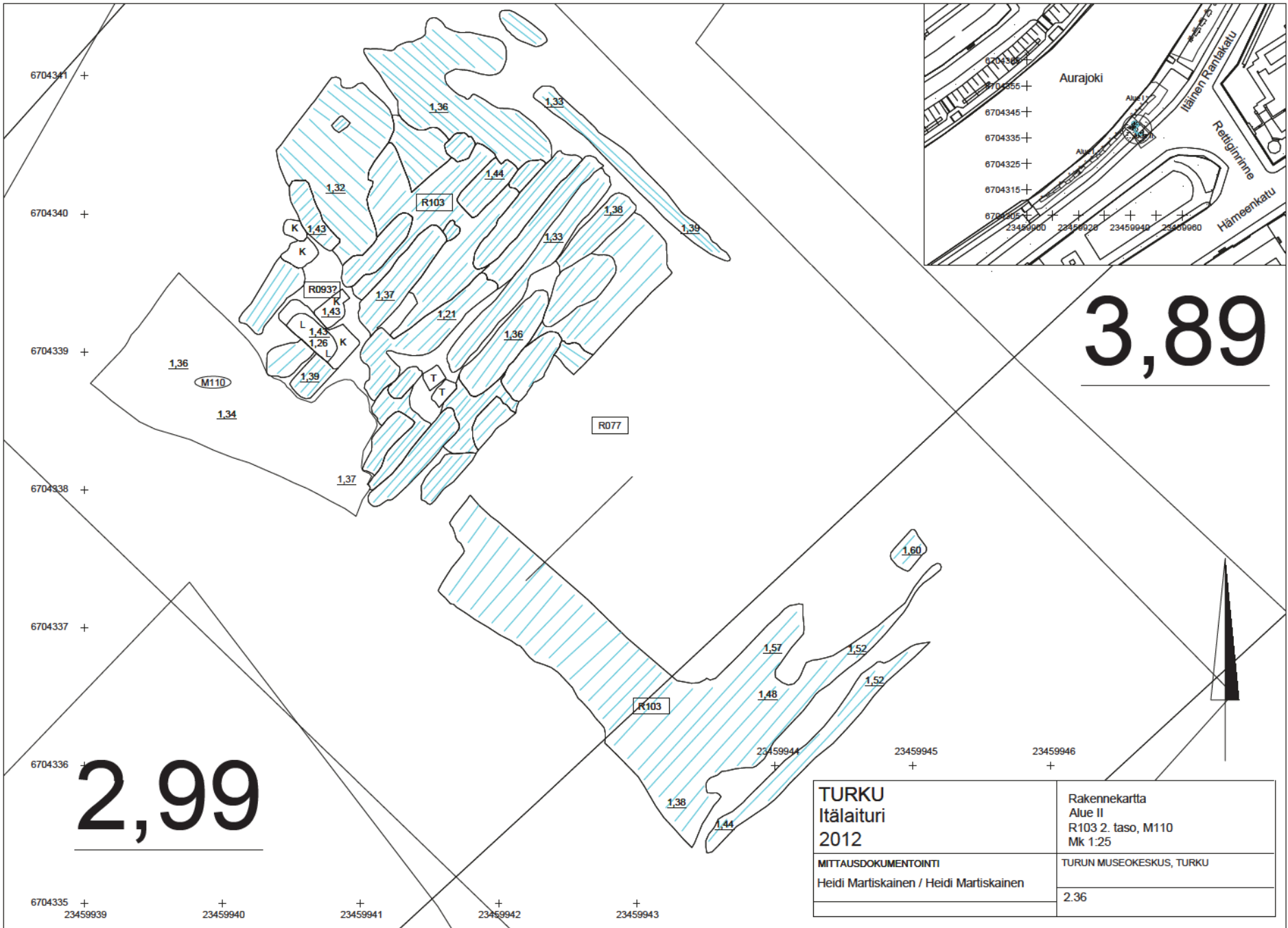
<p>TURKU Itälaituri 2012</p>	<p>Rakennekartta Alue II R092, R095, R102 Mk 1:20</p>
<p>MITTAUSDOKUMENTOINTI Virva Lompolo / Virva Lompolo</p>	<p>TURUN MUSEOKESKUS, TURKU</p>
<p></p>	<p>2.34</p>

3,89

2,99

<p>TURKU Itälaituri 2012</p>	<p>Rakennekartta Alue II R103 1. taso Mk 1:25</p>
<p>MITTAUSDOKUMENTOINTI Heidi Martiskainen / Heidi Martiskainen</p>	<p>TURUN MUSEOKESKUS, TURKU</p>
	<p>2.35</p>

3,89

2,99

TURKU Itälaituri 2012	Rakennekartta Alue II R103 2. taso, M110 Mk 1:25
MITTAUSDOKUMENTOINTI Heidi Martiskainen / Heidi Martiskainen	TURUN MUSEOKESKUS, TURKU
	2.36

6704341 +

6704340 +

6704339 +

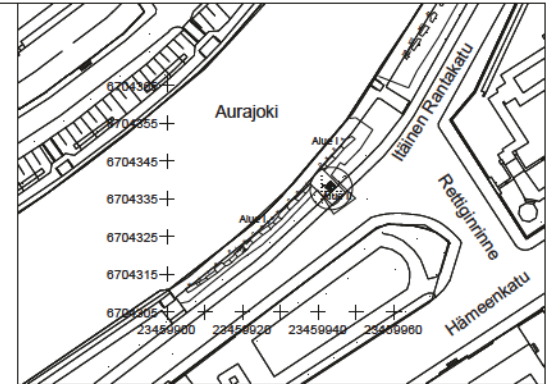
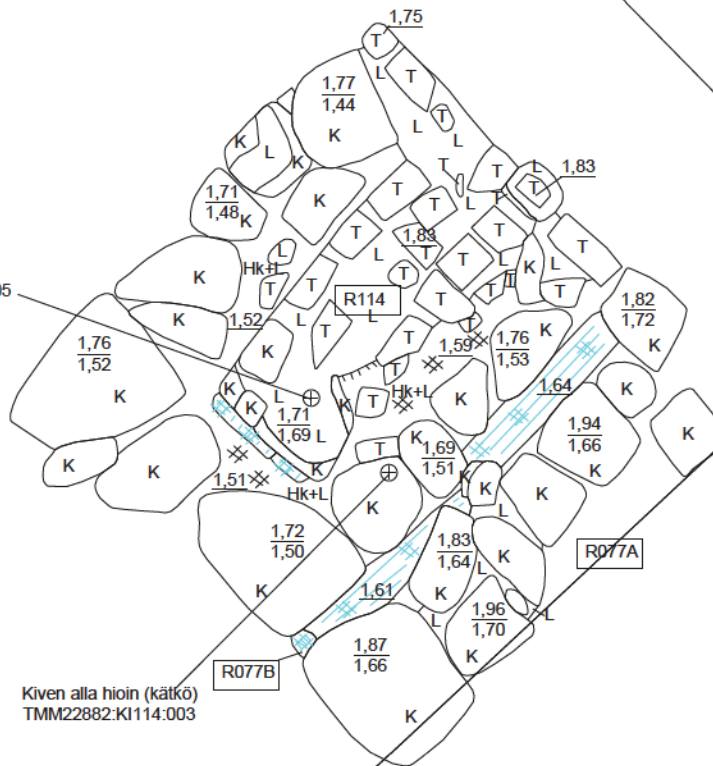
6704338 +

6704337 +

6704336 +

Kiven alla hioin (kätkö)
TMM22882:K1114:002 ja 005
(ks.myös 2.39)

Kiven alla hioin (kätkö)
TMM22882:K1114:003

+
23459945

+
23459946

+
23459942

+
23459943

+
23459944

TURKU
Itälaituri
2012

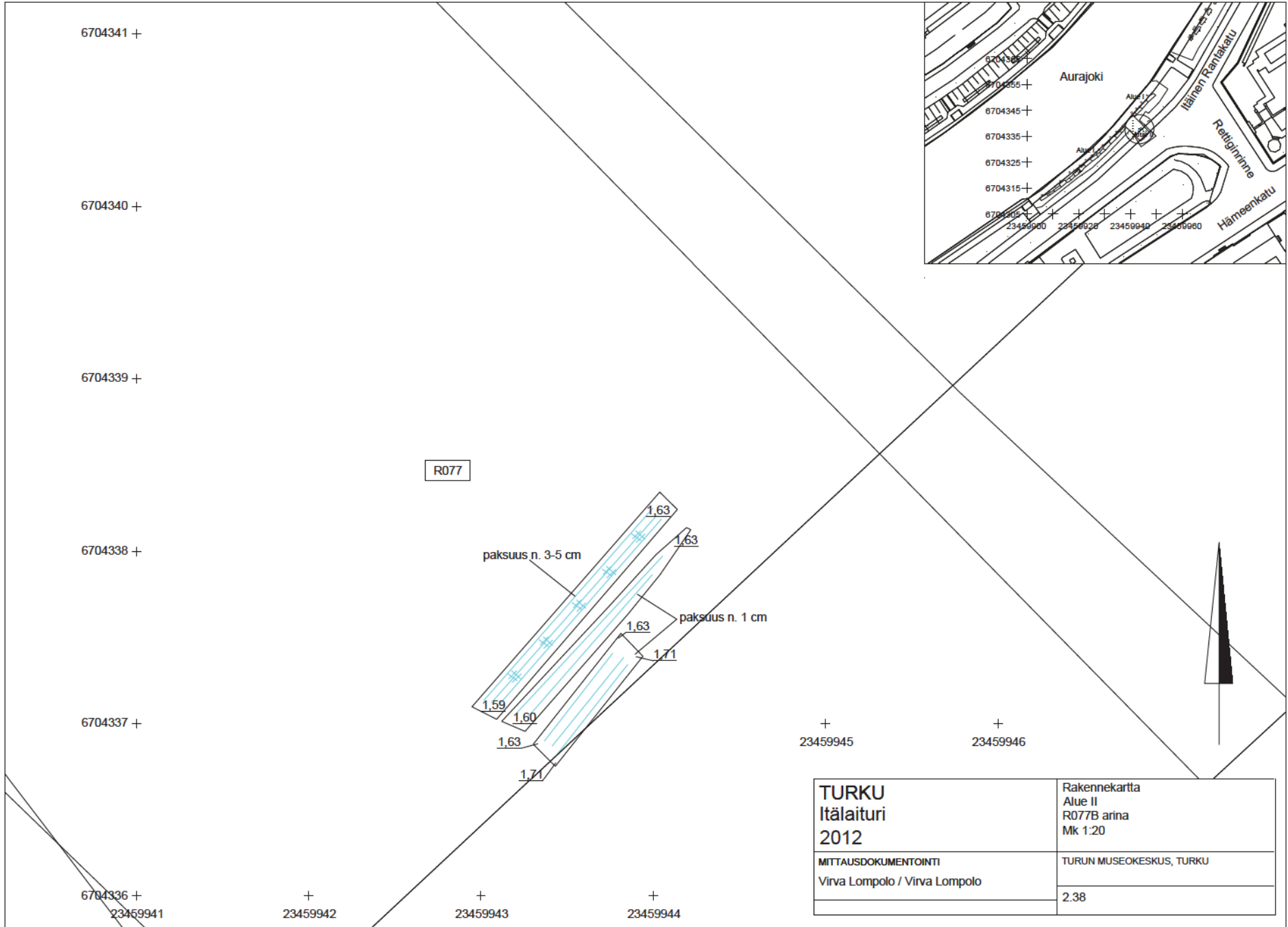
MITTAUSDOKUMENTOINTI
Virva Lompolo / Virva Lompolo

Rakennekartta
Alue II
R077 2 taso, R077B, R114
Mk 1:20

TURUN MUSEOKESKUS, TURKU

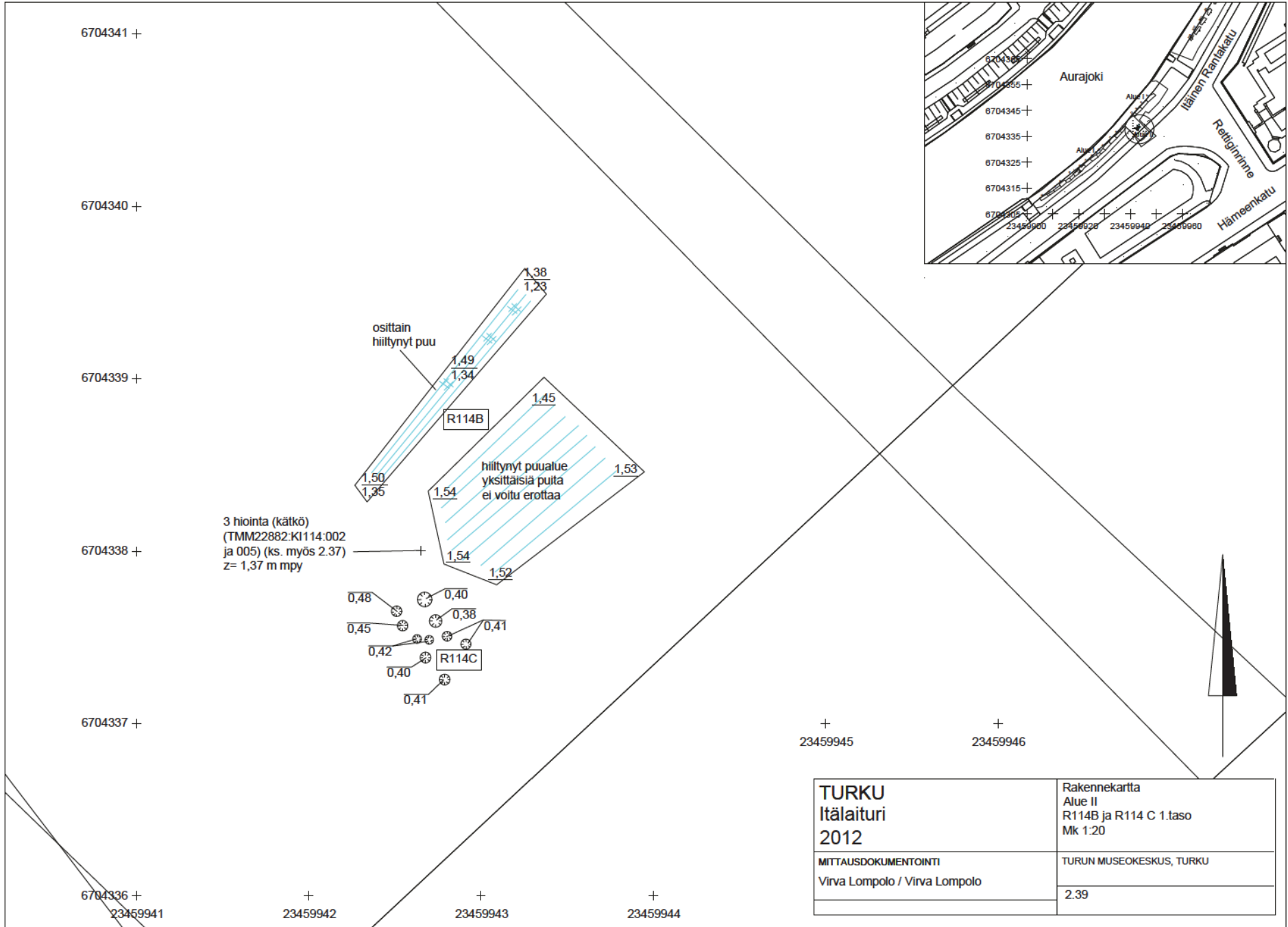
2.37

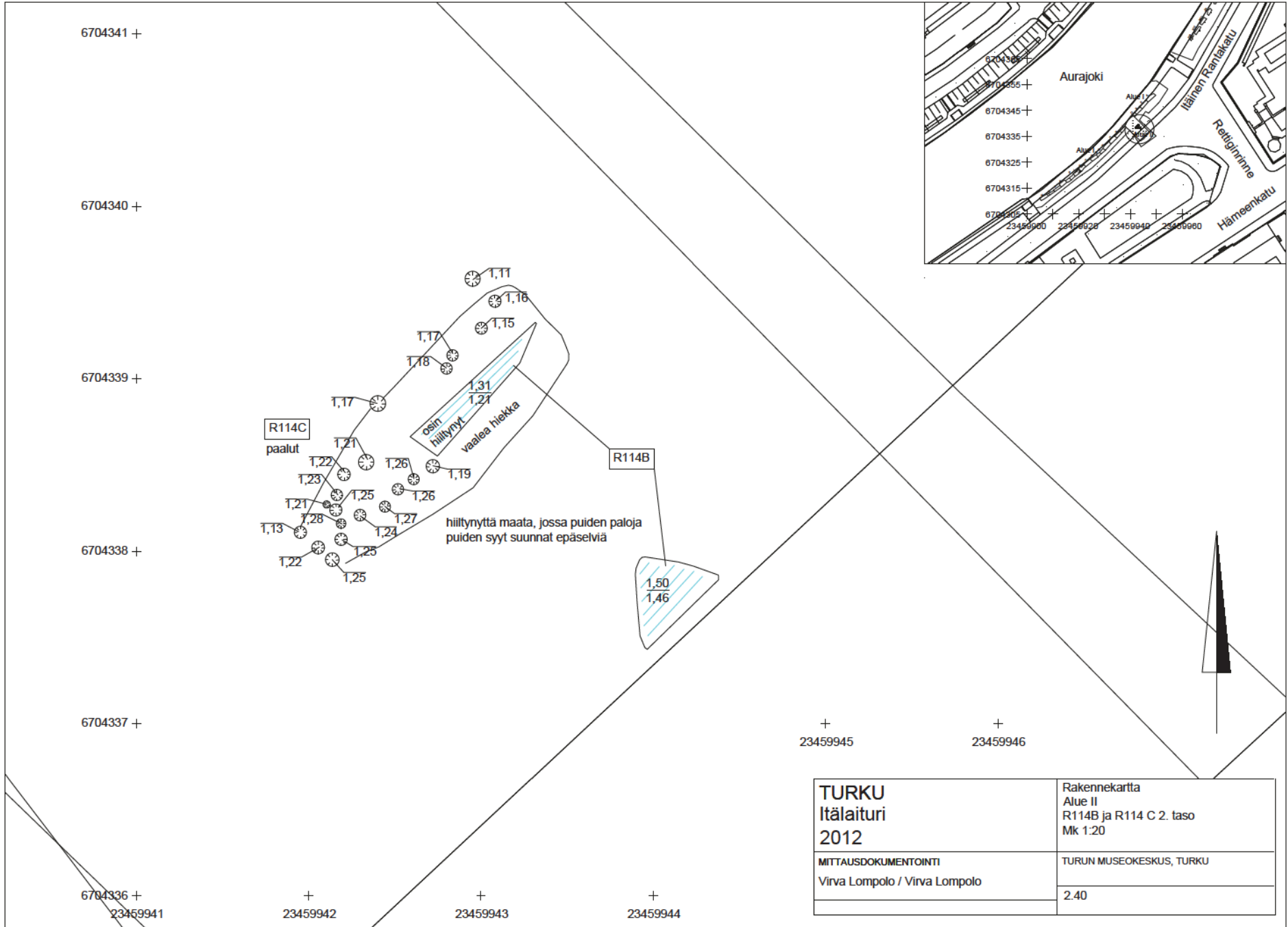

R077

TURKU Itälaituri 2012	Rakennekartta Alue II R077B arina Mk 1:20
MITTAUSDOKUMENTOINTI Virva Lompola / Virva Lompola	TURUN MUSEOKESKUS, TURKU
	2.38

TURKU Itälaituri 2012	Rakennekartta Alue II R114B ja R114 C 1.taso Mk 1:20
	TURUN MUSEOKESKUS, TURKU
MITTAUSDOKUMENTOINTI Virva Lompolo / Virva Lompolo	2.39

6704341 +

6704340 +

6704339 +

6704338 +

6704337 +

6704336 +

23459941

+

23459942

+

23459943

+

23459944

+
23459945

+
23459946

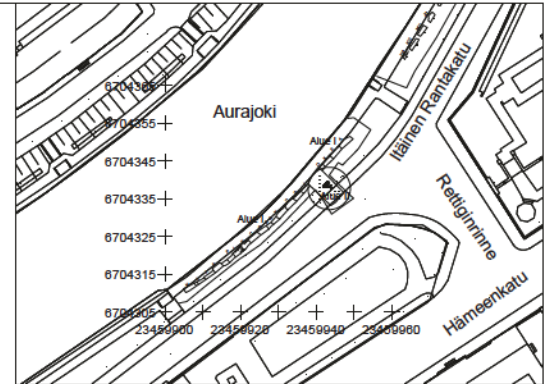
TURKU
Itälaituri
2012

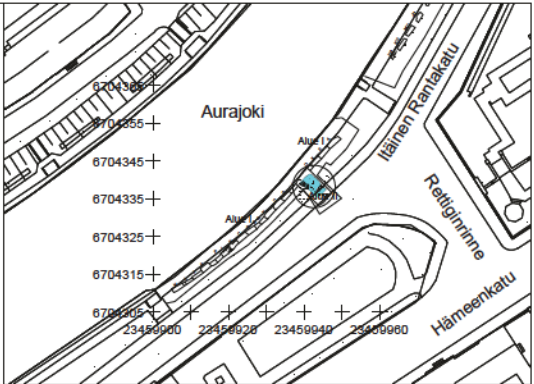
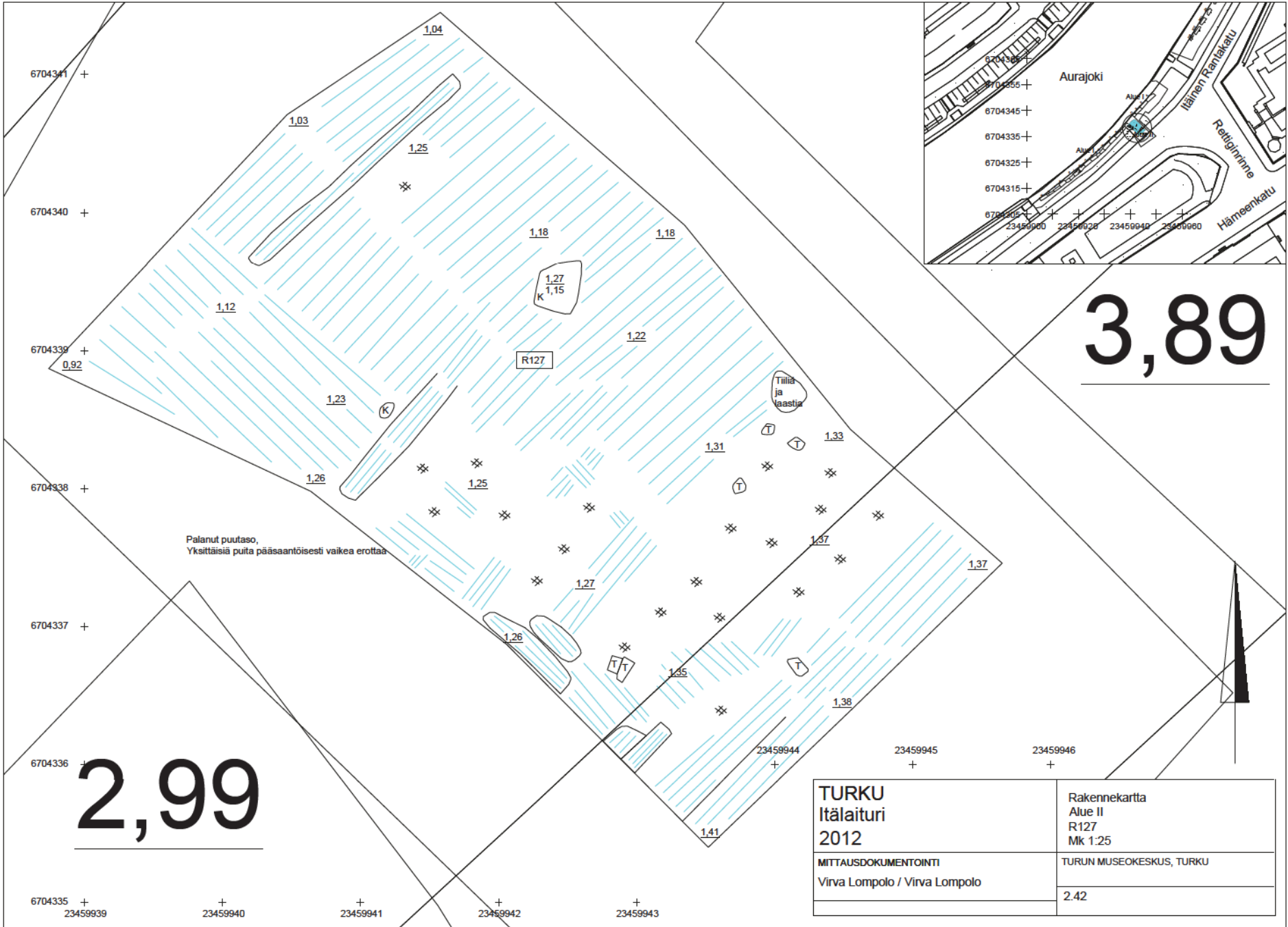
MITTAUSDOKUMENTOINTI
Virva Lompola / Virva Lompola

Rakennekartta
Alue II
R114B ja R114 C 2. taso
Mk 1:20

TURUN MUSEOKESKUS, TURKU

2.40

3,89

2,99

Palanut puutaso,
Yksittäisiä puita pääsääntöisesti vaikea erottaa

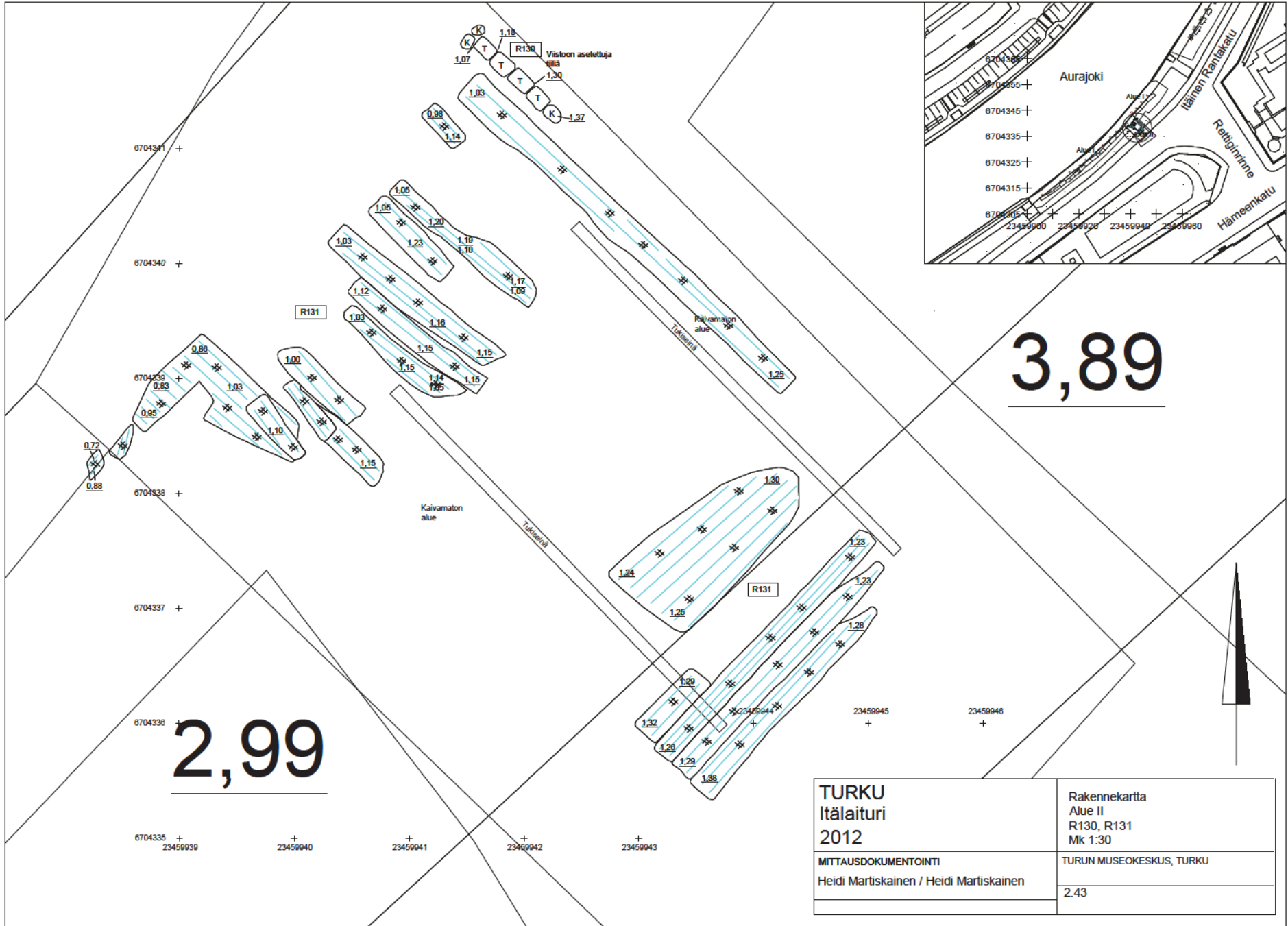
TURKU Itälaituri 2012	Rakennekartta Alue II R127 Mk 1:25
MITTAUSDOKUMENTOINTI Virva Lompolo / Virva Lompolo	TURUN MUSEOKESKUS, TURKU
	2.42

6704341 +
6704340 +
6704339 +
6704338 +
6704337 +
6704336 +
6704335 +

23459939 + 23459940 + 23459941 + 23459942 + 23459943

23459944 + 23459945 + 23459946 +

6704341 +

6704340 +

6704339 +

6704338 +

6704337 +

6704336 +

6704335 +

2,99

23459939

23459940

23459941

23459942

23459943

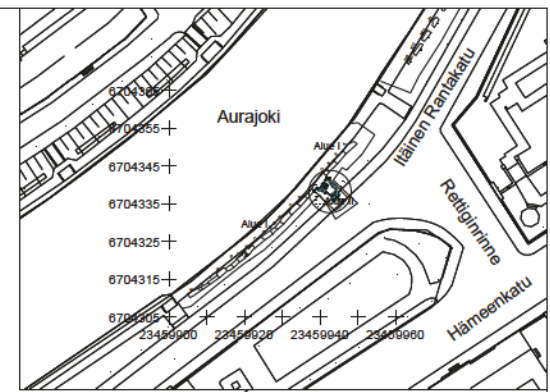
R130 Vistoon asetettuja
kallia

R131

Kaivamaton
alue

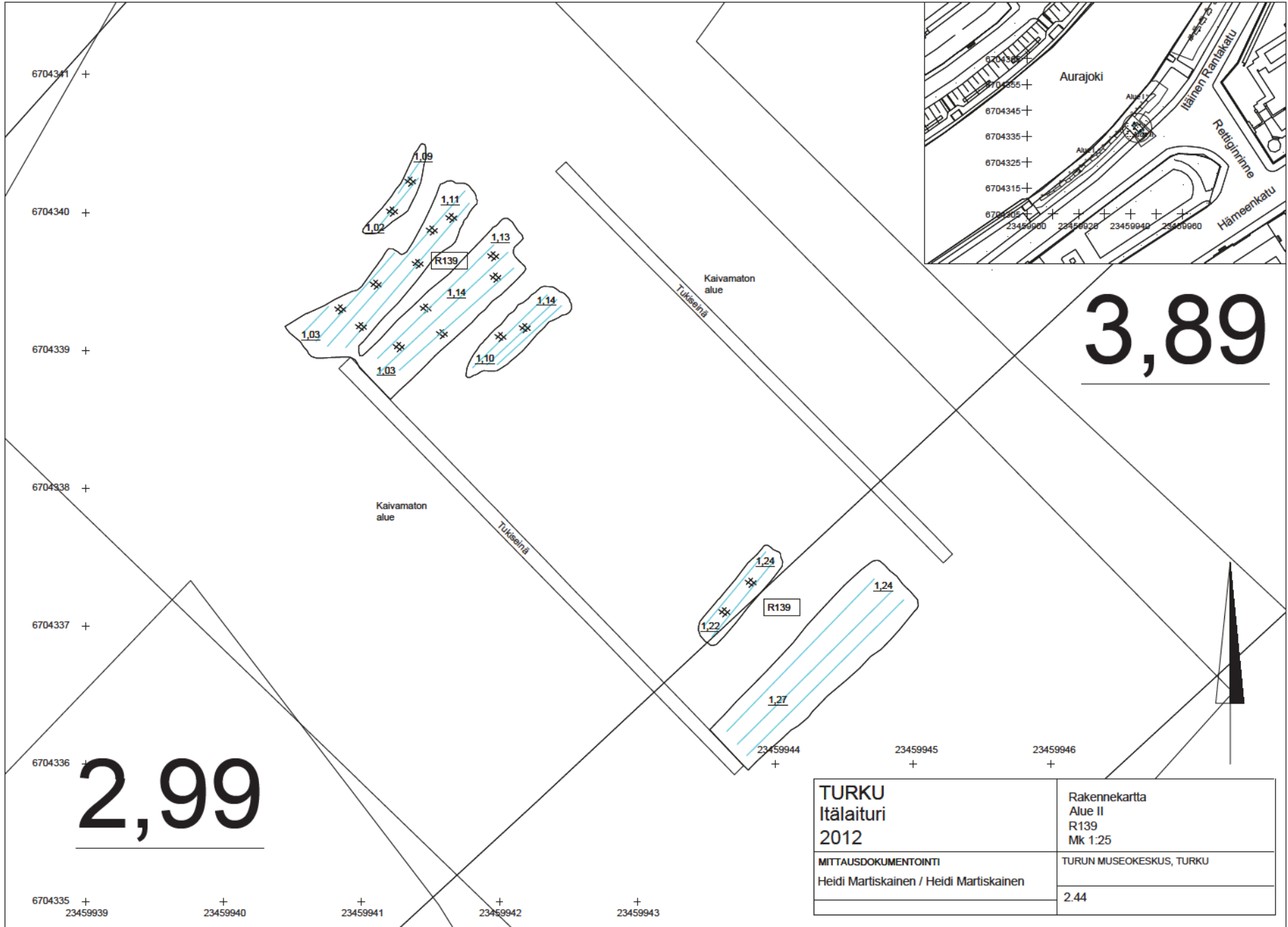
Kaivamaan
alue

R131

3,89

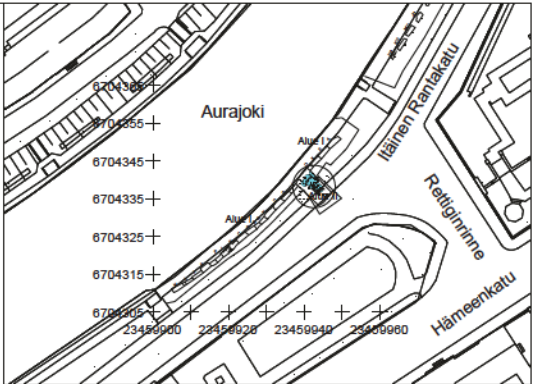
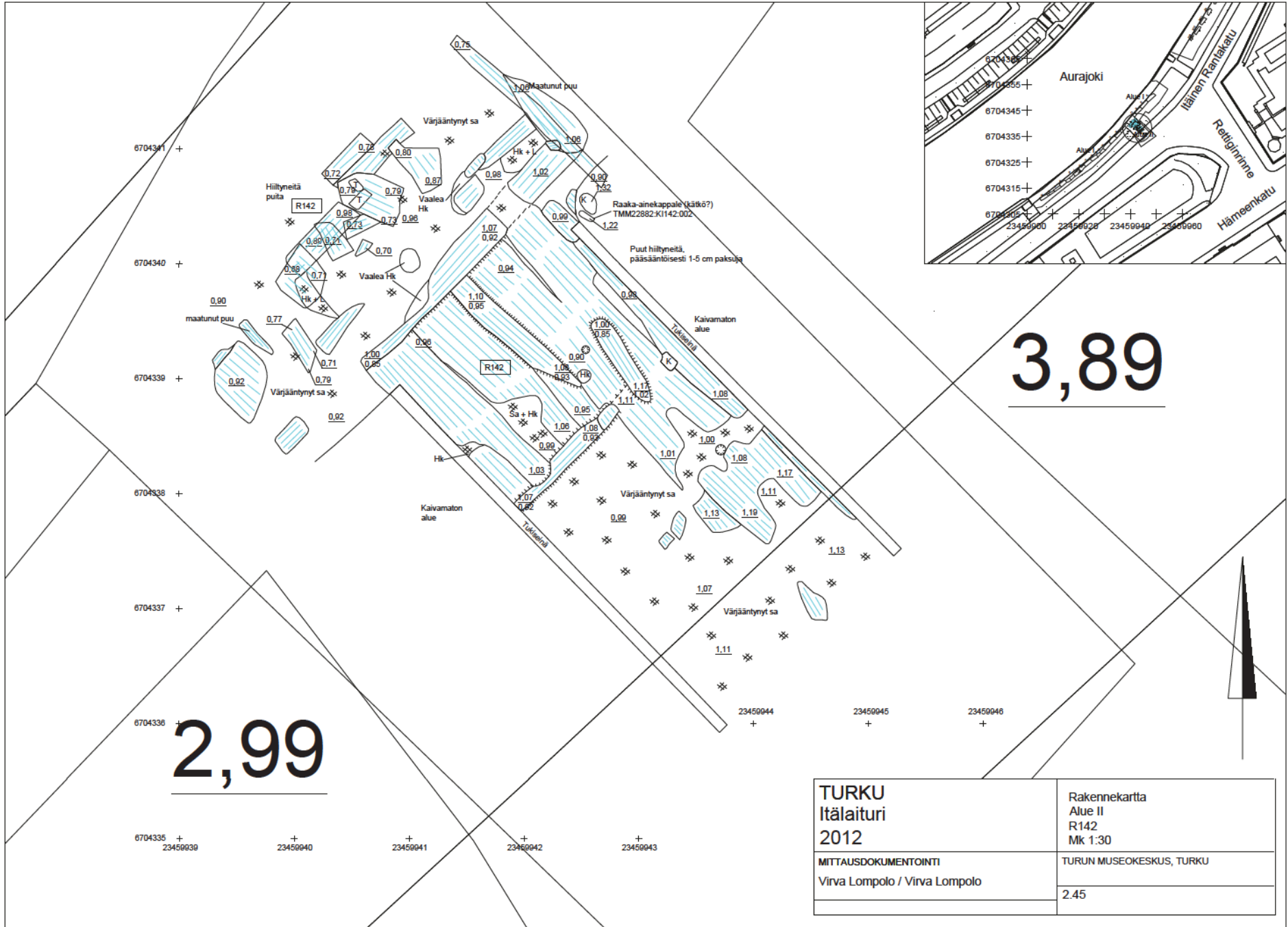
<p>TURKU Itälaituri 2012</p>	<p>Rakennekartta Alue II R130, R131 Mk 1:30</p>
<p>MITTAUSDOKUMENTOINTI Heidi Martiskainen / Heidi Martiskainen</p>	<p>TURUN MUSEOKESKUS, TURKU</p>
	<p>2.43</p>

3,89

2,99

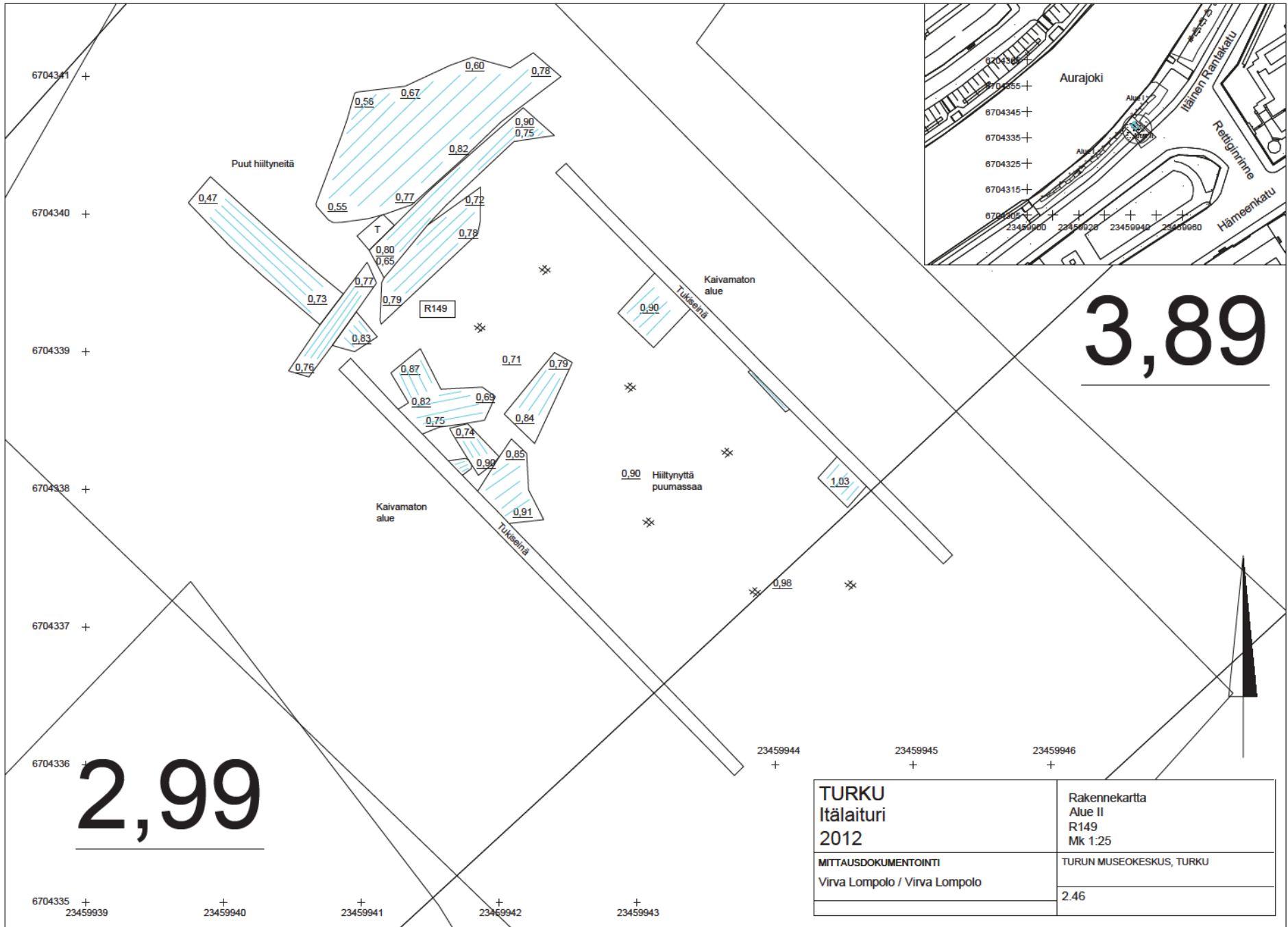
<p>TURKU Itälaituri 2012</p>	<p>Rakennekartta Alue II R139 Mk 1:25</p>
<p>MITTAUSDOKUMENTOINTI Heidi Martiskainen / Heidi Martiskainen</p>	<p>TURUN MUSEOKESKUS, TURKU</p>
	<p>2.44</p>

3,89

2,99

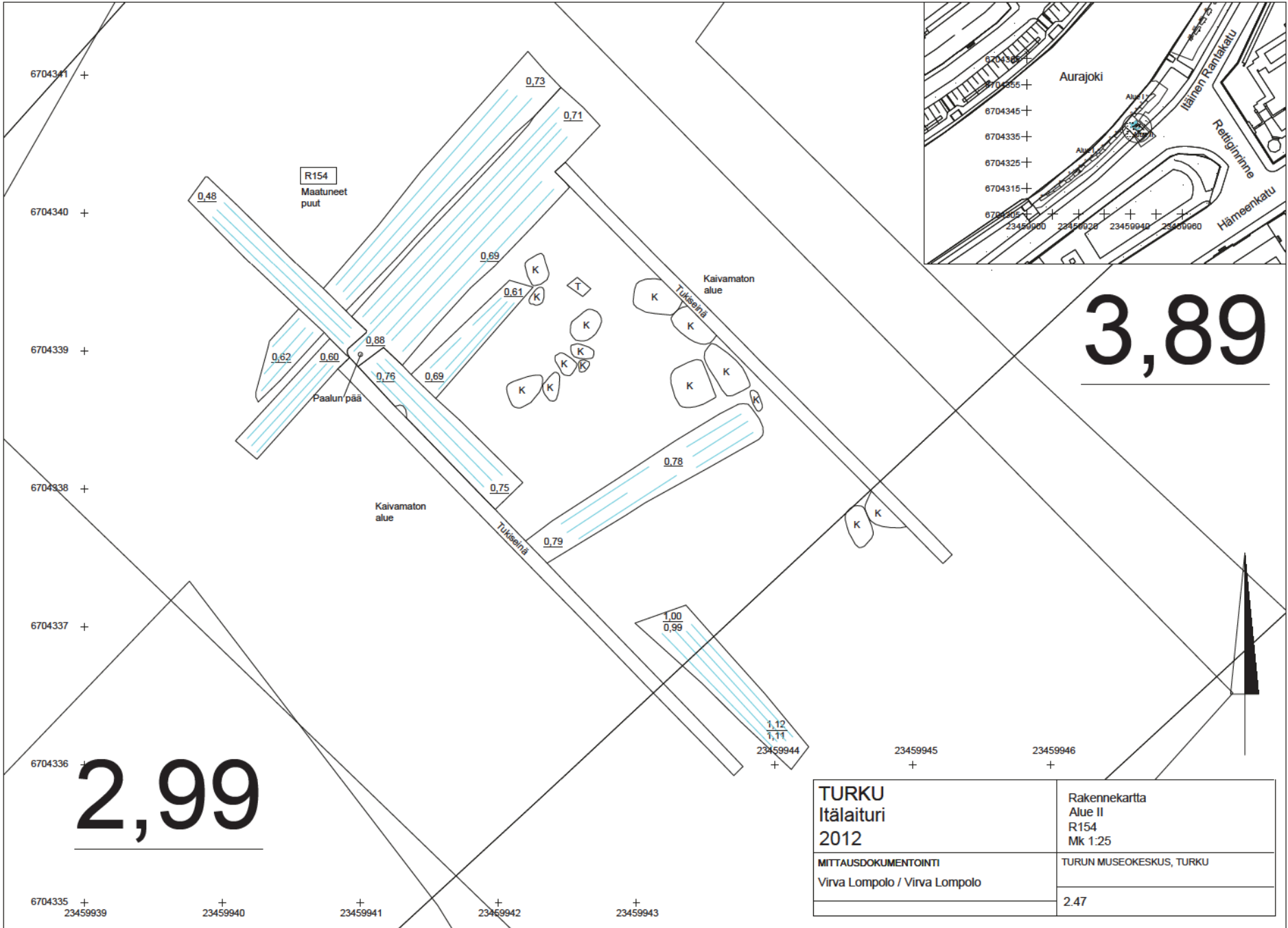
TURKU Itälaituri 2012	Rakennekartta Alue II R142 Mk 1:30
MITTAUSDOKUMENTOINTI Virva Lompolo / Virva Lompolo	TURUN MUSEOKESKUS, TURKU
	2.45

3,89

2,99

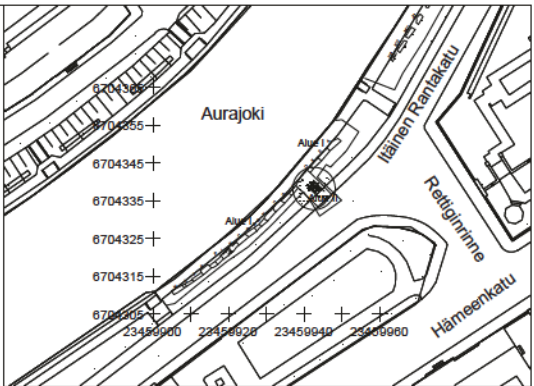
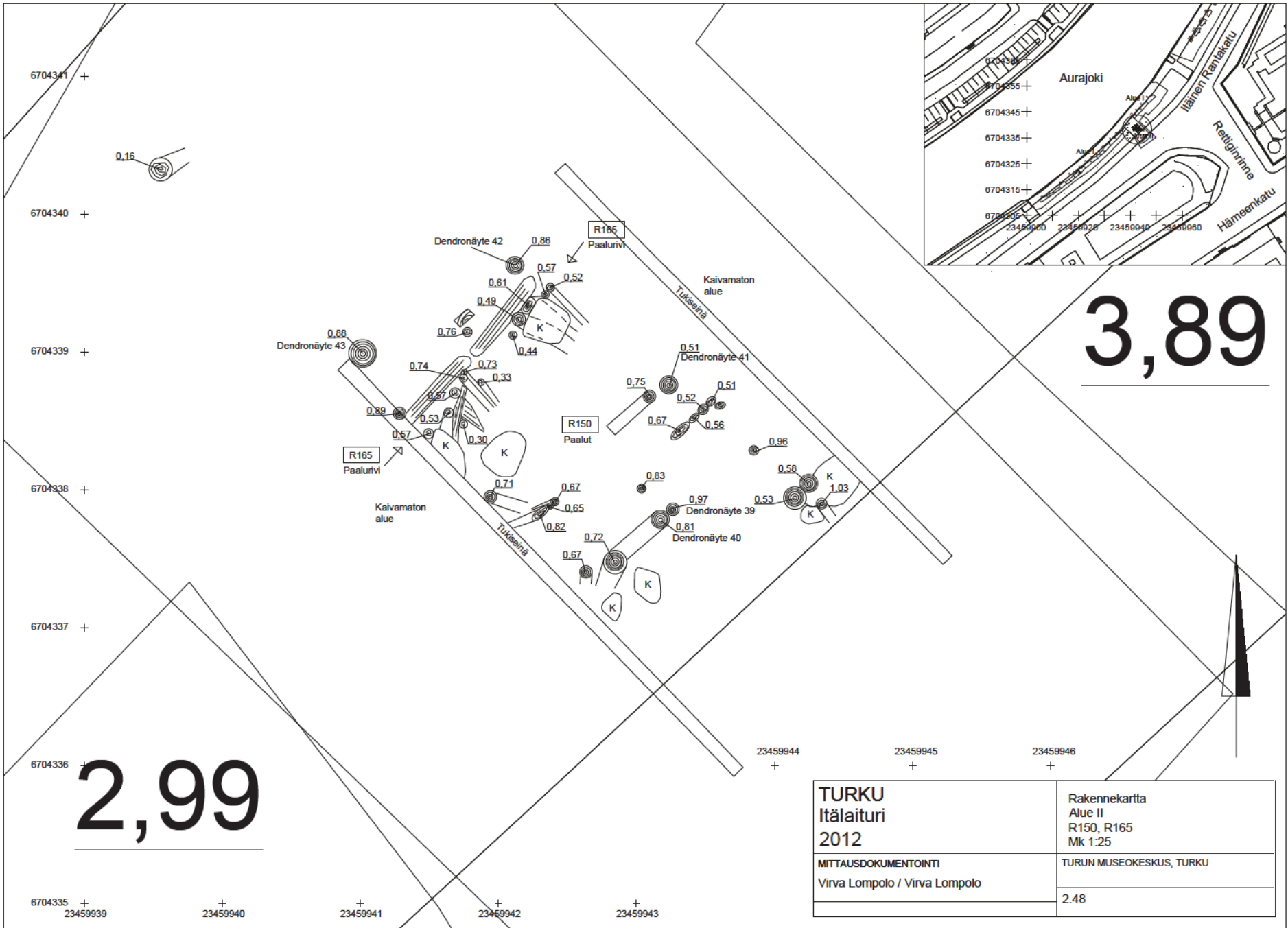
<p>TURKU Itälaituri 2012</p>	<p>Rakennekartta Alue II R149 Mk 1:25</p>
<p>MITTAUSDOKUMENTOINTI Virva Lompola / Virva Lompola</p>	<p>TURUN MUSEOKESKUS, TURKU</p>
	<p>2.46</p>

2,99

3,89

TURKU Itälaituri 2012	Rakennekartta Alue II R154 Mk 1:25
MITTAUSDOKUMENTOINTI Virva Lompola / Virva Lompola	TURUN MUSEOKESKUS, TURKU
	2.47

3,89

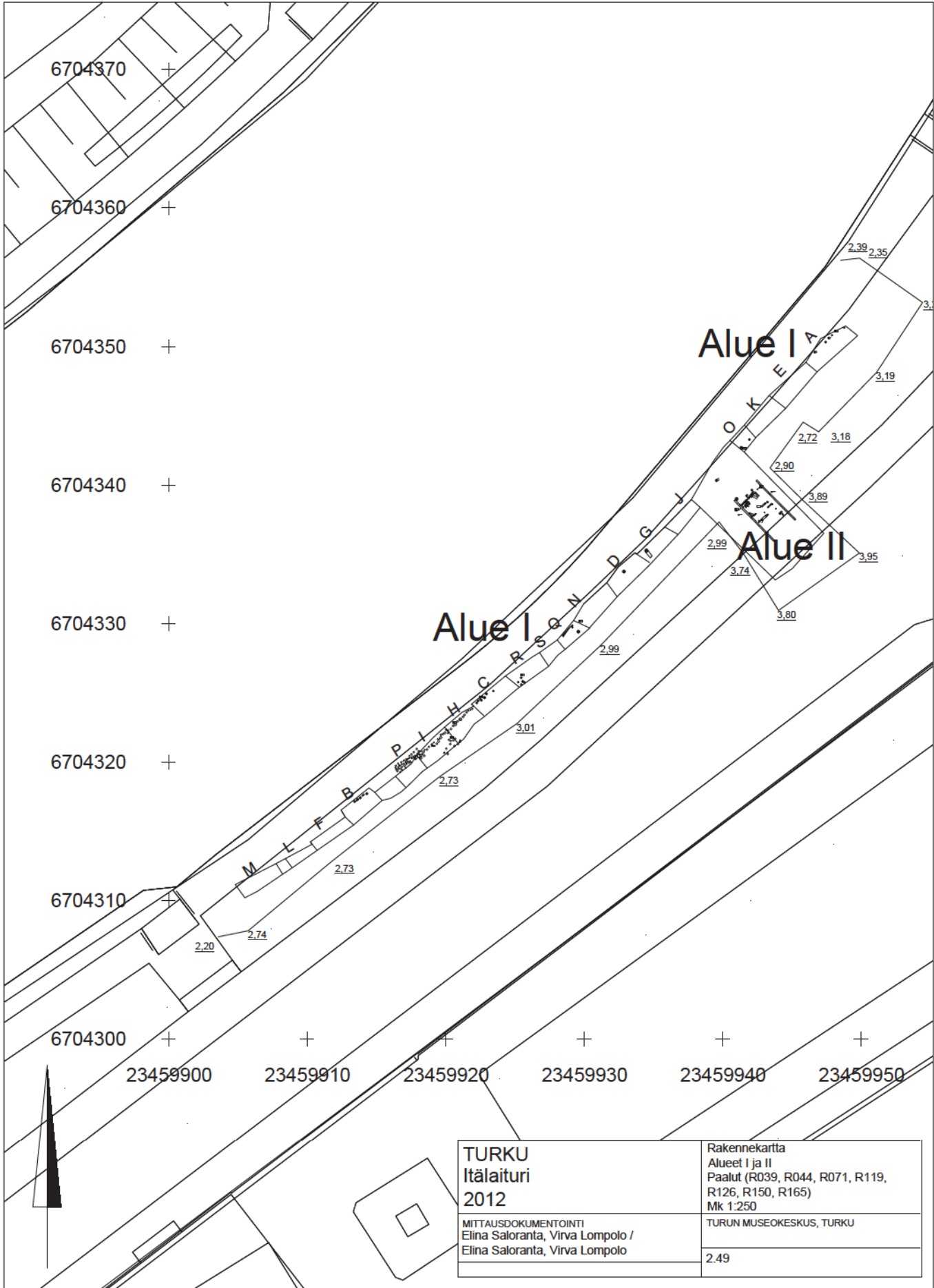
2,99

<p>TURKU Itälaituri 2012</p>	<p>Rakennekartta Alue II R150, R165 Mk 1:25</p>
<p>MITTAUSDOKUMENTOINTI Virva Lompola / Virva Lompola</p>	<p>TURUN MUSEOKESKUS, TURKU</p>
	<p>2.48</p>

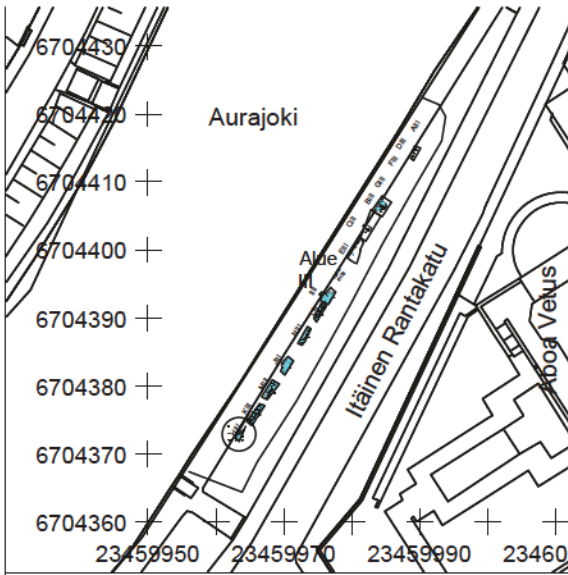
6704341 +
6704340 +
6704339 +
6704338 +
6704337 +
6704336 +
6704335 +

23459939 + 23459940 + 23459941 + 23459942 + 23459943 +

23459944 + 23459945 + 23459946 +

TURKU Itälaituri 2012	Rakennekartta Alueet I ja II Paalut (R039, R044, R071, R119, R126, R150, R165) Mk 1:250
	TURUN MUSEOKESKUS, TURKU
MITTAUSDOKUMENTOINTI Elina Saloranta, Virva Lompola / Elina Saloranta, Virva Lompola	2.49

6704374 +

6704373 +

6704372 +
23459962

+
23459963

+
23459964

Täyttömaata

-0,12

-0,10

-0,10

-0,10

R136B

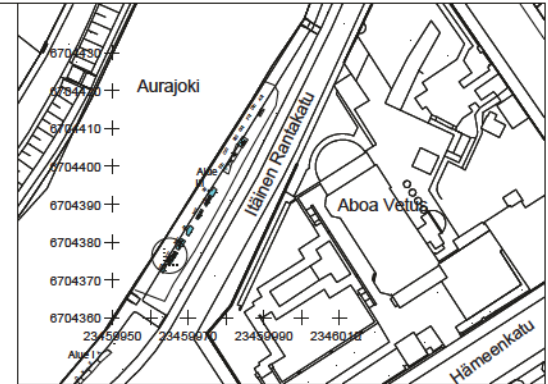
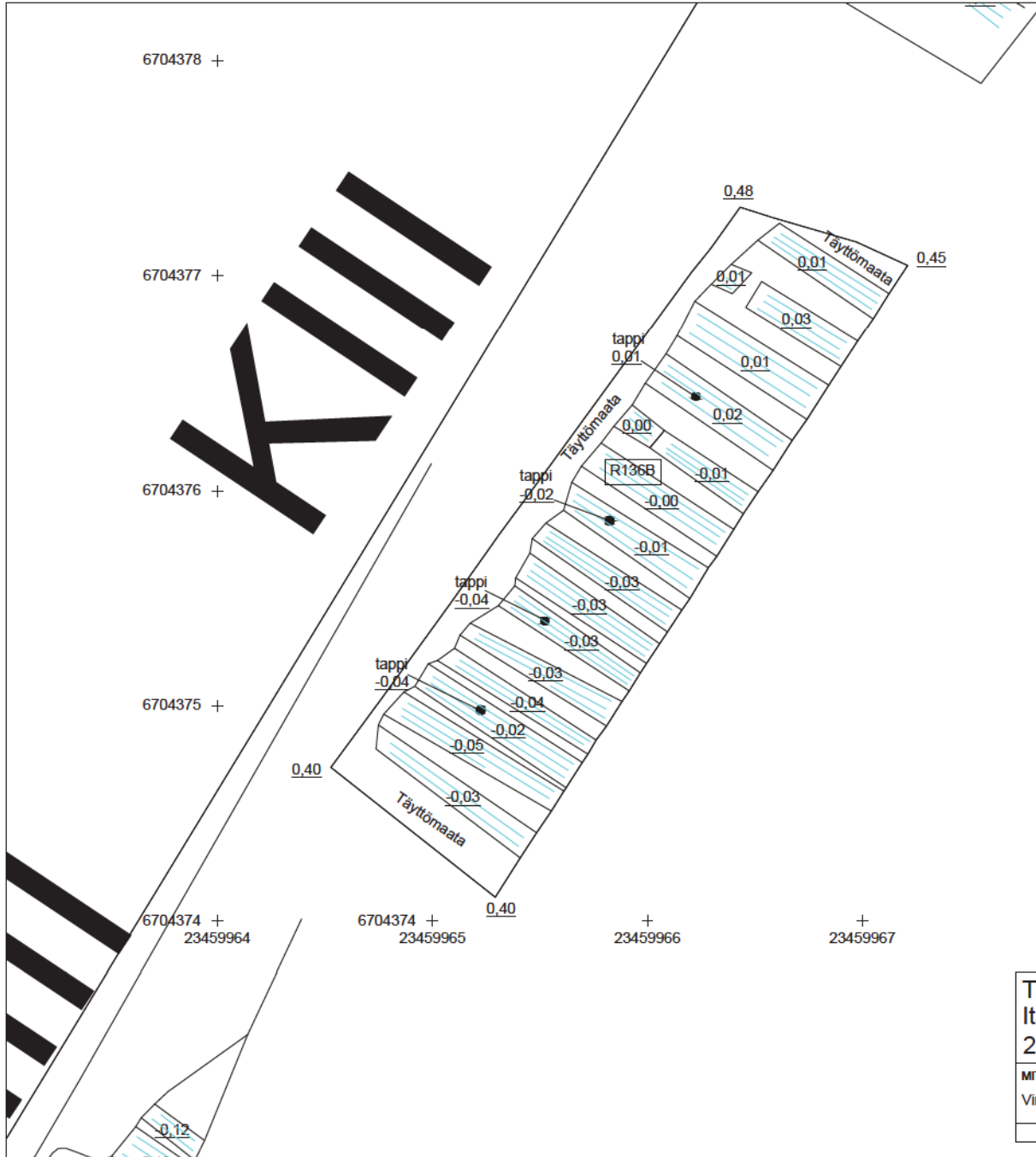
TURKU
Itälaituri
2012

MITTAUSDOKUMENTOINTI
Virva Lompolo / Virva Lompolo

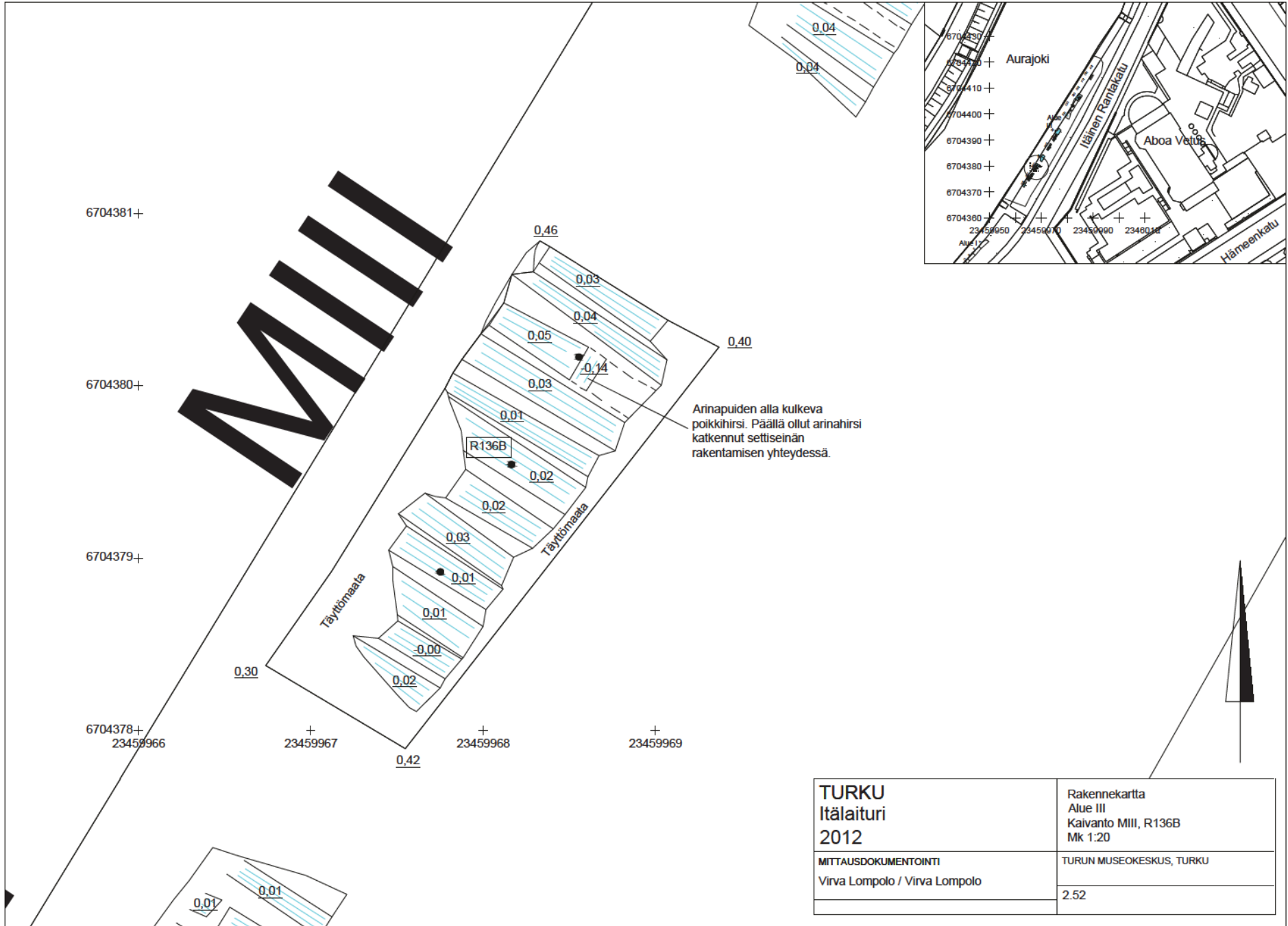
Rakennekartta
Alue III
Kaivanto HIII, R136B
Mk 1:20

TURUN MUSEOKESKUS, TURKU

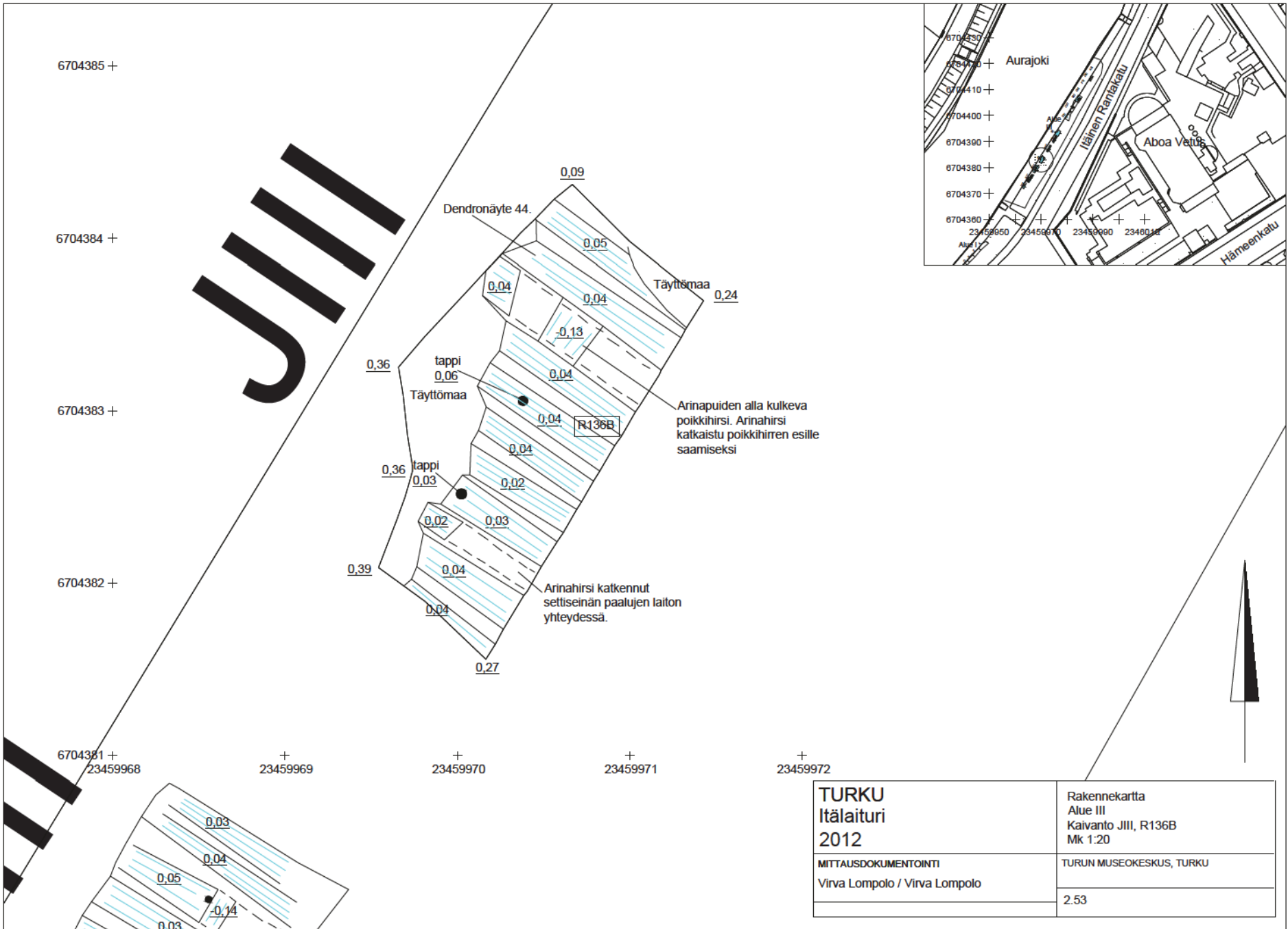
2.50

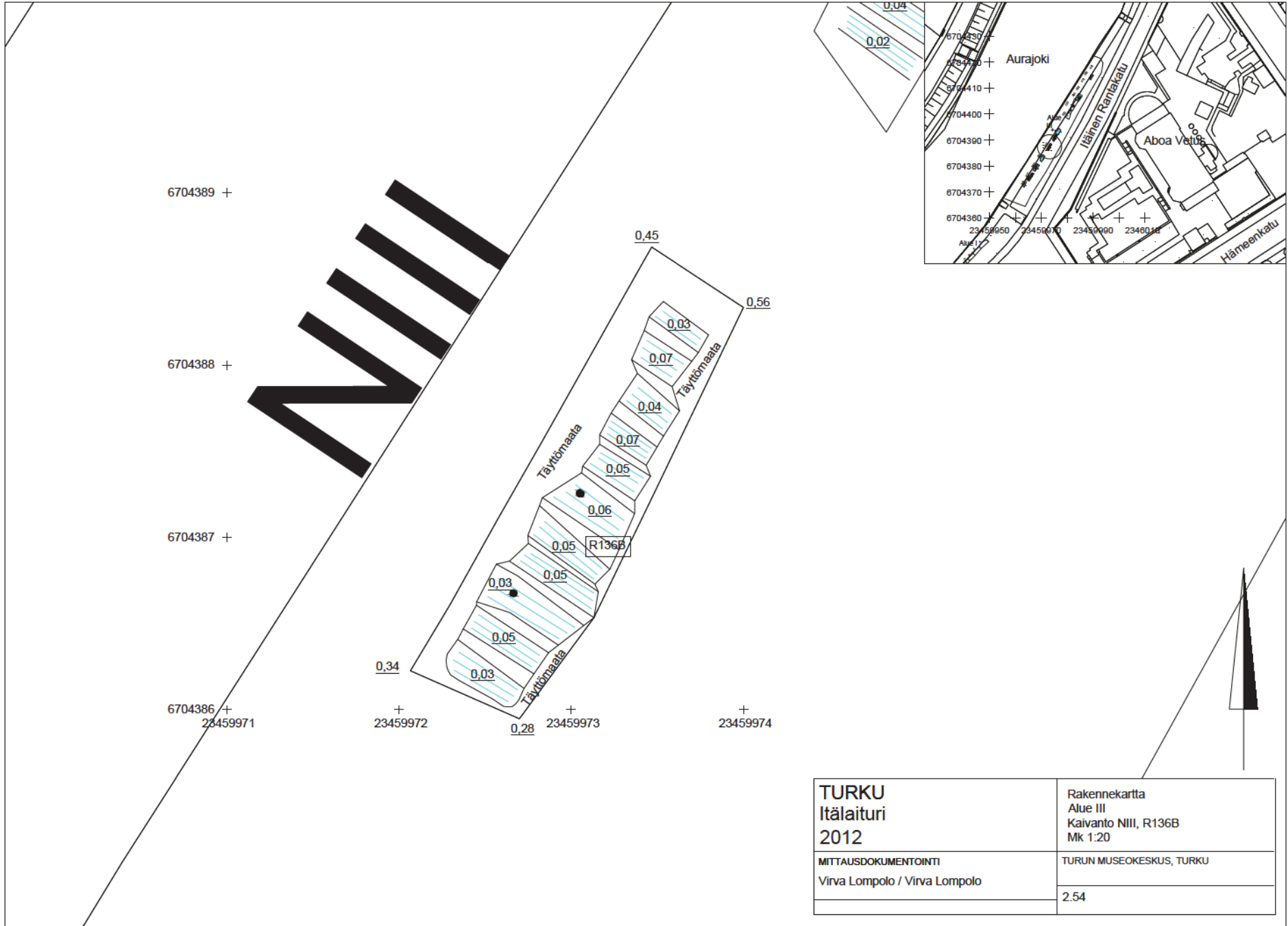
TURKU Itälaituri 2012	Rakennekartta Alue III Kaivanto KIII, R136B Mk 1:20
MITTAUSDOKUMENTOINTI Virva Lompolo / Virva Lompolo	TURUN MUSEOKESKUS, TURKU
	2.51

<p>TURKU Itälaituri 2012</p>	<p>Rakennekartta Alue III Kaivanto MIII, R136B Mk 1:20</p>
<p>MITTAUSDOKUMENTOINTI Virva Lompolo / Virva Lompolo</p>	<p>TURUN MUSEOKESKUS, TURKU</p>
	<p>2.52</p>

TURKU Itälaituri 2012	Rakennekartta Alue III Kaivanto III, R136B Mk 1:20
MITTAUSDOKUMENTOINTI Virva Lompola / Virva Lompola	TURUN MUSEOKESKUS, TURKU
	2.53

6704389 +

6704388 +

6704387 +

6704386 +
23459971

0,34

+
23459972

0,28

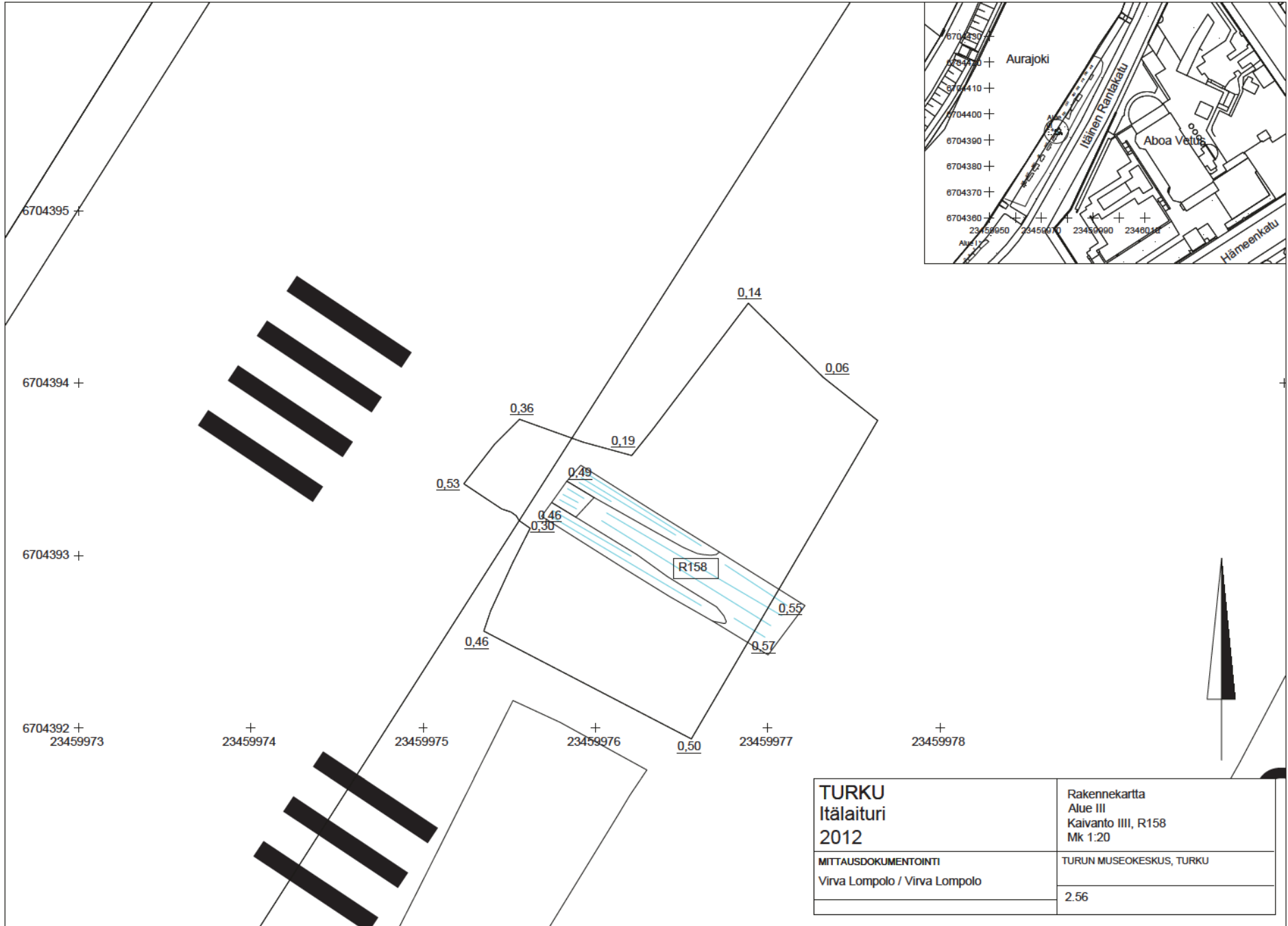
+
23459973

+
23459974

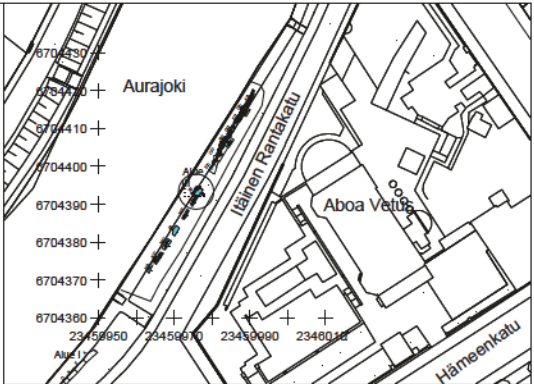
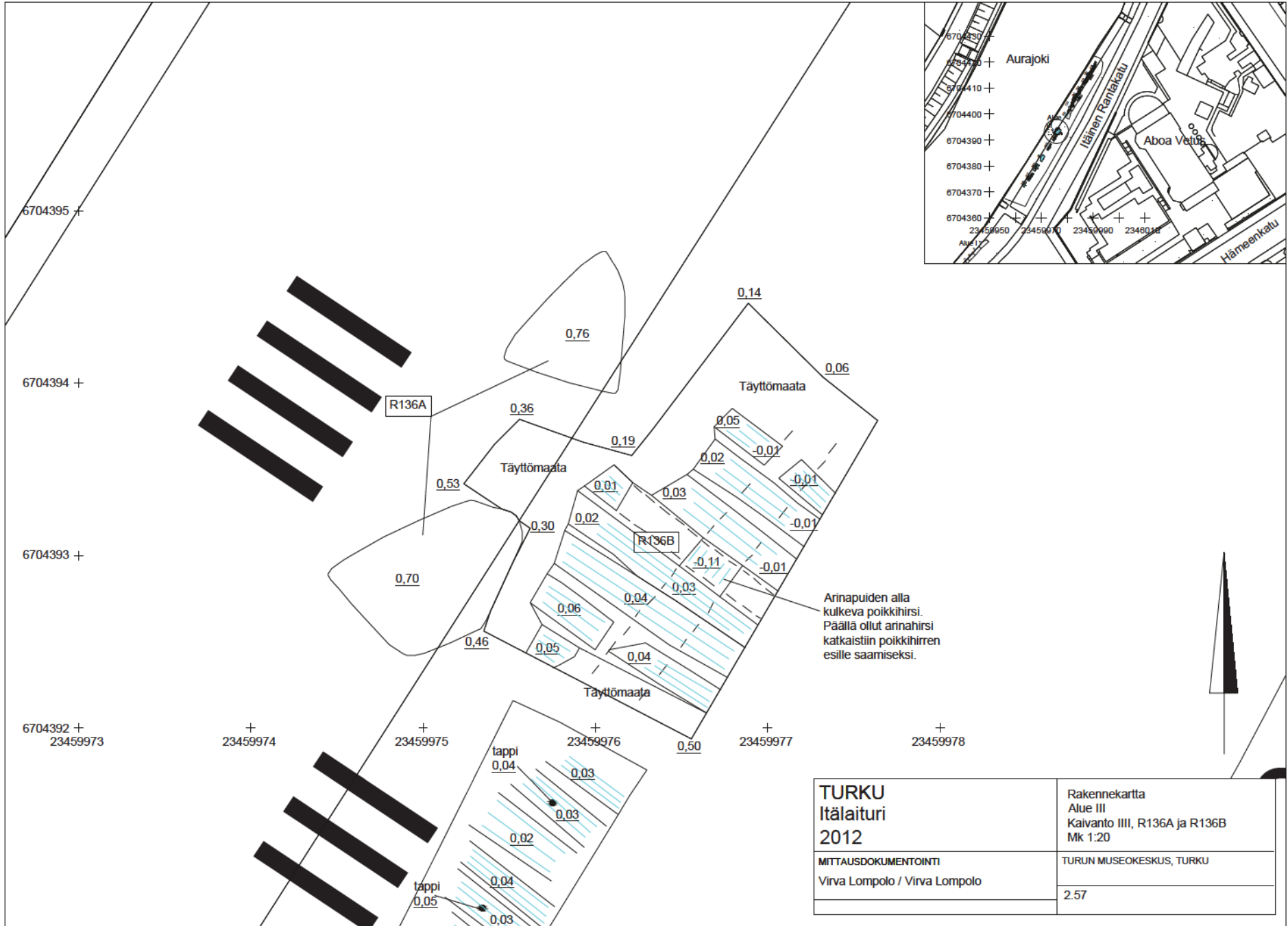
0,45

0,56

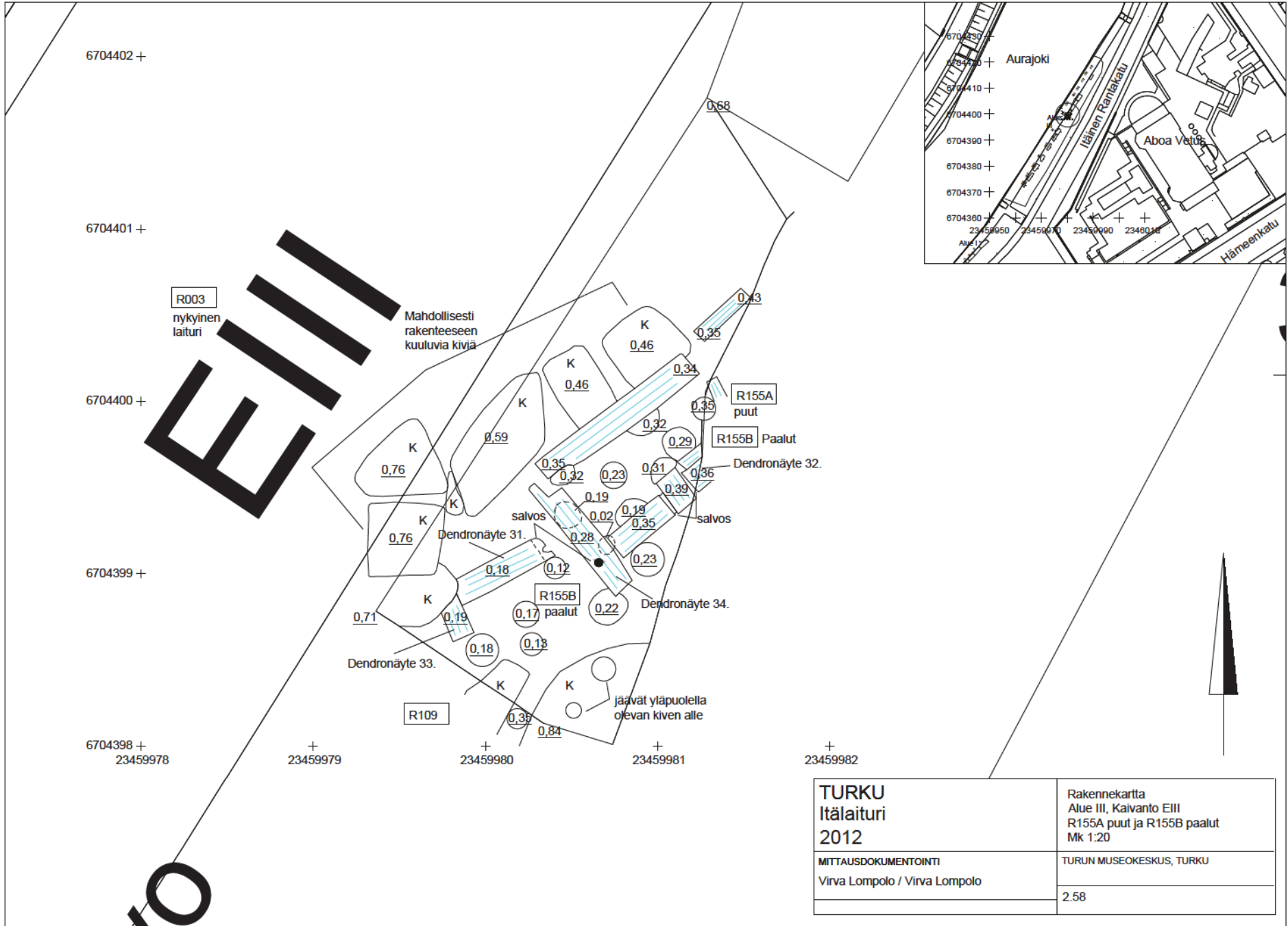
TURKU Itälaituri 2012	Rakennekartta Alue III Kaivanto NIII, R136B Mk 1:20
MITTAUSDOKUMENTOINTI Virva Lompolo / Virva Lompolo	TURUN MUSEOKESKUS, TURKU
	2.54

<p>TURKU Itälaituri 2012</p>	<p>Rakennekartta Alue III Kaivanto III, R158 Mk 1:20</p>
<p>MITTAUSDOKUMENTOINTI Virva Lompolo / Virva Lompolo</p>	<p>TURUN MUSEOKESKUS, TURKU</p>
	<p>2.56</p>

TURKU Itälaituri 2012	Rakennekartta Alue III Kaivanto III, R136A ja R136B Mk 1:20
MITTAUSDOKUMENTOINTI Virva Lompola / Virva Lompola	TURUN MUSEOKESKUS, TURKU
	2.57

6704402 +

6704401 +

6704400 +

6704399 +

6704398 +

23459978

+

23459979

+

23459980

+

23459981

+

23459982

R003
nykyinen
laituri

Mahdollisesti
rakenteeseen
kuuluvia kiviä

0.68

0.43

K
0.46

K
0.46

R155A
puut

R155B
Paalut

Dendronäyte 32.

K
0.76

K
0.59

K
0.35

0.32

0.23

0.31

0.36

K
0.76

Dendronäyte 31.

salvos

0.19

0.02

0.18

salvos

Dendronäyte 33.

R109

0.18

0.13

0.17

0.22

Dendronäyte 34.

jäävät yläpuolella
olevan kiven alle

0.39

0.84

Aurajoki

Itäinen Rantakatu

Aboa Vetus

Härmeenkatu

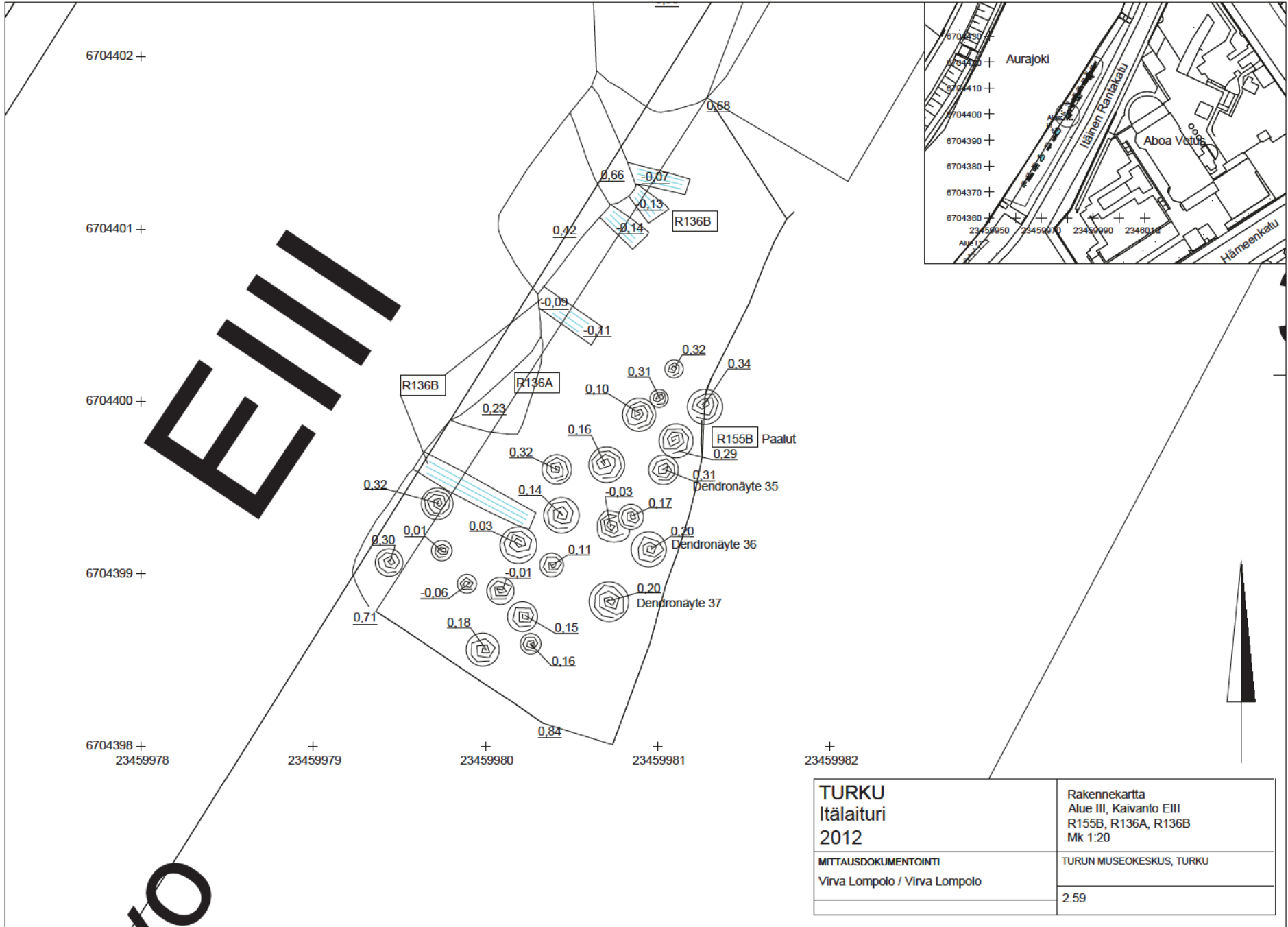
TURKU
Itälaituri
2012

MITTAUSDOKUMENTOINTI
Virva Lompolo / Virva Lompolo

Rakennekartta
Alue III, Kaivanto EIII
R155A puut ja R155B paalut
Mk 1:20

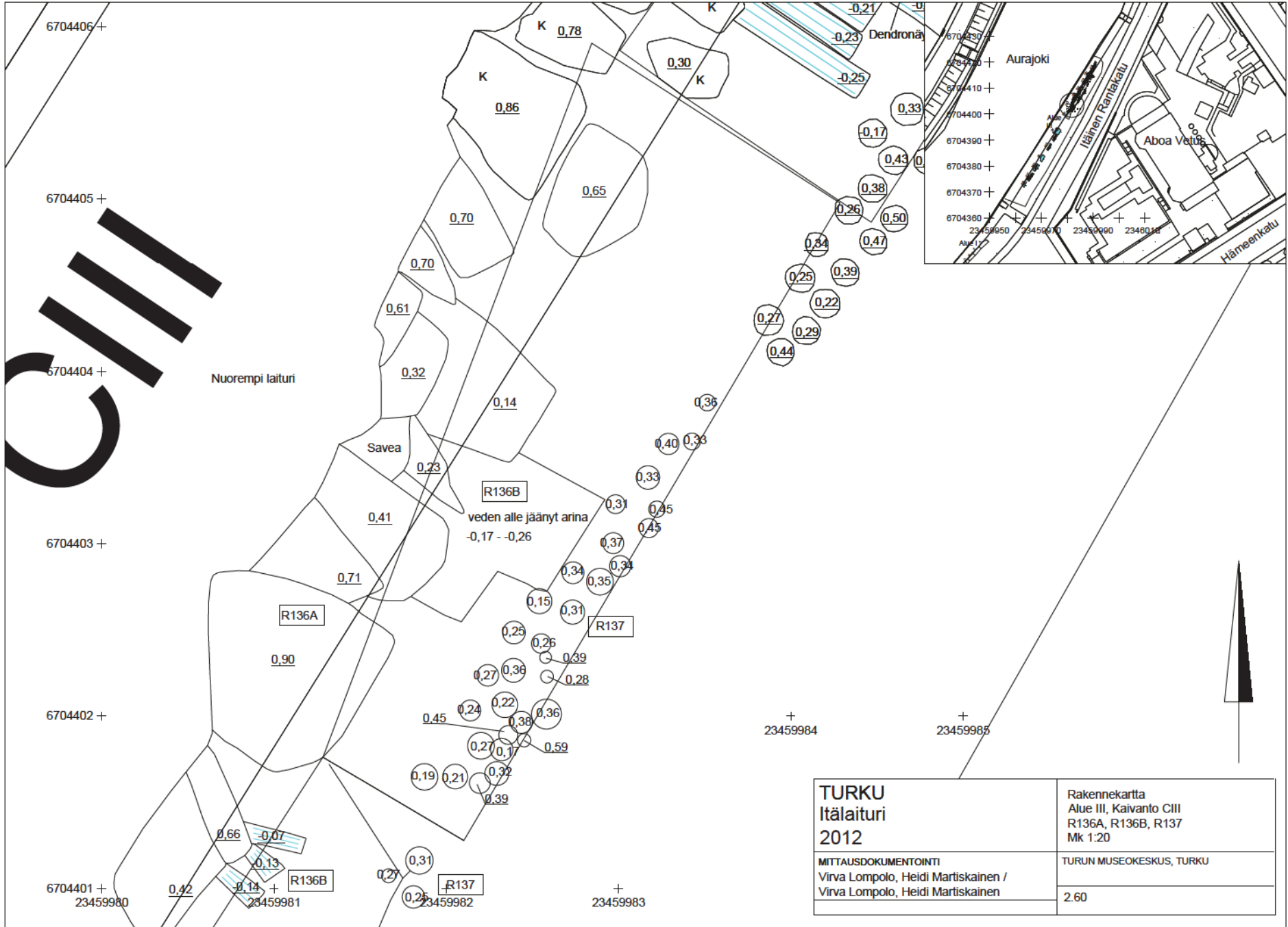
TURUN MUSEOKESKUS, TURKU

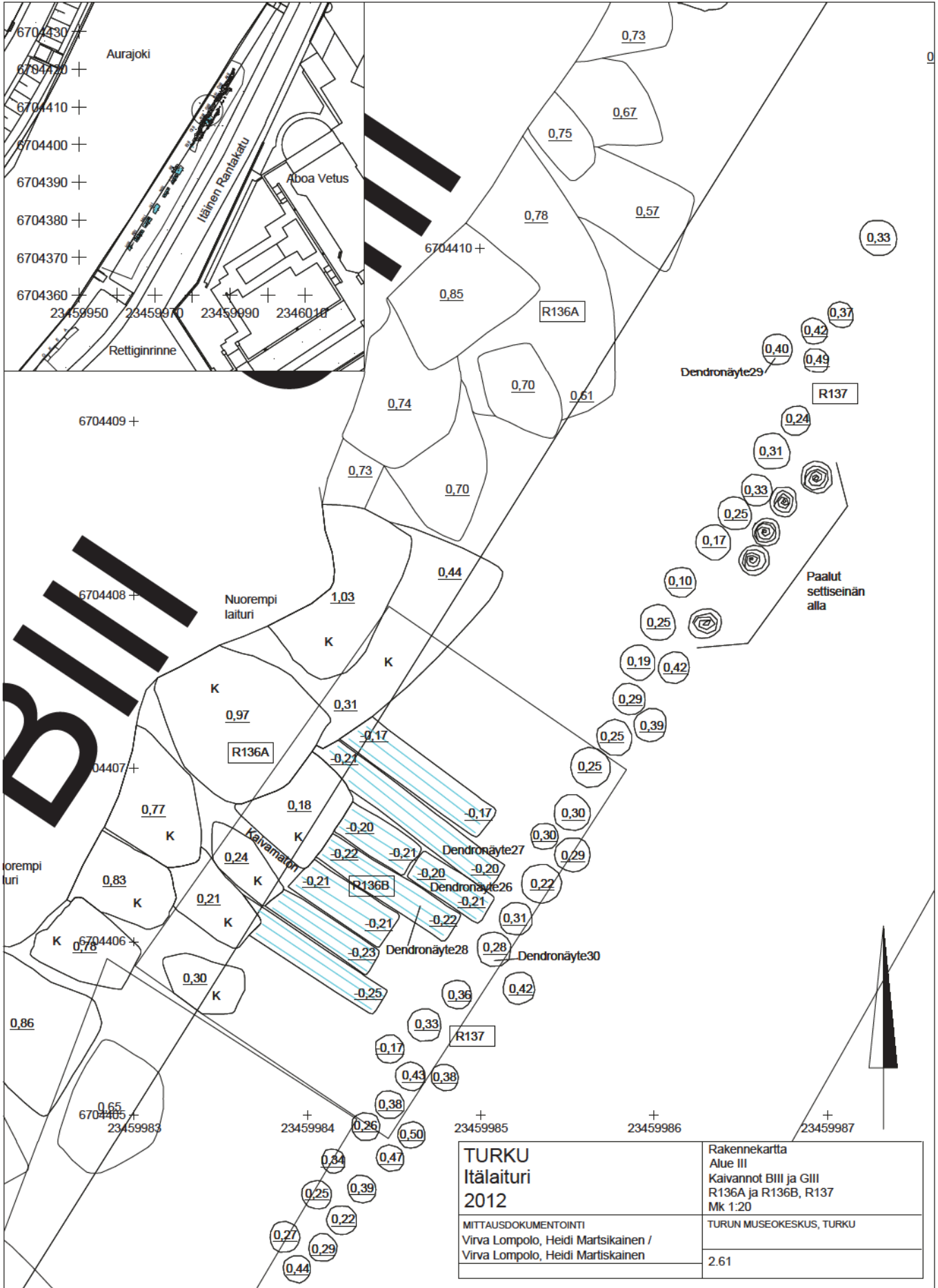
2.58

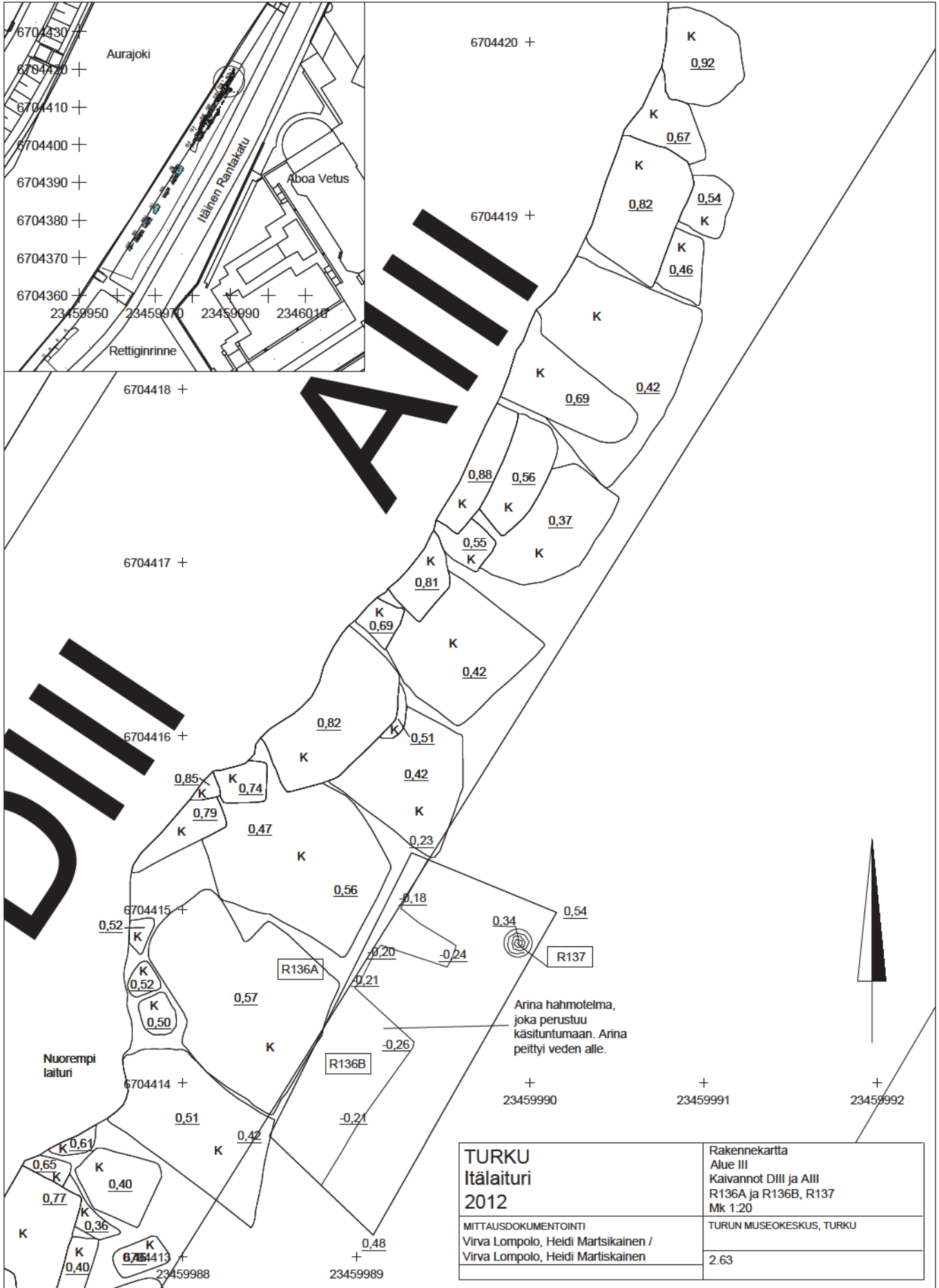
EIII

<p>TURKU Itälaituri 2012</p>	<p>Rakennekartta Alue III, Kaivanto EIII R155B, R136A, R136B Mk 1:20</p>
<p>MITTAUSDOKUMENTOINTI Virva Lompolo / Virva Lompolo</p>	<p>TURUN MUSEOKESKUS, TURKU</p>
	<p>2.59</p>

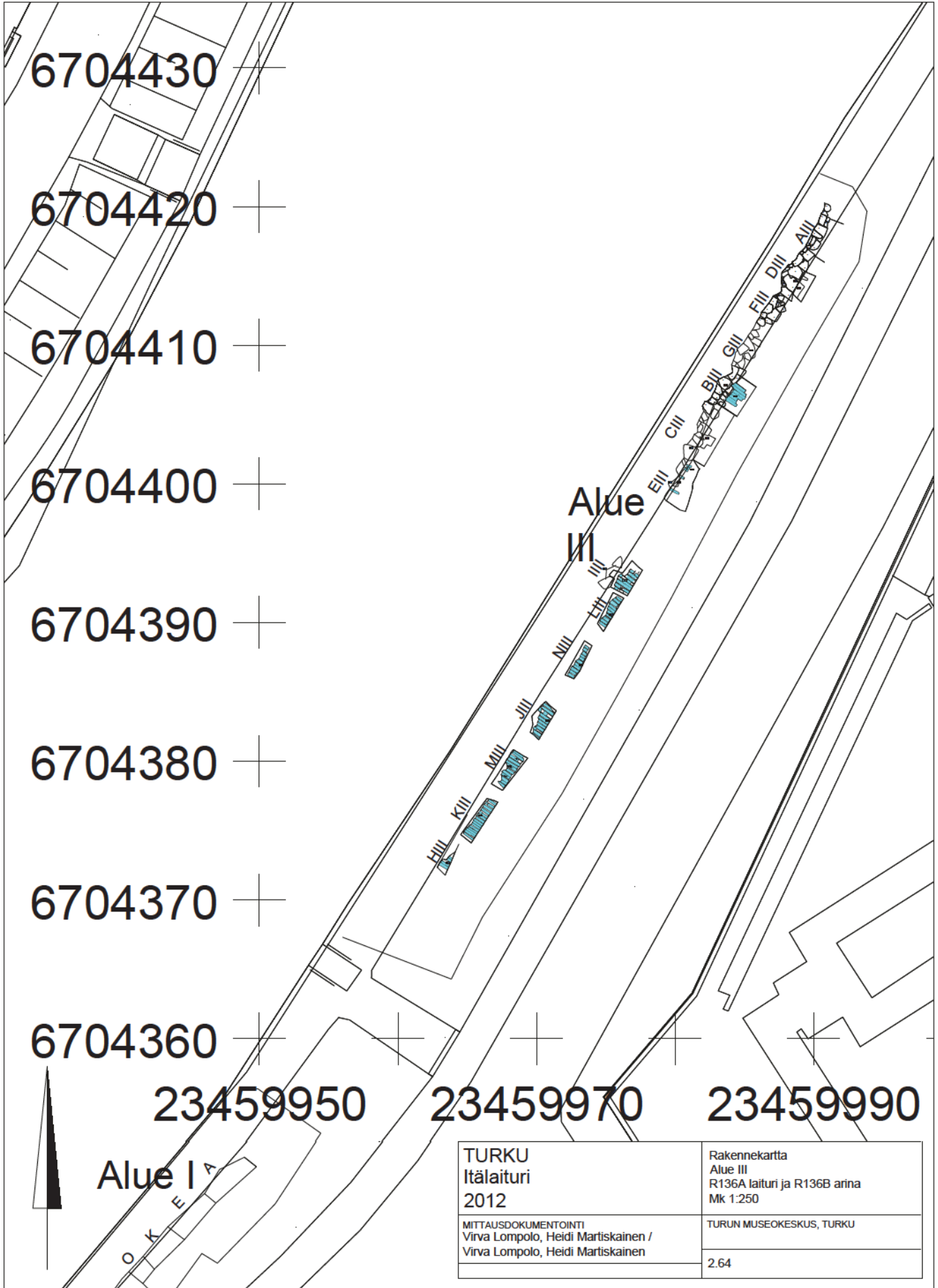

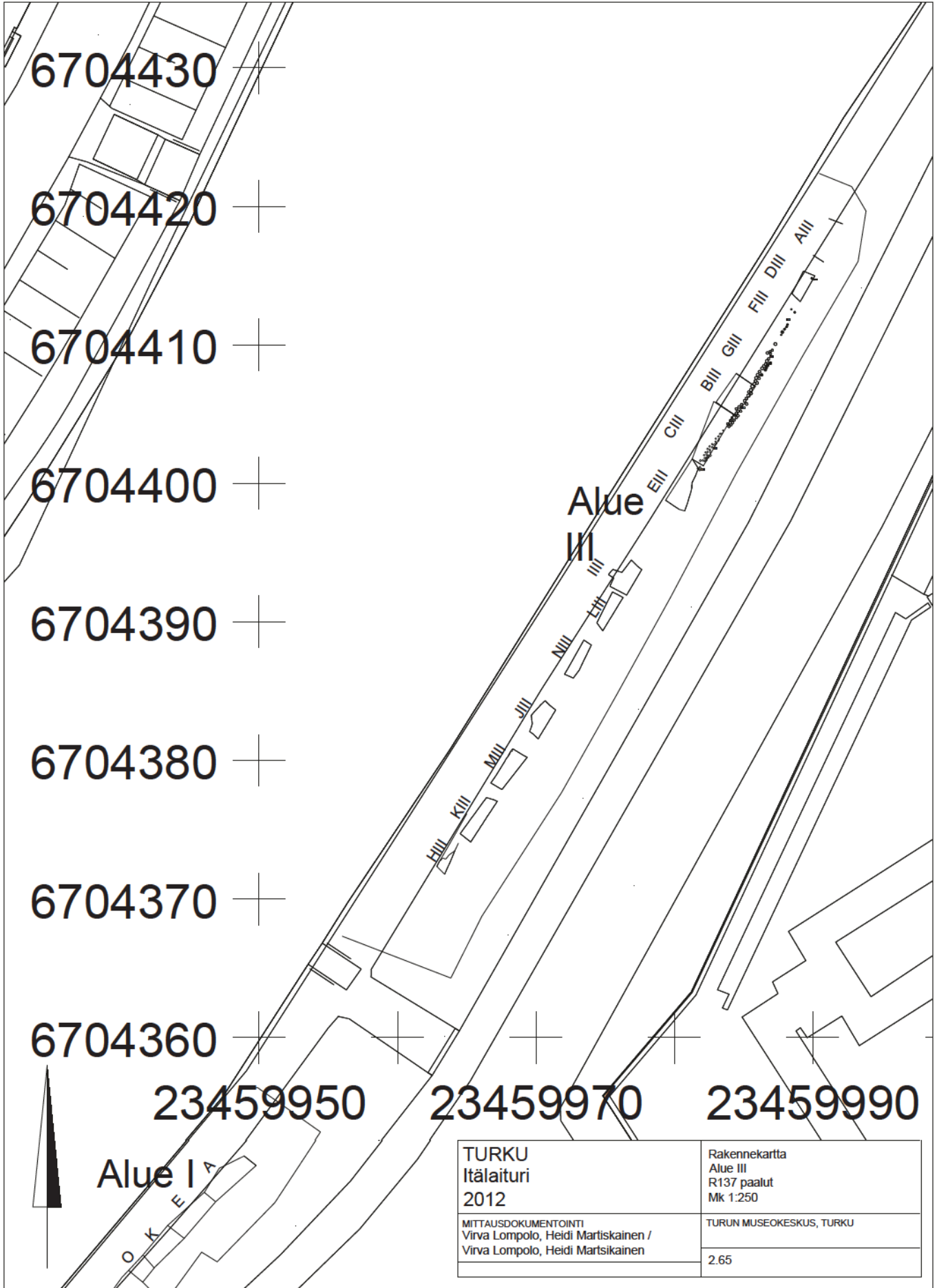
TURKU Itälaituri 2012 MITTAUSDOKUMENTOINTI Virva Lompola, Heidi Martiskainen / Virva Lompola, Heidi Martiskainen	Rakennekartta Alue III Kaivannot BIII ja GIII R136A ja R136B, R137 Mk 1:20
	TURUN MUSEOKESKUS, TURKU 2.61

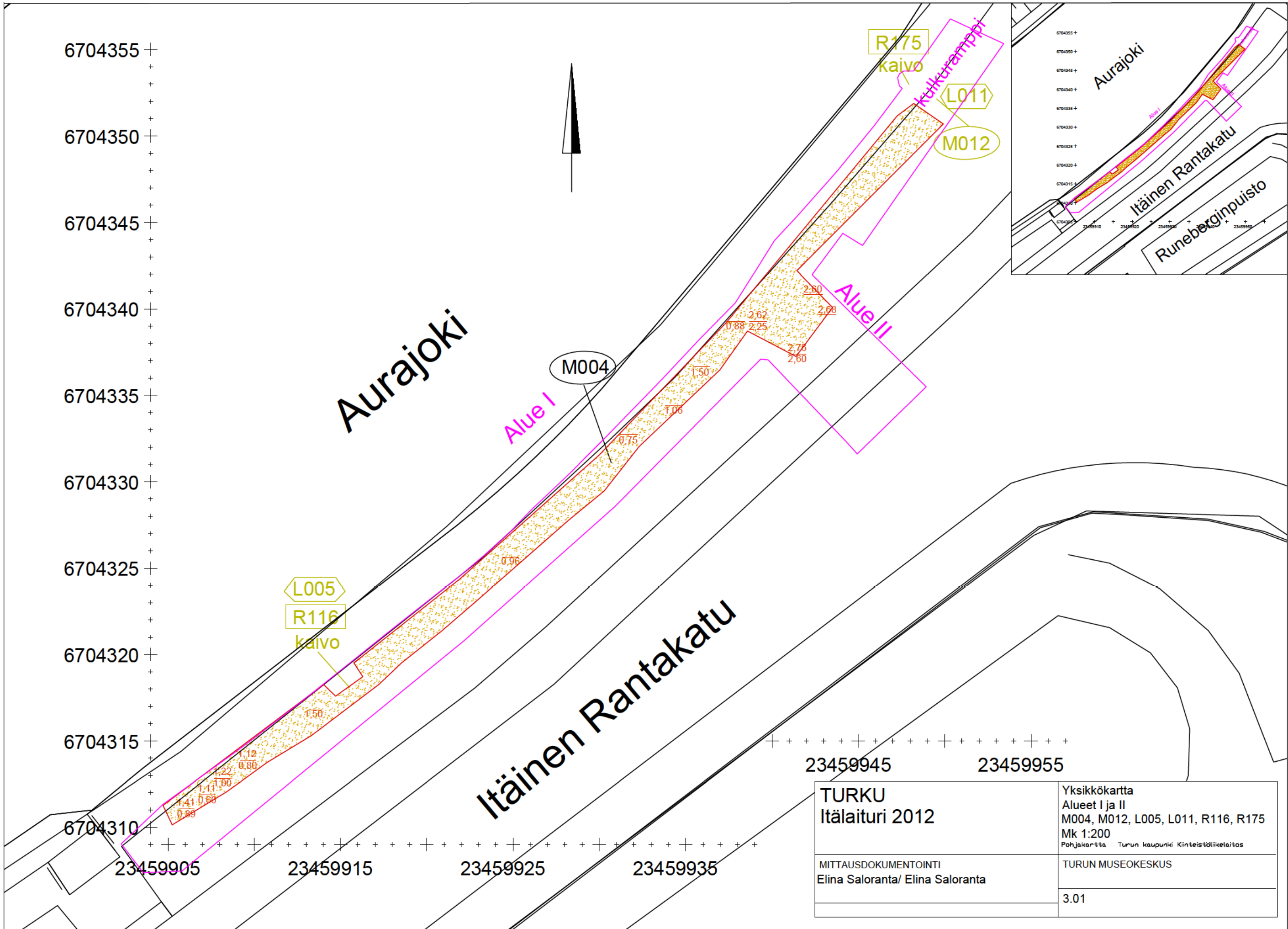

TURKU Itälaituri 2012	Rakennekartta Alue III Kaivannot DIII ja AIII R136A ja R136B, R137 Mk 1:20
	TURUN MUSEOKESKUS, TURKU
MITTAUSDOKUMENTOINTI Virva Lompola, Heidi Martiskainen / Virva Lompola, Heidi Martiskainen	2.63

<p>TURKU Itälaituri 2012</p>	<p>Rakennekartta Alue III R136A laiturit ja R136B arina Mk 1:250</p>
<p>MITTAUSDOKUMENTOINTI Virva Lompola, Heidi Martiskainen / Virva Lompola, Heidi Martiskainen</p>	<p>TURUN MUSEOKESKUS, TURKU</p>
<p>2.64</p>	

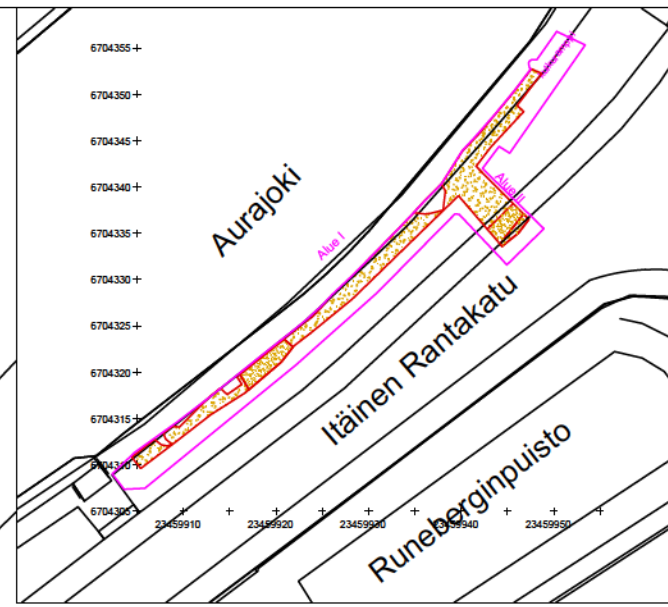
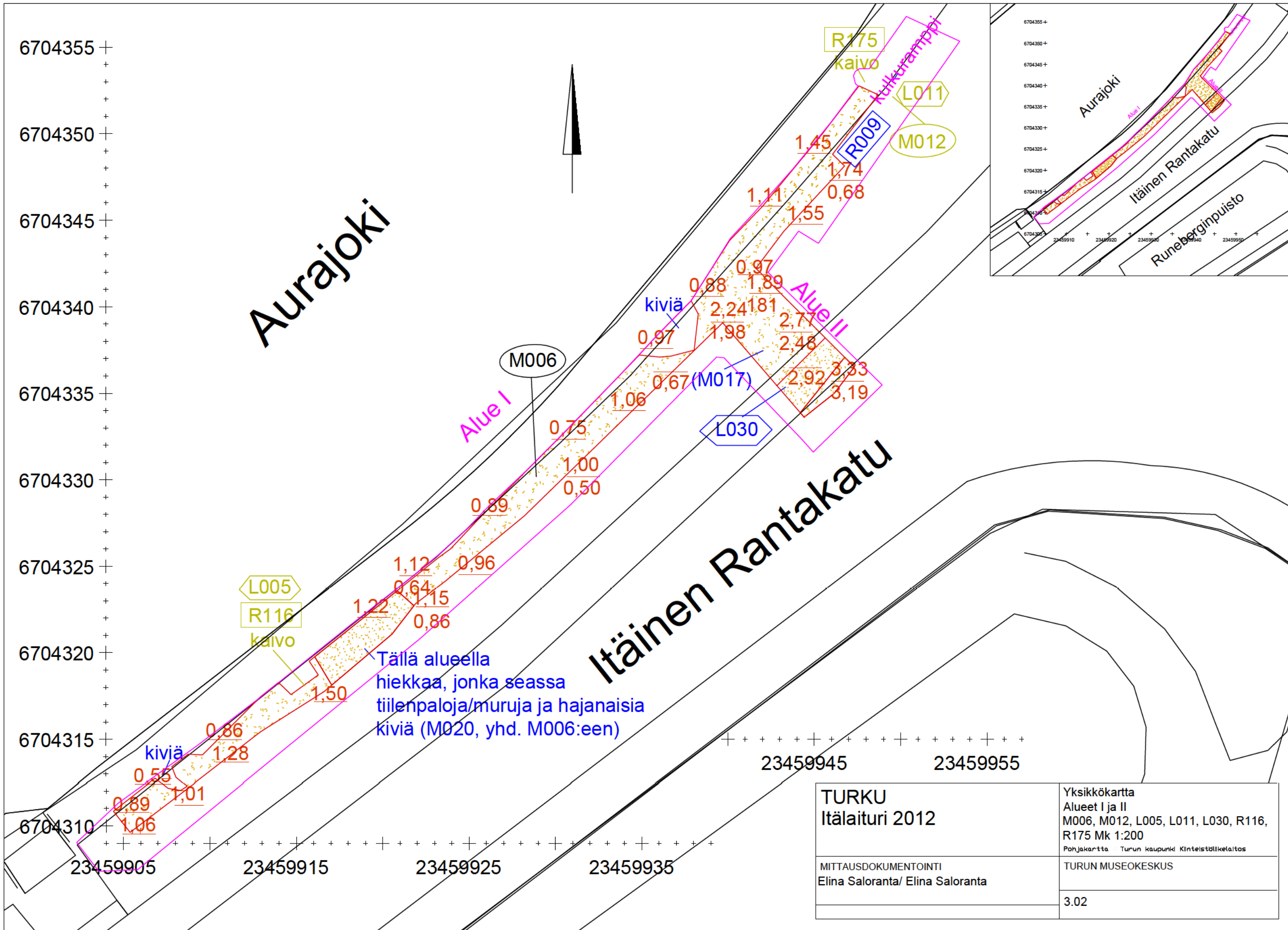
TURKU
Itälaituri 2012

MITTAUSDOKUMENTOINTI
Elina Saloranta/ Elina Saloranta

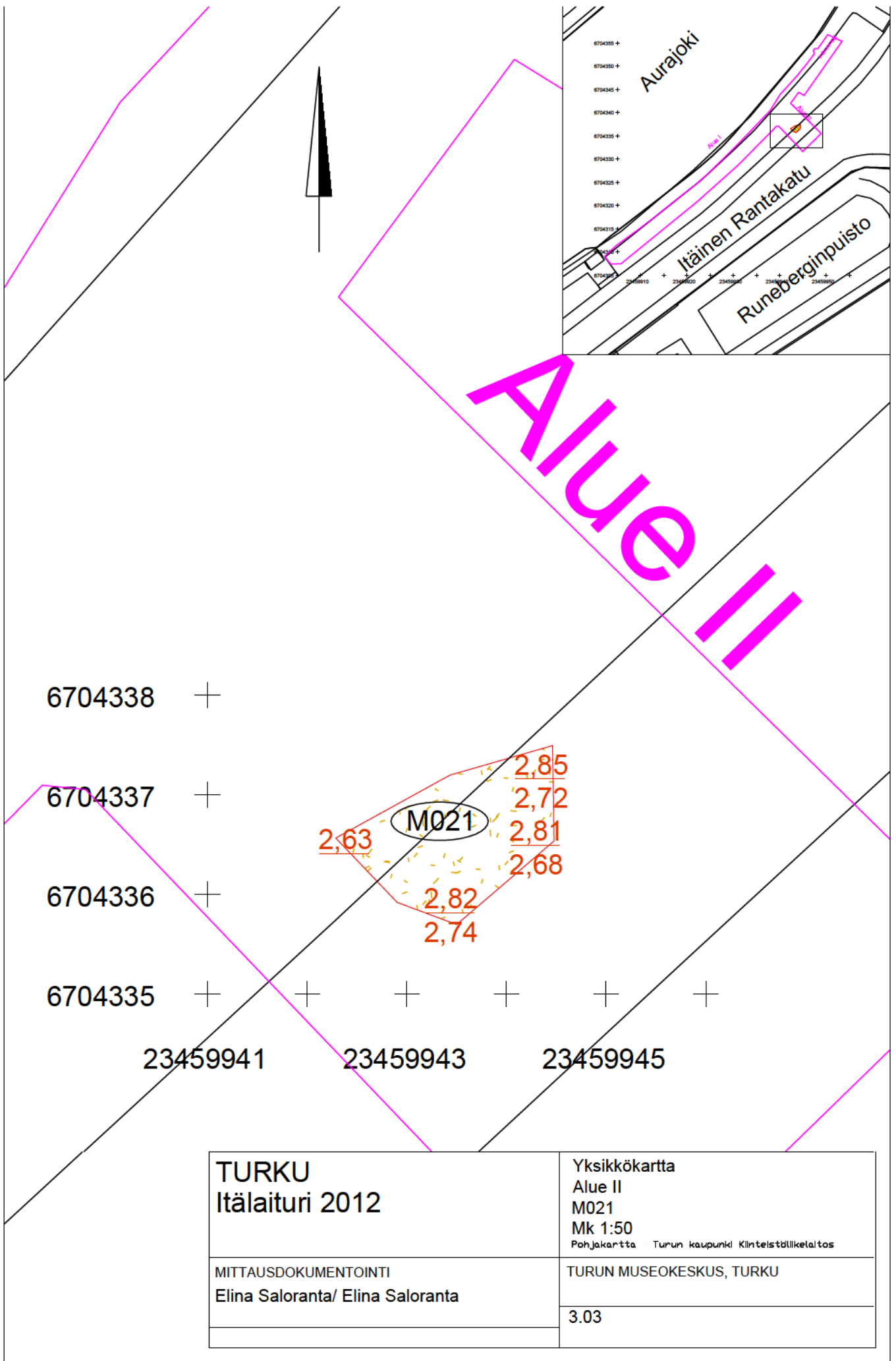
Yksikkökartta
Alueet I ja II
M004, M012, L005, L011, R116, R175
Mk 1:200
Pohjakartta Turun kaupunki Kinteistöliikelaitos

TURUN MUSEOKESKUS

3.01

TURKU Itälaituri 2012	Yksikkökartta Alueet I ja II M006, M012, L005, L011, L030, R116, R175 Mk 1:200 <small>Pohjakartta Turun kaupunki Kinteistöliikelaitos</small>
	TURUN MUSEOKESKUS
MITTAUSDOKUMENTOINTI Elina Saloranta/ Elina Saloranta	3.02

6704338 +

6704337 +

6704336 +

6704335 + + + + + +

23459941

23459943

23459945

2,63
 2,85
 2,72
 M021
 2,81
 2,68
 2,82
 2,74

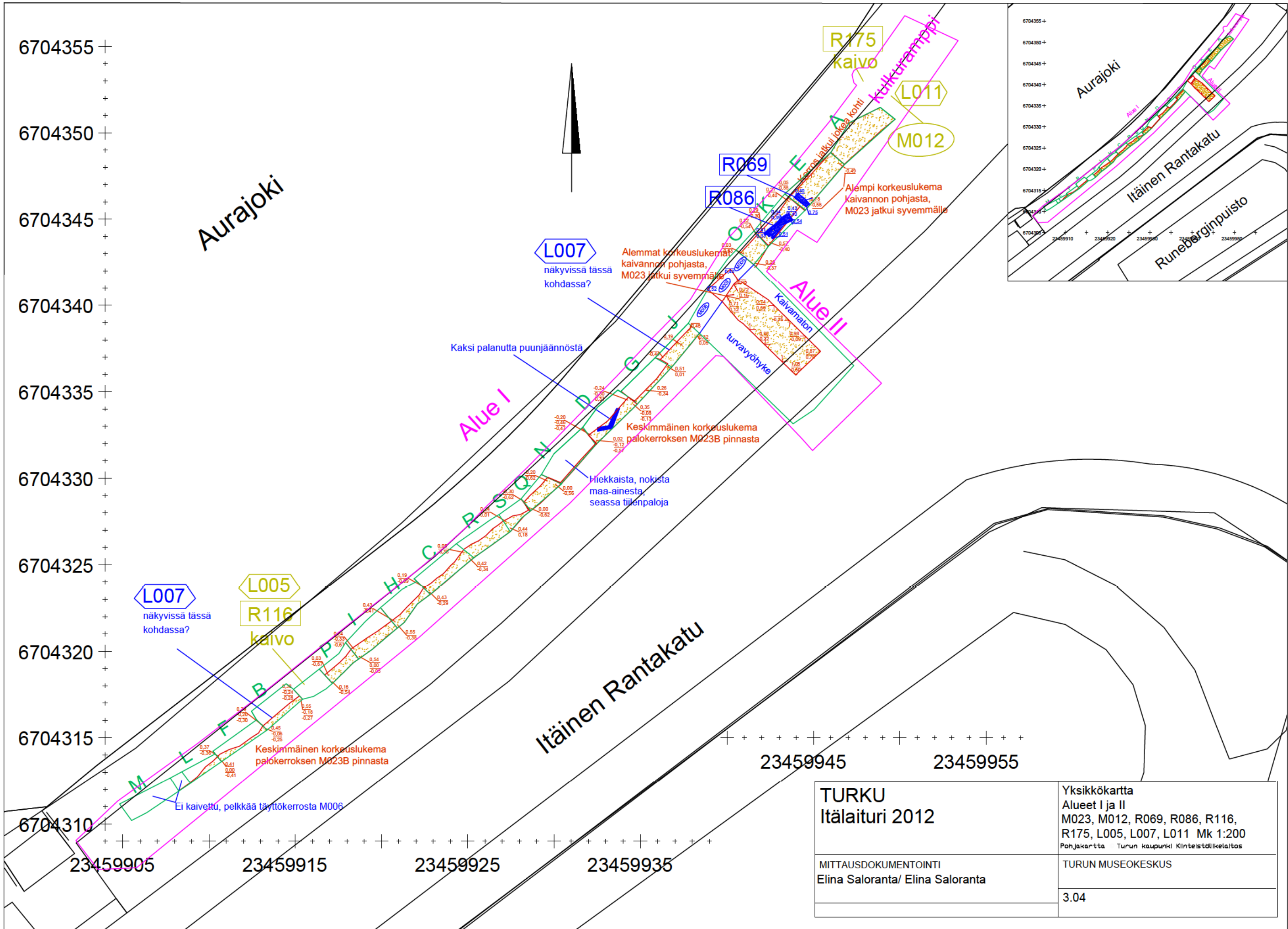
TURKU
 Itälaituri 2012

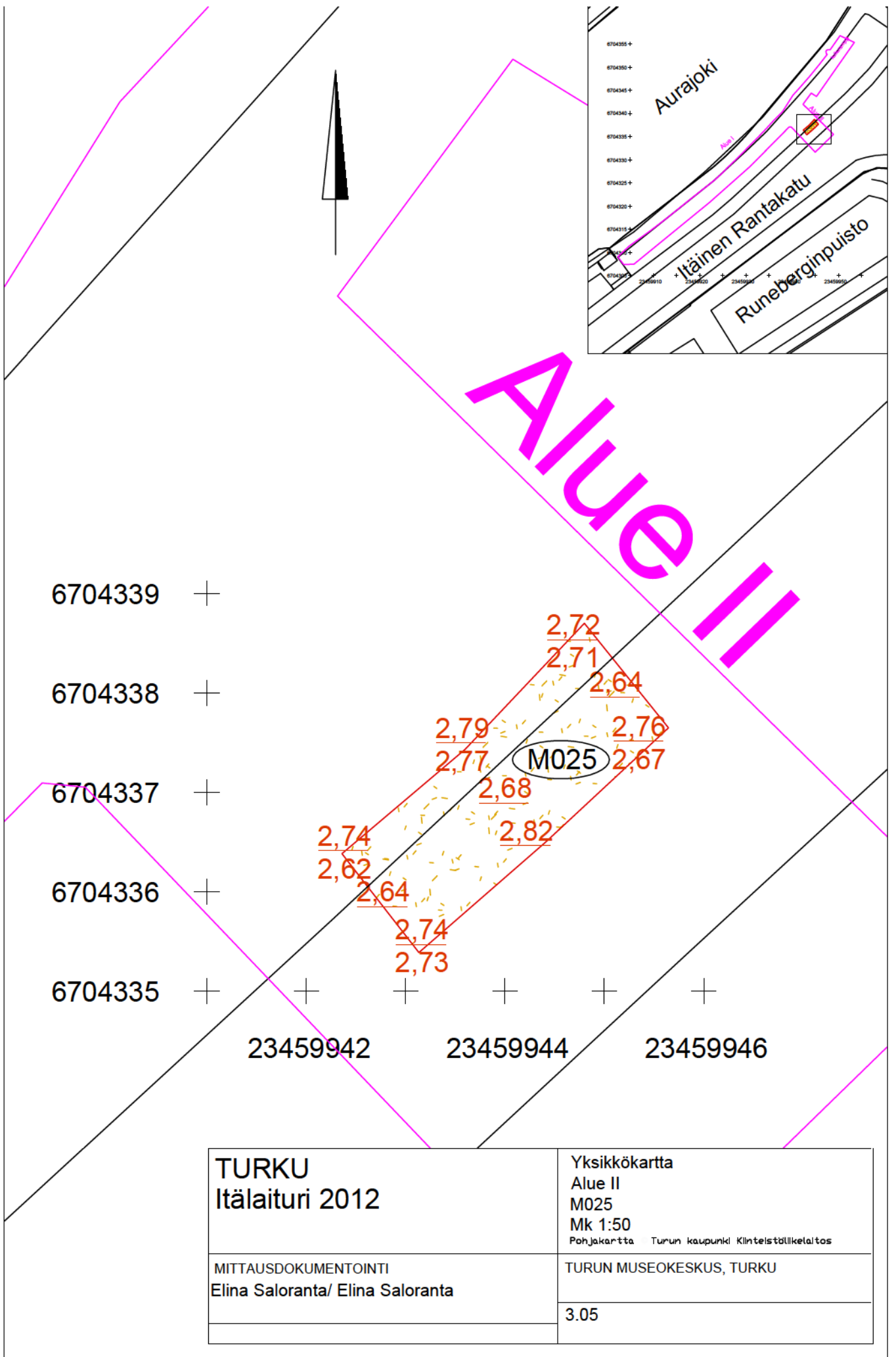
Yksikkökartta
 Alue II
 M021
 Mk 1:50
 Pohjakartta Turun kaupunki Kiinteistöliikelaitos

MITTAUSDOKUMENTOINTI
 Elina Saloranta/ Elina Saloranta

TURUN MUSEOKESKUS, TURKU

3.03

6704339 +

6704338 +

6704337 +

6704336 +

6704335 +

23459942

23459944

23459946

2,72
2,71
2,64
2,79
2,77
2,76
2,67
2,74
2,62
2,64
2,74
2,73
2,68
2,82
M025

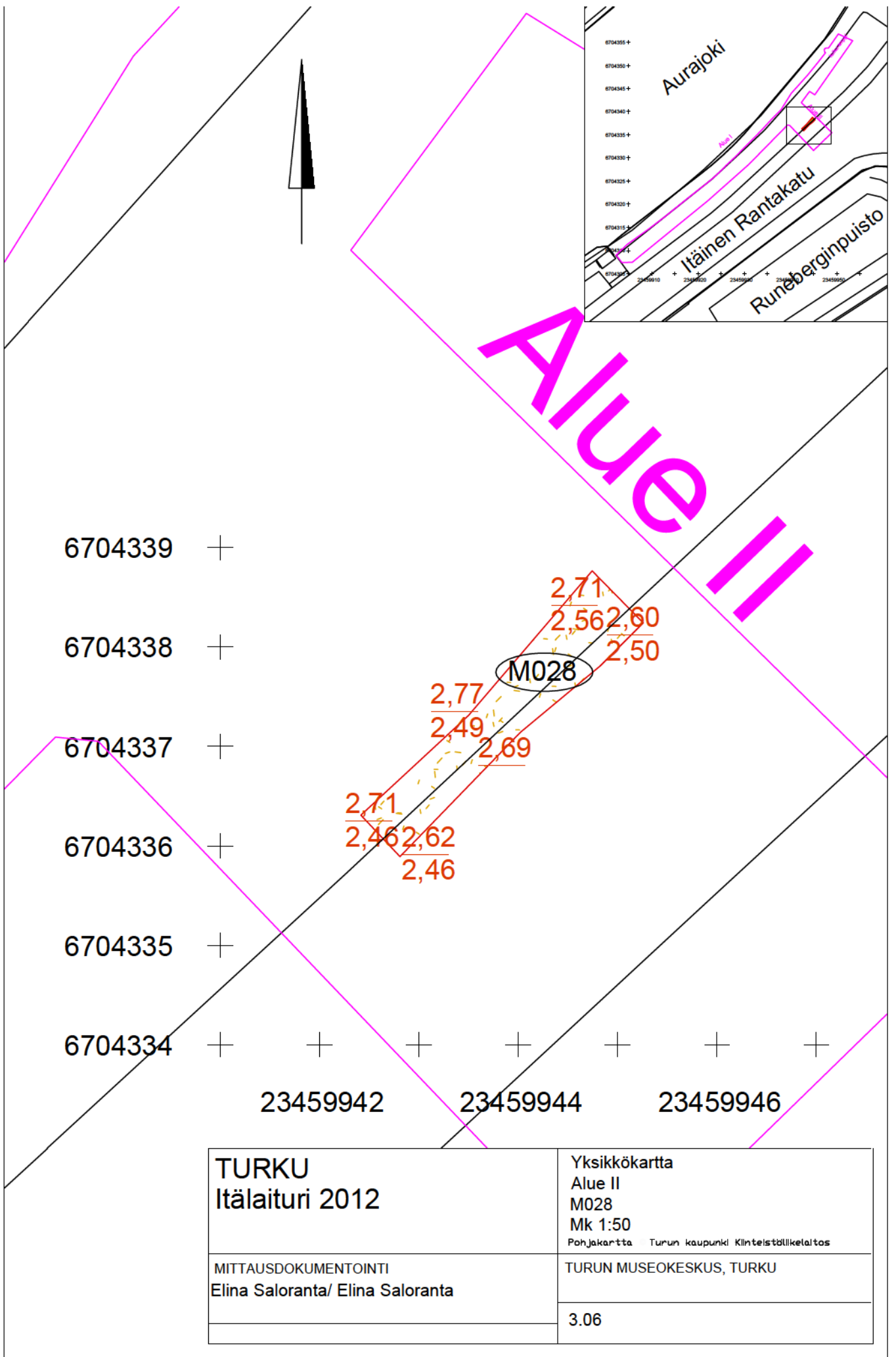
TURKU
Itälaituri 2012

Yksikkökartta
Alue II
M025
Mk 1:50
Pohjakartta Turun kaupunki Kiinteistöliikelaitos

MITTAUSDOKUMENTOINTI
Elina Saloranta/ Elina Saloranta

TURUN MUSEOKESKUS, TURKU

3.05

6704339 +

6704338 +

6704337 +

6704336 +

6704335 +

6704334 +

23459942

23459944

23459946

M028

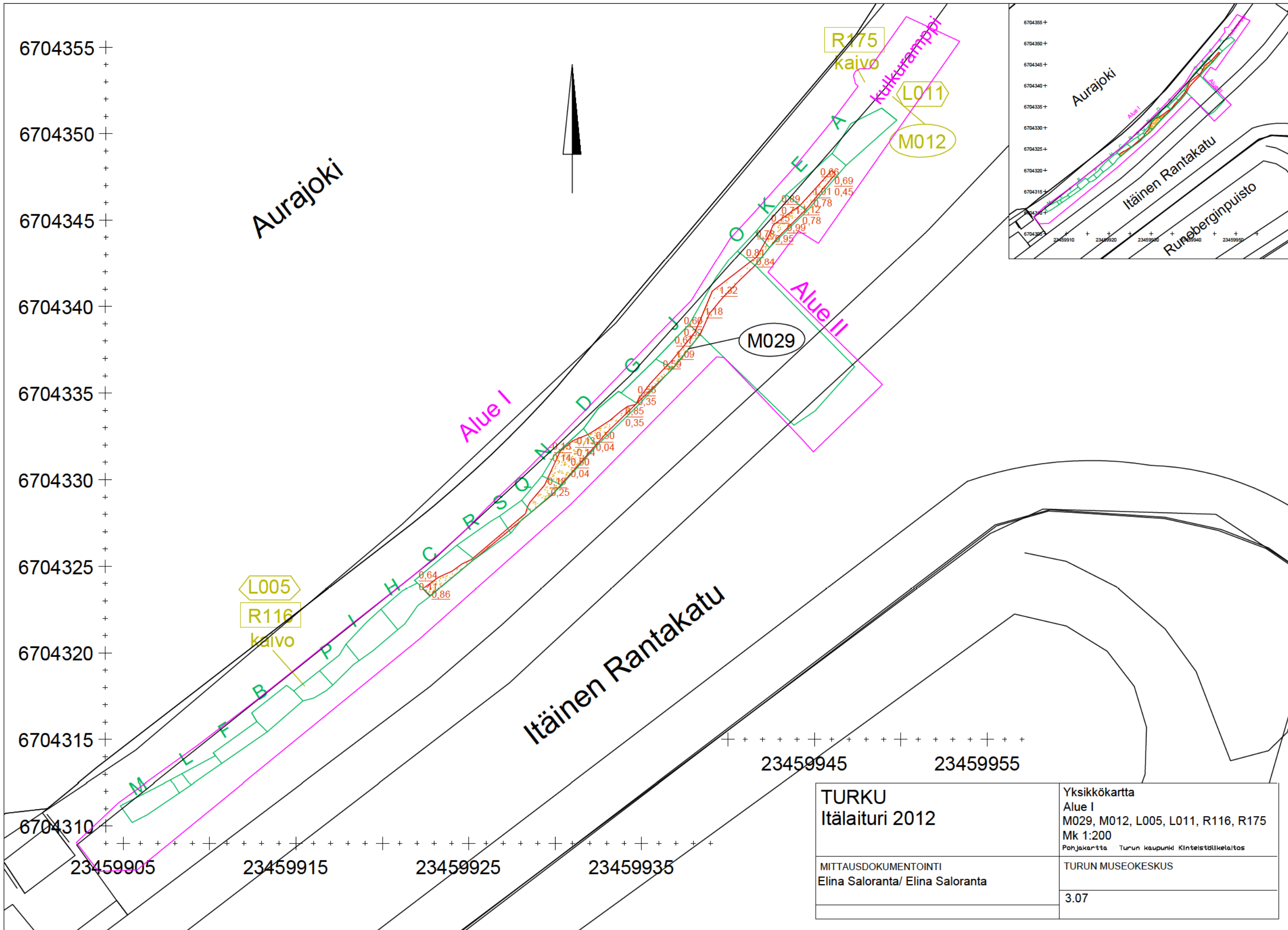
TURKU
Itälaituri 2012

Yksikkökartta
Alue II
M028
Mk 1:50
Pohjakartta Turun kaupunki Kinteistöhallintokeskus

MITTAUSDOKUMENTOINTI
Elina Saloranta/ Elina Saloranta

TURUN MUSEOKESKUS, TURKU

3.06

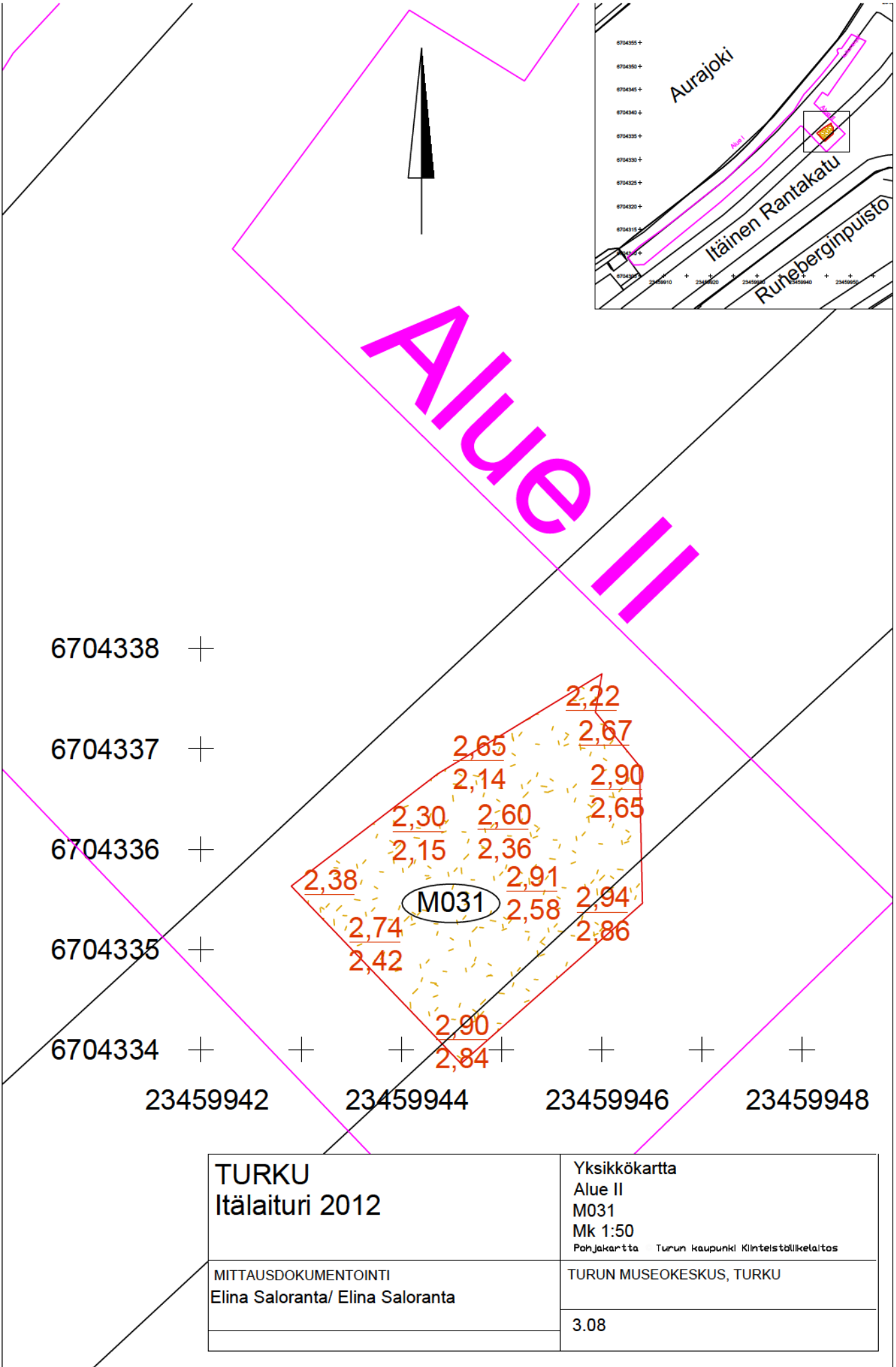
TURKU
Itälaituri 2012

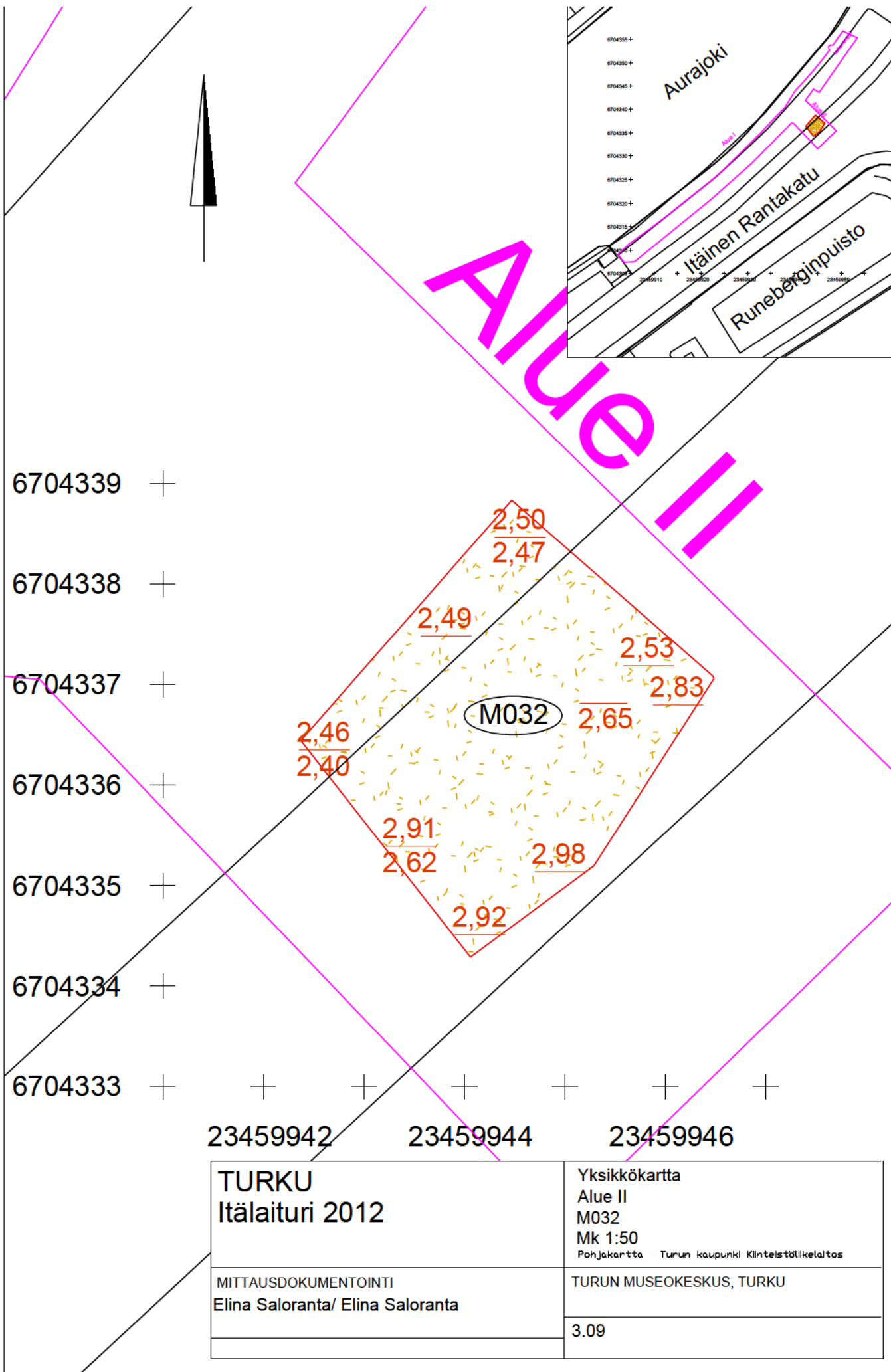
MITTAUSDOKUMENTOINTI
Elina Saloranta/ Elina Saloranta

Yksikkökartta
Alue I
M029, M012, L005, L011, R116, R175
Mk 1:200
Pohjakartta Turun kaupunki Kinteistöliikelaitos

TURUN MUSEOKESKUS

3.07

6704339 +

6704338 +

6704337 +

6704336 +

6704335 +

6704334 +

6704333 +

23459942

23459944

23459946

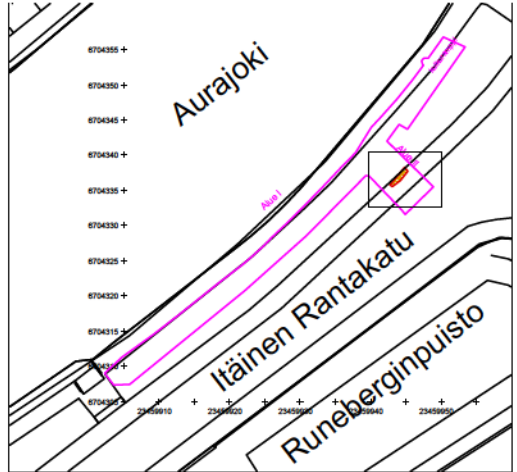
TURKU
Itälaituri 2012

Yksikkökartta
Alue II
M032
Mk 1:50
Pohjakartta Turun kaupunki Kinteistöhallintokeskus

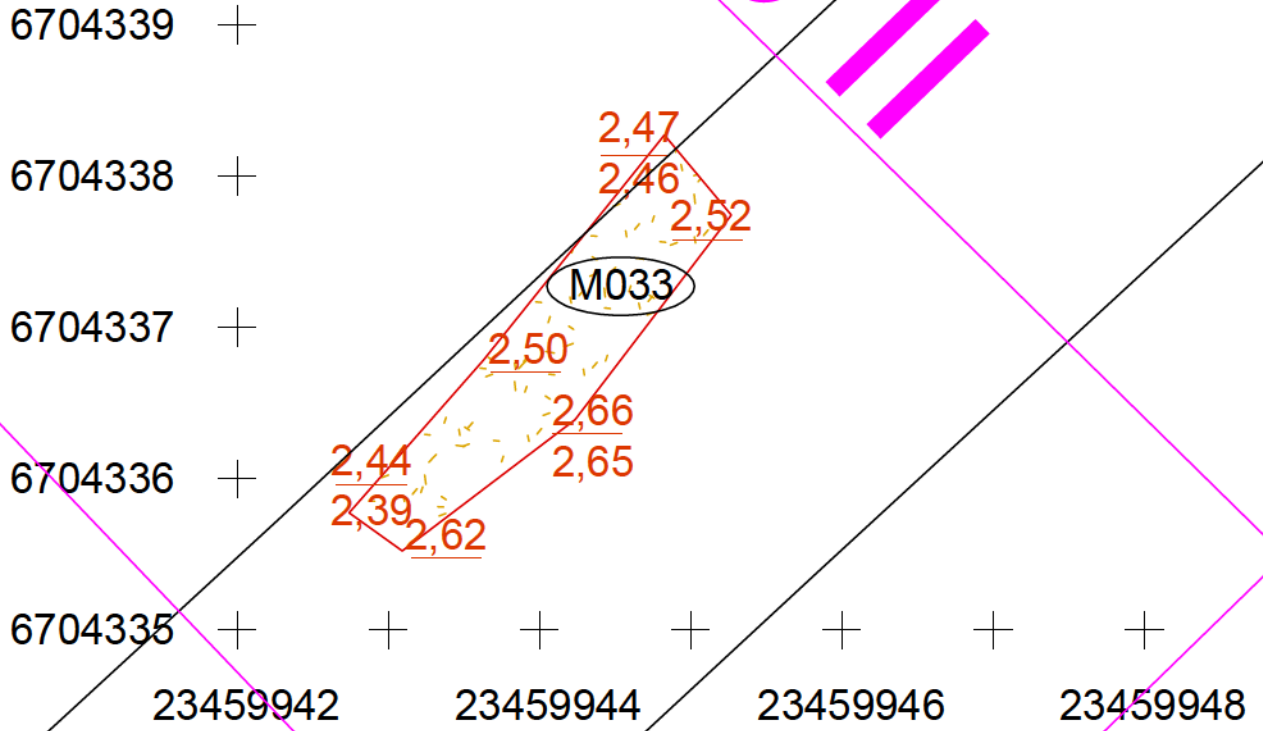
MITTAUSDOKUMENTOINTI
Elina Saloranta/ Elina Saloranta

TURUN MUSEOKESKUS, TURKU

3.09

Alue III

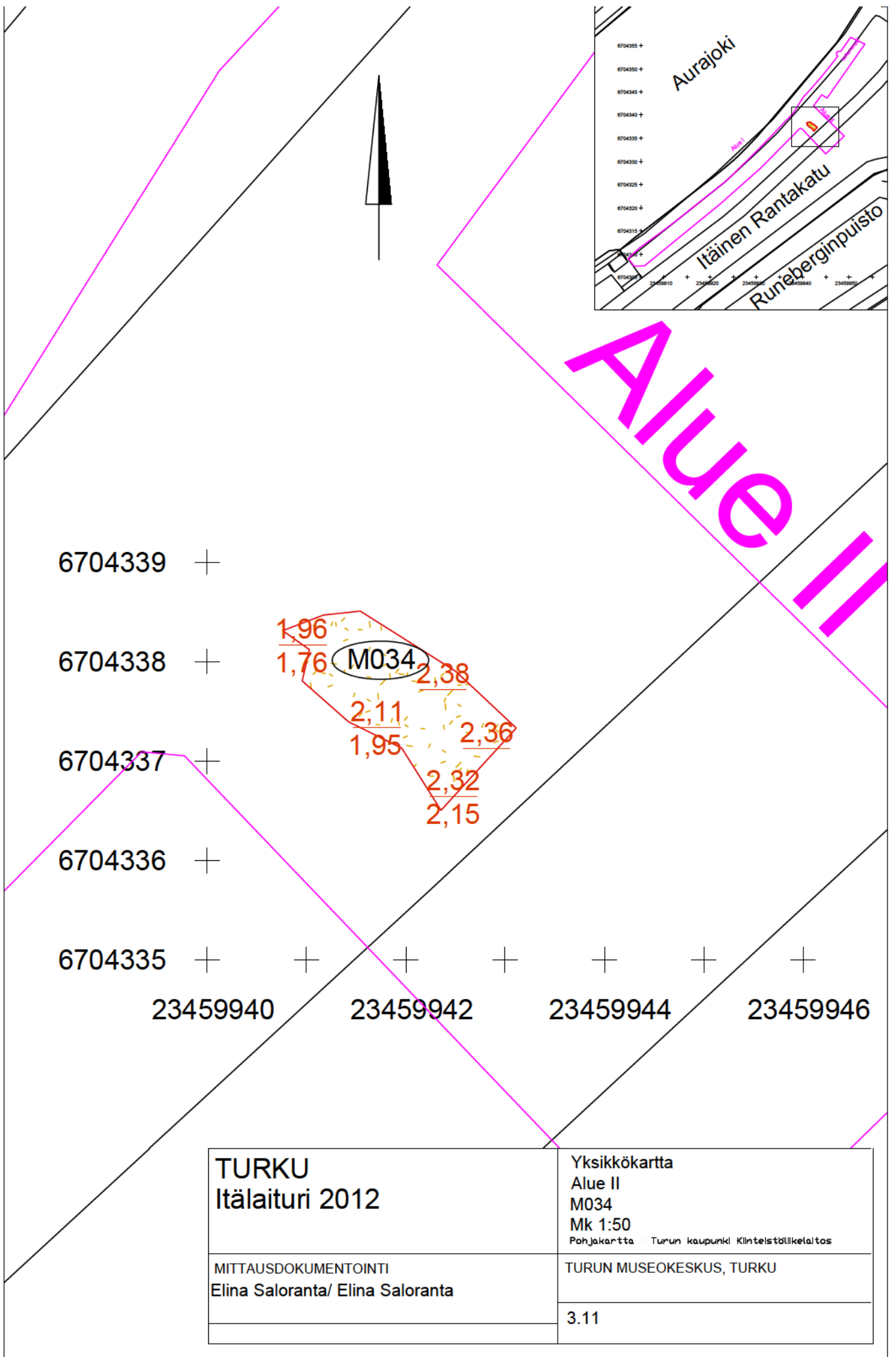
TURKU
Itälaituri 2012

Yksikkökartta
Alue II
M033
Mk 1:50
Pohjakartta Turun kaupunki Kinteistöhallintokeskus

MITTAUSDOKUMENTOINTI
Elina Saloranta/ Elina Saloranta

TURUN MUSEOKESKUS, TURKU

3.10

6704339 +

6704338 +

6704337 +

6704336 +

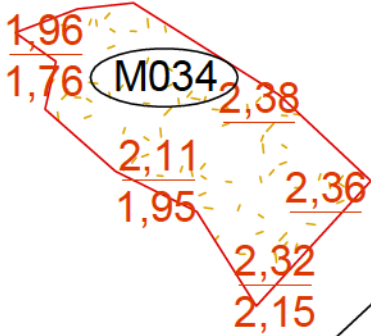
6704335 +

23459940

23459942

23459944

23459946

TURKU
Itälaituri 2012

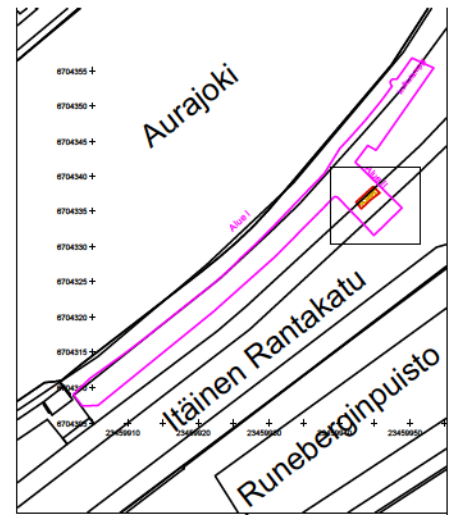
Yksikkökartta
Alue II
M034
Mk 1:50

Pohjakartta Turun kaupunki Kiinteistöliikelaitos

MITTAUSDOKUMENTOINTI
Elina Saloranta/ Elina Saloranta

TURUN MUSEOKESKUS, TURKU

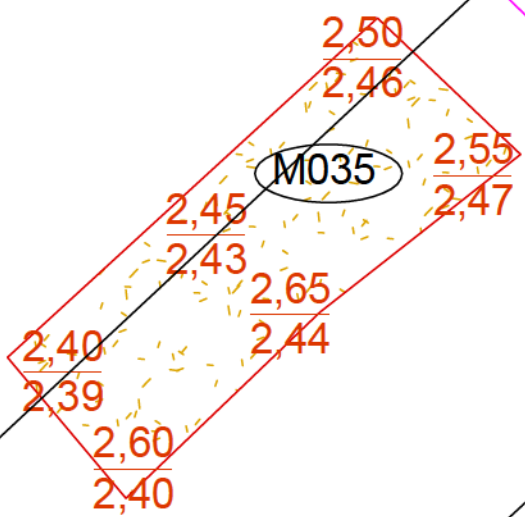
3.11

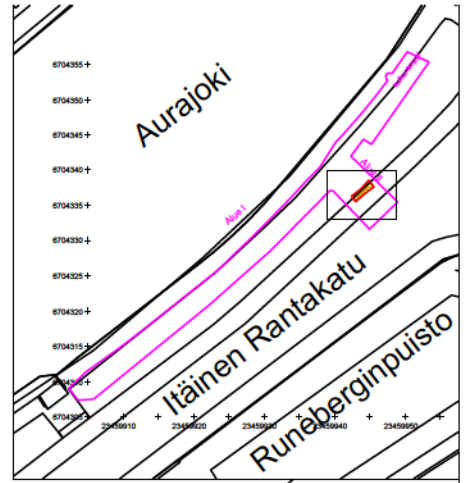
AUUE II

6704339 +
6704338 +
6704337 +
6704336 +
6704335 +

23459942 23459944 23459946

TURKU Itälaituri 2012	Yksikkökartta Alue II M035 Mk 1:50 <small>Pohjakartta Turun kaupunki Kiinteistöliikelaitos</small>
	TURUN MUSEOKESKUS, TURKU
MITTAUSDOKUMENTOINTI Elina Saloranta/ Elina Saloranta	3.12

6704339 +

6704338 +

6704337 +

6704336 +

6704335 +

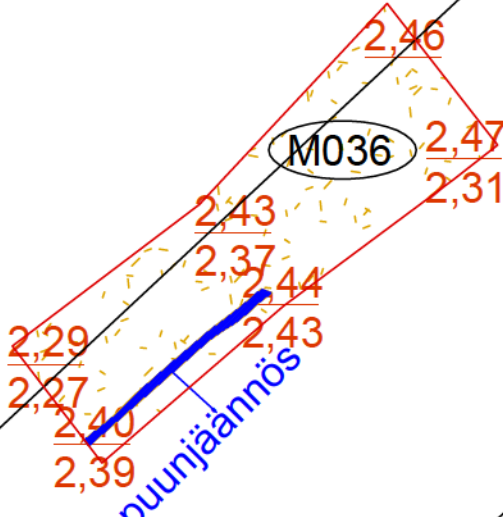
23459942

23459944

23459946

Alue II

M036

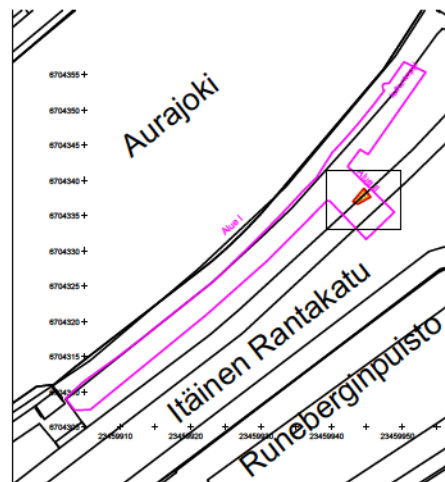
TURKU
Itälaituri 2012

Yksikkökartta
Alue II
M036
Mk 1:50
Pohjakartta Turun kaupunki Kiinteistöhallinto

MITTAUSDOKUMENTOINTI
Elina Saloranta/ Elina Saloranta

TURUN MUSEOKESKUS, TURKU

3.13

AUUE II

6704339 +

6704338 +

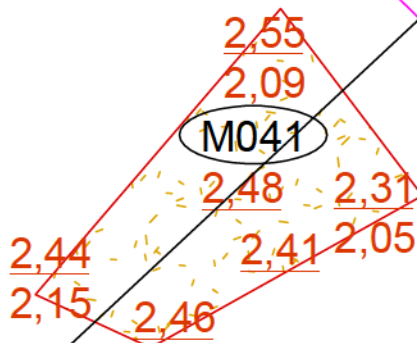
6704337 +

6704336 +

23459942

23459944

23459946

TURKU
Itälaituri 2012

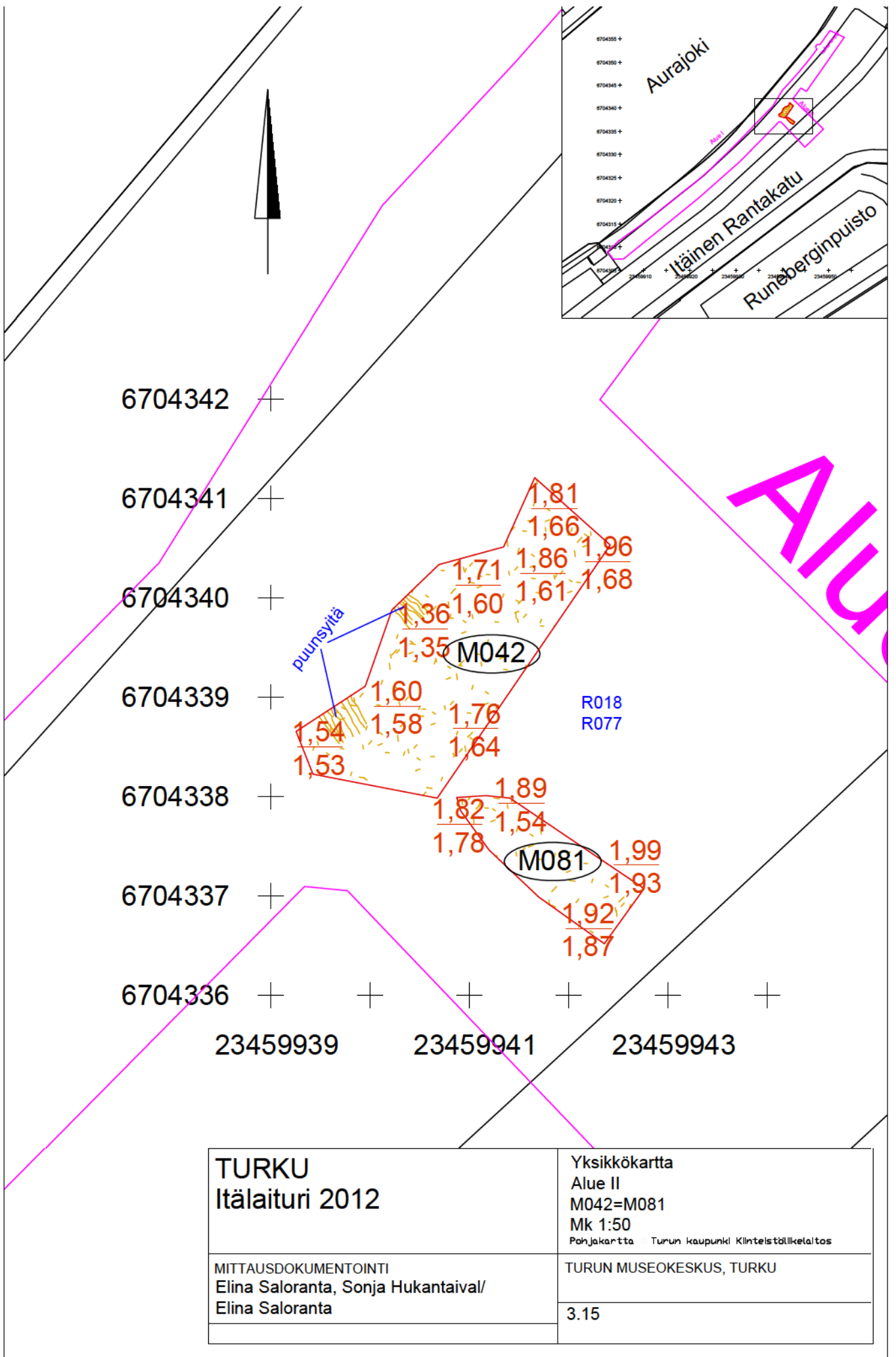
Yksikkökartta
Alue II
M041
Mk 1:50

Pohjakartta Turun kaupunki Kintestöhallinto

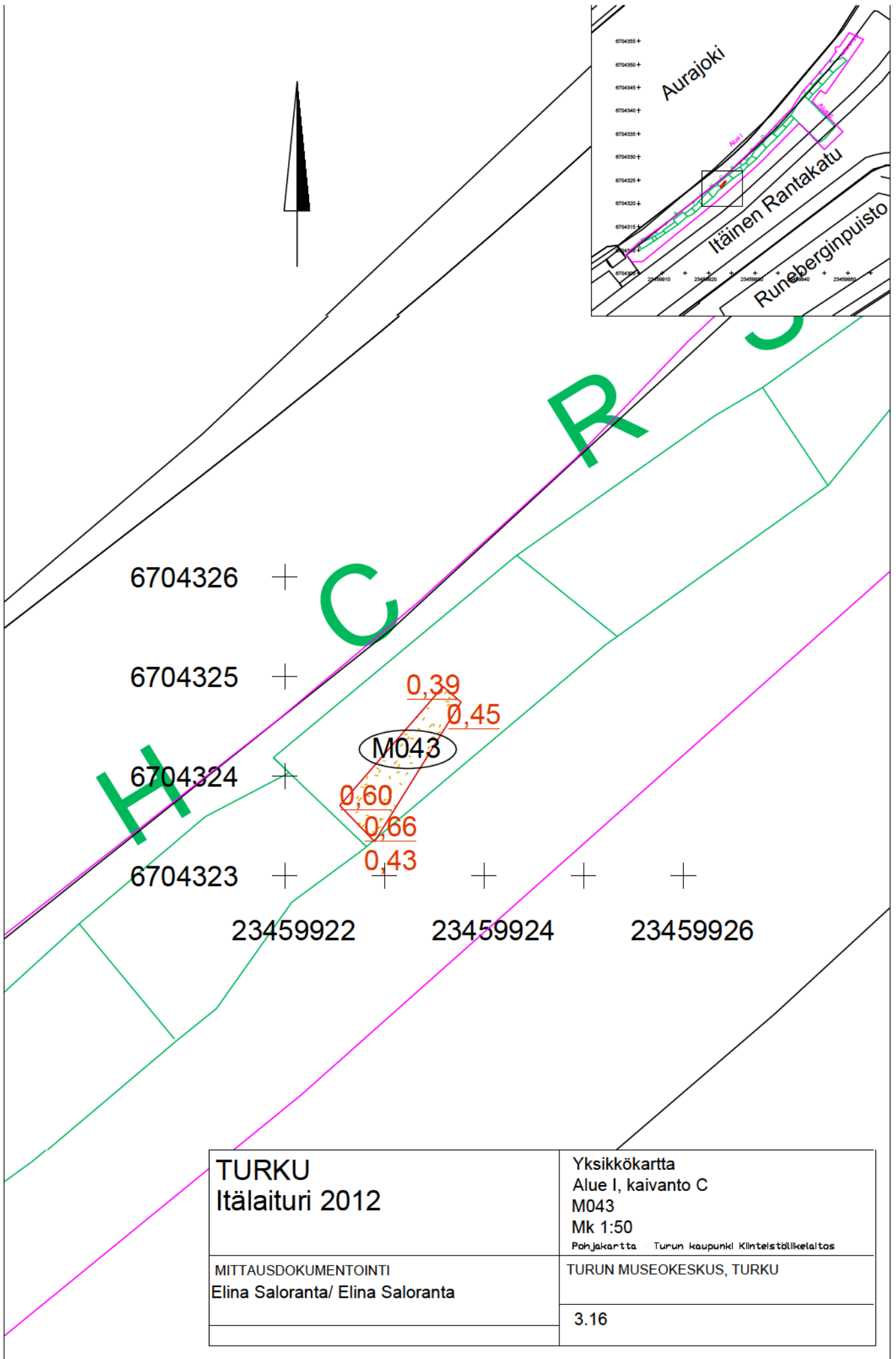
MITTAUSDOKUMENTOINTI
Elina Saloranta/ Elina Saloranta

TURUN MUSEOKESKUS, TURKU

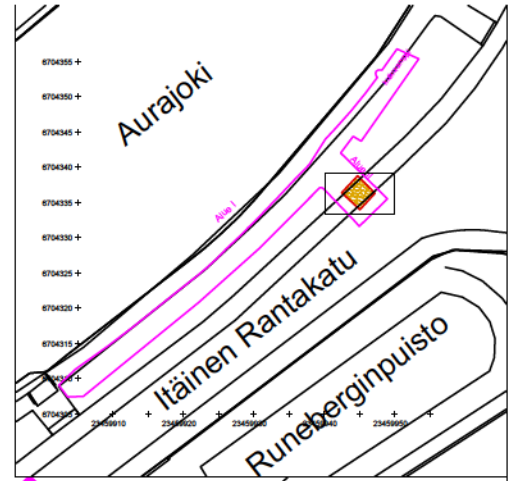
3.14

<p>TURKU Itälaituri 2012</p>	<p>Yksikkökartta Alue II M042=M081 Mk 1:50 Pohjakartta Turun kaupunki Kiinteistöliikelaitos</p>
<p>MITTAUSDOKUMENTOINTI Elina Saloranta, Sonja Hukantaival/ Elina Saloranta</p>	<p>TURUN MUSEOKESKUS, TURKU 3.15</p>

<p>TURKU Itälaituri 2012</p>	<p>Yksikkökartta Alue I, kaivanto C M043 Mk 1:50 <small>Pohjakartta Turun kaupunki Kiinteistöliikelaitos</small></p>
<p>MITTAUSDOKUMENTOINTI Elina Saloranta/ Elina Saloranta</p>	<p>TURUN MUSEOKESKUS, TURKU</p> <p>3.16</p>

AURAJOKI

6704339 +

6704338 +

6704337 +

6704336 +

6704335 +

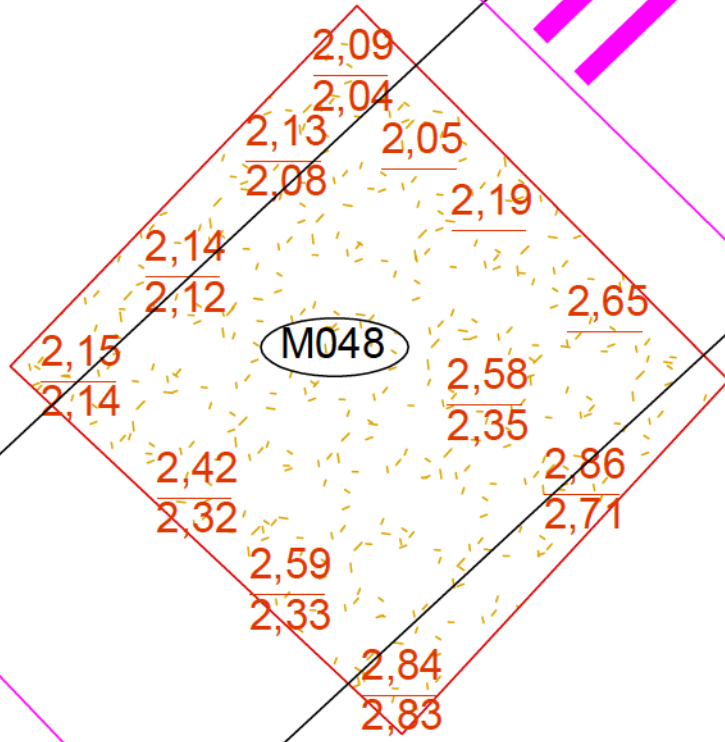
6704334 +

6704333 +

23459943

23459945

23459947

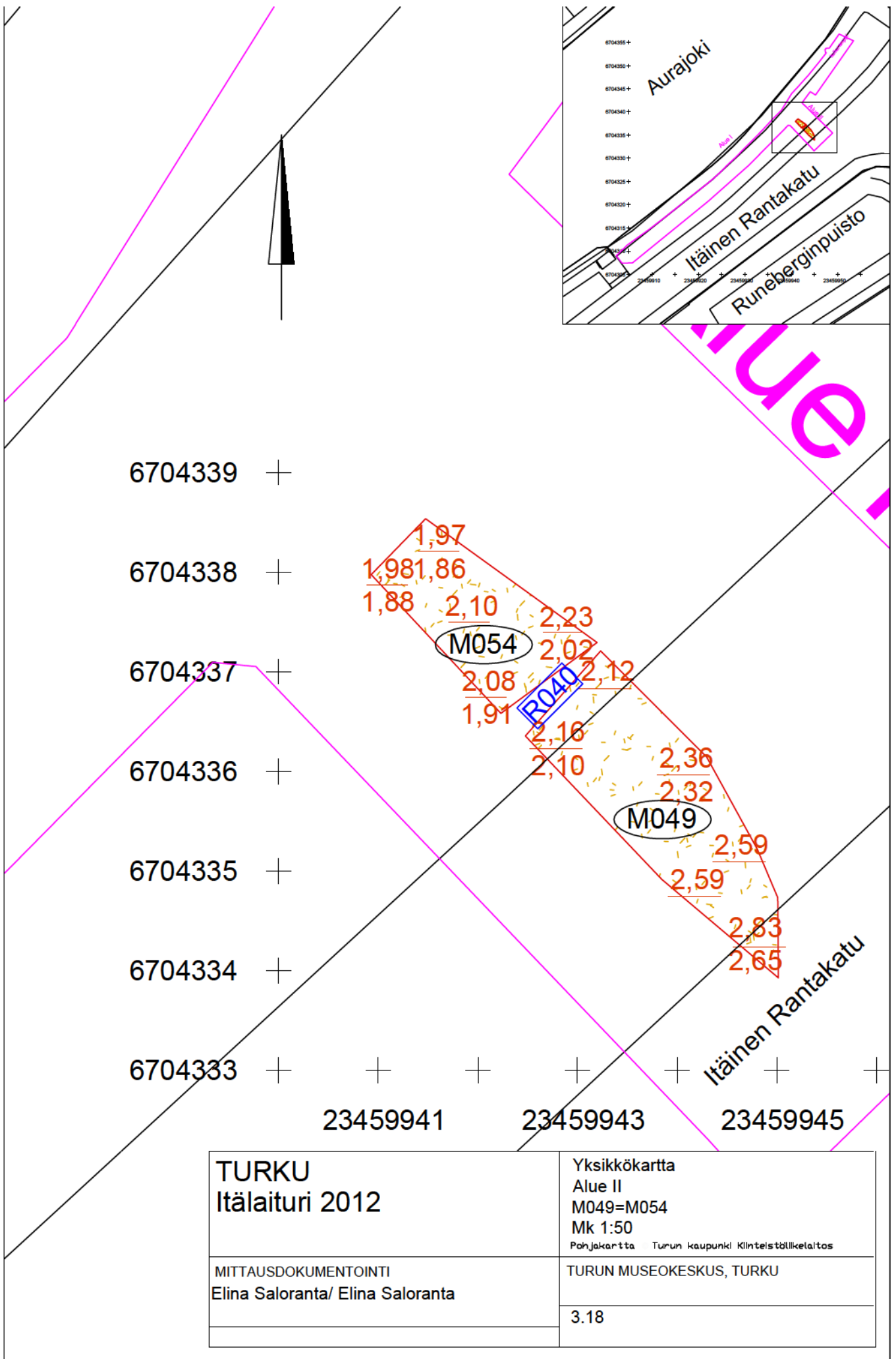
TURKU
Itälaituri 2012

Yksikkökartta
Alue II
M048
Mk 1:50
Pohjakartta Turun kaupunki Kintestöllikelaistos

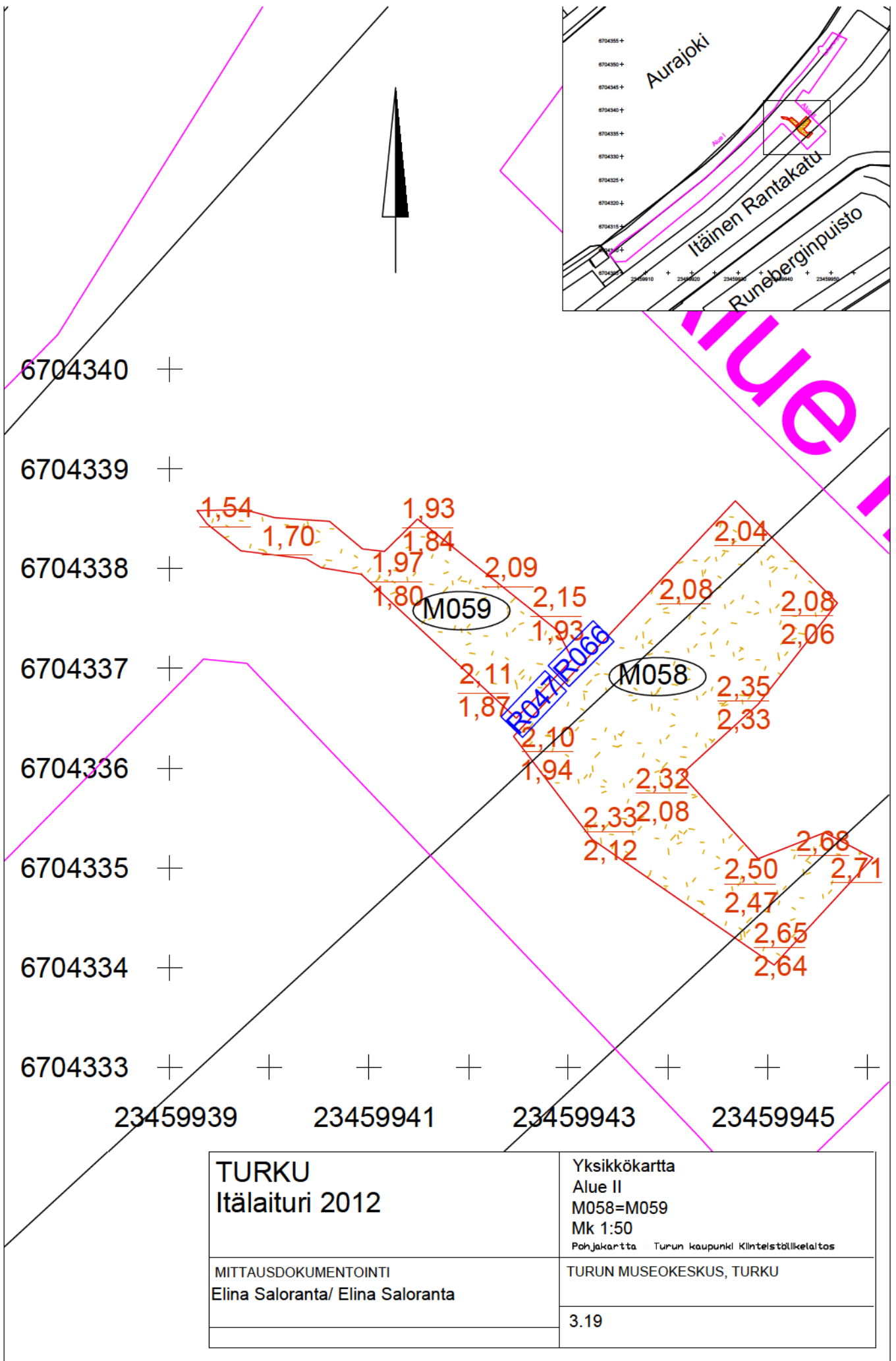
MITTAUSDOKUMENTOINTI
Elina Saloranta/ Elina Saloranta

TURUN MUSEOKESKUS, TURKU

3.17

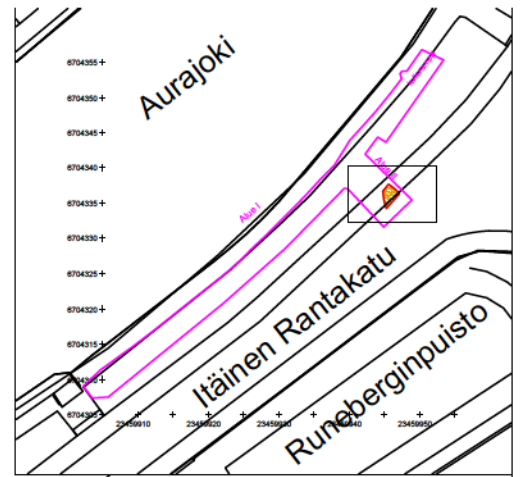

<p>TURKU Itälaituri 2012</p>	<p>Yksikkökartta Alue II M049=M054 Mk 1:50 <small>Pohjakartta Turun kaupunki Kinteistöhallintakeskus</small></p>
<p>MITTAUSDOKUMENTOINTI Elina Saloranta/ Elina Saloranta</p>	<p>TURUN MUSEOKESKUS, TURKU</p> <p>3.18</p>

<p>TURKU Itälaituri 2012</p>	<p>Yksikkökartta Alue II M058=M059 Mk 1:50 <small>Pohjakartta Turun kaupunki Kintestöilikelaitos</small></p>
<p>MITTAUSDOKUMENTOINTI Elina Saloranta/ Elina Saloranta</p>	<p>TURUN MUSEOKESKUS, TURKU</p>
	<p>3.19</p>

Alue III

6704339 +

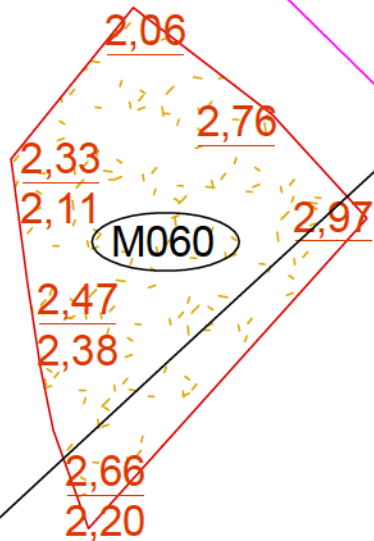
6704338 +

6704337 +

6704336 +

6704335 +

6704334 +

23459945

23459947

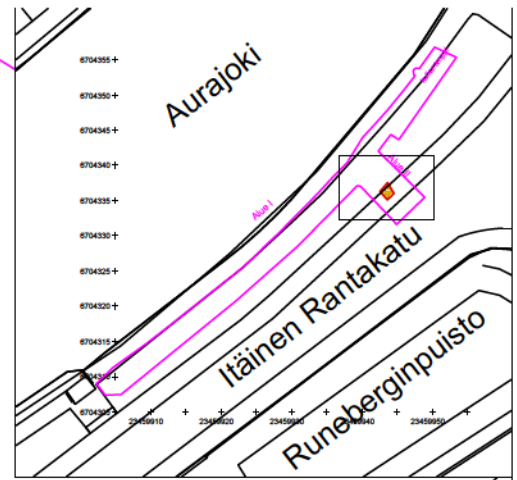
TURKU
Itälaituri 2012

Yksikkökartta
Alue II
M060
Mk 1:50
Pohjakartta Turun kaupunki Kiinteistöliikelaitos

MITTAUSDOKUMENTOINTI
Elina Saloranta/ Elina Saloranta

TURUN MUSEOKESKUS, TURKU

3.20

Aurajoki III

6704338 +

6704337 +

6704336 +

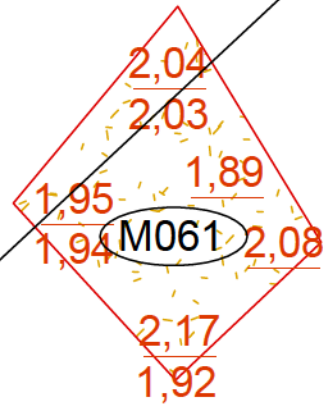
6704335 +

6704334 +

23459942

23459944

23459946

TURKU
Itälaituri 2012

Yksikkökartta
Alue II
M061
Mk 1:50

Pohjakartta Turun kaupunki Kiinteistöliikelaitos

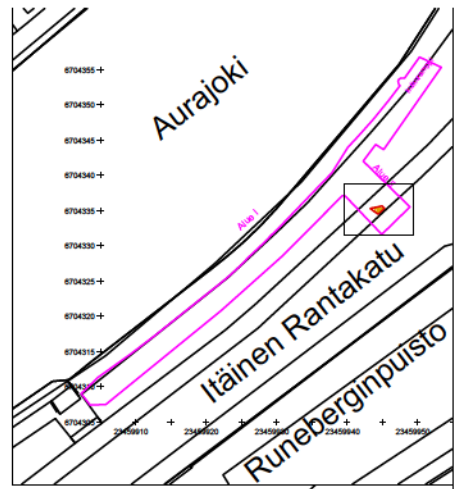
MITTAUSDOKUMENTOINTI
Elina Saloranta/ Elina Saloranta

TURUN MUSEOKESKUS, TURKU

3.21

AUUE III

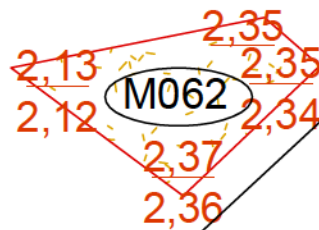
6704338 +

6704337 +

6704336 +

6704335 +

6704334 +

23459943

23459945

23459947

TURKU
Itälaituri 2012

Yksikkökartta

Alue II

M062

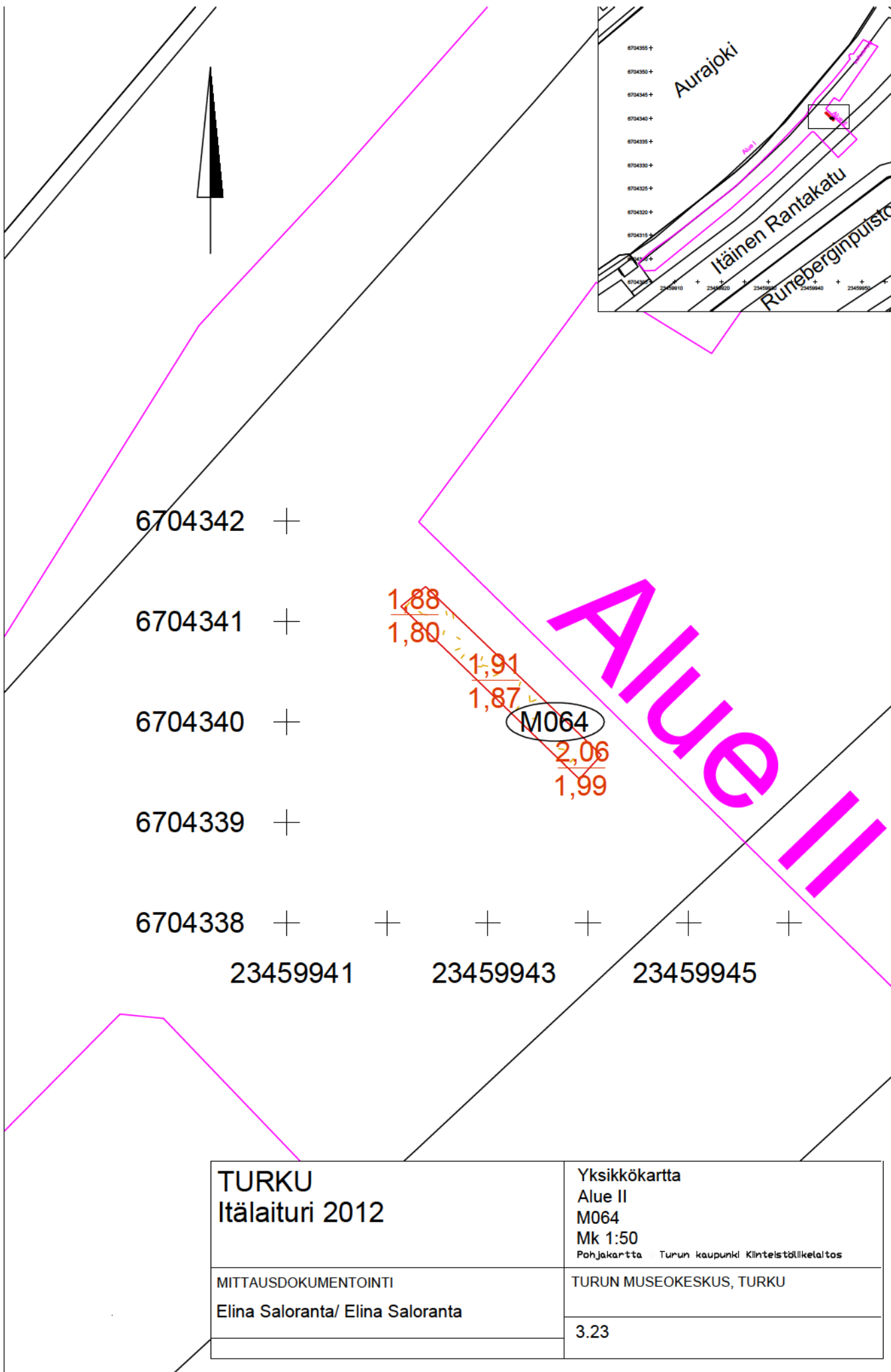
Mk 1:50

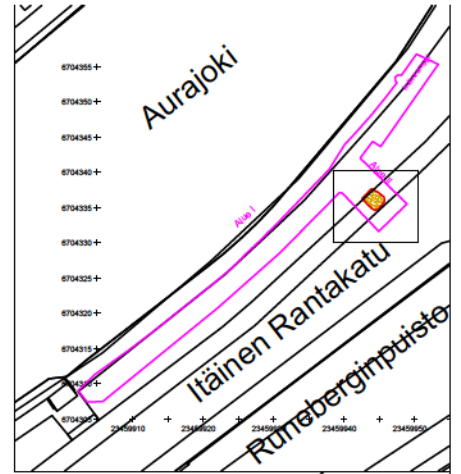
Pohjakartta Turun kaupunki Kinteistöhallintakeskus

MITTAUSDOKUMENTOINTI
Elina Saloranta/ Elina Saloranta

TURUN MUSEOKESKUS, TURKU

3.22

Alue II

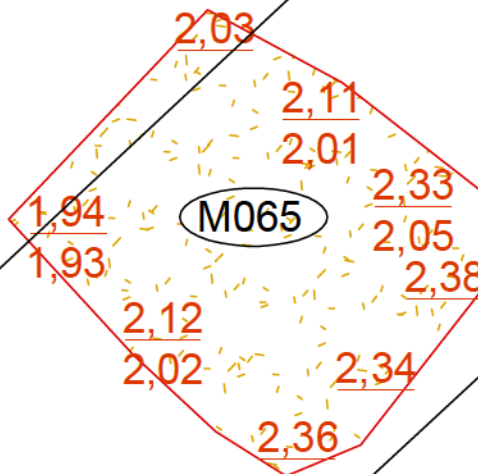
6704338 +

6704337 +

6704336 +

6704335 +

6704334 +

23459943

23459945

23459947

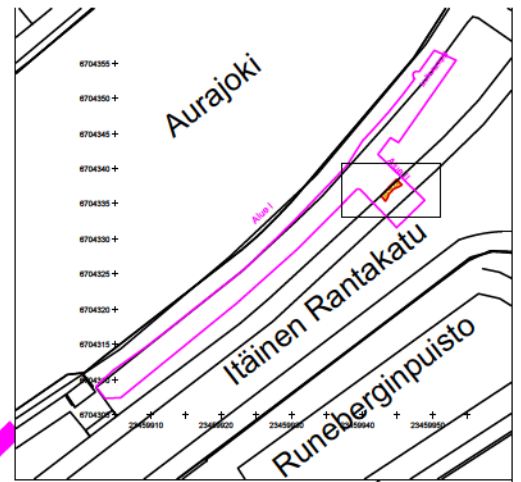
TURKU
Itälaituri 2012

Yksikkökartta
Alue II
M065
Mk 1:50
Pohjakartta Turun kaupunki Kiinteistöliikelaitos

MITTAUSDOKUMENTOINTI
Elina Saloranta/ Elina Saloranta

TURUN MUSEOKESKUS, TURKU

3.24

Aurajoki III

6704339 +

6704338 +

6704337 +

6704336 +

6704335 +

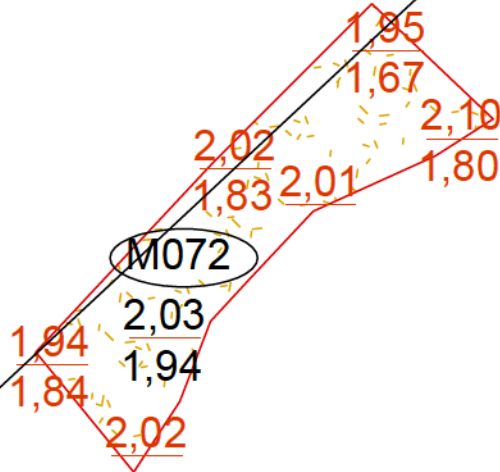
6704334 +

23459943

23459945

23459947

M072

TURKU
Itälaituri 2012

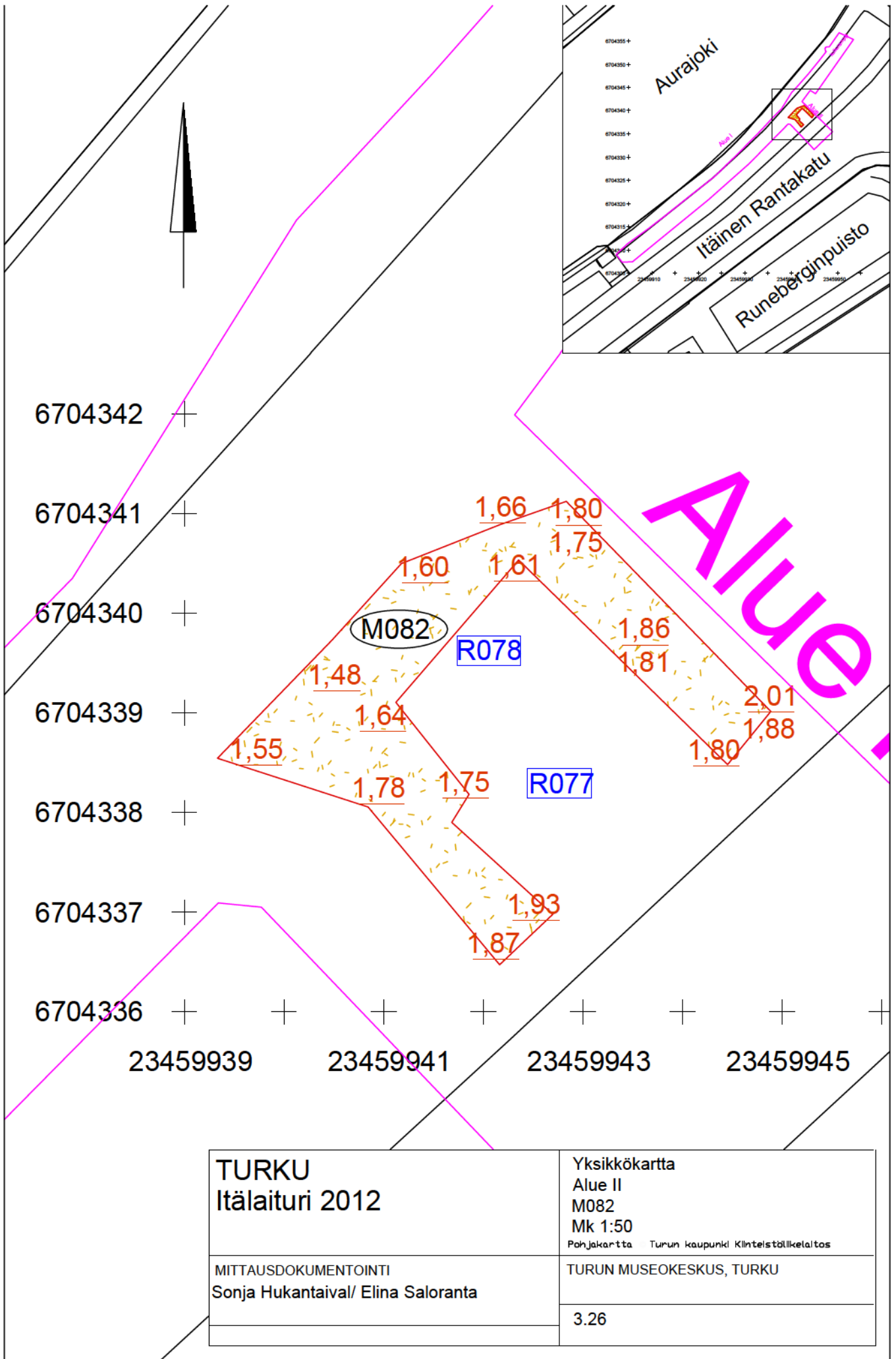
Yksikkökartta
Alue II
M072
Mk 1:50

Pohjakartta Turun kaupunki Kintestöhallintokeskus

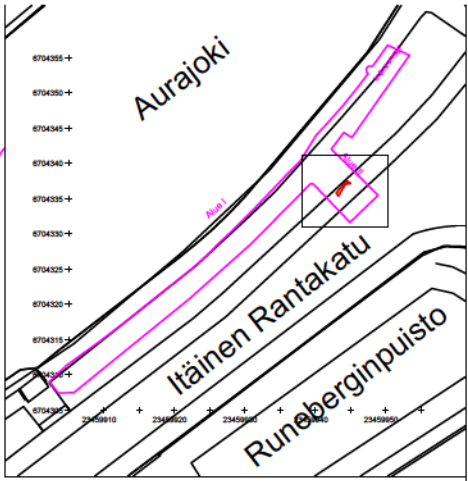
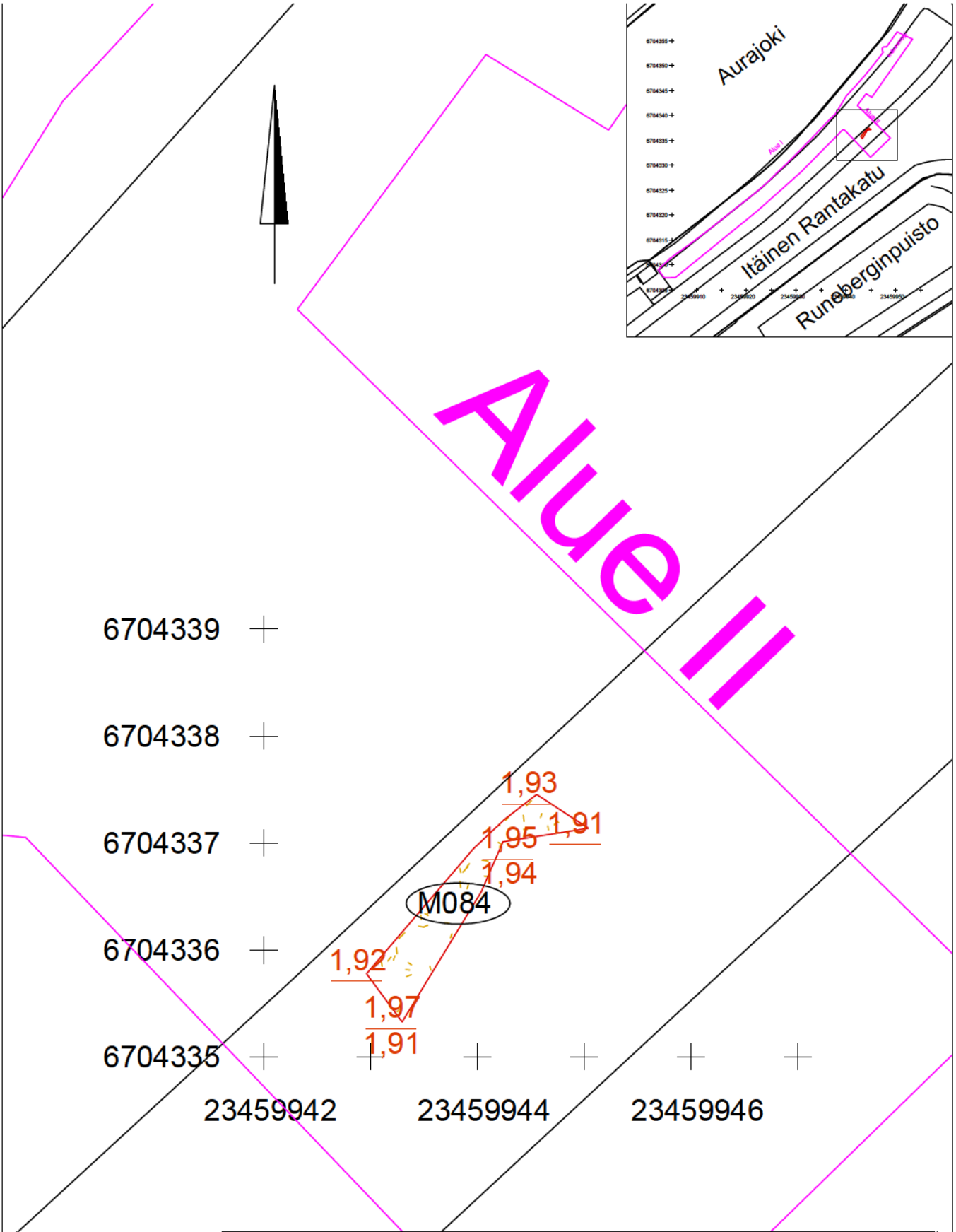
MITTAUSDOKUMENTOINTI
Sonja Hukantaival/ Elina Saloranta

TURUN MUSEOKESKUS, TURKU

3.25

<p>TURKU Itälaituri 2012</p>	<p>Yksikkökartta Alue II M082 Mk 1:50 <small>Pohjakartta Turun kaupunki Kllinteistöllikelaitos</small></p>
<p>MITTAUSDOKUMENTOINTI Sonja Hukantaival/ Elina Saloranta</p>	<p>TURUN MUSEOKESKUS, TURKU</p>
	<p>3.26</p>

Alue III

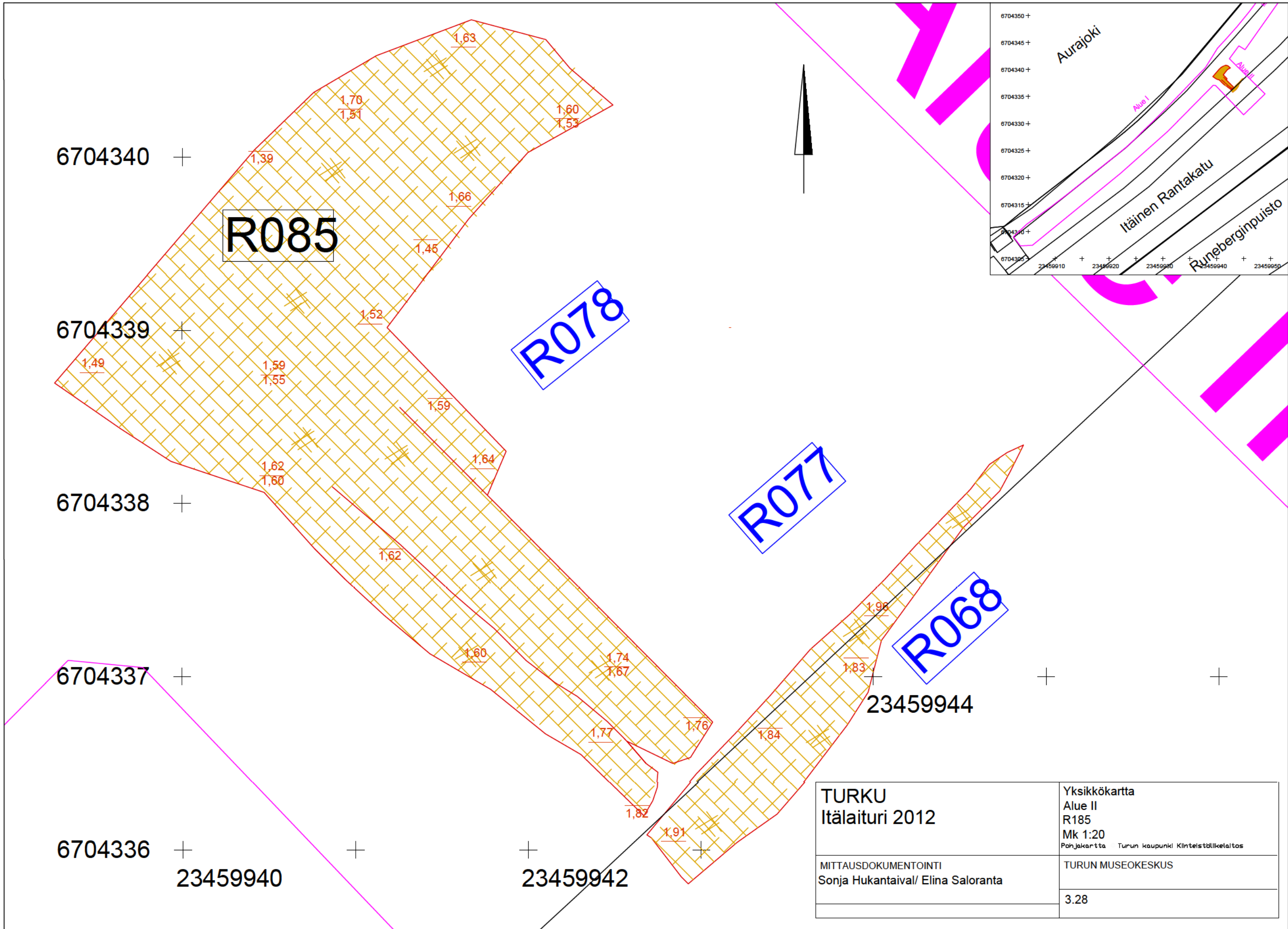
TURKU
Itälaituri 2012

Yksikkökartta
Alue II
M084
Mk 1:50
Pohjakartta Turun kaupunki Kintestöhallintokeskus

MITTAUSDOKUMENTOINTI
Sonja Hukantaival/ Elina Saloranta

TURUN MUSEOKESKUS, TURKU

3.27

6704340

R085

6704339

R078

6704338

R077

6704337

R068

6704336

23459944

23459940

23459942

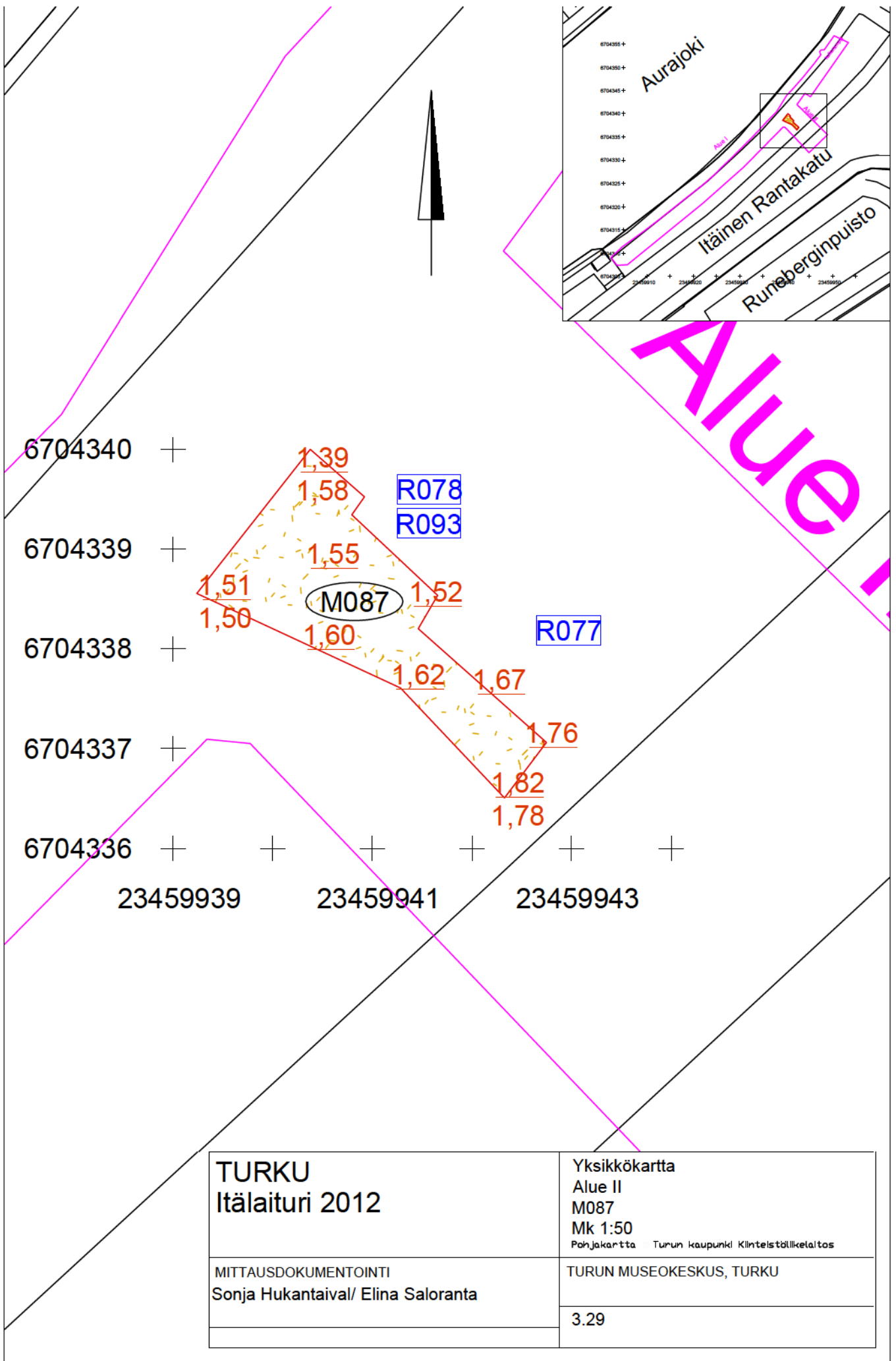
TURKU
Itälaituri 2012

MITTAUSDOKUMENTOINTI
Sonja Hukantaival/ Elina Saloranta

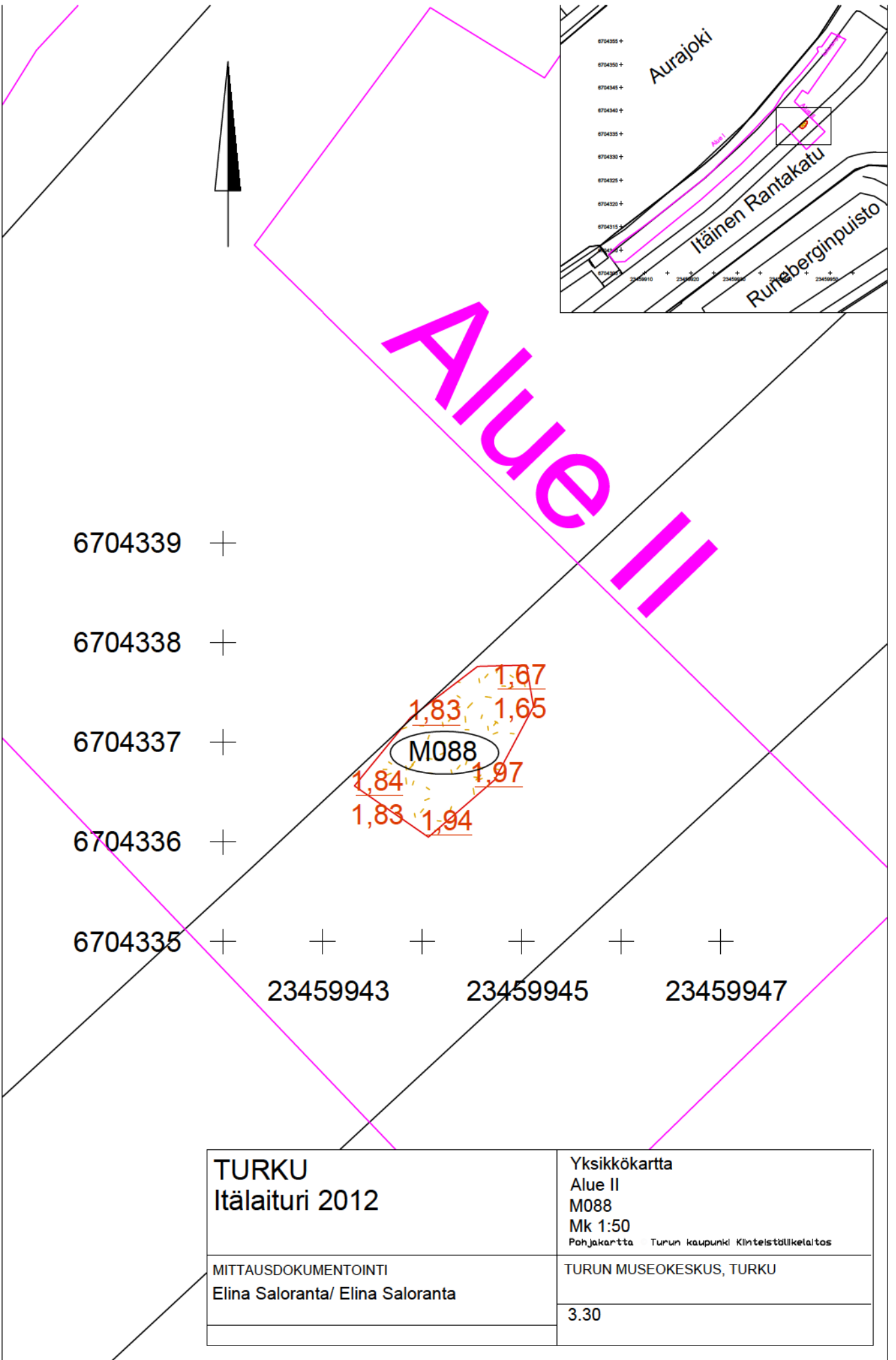
Yksikkökartta
Alue II
R185
Mk 1:20
Pohjakartta Turun kaupunki Kintestöilkelaitos

TURUN MUSEOKESKUS

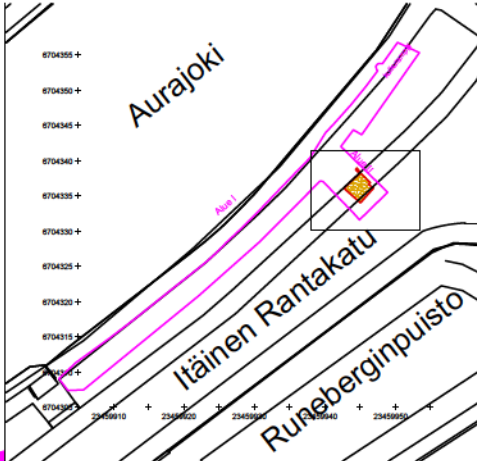
3.28

<p>TURKU Itälaituri 2012</p>	<p>Yksikkökartta Alue II M087 Mk 1:50 <small>Pohjakartta Turun kaupunki Kiinteistöliikelaitos</small></p>
<p>MITTAUSDOKUMENTOINTI Sonja Hukantaival/ Elina Saloranta</p>	<p>TURUN MUSEOKESKUS, TURKU</p>
	<p>3.29</p>

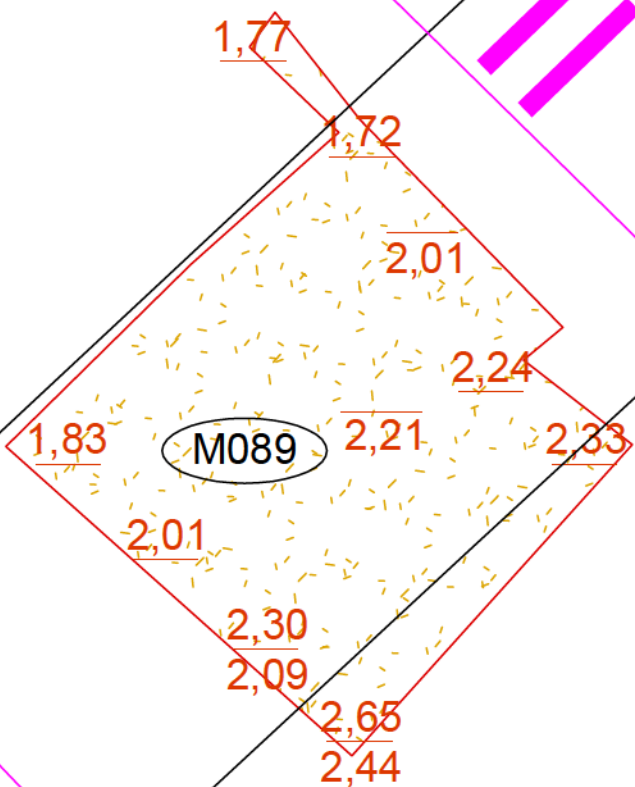
<p>TURKU Itälaituri 2012</p>	<p>Yksikkökartta Alue II M088 Mk 1:50 <small>Pohjakartta Turun kaupunki Kiinteistöliikelaitos</small></p>
<p>MITTAUSDOKUMENTOINTI Elina Saloranta/ Elina Saloranta</p>	<p>TURUN MUSEOKESKUS, TURKU</p>
	<p>3.30</p>

AURAJOKI

6704339 +
6704338 +
6704337 +
6704336 +
6704335 +
6704334 +
6704333 +

23459943 23459945 23459947

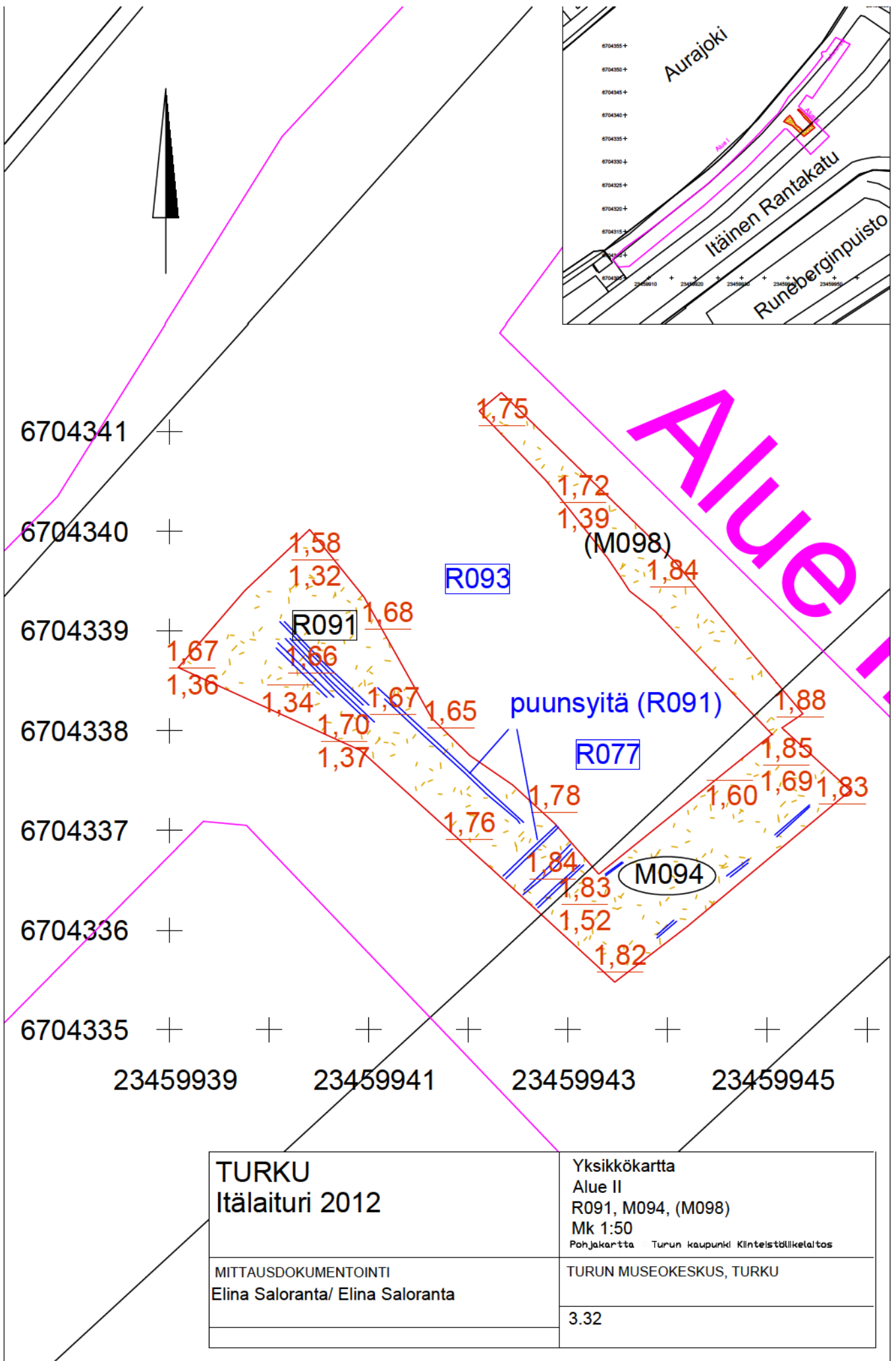
TURKU
Itälaituri 2012

Yksikkökartta
Alue II
M089
Mk 1:50
Pohjakartta Turun kaupunki Kinteistöhallintokeskus

MITTAUSDOKUMENTOINTI
Elina Saloranta/ Elina Saloranta

TURUN MUSSEOKESKUS, TURKU

3.31

6704341

6704340

6704339

6704338

6704337

6704336

6704335

23459939

23459941

23459943

23459945

R093

R091

(M098)

puunsyitä (R091)

R077

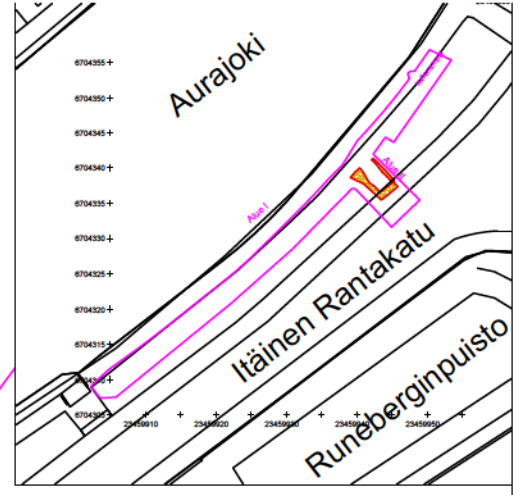
M094

Alue II

Aurajoki

Itäinen Rantakatu

Runeberginpuisto

1,75

1,72

1,39

1,84

1,58

1,32

1,68

1,67

1,36

1,66

1,34

1,70

1,37

1,67

1,65

1,88

1,85

1,76

1,78

1,60

1,69

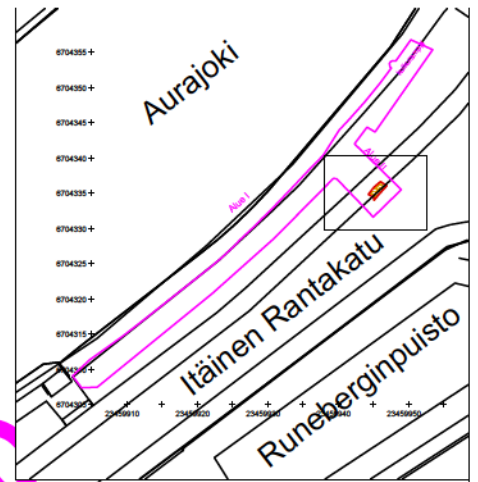
1,83

1,84

1,83

1,52

1,82

Alue III

6704337 +

6704336 +

6704335 +

6704334 +

6704333 +

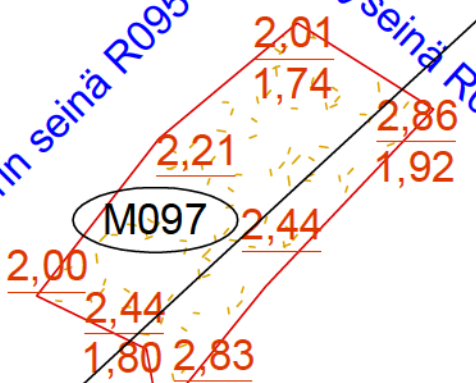
23459943

23459945

23459947

kellarin seinä R095

kellarin päätyseinä R092

TURKU
Itälaituri 2012

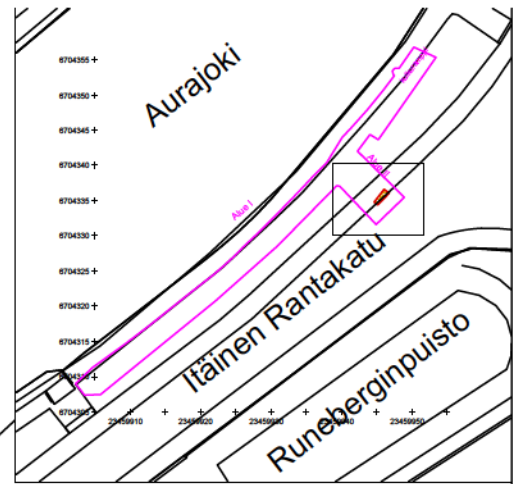
Yksikkökartta
Alue II
M097
Mk 1:50
Pohjakartta Turun kaupunki Kiinteistöliikelaitos

MITTAUSDOKUMENTOINTI
Elina Saloranta/ Elina Saloranta

TURUN MUSEOKESKUS, TURKU

3.33

Alue III

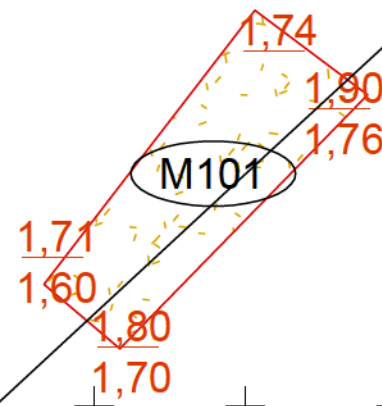

6704337 +

6704336 +

6704335 +

6704334 +

23459945

23459947

TURKU
Itälaituri 2012

Yksikkökartta

Alue II

M101

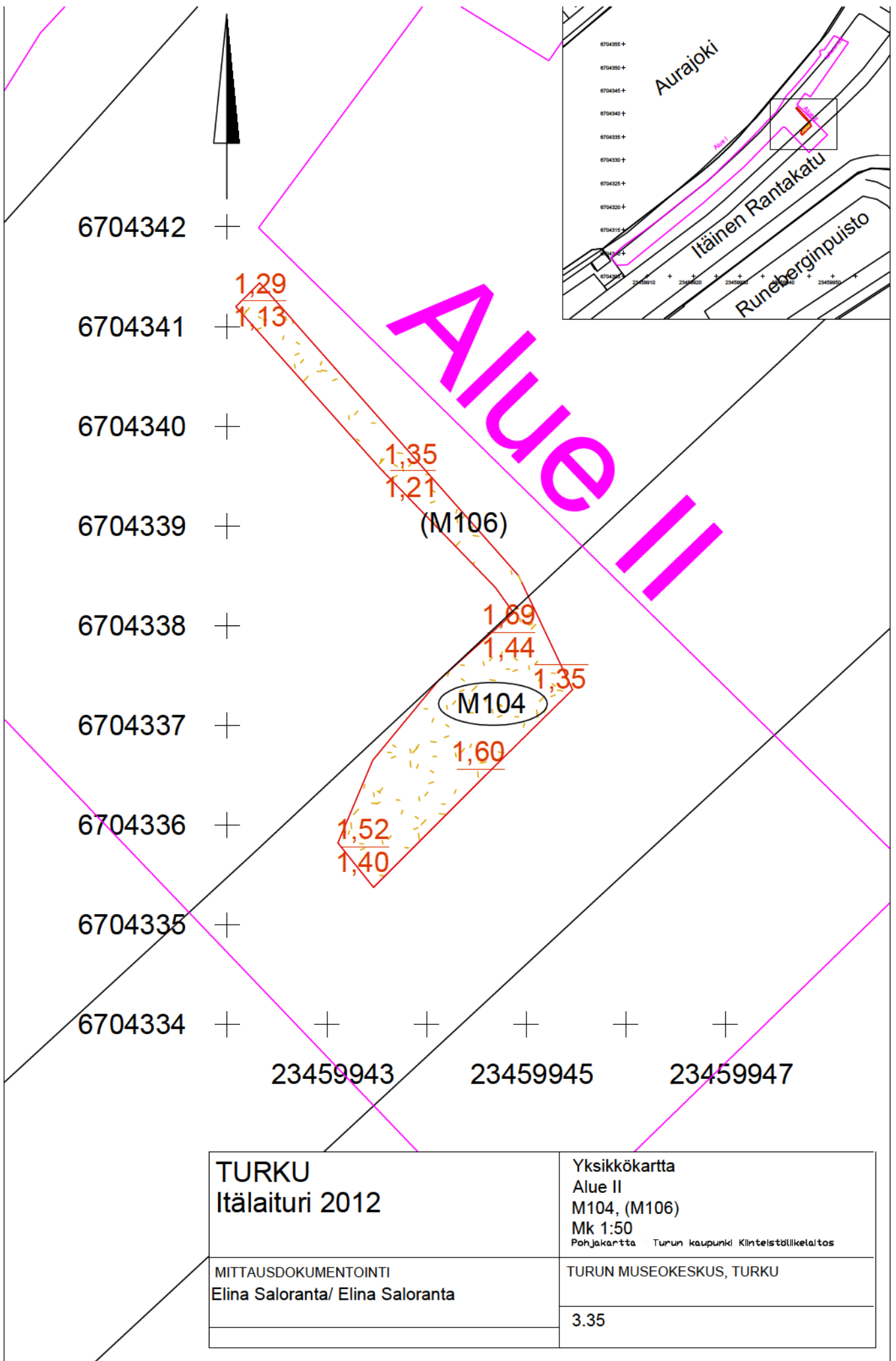
Mk 1:50

Pohjakartta Turun kaupunki Kiinteistöliikelaitos

MITTAUSDOKUMENTOINTI
Elina Saloranta/ Elina Saloranta

TURUN MUSEOKESKUS, TURKU

3.34

6704342

6704341

6704340

6704339

6704338

6704337

6704336

6704335

6704334

1,29

1,13

Alue II

1,35

1,21

(M106)

1,89

1,44

1,35

M104

1,60

1,52

1,40

23459943

23459945

23459947

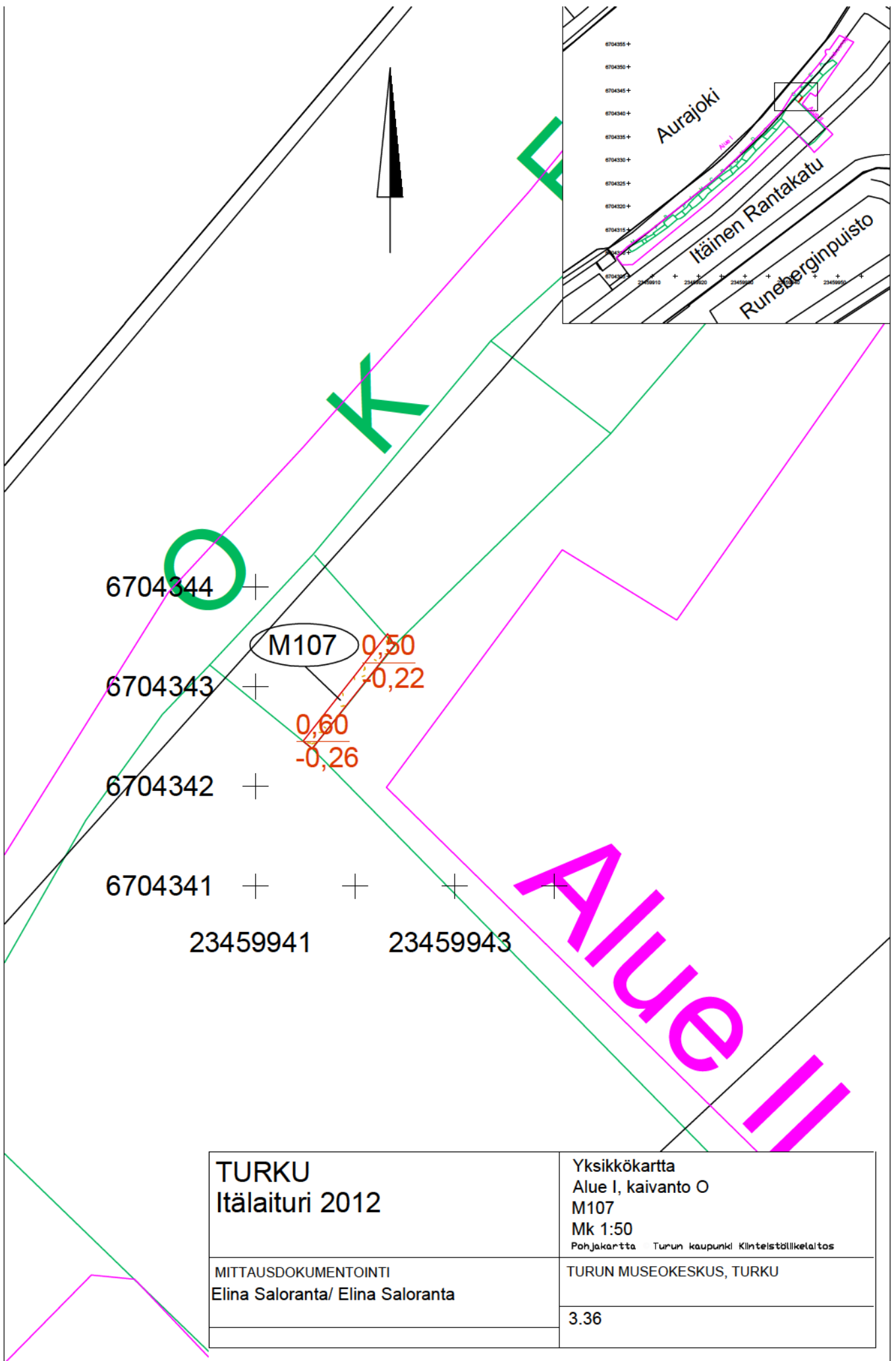
TURKU
Itälaituri 2012

Yksikkökartta
Alue II
M104, (M106)
Mk 1:50
Pohjakartta Turun kaupunki Kinteistöhallintakeskus

MITTAUSDOKUMENTOINTI
Elina Saloranta/ Elina Saloranta

TURUN MUSEOKESKUS, TURKU

3.35

TURKU
Itälaituri 2012

Yksikkökartta
Alue I, kaivanto O
M107
Mk 1:50

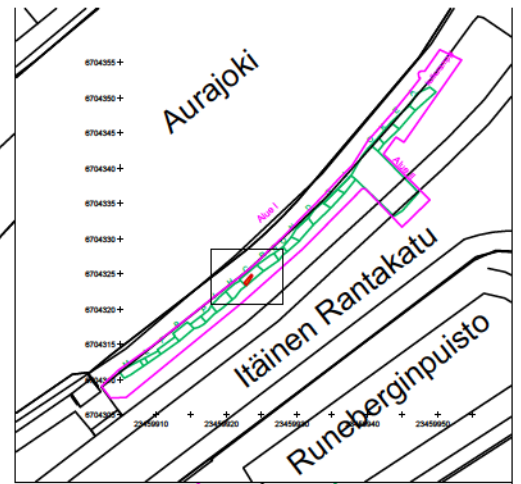
Pohjakartta Turun kaupunki Kinteistöhallinto

MITTAUSDOKUMENTOINTI
Elina Saloranta/ Elina Saloranta

TURUN MUSEOKESKUS, TURKU

3.36

Alue I

6704331 +

6704330 +

6704329 +

6704328 +

Q

0,15
-0,20
0,07 - 0,32
0,19 0,00
0,00

M117

23459929

23459931

RSS

TURKU
Itälaituri 2012

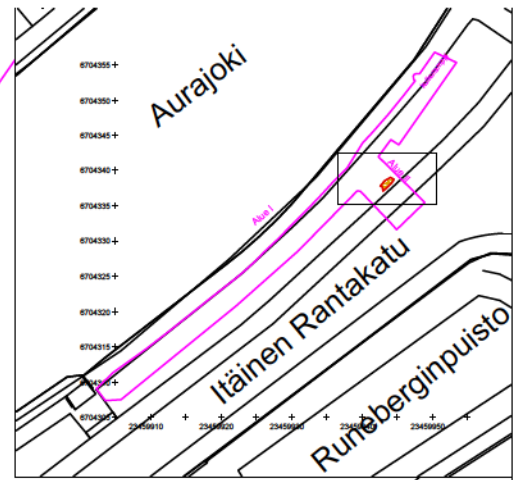
Yksikkökartta
Alue I, kaivanto Q
M117
Mk 1:50

Pohjakartta Turun kaupunki Kintestöhallitus

MITTAUSDOKUMENTOINTI
Elina Saloranta/ Elina Saloranta

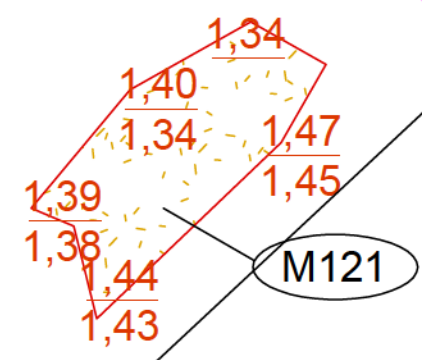
TURUN MUSEOKESKUS, TURKU

3.37

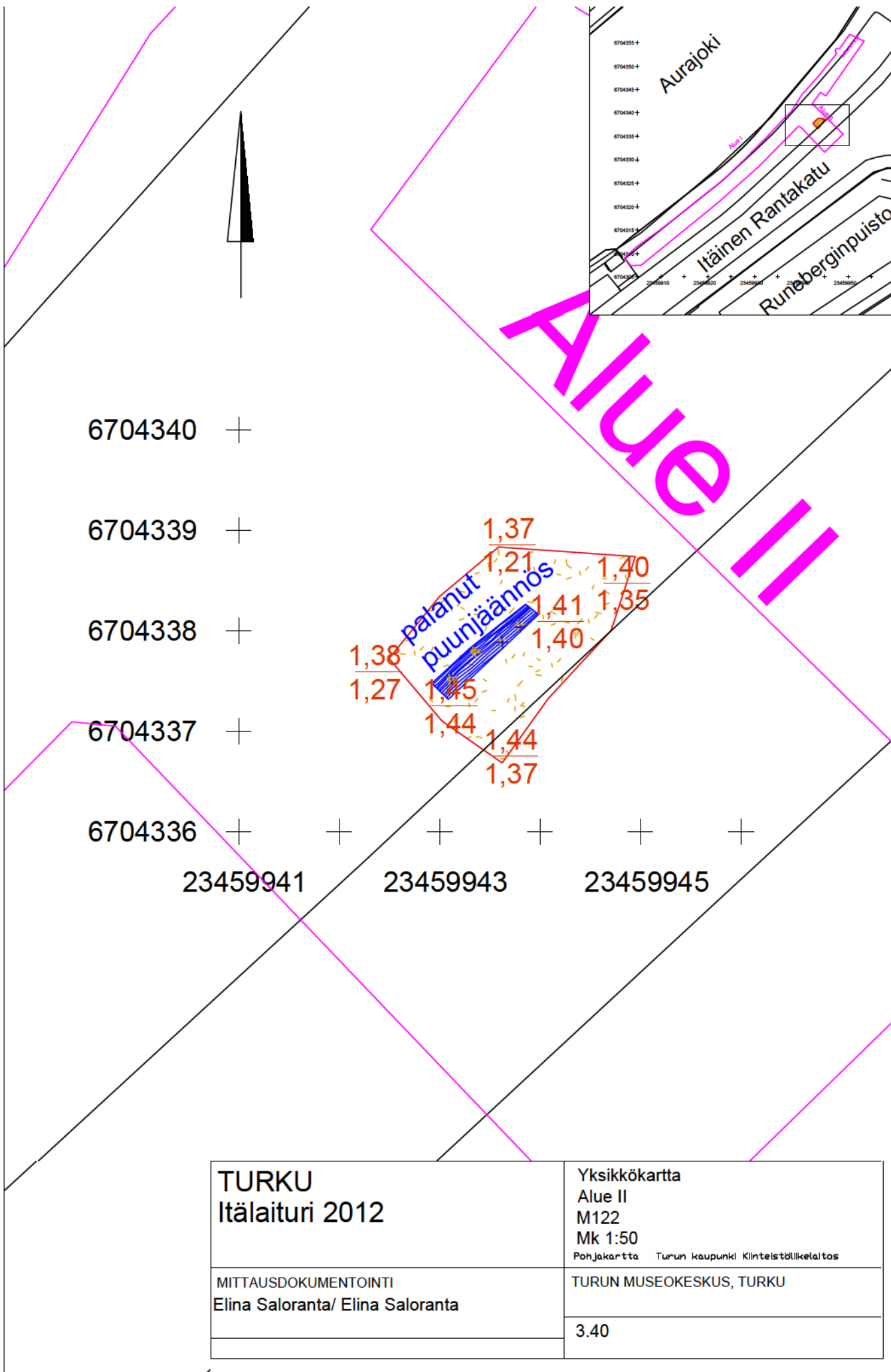
Alue III

6704339 +
6704338 +
6704337 +
6704336 +

23459943 23459945

TURKU Itälaituri 2012	Yksikkökartta Alue II M121 Mk 1:50 <small>Pohjakartta Turun kaupunki Kinteistöliikelaitos</small>
	TURUN MUSEOKESKUS, TURKU
MITTAUSDOKUMENTOINTI Elina Saloranta/ Elina Saloranta	3.39

6704340 +

6704339 +

6704338 +

6704337 +

6704336 +

23459941

23459943

23459945

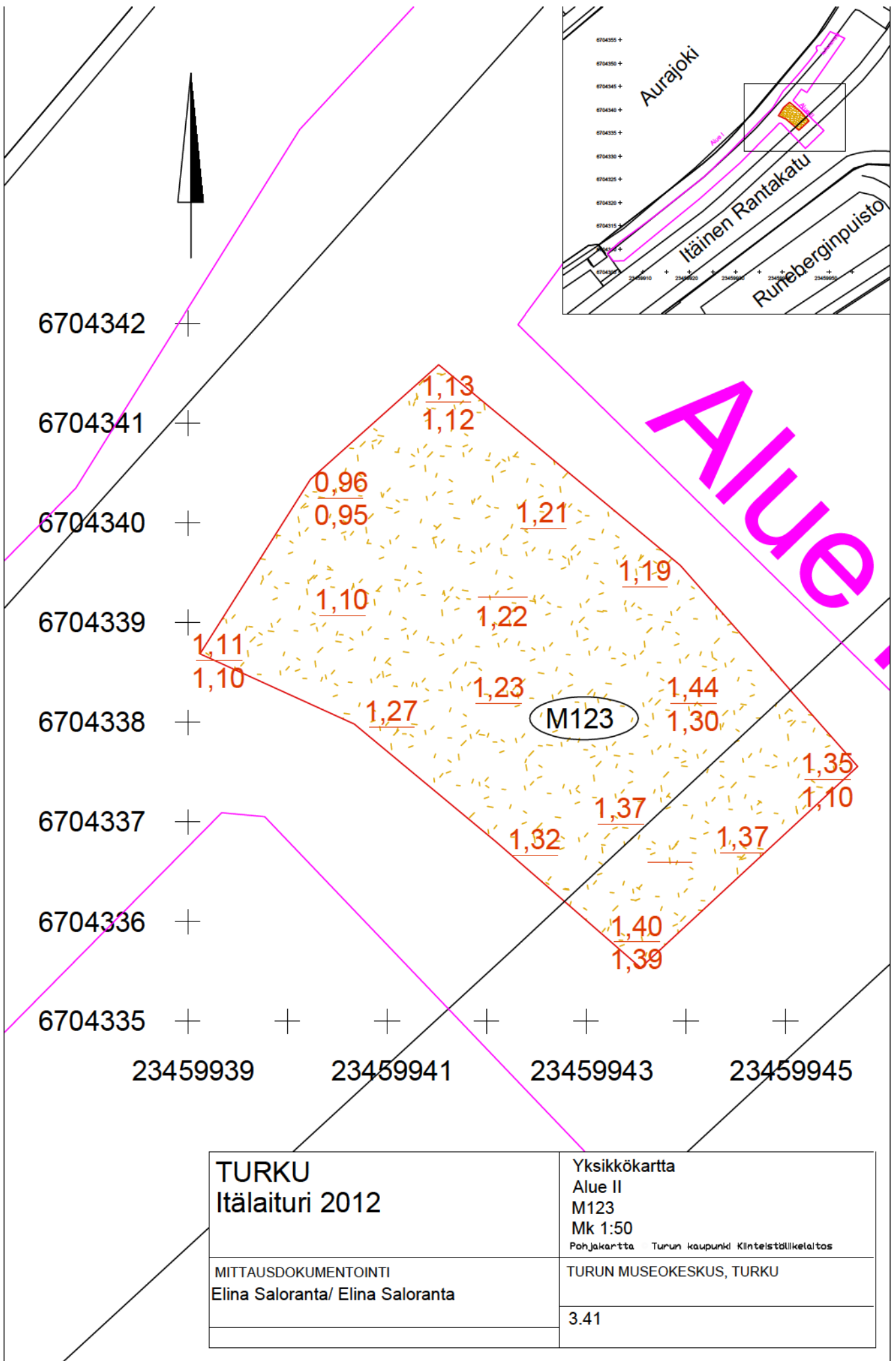
TURKU
Itälaituri 2012

Yksikkökartta
Alue II
M122
Mk 1:50
Pohjakartta Turun kaupunki Kintestöllikelaitos

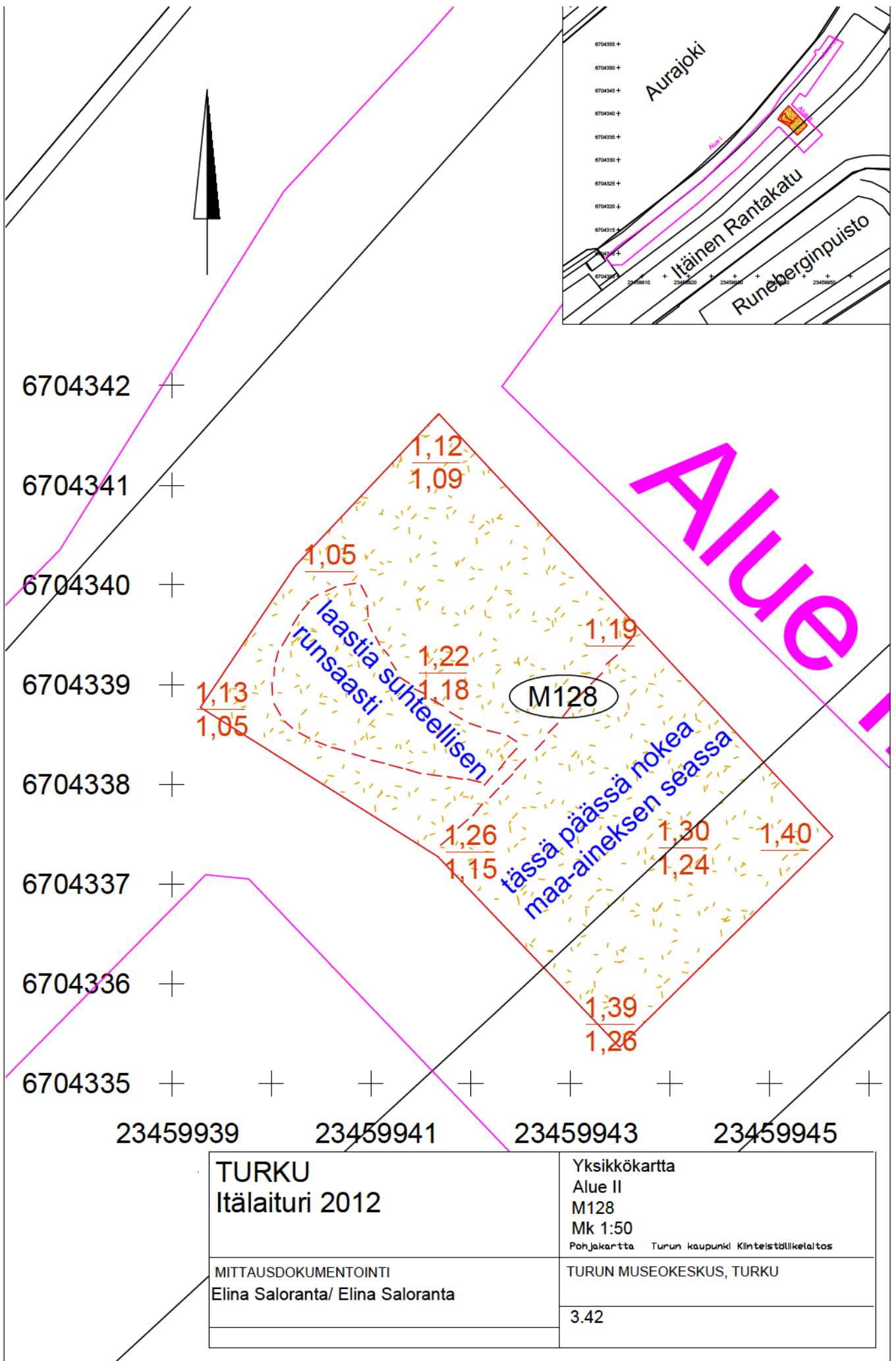
MITTAUSDOKUMENTOINTI
Elina Saloranta/ Elina Saloranta

TURUN MUSEOKESKUS, TURKU

3.40

<p>TURKU Itälaituri 2012</p>	<p>Yksikkökartta Alue II M123 Mk 1:50 <small>Pohjakartta Turun kaupunki Kinteistöhallintakeskus</small></p>
<p>MITTAUSDOKUMENTOINTI Elina Saloranta/ Elina Saloranta</p>	<p>TURUN MUSEOKESKUS, TURKU</p>
	<p>3.41</p>

6704342

6704341

6704340

6704339

6704338

6704337

6704336

6704335

23459939

23459941

23459943

23459945

TURKU
Itälaituri 2012

MITTAUSDOKUMENTOINTI
Elina Saloranta/ Elina Saloranta

Yksikkökartta

Alue II

M128

Mk 1:50

Pohjakartta Turun kaupunki Kinteistöhallinto

TURUN MUSEOKESKUS, TURKU

3.42

Alue II

M128

laastia suhteellisen runsaasti

tässä päässä nopea maa-aineksen seassa

1,12
1,09

1,05

1,19

1,22
1,18

1,13
1,05

1,26
1,15

1,30
1,24

1,40

1,39
1,26

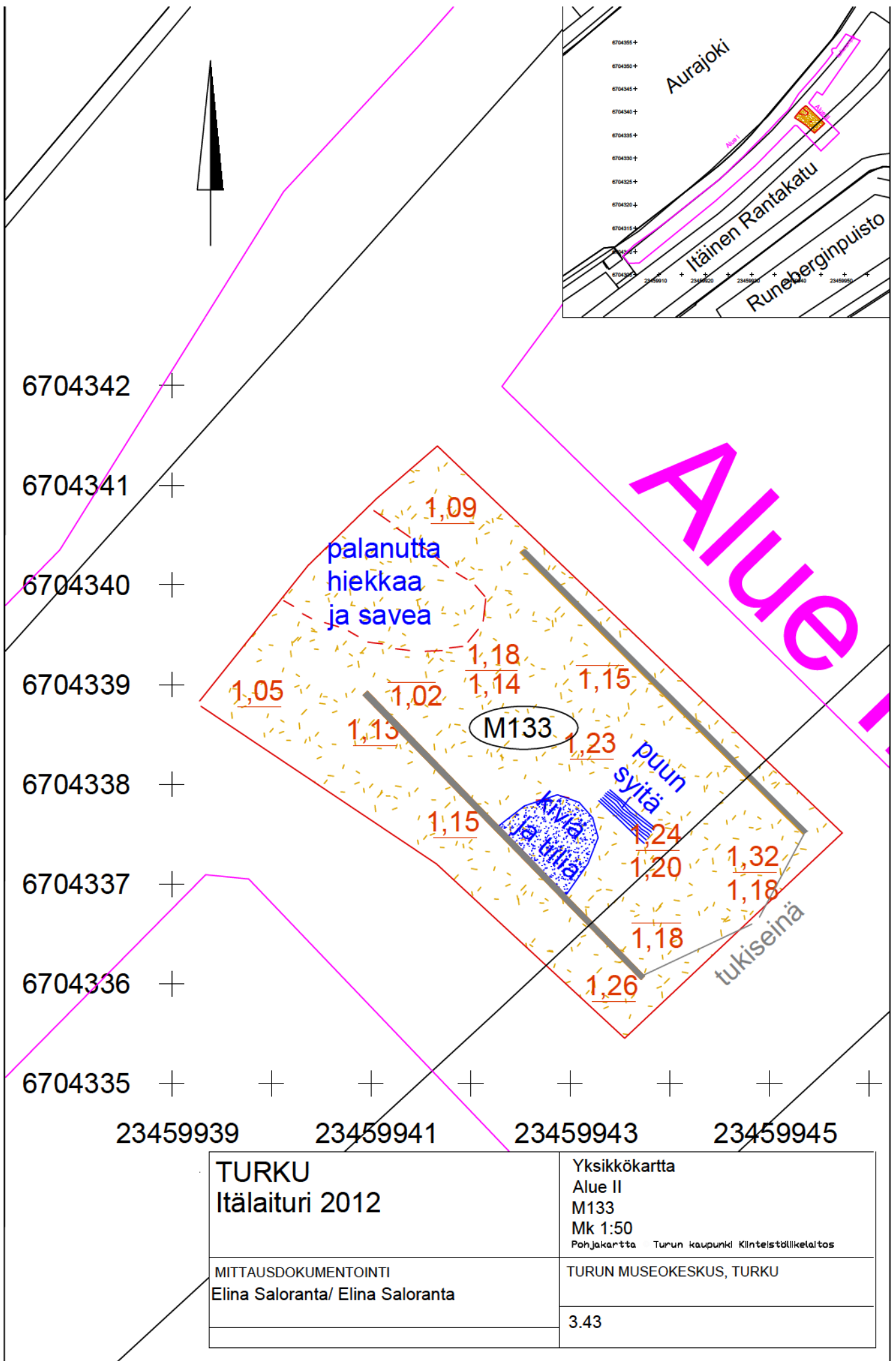
6704355 +
6704350 +
6704345 +
6704340 +
6704335 +
6704330 +
6704325 +
6704320 +
6704315 +

Aurajoki

Itäinen Rantakatu

Runeberginpuisto

6704342

6704341

6704340

6704339

6704338

6704337

6704336

6704335

23459939

23459941

23459943

23459945

TURKU
Itälaituri 2012

Yksikkökartta
Alue II
M133
Mk 1:50
Pohjakartta Turun kaupunki Kiinteistöliikelaitos

MITTAUSDOKUMENTOINTI
Elina Saloranta/ Elina Saloranta

TURUN MUSEOKESKUS, TURKU

3.43

palanutta
hiekkaa
ja savea

M133

puun
syitä

Kiviä
ja tulla

tukiseinä

Alue II

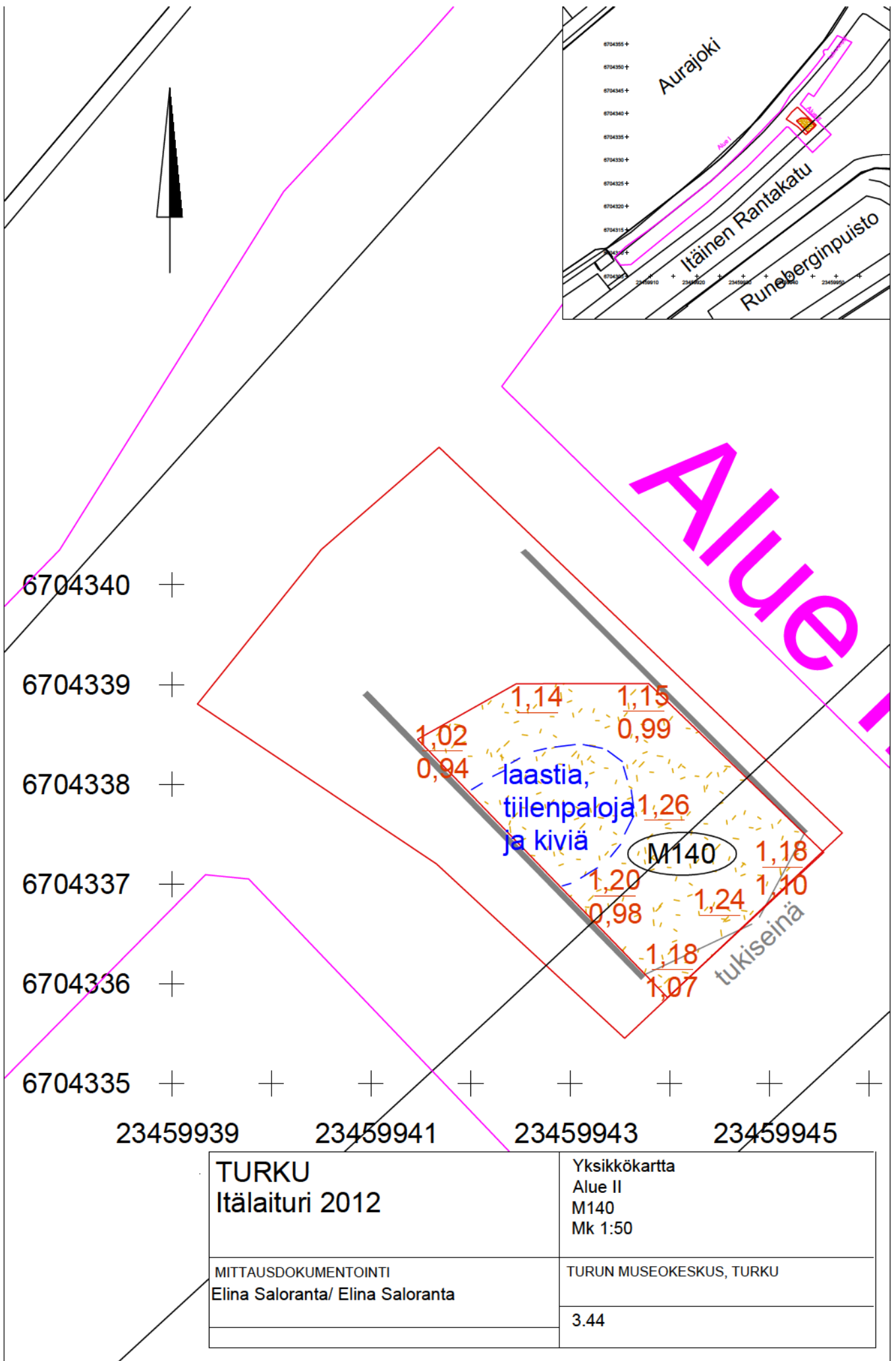
1,09
1,05
1,18
1,14
1,15
1,02
1,13
1,23
1,15
1,24
1,20
1,32
1,18
1,18
1,26

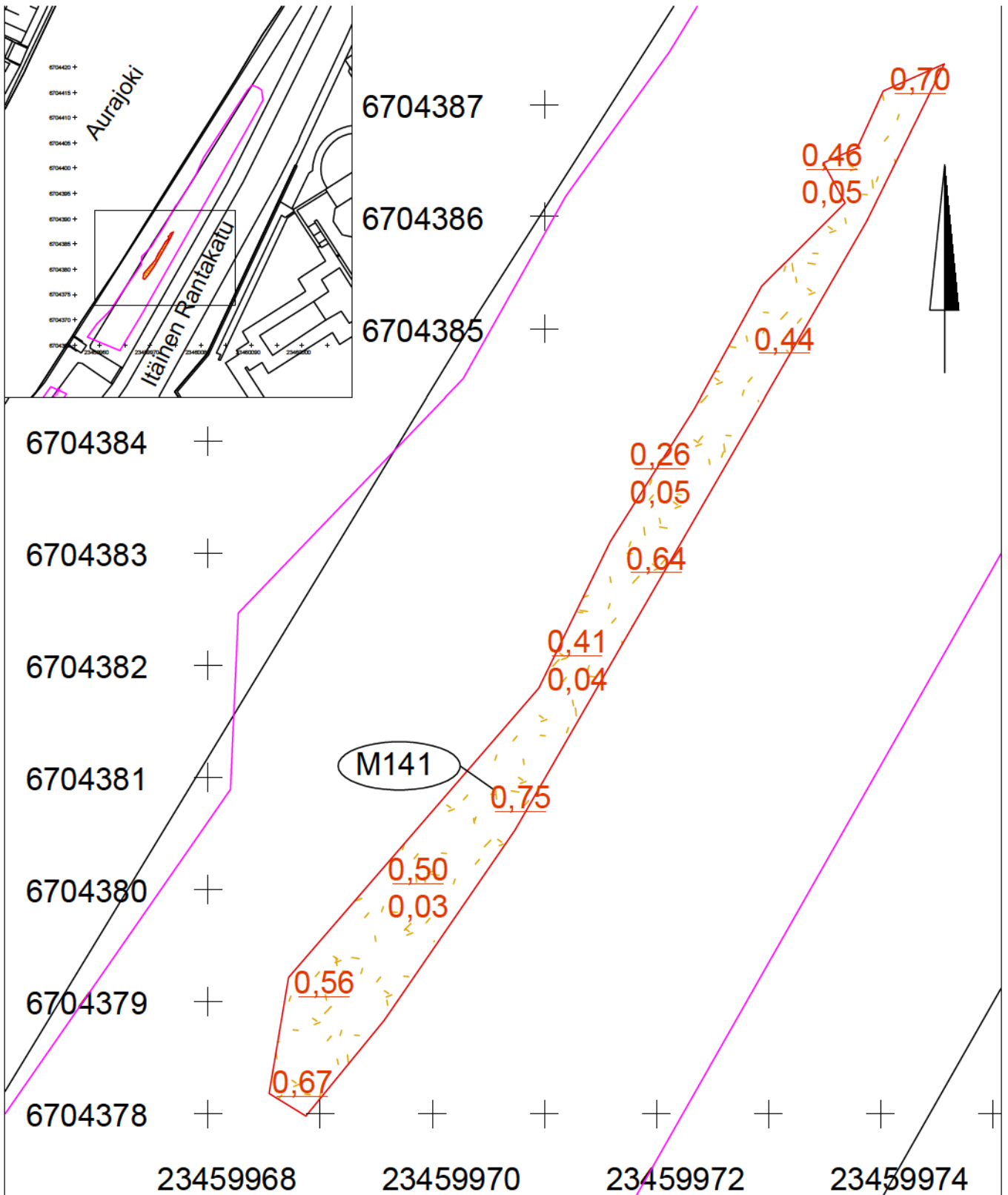
6704355+
6704350+
6704345+
6704340+
6704335+
6704330+
6704325+
6704320+
6704315+
6704310+

Aurajoki

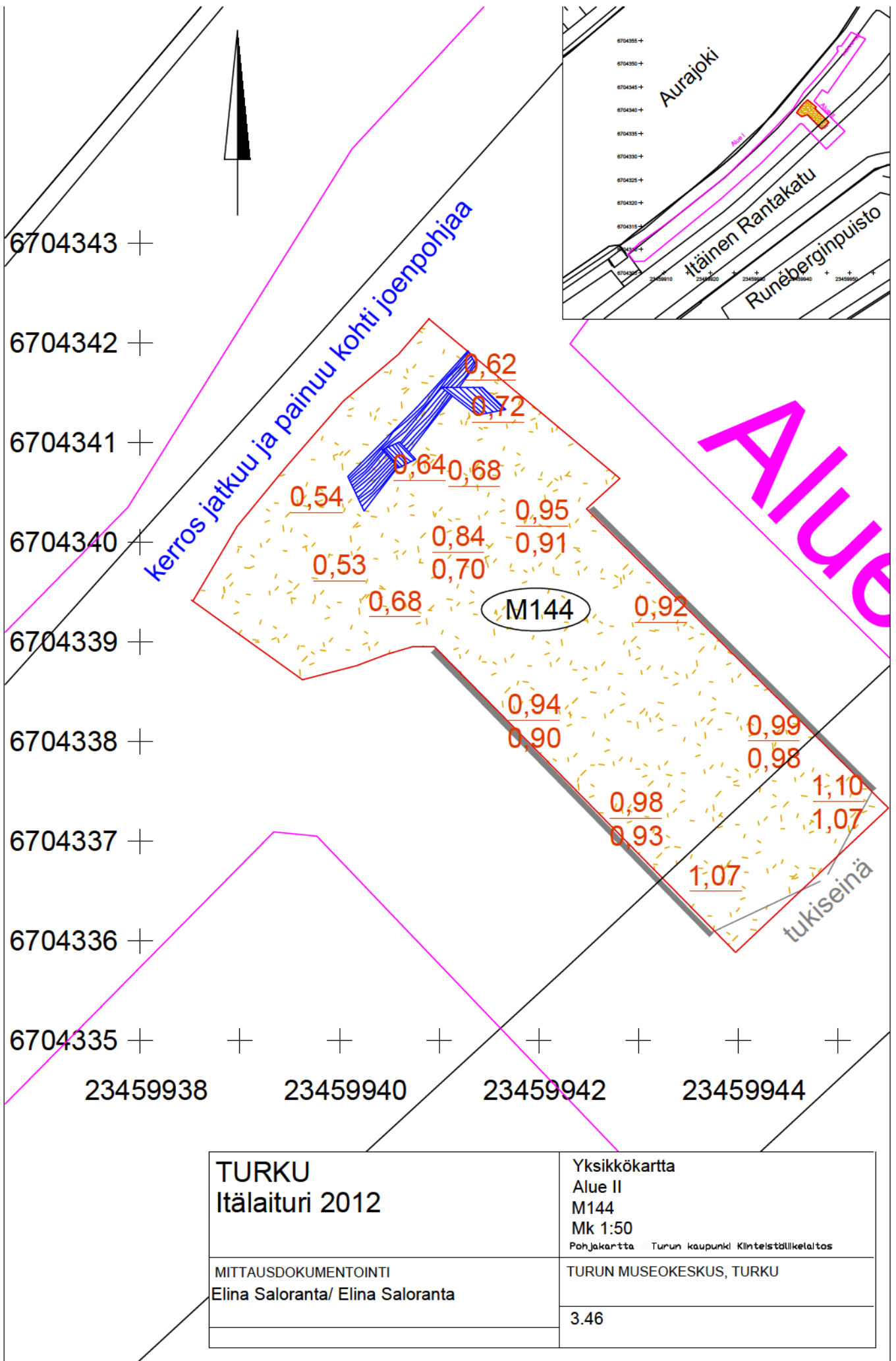
Itäinen Rantakatu

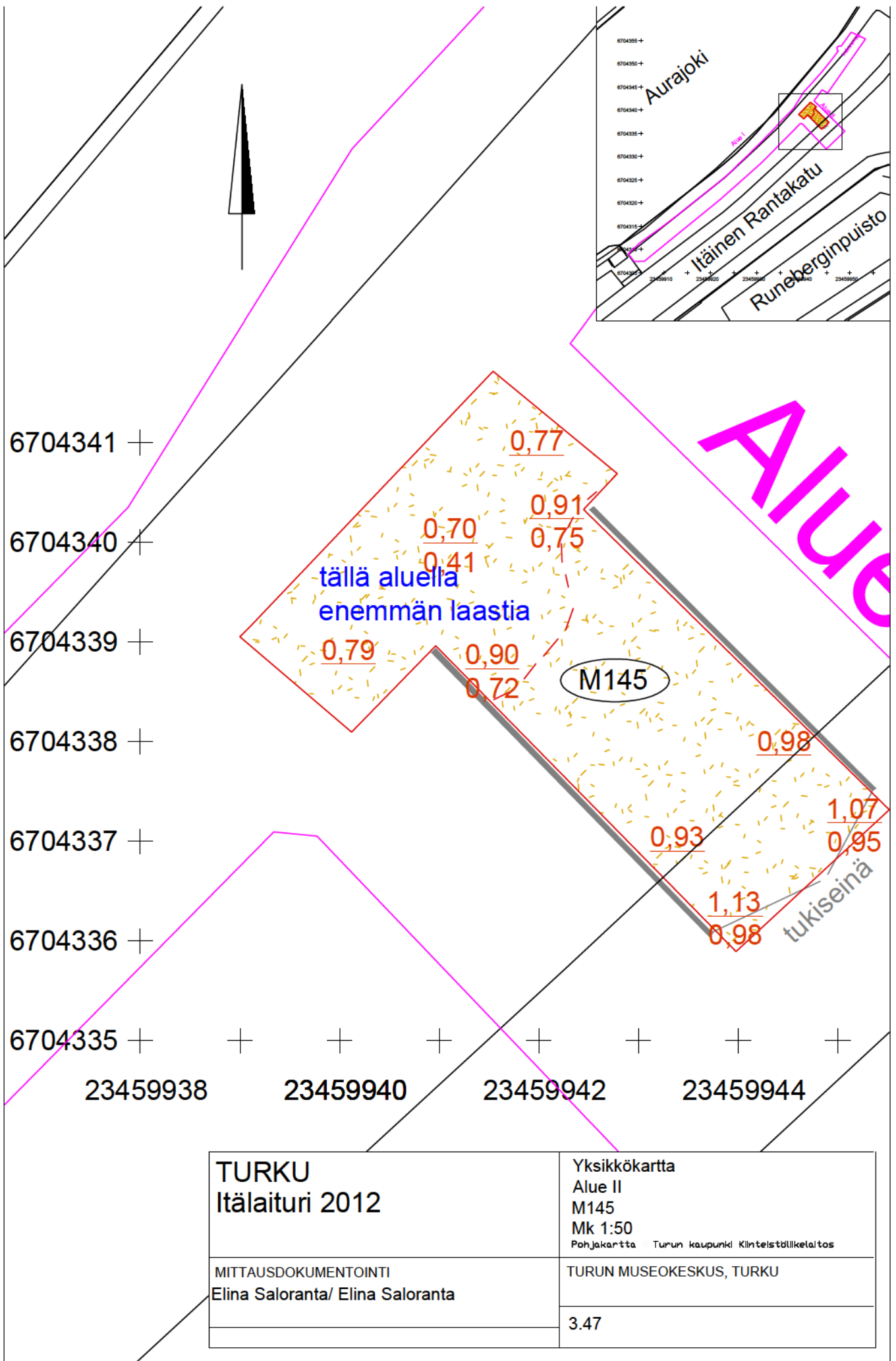
Runeberginpuisto

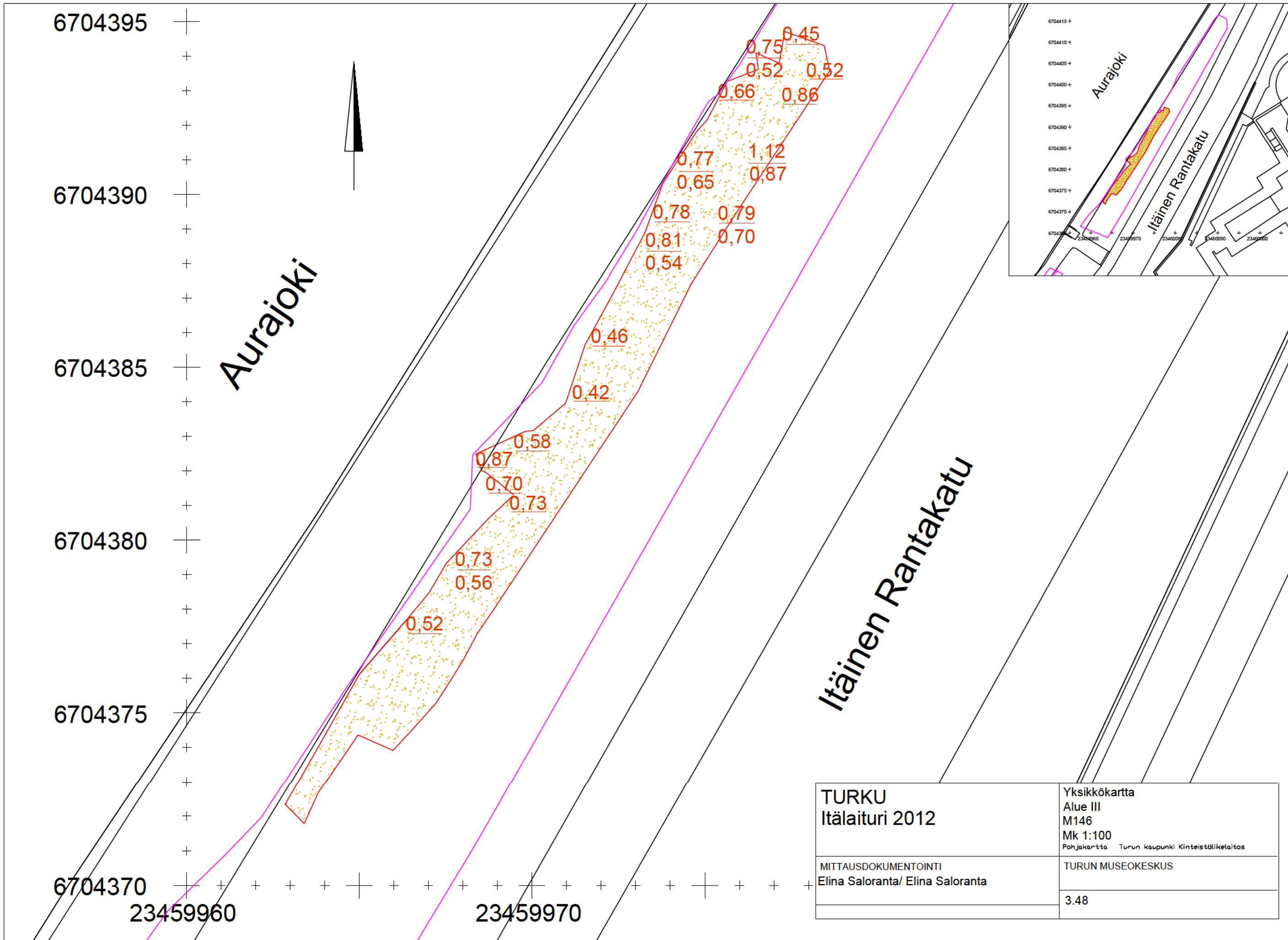

<p>TURKU Itälaituri 2012</p>	<p>Yksikkökartta Alue III M141 Mk 1:50 Pohjakartta Turun kaupunki Kinteistöhallitus</p>
<p>MITTAUSDOKUMENTOINTI Elina Saloranta/ Elina Saloranta</p>	<p>TURUN MUSEOKESKUS, TURKU</p> <hr/> <p>3.45</p>

6704395

6704390

6704385

6704380

6704375

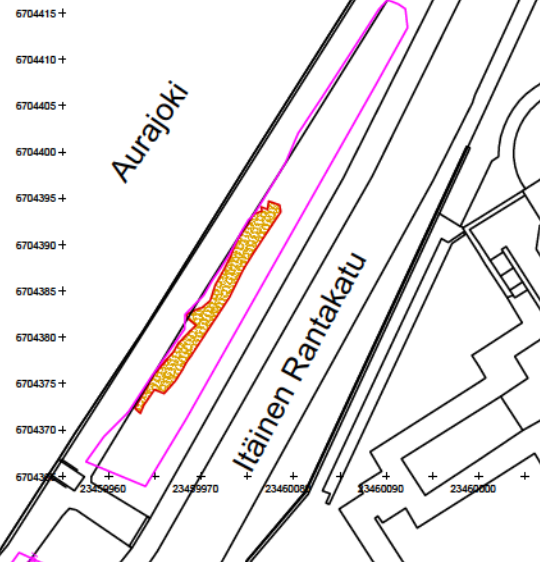
6704370

Aurajoki

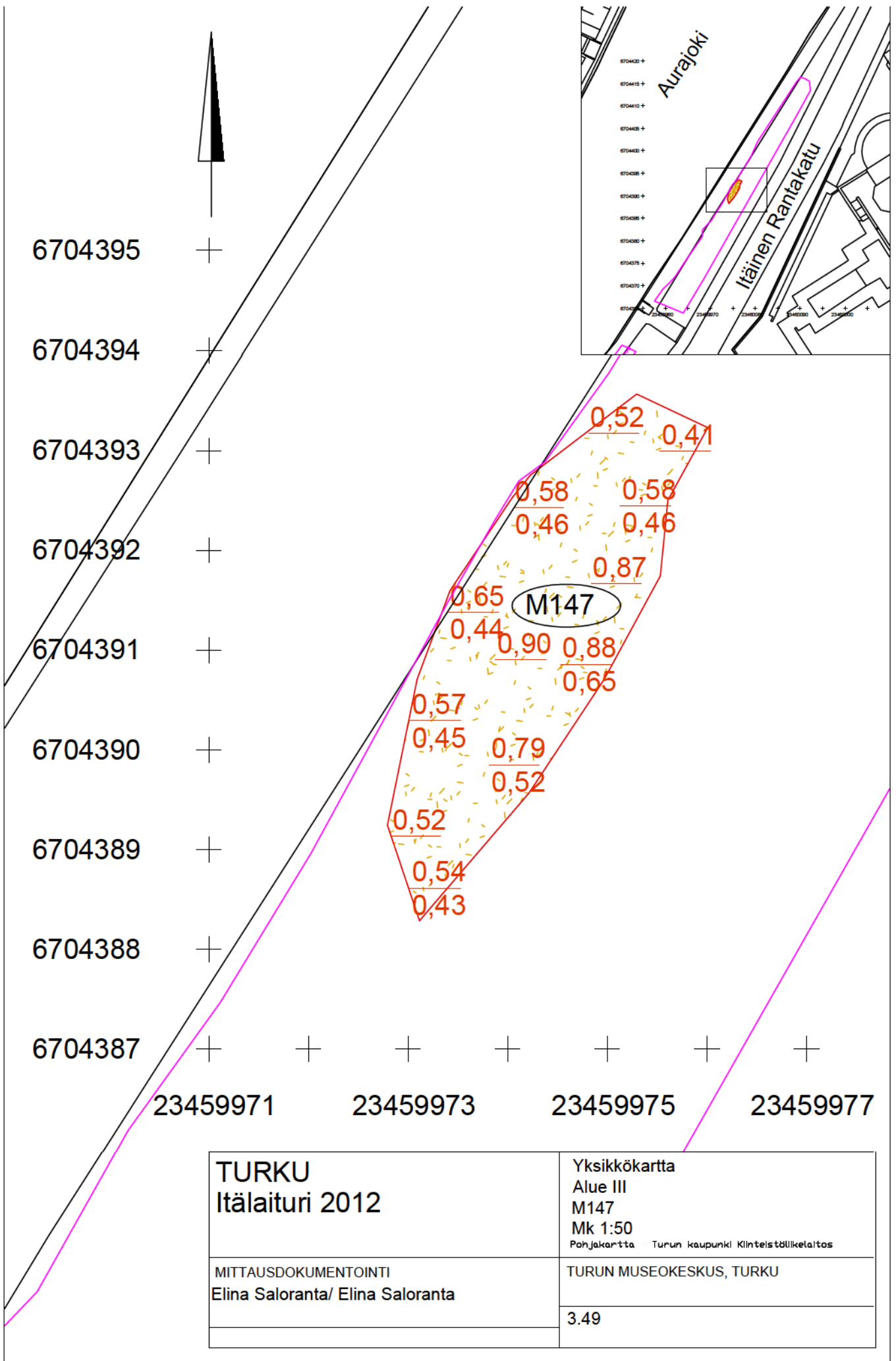
Itäinen Rantakatu

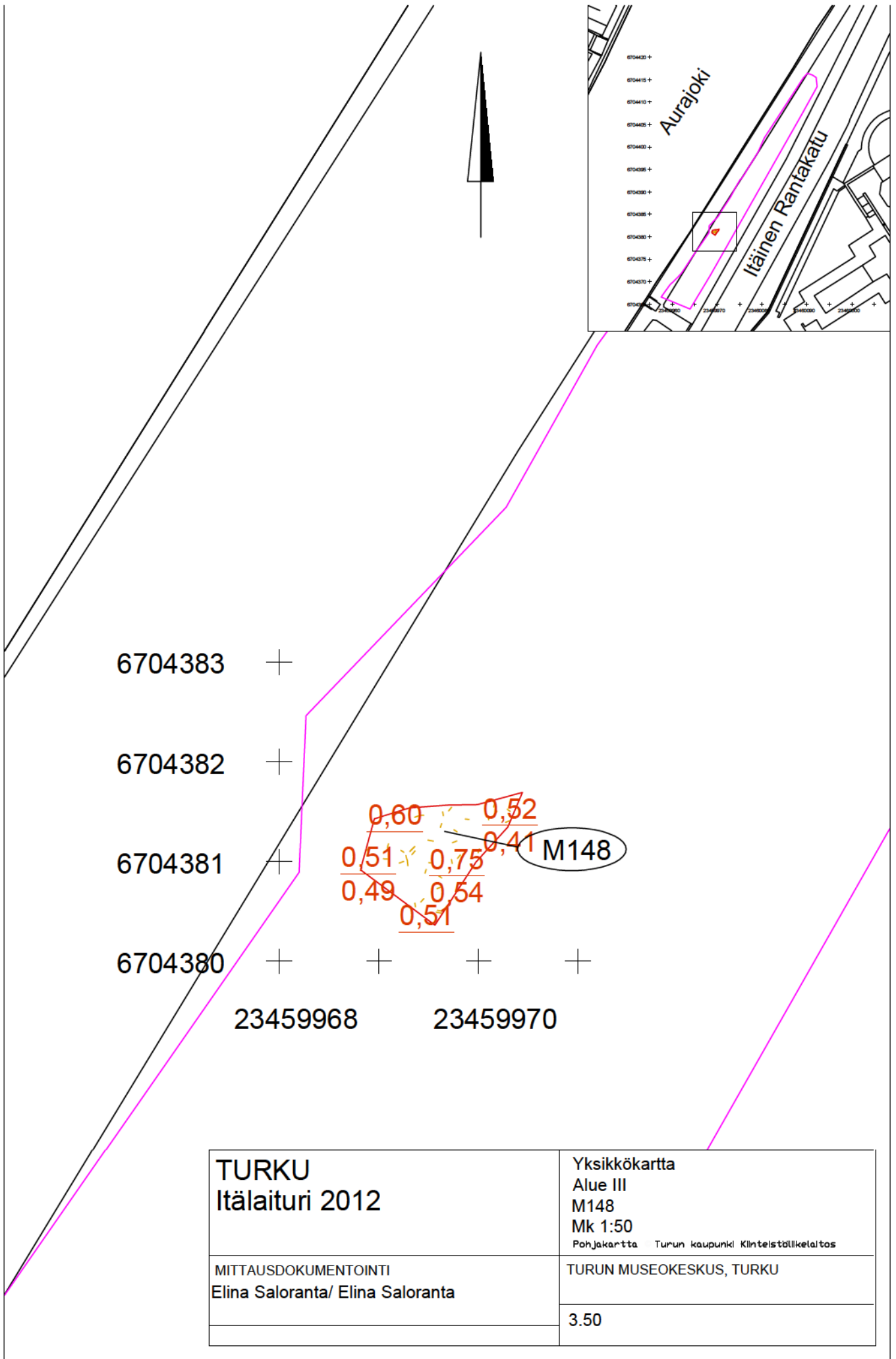
23459960

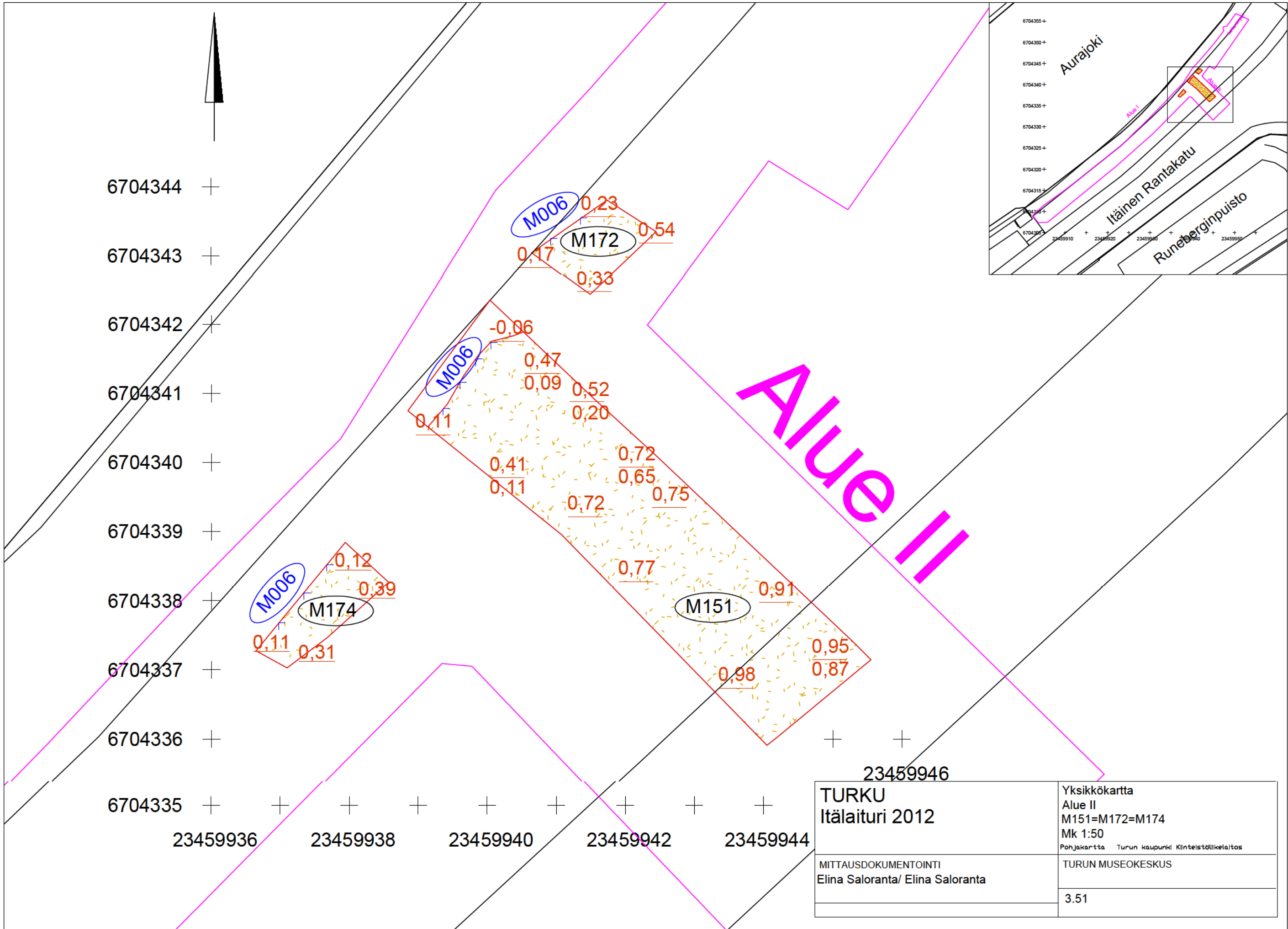
23459970

<p>TURKU Itälaituri 2012</p>	<p>Yksikkökartta Alue III M146 Mk 1:100 <small>Pohjakartta Turun kaupunki Kinteistöliikelaitos</small></p>
	<p>TURUN MUSEOKESKUS</p>
<p>MITTAUSDOKUMENTOINTI Elina Saloranta/ Elina Saloranta</p>	<p>3.48</p>

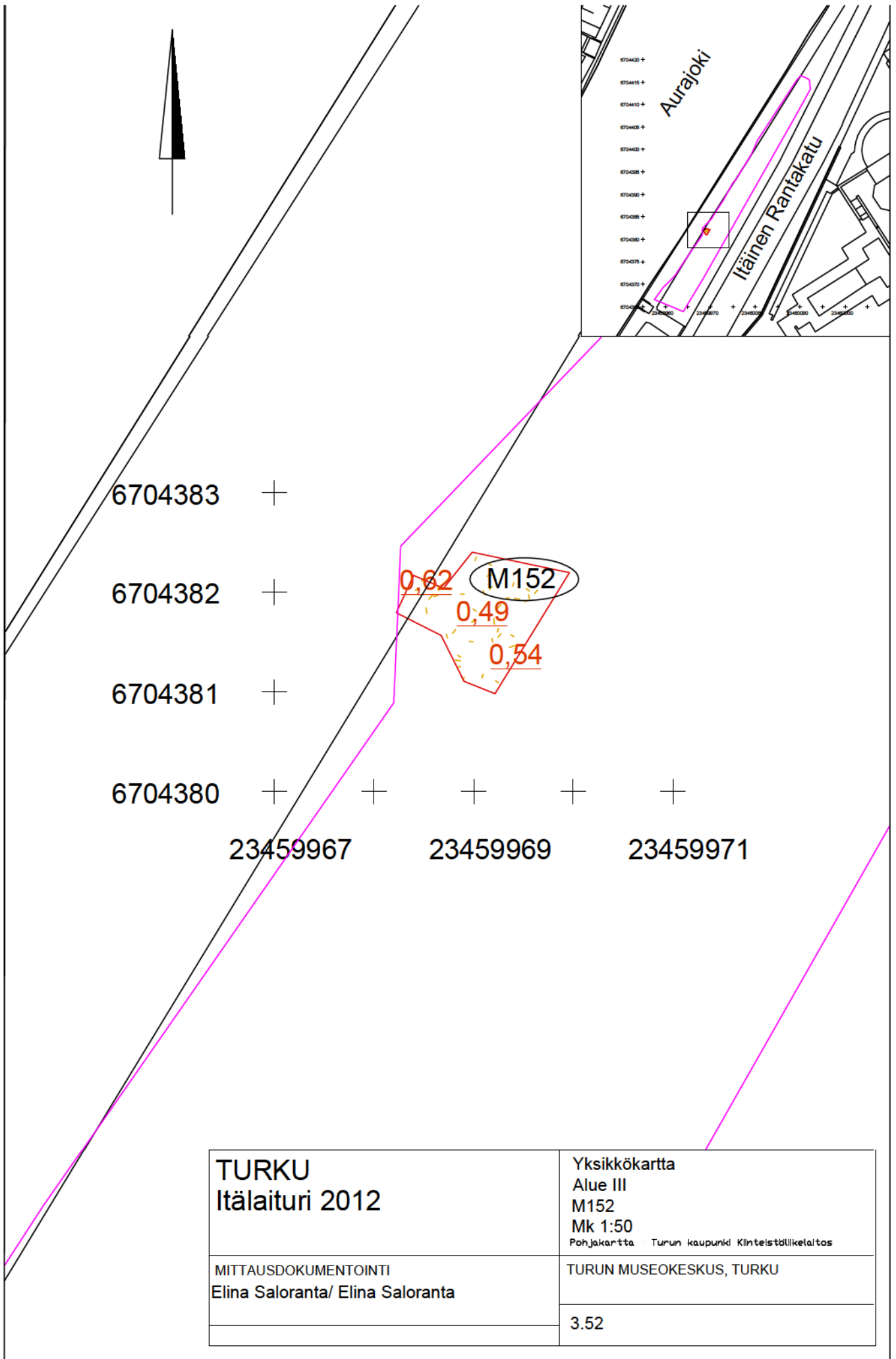
TURKU
Itälaituri 2012

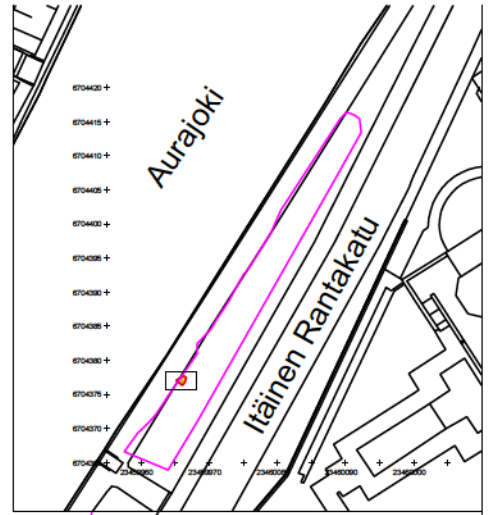
MITTAUSDOKUMENTOINTI
Elina Saloranta/ Elina Saloranta

Yksikkökartta
Alue II
M151=M172=M174
Mk 1:50
Pohjakartta Turun kaupunki Kinteistöliikelaitos

TURUN MUSEOKESKUS

3.51

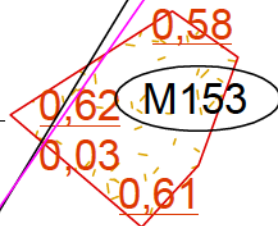

6704379 +

6704378 +

6704377 +

6704376 +

23459965

23459967

23459969

TURKU
Itälaituri 2012

Yksikkökartta

Alue III

M153

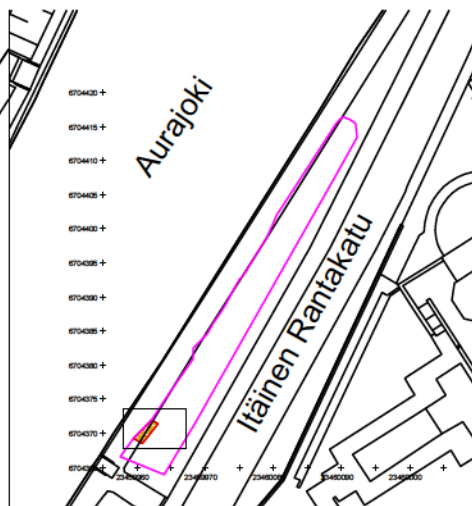
Mk 1:50

Pohjakartta Turun kaupunki Kiinteistöliikelaitos

MITTAUSDOKUMENTOINTI
Elina Saloranta/ Elina Saloranta

TURUN MUSEOKESKUS, TURKU

3.53

6704373 +

6704372 +

6704371 +

6704370 +

6704369 +

6704368 +

23459958 +

23459960 +

23459962 +

23459964 +

R136

M157

0,96

0,96

0,90

0,84

0,83

1,16

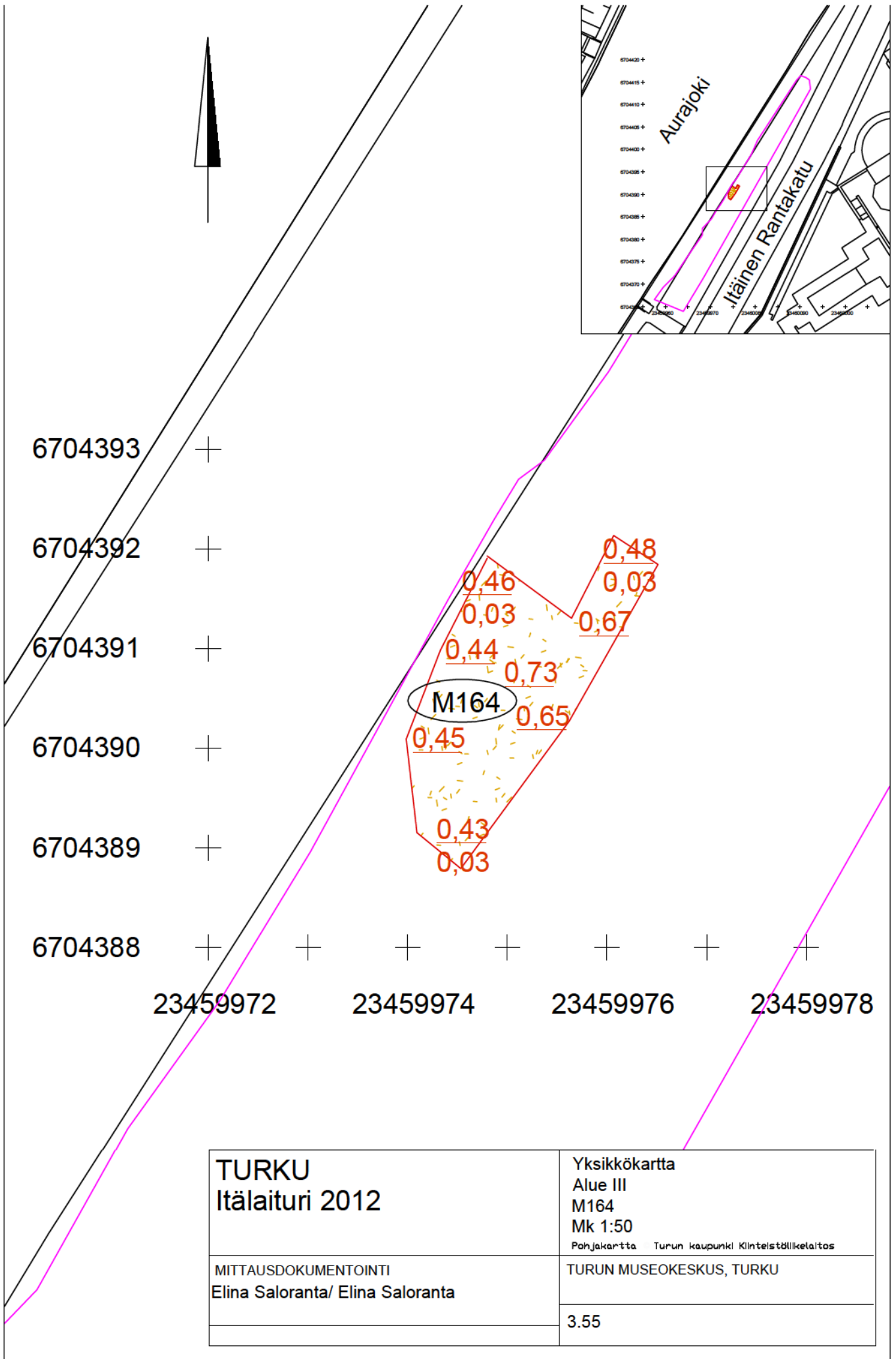
TURKU
Itälaituri 2012

Yksikkökartta
Alue III
M157
Mk 1:50
Pohjakartta Turun kaupunki Kiinteistöliikelaitos

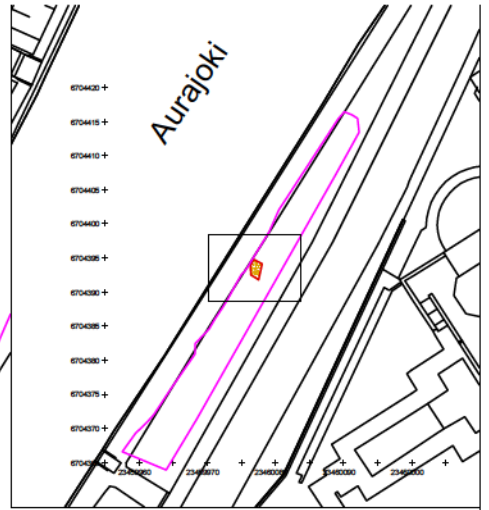
MITTAUSDOKUMENTOINTI
Elina Saloranta/ Elina Saloranta

TURUN MUSEOKESKUS, TURKU

3.54

<p>TURKU Itälaituri 2012</p>	<p>Yksikkökartta Alue III M164 Mk 1:50 <small>Pohjakartta Turun kaupunki Kiinteistöliiketoiminta</small></p>
<p>MITTAUSDOKUMENTOINTI Elina Saloranta/ Elina Saloranta</p>	<p>TURUN MUSEOKESKUS, TURKU</p> <hr/> <p>3.55</p>

Kaivo R109

6704395 +

6704394 +

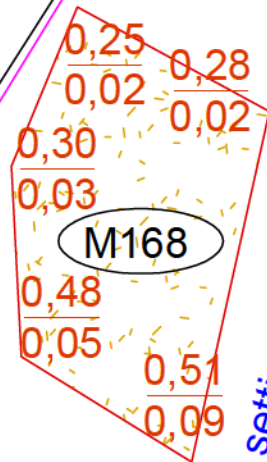
6704393 +

6704392 +

6704391 +

23459976

23459978

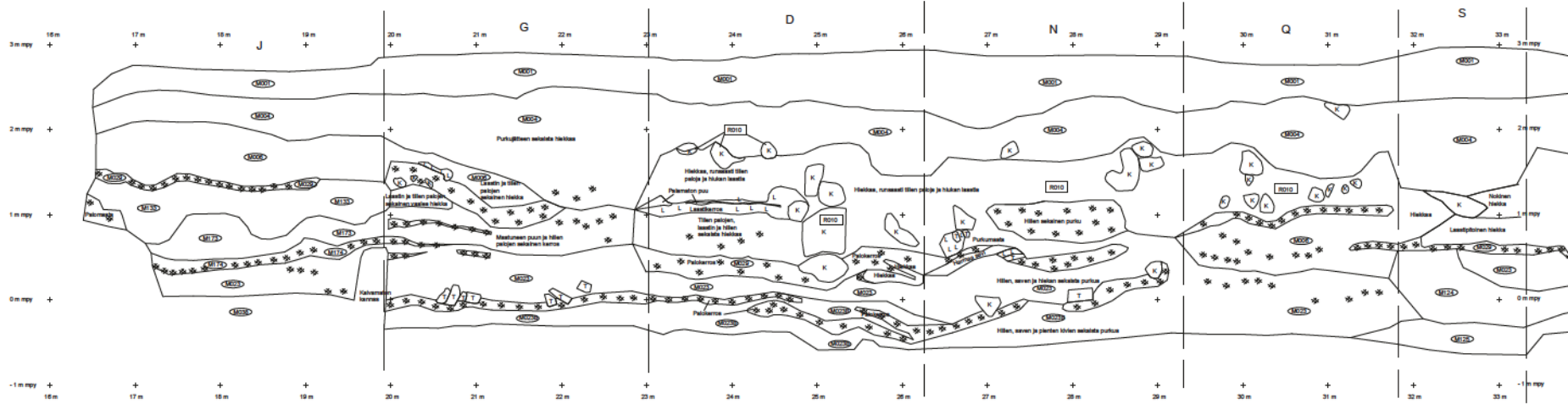
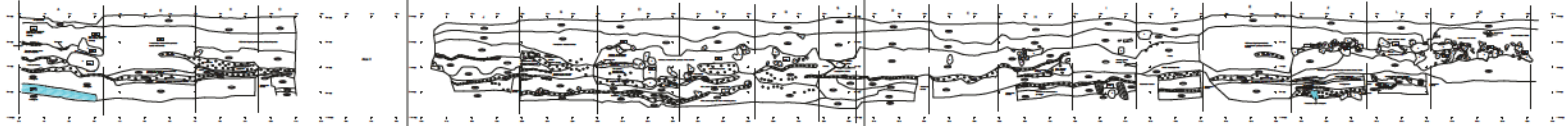
TURKU
Itälaituri 2012

Yksikkökartta
Alue III
M168
Mk 1:50
Pohjakartta Turun kaupunki Kintestöhallinto

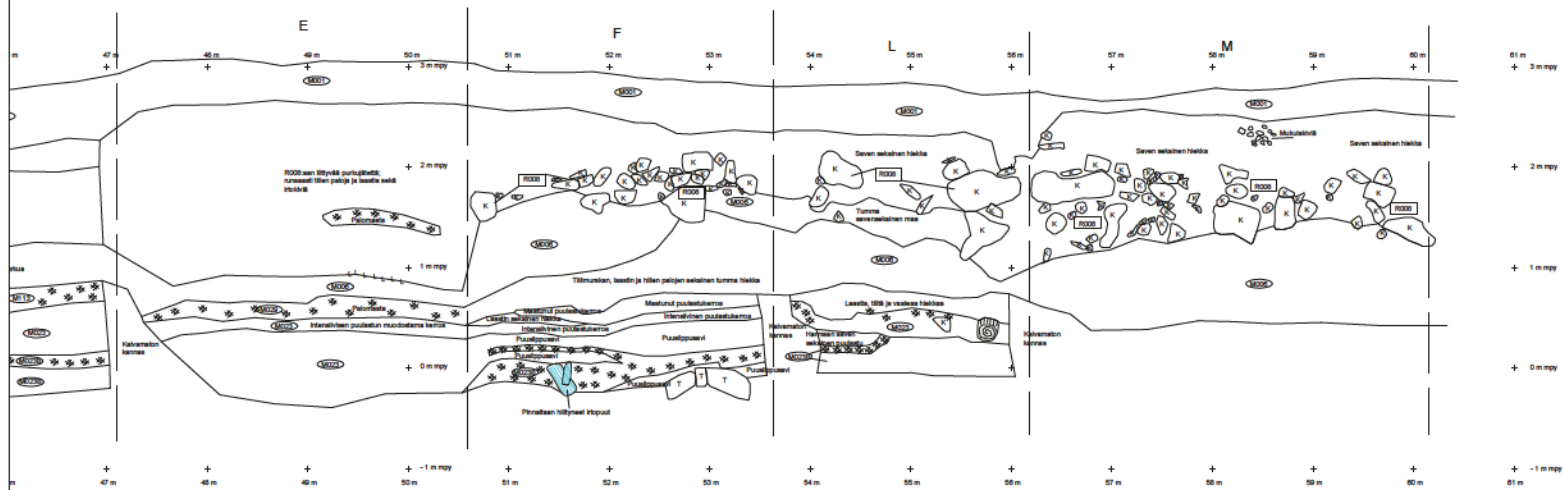
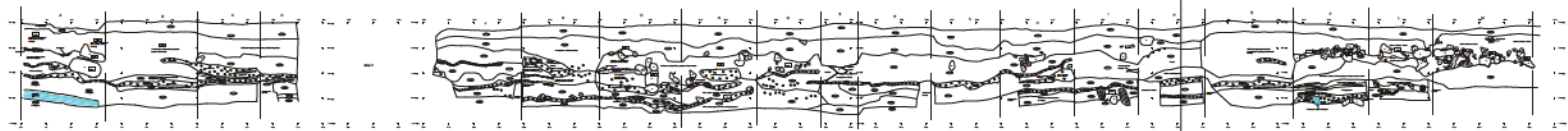
MITTAUSDOKUMENTOINTI
Elina Saloranta/ Elina Saloranta

TURUN MUSEOKESKUS, TURKU

3.56

<p>TURKU Itälaituri 2012</p>	<p>Leikkauskartta Alue I Kaivantojen J, G, D, N, Q ja S profiilit Mk 1:50</p>
<p>MITTAUSDOKUMENTOINTI Virva Lompola / Virva Lompola</p>	<p>TURUN MUSEOKESKUS, TURKU</p>
	<p>4.02</p>

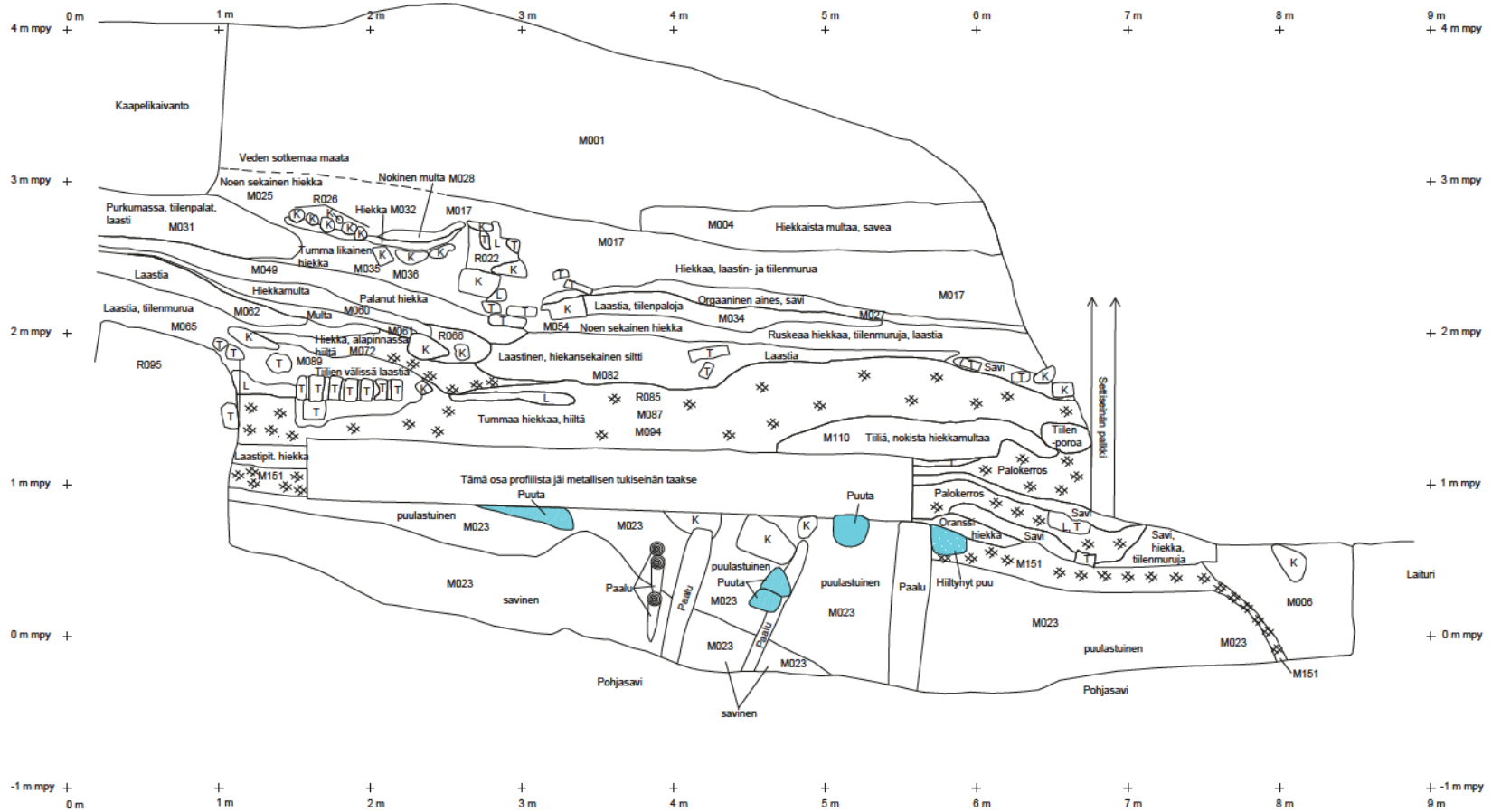
TURKU
Itälaituri
2012

MITTAUSDOKUMENTOINTI
Virva Lompolo / Virva Lompolo

Leikkauskartta
Alue I
Kaivantojen E, F, L ja M profiilit
Mk 1:50

TURUN MUSEOKESKUS, TURKU

4.04

TURKU Itälaituri 2012	Leikkauskartta Alue II SW-profiili Mk 1:30
MITTAUSDOKUMENTOINTI Heidi Martiskainen, Virva Lompola / Heidi Martiskainen, Virva Lompola	TURUN MUSEOKESKUS, TURKU 4.05

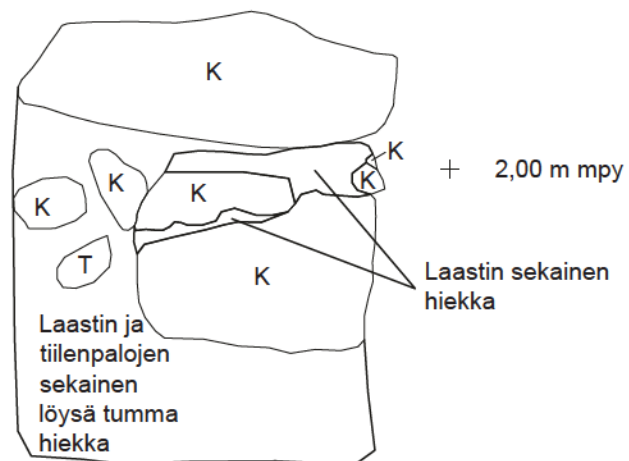
0 m
3,00 m mpy +

1 m
+

2 m
+ 3,00 m mpy

R009

2,00 m mpy +

1,00 m mpy +
0 m

+
1 m

+ 1,00 m mpy
2 m

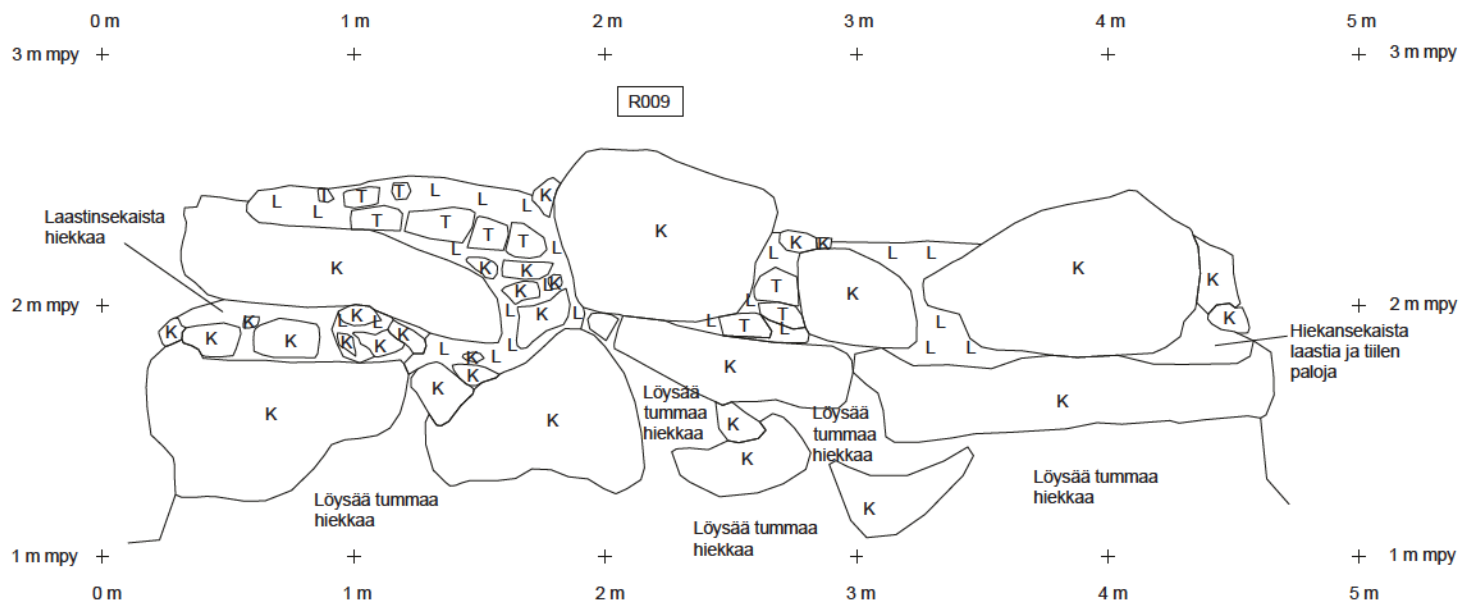
TURKU
Itälaituri
2012

Seinämäkartta
Alue I
R009 NE-profiili
Mk 1:20

MITTAUSDOKUMENTOINTI
Virva Lompolo / Virva Lompolo

TURUN MUSEOKESKUS, TURKU

5.01

TURKU Itälaituri 2012	Seinämäkartta Alue I R009 NW-profiili Mk 1:20
MITTAUSDOKUMENTOINTI Virva Lompola / Virva Lompola	TURUN MUSEOKESKUS, TURKU
	5.02